

דברי הכנסת

הישיבה המאה-ושלושים-ושבע של הכנסת השלוש-עשרה

יום רביעי, ה' בחשוון התשנ"ד (20 באוקטובר 1993)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:02

תוכן העניינים

הצעה לסדר	
שאלות בעל-פה	
מימון פרסום לנישואין מחוץ לרבנות מקרן העיזבונות	
מתן שירות רפואי בשבת לשומרי שבת	
המתת עופות והפצתם ככשרים	
בטיחות בתעופה האזרחית	
סכנת התהפכות לרכבת בקו חיפה-נהרייה	
מכירת נשק השמדה המונית לאירן על-ידי גרמניה	
אתר הקרוונים בקריית-שלום	
שאלות ותשובות	
אספקת טכנולוגיות מתוחכמות מגרמניה לעירק	
מימון לימודי סטודנטים מצרים	
תפקוד קונסול ישראל בלוס-אנג'לס	
תפקוד שגרירות ישראל בתאילנד	
מפקחים ערבים מטעם האו"ם	
יחסי ישראל-צפון-קוריאה	
הצורך בוויזה לצרפת	
בית-הספר האמריקני בכפר-שמריהו	
משלוח עודפי מזון כסיוע הומניטרי	
מחיר שיחות השלום	
הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון – מענק נכות), התשנ"ג-1993	
(הצעת חבר הכנסת ז"ב בגין)	
הצעות לסדר-היום	
הסכם ישראל-אש"ף – דיונים על הסדר הקבע והשלכותיהם	
הצעה לסדר-היום	
העברת חוסים ממוסד מוגבלים למוסד לחולי נפש	
שאלות ותשובות	
פגישת חברי כנסת עם ערפאת	
שירות הביטחון הכללי	
דיווח של השב"כ לממשלה על פעילות פוליטית	
דיווח של השב"כ לממשלה על פעילות פוליטית	
דיווח של השב"כ לממשלה על פעילות פוליטית	
תפקידי השרים וסגניהם בתחומי החינוך והתרבות	
בקרה אמריקנית בנושא מימוש כספי הערבויות	
התבטאויות שרים בניגוד לעמדת הממשלה	
הצעות לסדר-היום	

הודעת ראש הממשלה על שחרור מחבלים
הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – הגדרת קרוב), התשנ"ג–1993
(הצעת חבר הכנסת א' פורז)
הצעה לסדר-היום
תוכן של מודעות בחירות הגובלות בגזענות
הצעה לסדר-היום ביטול מסים וקנסות לערביי מזרח-ירושלים ערב בחירות
הצעת חוק הליכי תכנון ובנייה (הוראת שעה) (תיקון מס' 5), התשנ"ד–1993
(קריאה ראשונה)
הצעת חוק הבחירות להסתדרות, התשנ"ג–1993
(הצעת חבר הכנסת ס' שלום)
הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – סייגים להשתתפות במכרז לשידורי רדיו),
התשנ"ג–1993
(הצעת קבוצת חברי כנסת)
הצעות לסדר-היום
עלייה במספר דורשי העבודה במשק
הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון – נוקשות החוק)
(הצעת חבר הכנסת י' לוי)
הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון – סייגים לשינוי)
(הצעת חבר הכנסת ע' לנדאו)
הצעת חוק העונשין (תיקון – הפלות), התשנ"ג–1993
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק העונשין (תיקון – החזרת הסעיף הסוציאלי לעניין הפלות),
התשנ"ג–1993
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק העונשין (תיקון – החזרת הסעיף הסוציאלי כעילה להפסקת היריון),
התשנ"ג–1993
(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)
הצעת חוק העונשין (תיקון – אחריות מופחתת), התשנ"ג–1993
(הצעת חבר הכנסת א' דיין)
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעת חוק העונשין (תיקון – אחריות מופחתת), התשנ"ג–1993
(הצעת חבר הכנסת א' דיין)
הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשנ"ד–1993
(הצעת חבר הכנסת י' לוי)

הצעה לסדר

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, יום רביעי, ה' בחשוון התשנ"ד, 20 באוקטובר 1993.

הצעה לסדר, מיוחדת הפעם, של חבר הכנסת שאול יהלום.

רענן כהן (העבודה):

קרה משהו?

היו"ר ש' וייס:

לא. תיכף תבין. אנחנו חוזרים לניסיון להשתמש בהצעות לסדר. בבקשה, חבר הכנסת יהלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בימים אלה מלאו 50 שנה לאחד הפרקים המאירים היחידים בתולדות השואה. במשך חודש אוקטובר 1943 הציל העם הדני את רוב רובם של יהודי המדינה, יחד עם כ-2,000 פליטים שהגיעו לדנמרק לאחר שנמלטו מגרמניה או מארצות אחרות שנכבשו על-ידי הגרמנים.

בלילה שבין 1 ל-2 באוקטובר 1943 התחילו הגרמנים במאסר היהודים בדנמרק, כאשר כוונתם היתה לגרש את כל יהודי דנמרק למחנות השמדה. הידיעה על הגירוש הצפוי הוגנבה לחוגים שונים של הציבור הדני, ועוררה מייד התנגדות ספוטנית בכל שכבות הציבור.

הדנים הזהירו את היהודים, והחלו לארגן מבצע של העברת היהודים לשבדיה בעזרת סירות דייגים. הפעולה אורגנה על-ידי המחתרת הדנית, בעידוד ובהכוונת המלך כריסטיאן העשירי, ומרבית הארגונים החברתיים והכלכליים בדנמרק. האוניברסיטאות נסגרו לשבוע ימים, והסטודנטים יצאו לעזר במבצע. המבצע מומן בחלקו בידי היהודים עצמם ובחלק גדול על-ידי תרומות של הדנים. כך הועברו לשבדיה במשך שלושה שבועות בחודש אוקטובר 7,200 יהודים, לרבות כאמור כ-2,000 פליטים יהודים.

הגרמנים הצליחו אומנם לתפוס קרוב ל-500 יהודים, אבל בשל המחאה הנמרצת של העם הדני הם לא הועברו לאושוויץ, אלא לטרזיינשטאט. ומאחר שהם נתמכו כל הזמן במשלוח חבילות ובהתראות בלתי פוסקות מטעם משרד החוץ הדני, שדרש וקיבל רשות לבקר את העצורים, הם נשארו בטרזיינשטאט ולא הועברו לאושוויץ, ואף הוחזרו לפני תום המלחמה לשבדיה במסגרת מבצע הצלב-האדום השבדי, בהנהלת הרוזן ברנדוט.

בשל כל זאת חייב העם היהודי חוב מוסרי לעם הדני. מן הראוי שבמלאות 50 שנה למבצע ההצלה תביע כנסת ישראל, כמייצגת העם היהודי ומדינת ישראל, את הוקרתה לעם הדני האהוב, שהוכיח מוסריות והומניות עמוקה וראוי להערכה מלאה ולתודה כנה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת שאול יהלום.

חברי הכנסת, זאת היתה הצעה לסדר שהציע חבר הכנסת שאול יהלום, אבל חשבתי שלאור העובדה שאנחנו מארחים כאן היום ביצע שלנו משלחת גדולה מאוד של העם הדני, בתוכם לוחמי מחתרת, בתוכם אנשים אשר באופן אישי היו שותפים לאותו מבצע אנושי ממדרגה ראשונה, בנים ובנות שלהם, קרובי משפחה שלהם, ראש עיריית גילילאי, שממנה יצאו אותן סירות דייגים שהבריחו יהודים, נמצא אתנו כאן, ומי שהיתה חברת הכנסת ושגרירת ישראל בדנמרק, הגברת אסתר הרליץ, שיזמה וארגנה וסייעה בארגון הכינוס הזה, חשבתי להציב את הנושא בראשית סדר-היום.

אני חושב שבשם הכנסת כולה, בשם הממשלה והעם היהודי אנחנו מצטרפים לכל מלה שנאמרה כאן על-ידי חבר הכנסת שאול יהלום.

אני מברך אתכם. אנחנו זוכרים מה שהיה, ואוהבים אתכם. תודה רבה.

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסדר-היום שלנו, שאלות בעל-פה. שר המשפטים ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 194, מאת חבר הכנסת מנחם פרוש, בנושא: מימון פרסום לנישואין מחוץ לרבנות מקרן העיזבונות. כבודו, בבקשה השאלתא.

מימון פרסום לנישואין מחוץ לרבנות מקרן העיזבונות

מנחם פרוש (יהדות התורה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, שר המשפטים הנכבד, מכתבה שפורסמה ב"הארץ" עולה, כי התנועה הרפורמית ו"התנועה ליהדות מתקדמת" מממנות מסע הסברה לציבור, להינשא מחוץ לרבנות, מקרן העיזבונות של המדינה.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם כן – לפי אילו מבחנים ניתן המימון?

3. האם יבוטל המימון ויוחזרו הכספים שניתנו?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני שר המשפטים, תשובתך.

שר המשפטים ד' ליבאי:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, השאילתא הנ"ל עוסקת, כלשונה, במימון פרסום לנישואין מחוץ לרבנות מקרן העיזבונות. אני שמח להשיב למכובדי, חבר הכנסת הרב פרוש, תחילה קצר ולעניין: לא היו דברים מעולם.

להלן תשובה מפורטת יותר, שאני נותן על דעת השופט בדימוס מרדכי בן-דרור, יושב-ראש הוועדה הציבורית לקביעת ייעודם של עיזבונות לטובת המדינה:

ראשית, הוועדה הציבורית פרסמה את הכללים שלפיהם היא פועלת, הן בילקוט הפרסומים והן בעיתונות היומית.

שנית, בכל הפרסומים הובאה החלטתה של הוועדה הציבורית שלפיה היא פועלת כל השנים, לתת עדיפות למטרות מסוימות, שהראשונה שבהם היא קליטת עולים.

שלישית, משרד הקליטה מרכז את הבקשות המגיעות אליו מגופים שונים העוסקים, בין היתר, בקליטת עולים. אין צורך לומר שהוועדה הציבורית דנה רק בבקשות המגיעות אליה ממשרד ממשלתי העוסק בנושא, כפי שברור הוא שהוועדה הציבורית מביאה בחשבון שיקוליה את המלצות המשרד.

במסגרת הבקשות שהוגשו לנו – כותב לי יושב-ראש הוועדה הנכבד – על-ידי משרד הקליטה לאחרונה, מופיעה שורה ארוכה של מוסדות דתיים שעבורם נתבקשה הוועדה להקציב אמצעים הדרושים לקליטת עולים במסגרת מוסדות אלה. הוועדה הציבורית נענתה לבקשות אלה, אם כי לא במלואן, והקציבה סכום העולה על 2 מיליוני שקלים. הסכום הכולל של הקצבות הוועדה במסגרת הבקשות שהוגשו לה לאחרונה על-ידי משרד הקליטה היה כ-5.7 מיליוני שקל חדש.

ברשימה המלאה והמפורטת של המוסדות שזכו בהקצבות – ואני מוכן להראותה לנכבד, חבר הכנסת פרוש הנכבד – לא מופיעות התנועה הרפורמית או "התנועה ליהדות מתקדמת" ככאלו; אולי הן מופיעות בשם כינוי או בשם אחר.

הוועדה הציבורית, בכל הקצבותיה, התייחסה אך ורק למסגרת סמכויותיה ותפקידיה, ובמקרה זה עזרה לקליטת עולים. לא היה בפניה כל שיקול אחר. ממילא אף לא בדקה הוועדה את השקפותיו של מוסד זה או אחר. חזקה על המשרד הממשלתי שבדק את כל המוסדות הפונים אליו, וכי מצא כי אלה עוסקים בין היתר בקליטת עולים, ולצורך תמיכה בקליטה זו נענתה הוועדה הציבורית והקציבה את המענקים, כפי שהם מפורטים ברשימה המצורפת, ולא לשום מטרה אחרת.

אני לא קראתי את הידיעה המיוחסת לעיתון "הארץ" – לא צוין בשאילתא מתי היא פורסמה – ואומרת כי הוועדה הציבורית מממנת מסע הסברה לציבור להינשא מחוץ לרבנות. לדעת יושב-ראש הוועדה הנכבד, אין זו אלא שטות מוחלטת, לא היתה בפני הוועדה בקשה כזו, משרד הקליטה לא המליץ על בקשה כזו והוועדה הציבורית לא החליטה להקציב כספים למטרה זו.

לשם השלמות אבקש להוסיף, שהוועדה בהחלטותיה קובעת במפורש, כי אין להשתמש בכספים אלא למטרה שעבורה העניקה הוועדה את הכספים, וכי יש לדווח לוועדה על דרכי הוצאתם של הכספים הללו. כך מקפידה הוועדה ומקפיד המשרד הממשלתי שלא יוצאו כספים, אלא אם כן הם אכן מיועדים למטרות שקבעה הוועדה הציבורית.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת מנחם פרוש, שאלה נוספת במסגרת שתי דקות, אחריו – חבר הכנסת רענן כהן, ואחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן, והאחרים איחרו. מה לעשות?

מנחם פרוש (יהדות התורה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מודה לך, כבוד השר, על ההסבר שלך, אבל אני רוצה לשאול אותך: לאור פסקי בית-המשפט העליון, שהתריעו בעבר נגד סידור חופה וקידושין על-ידי מי שאינו מוסמך לכך, באשר הדבר יגרום לאנדרולומוסיה בחיי המשפחה ובענייני נישואין וגירושין, מלבד שזו

עבירה על החוק – מה בדעתך לעשות כדי למנוע פרצות בנושא חמור זה? וזו פרצה גדולה לעם ישראל. האם לא ידוע לך שפרצה זו עלולה לפלג, חלילה, את העם? האם לא ידוע לך שפרצה זו עלולה להכריח לפתוח ספר יוחסין?

היו"ר ש' וייס:

תודה. כן, חבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר המשפטים, אני מכיר מקרוב את העבודה של ועדת העיזבונות, ואני מוכרח לומר שהופתעתי מהשאלתא של חבר הכנסת פרוש, אם אכן יש בסיס לידיעה ויש בה מן האמת.

קריאה:

— — —

רענן כהן (העבודה):

כן, בהחלט, אמרתי גם — — —

היו"ר ש' וייס:

היום חבר הכנסת רענן כהן סומך על "דבר".

רענן כהן (העבודה):

גם לא על "דבר".

עכשיו אני מבקש לשאול את אדוני שר המשפטים, האם בכוונת שר המשפטים להשאיר את המצב הקיים, שהוועדה הזאת ממשיכה לפעול באופן זמני, בראשות שופט בדימוס; האם הוא מתכוון להאריך את המצב הקיים, במסגרת הוועדה לעיזבונות? תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני, כבוד שר המשפטים, בימים האחרונים שמענו התבטאויות של שרים בממשלה בקשר לחנינה אפשרית לאסירים ישראלים, על רקע עסקה כביכול, או קשר – – –

היו"ר ש' וייס:

שאלתא מוכרחה להיות קשורה לנושא, חבר הכנסת איתן. בנאום לא אכפת לי מה אתה עושה. זה ממש לפי הכללים. אז אם תמצא איזה קשר לעיזבונות, אתן לך עוד חצי דקה.

רענן כהן (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

תנו צ'אנס לקשור את זה לעיזבונות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם אתה רוצה שאני אמצא את הקשר, אז אולי – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה מוכרח.

מיכאל איתן (הליכוד):

בקשר לוועדה לשיקום האסיר, שנהנית מהעזבונות הללו, הייתי רוצה לדעת מה היא עמדת שר המשפטים, על מנת שאנחנו נוכל להתכונן ולדעת האם יש אפשרות לקלוט, האם יש קשר, והאם דעתו היא שצריך להיות קשר בין הדברים?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. בכל הכבוד, חבר הכנסת מיכאל איתן יצא מזה יפה, אבל השר לא יוכל לענות על השאלה שלך בהקשר זה. תודה רבה. בבקשה, אדוני השר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי היושב-ראש, לשאלתו הנוספת של חבר הכנסת פרוש, אני מכיר היטב את הפסיקה של בית-המשפט העליון, שחבר הכנסת פרוש כיוון אותנו אליה, ועובדה היא שאנחנו מקפידים לשמור על חוק בתי-הדין הרבניים (נישואים וגירושים). עניין נישואין וגירושין של יהודים בישראל מסור רק לבית-דין זה ולרבנים, ואינני יודע ולא שמעתי על כל נטייה לשנות מהנהוג, והנהוג הרי קיים מתוך השיקולים הנכבדים שחבר הכנסת פרוש ראה לציין חלק מהם כאן.

לשאלתו הנוספת של חבר הכנסת רענן כהן. הוועדה שבה מדובר, המוסמכת לחלק את כספי העזבונות, הוקמה על-פי החלטת הממשלה, עוד הממשלה הקודמת. בראשה מכהן שופט בדימוס וחברים בה שני אנשי ציבור. הניסיון עם ועדה זו, אם מותר לי לומר, הוא מצוין, ובדעת הממשלה הזו להמשיך באותה פרקטיקה, בשני שינויים: ראשית, מאחר שבזמנה התמנתה ועדה, או כל ועדה כזו, לתקופה של שנתיים ימים בלבד, ראינו לנכון לאפשר הארכת כהונתו של היושב-ראש, וכבר התקבלה החלטה בממשלה לתקן את הכללים והתקנון, באופן שבהגיע המועד, תהא הממשלה רשאית – לא חייבת – להאריך את תקופת כהונתם של היושב-ראש ושל חבריה; שנית, לפי בקשת היושב-ראש, בגלל העומס וגיוון הנושאים שבהם מטפלת הוועדה, החליטה הממשלה להוסיף שני חברים להרכבה של אותה ועדה. עם זאת, הממשלה טרם מינתה שני חברים נוספים, והדבר נמצא עתה בטיפול כשר הממונה.

לחבר הכנסת מיכאל איתן. השאלה של מתן חנינה לאסירים שנשפטו על-ידי בתי-המשפט הישראליים עדיין לא עלתה לדיון בפורום מוסמך.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. זה צ'ופר.

חברי הכנסת, שאילתות בעל-פה הן בנושא מאוד ממוקד. היתה שאילתא בעל-פה מקורית, אחר כך היתה שאילתא נוספת, שהיא על יד הנושא, והיתה שאילתא מחוץ לנושא. אני מבקש – לנושא.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

זה בסדר, זה על התפר.

שר הבריאות ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 196, של חבר הכנסת שלמה בניזרי, בנושא: מתן שירות רפואי בשבת לשומרי שבת. בבקשה, חבר הכנסת בניזרי.

מתן שירות רפואי בשבת לשומרי שבת

שלמה בניזרי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, העיתון "יום השישי" מגולל מקרה שבו נמנע רופא ממתן שירות בשבת לילד שאמו סירבה, מנימוקים דתיים, לשלם בשבת.

רצוני לשאול:

1. האם הפרסום נכון?

2. האם תורה לבדוק את המקרה?

3. מדוע אמר דובר משרדך שאין הנחיות ברורות בנושא?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני שר הבריאות, שתי דקות בסיבוב ראשון.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, 1. הפרטים המצוינים בכתבה אינם נכונים. מבדיקה שערכנו בנושא עולה, כי הרופא לא התנה את מתן הטיפול בתשלום, כפי שמוצג בכתבה, אלא דרש מהאם לשלם מאוחר יותר, והילד קיבל את הטיפול כנדרש.

2. משרד הבריאות מתנגד לכך שרופאים העובדים במוקד תורניות לילה במגן-דוד-אדום יחייבו אנשים דתיים לשלם בשבת, אם הם מתנגדים לכך מטעמים דתיים. לפיכך, הערנו לרופא על התנגדותו, והוא הזהר לבל יפעל כך בעתיד.

3. בעקבות פנייה ללשכת דובר משרד הבריאות, הובהר לכתבת בטלפון שפקודת הרופאים מחייבת את הרופא להגיש עזרה ראשונה כנדרש לכל פונה, ללא קשר לקבלת התשלום. חובה זו ברורה מעצם האתיקה הרפואית, והדבר מתחייב לא צורך בכל הנחיה ספציפית אחרת.

נוסף על כך הועברה הפנייה לרופאה המחוזית, אשר חזרה ואמרה שחובה על הרופא להגיש עזרה ראשונה כנדרש.

לגופו של עניין, משרד הבריאות הפיץ בעבר הנחיות ברורות בנושא של גביית תשלומים מהציבור הדתי בשבת, ועיקרן שאין לחייב תשלום בעד טיפול שניתן לאנשים המתנגדים לשלם מטעמים דתיים; הבירור הכספי יעשה רק לאחר צאת השבת.

לפני כשנה יצא רענון להנחיה זו, ולאור המקרה הוצאנו עתה רענון נוסף לכל מוקדי תורניות לילה ברחבי הארץ.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת שלמה בניזרי, שאלה נוספת, אחריו – חבר הכנסת יצחק לוי, ואחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע.

נכון שחבר הכנסת שאול יהלום היה שני, אבל אי-אפשר ששניים מאותה סיעה ישאלו. חבר הכנסת דוד מגן, בזמן השאלות אני מציע להתקרב קצת לכאן, כפי שאני עשיתי כשהייתי חבר כנסת, ואז אתה ממש מול העיניים. בבקשה, חבר הכנסת בניזרי.

שלמה בניזרי (ש"ס):

אדוני כבוד השר, רציתי רק הבהרה. אני קורא פה את התגובה של לשכת דובר משרד הבריאות.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

סליחה, חברי הכנסת, זה ממש לא נושא לוויכוח; שני הראשונים, אבל לא מאותה הסיעה. יש פה כללים. אנחנו נתחיל להתווכח מי הרים יד ראשון, נשתמש בצילומים של ערוץ-2?

שלמה בניזרי (ש"ס):

אדוני השר, אני קורא פה את התגובה, שאין הנחיות שלפיהן על רופא להימנע מלדרוש תשלום בשבת, ורופא רשאי לדרוש תשלום, והדוברת מציינת: אם כי הדבר נתון לשיקול דעתו האישי, אם להתחשב באנשים דתיים ולתת להם טיפול על סמך הבטחה שיסדירו את התשלום לאחר השבת.

שאלתי היא, האם באמת נתון הדבר לשיקול דעתו של הרופא, ואם הוא נתון, הרי הדבר חמור, או שיש הנחיה ברורה שבכל מקרה, אם האדם מציין שהוא דתי, הוא יוכל לסדר את תשלומו במוצאי השבת?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יצחק לוי, עד דקה בבקשה; אחריו – חבר הכנסת טלב אלסנע כנ"ל.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, תשובתך לכאורה מספקת, והיא מראה על מגמה של משרד הבריאות לשמור על כבודם של שומרי השבת ולא למנוע מהם טיפול, ואף-על-פי-כן מגיעות תלונות לא רק לגבי רופאים אלא גם לגבי שירותי האמבולנסים. פעמים רבות יש דרישה של נהגי האמבולנס לשלם תשלום, לפעמים מראש, כדי להוביל חולה מביתו או ממקום אחר אל חדר המיון. אני שואל את שר הבריאות, האם הוא מוכן להרחיב את ההנחיות לא רק לגבי רופאים אלא לגבי כל השירותים הרפואיים, לרבות אמבולנסים ושירותי אחיות? תהיה הנחיה מפורשת של משרד הבריאות, כי כאשר מדובר בשבת או בחג מחגי ישראל, התשלום יידחה אוטומטית, על-פי בקשת החולה או בני משפחתו, למוצאי השבת או למוצאי החג.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת לוי. חבר הכנסת טלב אלסנע, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, ברצוני לשאול באותו הקשר: לא אחת קורה ביישובים הערביים, שבני משפחותיהם של אנשים אשר נפטרים בימי שישי ושבת אינם יכולים לקבל תעודת קבורה עד ליום ראשון. שאלתי היא, מדוע לא ניתן להתיר לתחנות מגן-דוד-אדום, או לרופאים מוסמכים בתוך היישובים, להנפיק תעודות קבורה בימי שישי ושבת, על מנת לחסוך סבל ממשפחות הנפטרים, אשר נאלצים לחכות יום עד לקבלת השירות הזה?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. זה לא באותו עניין, אף שזה באותו הקשר. נא להקפיד על הכללים. להקשרים אין סוף, ואנו עוד עלולים להגיע לתהליך השלום באותו הקשר. שר הבריאות יענה.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת בניזרי קרא את מה שנכתב על-ידי הכתבת כתגובת דוברת משרד הבריאות, ואני קראתי את מה שאמרה הדוברת בטלפון. אלו הן ההנחיות. אני חוזר ואומר: יש הנחיות ברורות. הן נמסרו עוד לפני תקופתי, הן רוענו לפני שנה, ובעקבות המקרה הזה, על מנת להסיר ספק, הוצאנו אותן שוב.

לגבי בקשתו של חבר הכנסת לוי, אני חושב שהיא בהחלט מוצדקת. אבדוק אם לא נוהגים כך. על-פי מיטב ידיעתי, כך נוהגים. צריך לזכור שהמערכת גדולה מאוד, וייתכן שפה ושם יש חריגים, אך על-פי מיטב ידיעתי, כך נוהגים. אבדוק על מנת להיות בטוח, ואתן לך תשובה מוסמכת לגבי כלל השירותים הניתנים בשבת.

לגבי שאלתו של חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני רוצה שיקפידו על הכללים, אף שיש לי תשובה חלקית. אם חבר הכנסת אלסאנע רוצה לקבל תשובה ישירה, הוא יפנה אלי, אם הוא רוצה לקבל תשובה פומבית במליאה – אני מציע לו לפנות בשאלתא בעניין.

היו"ר ש' וייס:

תודה, אדוני השר. סגן שר החקלאות ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 192, של חבר הכנסת משה מאיה, בנושא: המתת עופות והפצתם ככשרים.

המתת עופות והפצתם ככשרים

משה מאיה (ש"ס):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, בעיתון "ידיעות אחרונות" מיום ראשון, כ"ה בתשרי התשנ"ד, מדווח על התעללות בתרנגולות המובלות לשחיטה והמתתן.

ברצוני לשאול:

1. האומנם ידוע להם על מקרים שהומתו עופות בעקבות דחיסתם?
2. האם יש פיקוח לבל "יישחטו" עופות אלה לאחר מותם ויפצו כשחוטים וככשרים?
3. אילו אמצעים נוקט משרדך כדי לפקח על תופעה זו?

היו"ר ש' וייס:

סגן שר החקלאות, בבקשה.

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להשיב על שאילתא בעל-פה של חבר הכנסת הרב משה מאיה בנושא: המתת עופות והפצתם ככשרים.

1. לא ידוע לנו על מקרים נוספים שבהם הומתו עופות בעקבות דחיסתם, מאז שונתה שיטת הובלת עופות לשחיטה ולמכונת הפסדים.
2. העופות המיועדים לשחיטה מובלים ונשחטים בפיקוח המועצה לעופות והרשות לפיקוח חקלאי. העופות שעליהם מדובר בכתבה הינם מטילות זקנות המועברות למכונת הפסדים בלבד, ואינן מיועדות למאכל אדם.
3. פקחים מטעם הרשות לפיקוח חקלאי ומועצת הלול נמצאים גם בשלב ההעמסה וגם במשחטות בזמן השחיטה.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת שאול יהלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

אני רוצה לשאול את סגן השר שאלה המורכבת משני חלקים: גם כאשר לא מדובר בנושא הכשרות אלא במטילות זקנות, האם אין צורך מטעמים של צער בעלי-חיים להימנע מלדחוס אותן בהתעללות ובאכזריות?

ושאלה שנייה: מה עושה המשרד כדי למנוע הצפה בתרנגולות משטחי יהודה ושומרון, המגודלות ללא פיקוח וללא תנאי תברואה? על כך מיתוסף גם נושא הביצים, אשר עלולות להעביר מחלות, ביצים אשר מוברחות ללא פיקוח.

היו"ר ש' וייס:

כבוד סגן השר, בבקשה.

סגן שר החקלאות ו' חאג' יחיא:

כידוע, המטילות הזקנות, שעליהן אנו מדברים, הפסיקו להיות רווחיות בדרך כלל לאחר שנתיים. אנו לא מובילים אותן למשחטות על מנת שתישחטנה למאכל ככשרות. צריך שיניים של ברזל כדי לאכול אותן, ובעצם אי-אפשר לאכול אותן.

אשר לפיקוח על מניעת התעללות מן הסוג המופיע בכתבה, על-פי מה שידוע לנו, זה היה מקרה יחיד. אנחנו מקפידים על כך, ונבדוק כל מקרה וכל תלונה לגופם. אני מקווה שבכך יבוא הקץ על הישנות מקרים של התעללות במטילות זקנות המובלות לפסדים.

אשר לעופות וביצים מיהודה ומשומרון, אבדוק את הנושא. אין לנו פיקוח ישיר אלא באמצעות המינהל האזרחי, אשר מפקח על כל נושא החקלאות. הקשר שלנו בעניין זה אינו ישיר אלא עקיף.

רענן כהן (העבודה):

יש לי שאלה: מקובל שלאחר שאילתא יכולים שני חברי כנסת להוסיף שאלות. ביקשתי רשות לשאול שאלה נוספת, אך משום-מה לאחר שחבר כנסת אחד שאל את שאלתו, הפסקת אותי.

היו"ר ש' וייס:

אני מתנצל, לא נרשם אצלי שביקשת. זה עלול לקרות. אם היית רשום, לא הייתי מונע ממך לשאול.

רענן כהן (העבודה):

אם כך, אני מבקש לשמור לי את הזכות.

היו"ר ש' וייס:

אינך חסר בתחום זה, אתה מחזיק בשיא עולמי של שאלות נוספות. עוד תפוצה.

שר התחבורה ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 197, של חבר הכנסת גדעון שגיא, בנושא: בטיחות בתעופה האזרחית. חבר הכנסת שגיא, בבקשה.

בטיחות בתעופה האזרחית

גדעון שגיא (העבודה):

כבוד השר, חברי הכנסת, השאילתא עוסקת בנושא הבטיחות בתעופה.

המקרה הכמעט-טרגי שאירע השבוע בנמל התעופה בן-גוריון מצטרף לשורה של תאונות אוויר אחרות שאירעו בשנה האחרונה.

ברצוני לשאול את כבוד השר:

האם פיקח משרדך, עד למועד התאונה שאירעה לפני שנה, על מכון הבדק שביצע את עבודות התחזוקה באותו מטוס? מדובר בתאונה שאירעה ב-4 בספטמבר 1992.

כיצד מתבצעות ההמלצות שבדוח על התאונה?

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר התחבורה, תשובתך בבקשה.

שר התחבורה י' קיסר:

חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, המכון הזה, שעשה את הבדיקה או את עבודות האחזקה של המטוס בספטמבר 1992 – נסגר. הוא נסגר לאחר שנמצא שהוא לא ממלא את הוראות הפיקוח שנערך בו על-ידי מינהל התעופה האזרחית.

אשר למה שקרה השבוע, זה מטוס של חברה צרפתית. בדרך כלל אנחנו מקבלים את התקנים של החברות שאתן יש לנו הסכמים. אולי היתה תקלה, אבל לשמחתנו לא קרה דבר רציני. עם זאת, אנחנו מגבירים את הפיקוח על מכוני התקנים ועל המוסכים שמשרתים הן מטוסים פרטיים והן מטוסים של חברות.

במשך 1993 היו בסך הכול ארבע תאונות קלות ללא נפגעים. אנחנו נחשבים בין המדינות בעלות רמת הבטיחות הגבוהה בעולם, בעיקר היום כשיש מדינות שעדיין אין להן שום סטנדרטים. אנחנו רואים את נושא הבטיחות כערך עליון בכל תחום, האווירי, הימי והיבשתי, ומשרדי יעשה הכול כדי להגביר את הפיקוח על בטיחות הטיסה, בטיחות בים ובטיחות בכבישים. מינהל התעופה האזרחית מקיים פורום קבוע ומדווח לגורמים הנוגעים בדבר גם בכתב וגם בעל-פה, בכתב אחת לחודשיים, על ניתוחי אירועים שקרו, כדי להגביר את תודעת הבטיחות של אותן חברות כלפי המטוסים.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת גדעון שגיא; אחריו – שאלות קצרות לחברי הכנסת רחבעם זאבי ודוד מגן.

גדעון שגיא (העבודה):

אני מאוד מצטער על שכבוד השר מנסה להרגיע את חברי הכנסת ואת הציבור. כידוע, המצב בתחום זה במדינת ישראל הוא חמור ביותר. אני מקווה שבנושא הזה יהיה טיפול שלא בדומה למכון הבדק, שנסגר רק לאחר תאונה. יש עוד מכונים רבים במצב דומה.

מעבר למטוס הזה, כזכור, ציינתי שהשבוע אירע כמעט אסון במטוס צ'רטר שמנועו התפוצץ בעת ההמראה. מאז המקרה הראשון ועד האחרון אירעו, כפי שאמר כבוד השר, תאונות מספר במטוסים קלים.

המכנה המשותף של כל המקרים האלה הוא תחזוקה לקויה של המטוסים. רוב הנוסעים בטיסות הצ'רטר הם ישראלים. מסלול הטיסה שלהם הוא מעל תל-אביב, ואם יסתיים אחד המקרים האלה בתאונה, חלילה, ייגרם אסון נורא.

על-פי חוק הטיס, משרדך, אדוני השר, באמצעות מינהל התעופה האזרחית, אחראי לקיום הפיקוח על מכוני בדיק המטוסים ועל מצב תחזוקתם של המטוסים האחרים הטיסים בשמי הארץ. נראה לי שמשרדך לא עומד בדרישות החוק. על כן, אני שואל: האם לא תשקול, אדוני כבוד השר, הקמת מינהל תעופה במתכונת שתוכל לפקח פיקוח אפקטיבי על תחזוקת המטוסים ועל הבטיחות, על מנת למנוע אסון, שבתנאים הנוכחיים, להערכתך הוא בלתי נמנע? תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. בבקשה, חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני השר, תאונות באוויר נגרמות לא רק מסיבות טכניות אלא גם בשל שליטה על המטוסים מהקרקע. האם תסכים אתי, ששליטה במרחב האווירי של ישראל, ובמיוחד של נמל התעופה דוד בן-גוריון, לא יכולה להיות נשלטת על-ידי שתי מערכות, אחת מהן איננה שייכת לישראל? לשון אחרת, האם בארץ-ישראל המערבית יכולות להיות שתי רשויות ששולטות על המרחב האווירי?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת מגן.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני שר התחבורה, בחודש יולי האחרון הגשתי הצעה דחופה לסדר-היום לדיון בשני מקרים של כמעט תאונות, שבהן עלולים היו להיות מעורבים, חלילה, שני מטוסי "אל על", אומנם לא במרחב האווירי של מדינת ישראל.

עמדת הממשלה היתה נגד עריכת הדיון, זאת התשובה שקיבלתי מנשיאות הכנסת ומוועדת הכנסת, והחשש שלי הוא כי יש ניסיון של השתקת המקרים המכונים "כמעט תאונות". אני חושב שנושא של סכנת תאונות במטוסי "אל על", גם אם זה מחוץ לתחום האווירי של מדינת ישראל, הוא נושא חשוב ביותר, במיוחד לאחר הטרגדיה שאותה ראינו וחווינו באמסטרדם. יש לתת הדגשת יתר לטיפול בנושא הזה, גם אם אמרת בדבריך שהמשרד אמון ושוקד על הבטיחות. צריך בהחלט להתייחס להצעות שנשמעו כאן על-ידי חברי הכנסת ולטפל בנושא הזה במשנה יסודית.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר, תשובה על שלוש שאלות במסגרת שתי דקות.

שר התחבורה י' קיסר:

אני אלך מהסוף להתחלה. לגבי הצעתו של חבר הכנסת דוד מגן, אני בהחלט אהיה בעד דיון, אם מישהו ייזום אותו. אם לא, אנחנו מוכנים ליזום דיון בוועדת הכלכלה בכל נושא הבטיחות. כפי שאמרתי, וזה לא מן השפה ולחוץ, אני מאוד רגיש וער לנושא הבטיחות, כי אני יודע שזה קשור בחיי אדם, ואנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו, כאנשים, כמוסדות וכממשלה, להפקיר או אפילו להתרשל בנושא הזה.

אם הזכרת את האסון באמסטרדם, בשבוע שעבר פורסם סוף-סוף הדוח מטעם שלטונות הולנד. על-פי הדוח, הם אמרו ש"אל על" לא אחראית כהוא זה, הם הטילו את האחריות על חברת "בואינג", ואין להם מלה רעה על התחזוקה של "אל על".

לגבי השאלה של חבר הכנסת רחבעם זאבי, אולי זה עדיין מוקדם. אתה כבר רואה שתי חברות, אבל יש שתי רשויות כרגע, שדווקא משתפות פעולה ביניהן, הפיקוח האווירי של חיל האוויר והפיקוח האזרחי.

רחבעם זאבי (מולדת):

על כל ארץ-ישראל?

שר התחבורה י' קיסר:

על כל ארץ-ישראל. אני מניח שגם בהמשך, אבל אני לא רוצה להיכנס לזה, כי זה מוקדם. כדי שמטוס יסתובב, הוא צריך רדיוס שכך או כך יעבור דרך האוטונומיה אשר תהיה.

קריאה:

מה, המדינה כל כך קטנה?

שר התחבורה י' קיסר:

גם בגודל הנוכחי, אפילו אם אתה מדבר על ירושלים. הלוא איש מאתנו לא מתווכח, ואני מעודד שימוש בשדה התעופה בירושלים. אנחנו נותנים הקלות למי שרוצה להשתמש בשדה התעופה בירושלים, לרבות שחרור ממיסוי, כדי לתת לו מעמד אפילו בהמשך כשדה תעופה בין-לאומי שני.

לגבי השאלה הנוספת של חברי, חבר הכנסת גדעון שגיא, אני לא בא להרגיע אף אחד. אני מתפלא מאיפה באו המלים. אמרתי מה שאמרתי כעובדות. אני חוזר ואומר, מה שהיה "כמעט תאונה" – זו חברת שכר צרפתית. על-פי ההסדרים בינינו לבין כל השוק האירופי המשותף, אם חברה מגישה אישור לרשות התעופה האזרחית של אותה מדינה שיש לנו הסכם אתה, זה מקובל עלינו. אפילו לגבי ייצור חלפים יש לנו הסכמים. אנחנו מעודדים הסכמים עם מדינות לייצור חלפים ותחזוקה, כדי שמטוסים זרים יחנו כאן, יתחזקו כאן ולפעמים גם יחליפו חלקים.

לגבי הקמת מינהל תעופה – יש לנו מינהל תעופה, הוא קיים. יש לו חולשה אחת, והיא חולשה של הרבה מינהלים כאלה. אצלי במשרד יש שלושה מינהלים כאלה המורכבים מעובדי מדינה. רשות שדות התעופה היא רשות. יש לי מינהל לספנות, המורכב מעובדי מדינה. הרשות לספנות היא חברה. אם אתה רוצה לגייס כוח אדם טוב במשכורות של עובדי המדינה – הפער הוא למעלה מכפול, ופה החולשה. הודעתי לאוצר שאי-אפשר לעבוד כך. אם אתה רוצה אנשים בעלי רמה – לא ייתכן שיבוא טייס ויקבל שכר של עובד מדינה, כשאותו מפקח ברשות שדות התעופה משתכר למעלה מכפול על עבודה אולי פחות אחראית. הצעתי לשנות את כל המבנה. אם נצליח, נוכל להגביר את הפיקוח. אנחנו בעד הגברת הפיקוח. אני חוזר ואומר, נושא הבטיחות הוא ערך עליון, לפחות במה שנוגע לשר התחבורה.

היו"ר ש' וייס:

תודה לשר התחבורה. חבר הכנסת יורם לס שואל את שר התחבורה, בשאלתא בעל-פה מס' 198, בנושא: סכנת התהפכות לרכבת בקו חיפה-נהרייה. בבקשה, חבר הכנסת לס.

סכנת התהפכות לרכבת בקו חיפה-נהרייה

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר התחבורה, שאלתי נוגעת לבטיחות הנסיעה בקו הרכבת בין חיפה לנהרייה. ממצאים של מהנדסי רכבת ישראל מגלים, כי קטע של 300 מטר במסילת הרכבת בקו חיפה-נהרייה זז ממקומו ב-90 ס"מ. מסקנותיהם העלו חד-משמעית, כי בחורף הסטייה אפילו תגדל, והרכבת עלולה לרדת מהמסילה תוך כדי נסיעה.

ברצוני לשאול את כבוד השר:

מה הם הצעדים הננקטים לטווח קצר ולטווח ארוך לתיקון המפגע?

היו"ר ש' וייס:

תודה. בבקשה, אדוני שר התחבורה.

שר התחבורה י' קיסר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, צודק חבר הכנסת יורם לס לגבי הסטתה של המסילה באותו קטע.

לפי מה שנאמר לי על-ידי המומחים, זה 70 ס"מ ולא 90 ס"מ, אבל זה לא משנה. עצם העניין הוא שיש הסטת המסילה.

יש צורך לזכור שהמסילה הזאת נבנתה ב-1952. אנחנו עושים שני דברים, לגבי הטווח הקצר: הוספת קו נוסף לאורך המסילה חיפה-תל-אביב, בשנה הזו, ובשנת 1994 השלמת הקו מנהרייה לקריית-מוצקין ומתל-אביב לאשדוד, כי אנחנו רוצים שתהיה מסילה כפולה, כדי שהרכבות ייסעו בתדירות גבוהה יותר ובבטיחות רבה יותר.

המסילה הזאת, שנבנתה ב-1952, וחלקה הורכב אפילו לפני קום המדינה, גם היא עוברת שיקום לאורך כל הקו.

מה קרה פה? זה אזור שעיריית חיפה נהגה ועדיין נוהגת לשפוך בו אשפה. כתוצאה מערמות האשפה והגשמים יש שם ערעור של כל המסילה. רשות הנמלים והרכבות הגישה תביעה נגד העירייה לבית-המשפט, שיחייב אותה: א. לחדול לשפוך אשפה באזור זה, דבר שגורם לתנודות של המסילה; והדבר השני – לפנות את האשפה. תביעה זו עדיין נמצאת בבית-המשפט. העירייה לא חדלה לשפוך אשפה שם.

אנחנו תיקנו את המסילה, ואני יכול לומר על דעת הרשות, שכרגע המסילה בטוחה.

בחודש נובמבר תתברר התביעה של רשות הנמלים והרכבות נגד עיריית חיפה, על שהיא משתמשת באזור הזה לשפיכת אשפה שנערמת לערמות גדולות שהן מפגע בריאותי-איכותי וגם גורמות נזק למסילה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חבר הכנסת לס, יש לך שאלה נוספת, בבקשה.

אחרי חבר הכנסת, אני מקווה, ידידי חבר הכנסת זנדברג, שאתה תסכים לכך שתדבר אסתר סלמוביץ. הסיבה לכך פשוטה מאוד: היא הגישה הצעה דחופה לסדר-היום, שלא התקבלה, בגלל השאילתא. אתה הצבעת ראשון. אתם תסתדרו ביניכם. כן. תודה רבה. אם כן, אחר כך חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, ואחריה – חבר הכנסת דוד מגן. חבר הכנסת לס, בבקשה.

יורם לס (העבודה):

אדוני שר התחבורה, אני מודה על התשובה ומקווה, כמובן, שבית-המשפט יגמור את ההליכים לפני שיקרה דבר שקשור גם באסון.

שאלתי הנוספת, כבוד השר, נוגעת לנושא הרכבת בעיר תל-אביב. הנושא הזה הפך סלע מחלוקת במסגרת מערכת הבחירות בעיר תל-אביב, כאשר צד אחד – – –

היו"ר ש' וייס:

בכל הכבוד, זה לא לנושא.

יורם לס (העבודה):

נושא הרכבת הוא מאוד לנושא.

היו"ר ש' וייס:

עם הרכבת אתה יכול להגיע ל"אוריינט אקספרס".

רבתי, אני מבקש מאוד – – –

יורם לס (העבודה):

אני מבקש, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה תשאל, אבל השר לא יענה הפעם. בבקשה.

יורם לס (העבודה):

אני מבקש, אדוני היושב-ראש, לקבל מהממשלה עמדה מוסמכת בנושא של רכבת בעיר תל-אביב, האם רכבת תחתית או חשמלית קלה?

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, לנושא; אחריה – חבר הכנסת דוד מגן, לנושא.

אסתר סלמוביץ (צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר התחבורה, רציתי לשאול: האם יש כוונה להשבית את פעילות הרכבות בקו זה, בקו חיפה-נהרייה, בחורף הקרוב?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת מגן, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

כבוד השר, האם אני אפתיע אותך אם אומר לך שההסדר בין "אגד", משרד התחבורה ורכבת ישראל, שלפיו חיילות נוסעות חינם בקווים בין-עירוניים, זולת הקו לאילת, אינו תקף ואינו עומד למשל – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, זה לא לנושא. חברים, בואו לא נפגע במוסד החשוב הזה של השאילתא בעל-פה. זה לא לנושא. אם אתה יכול לקפוץ מייד לנהרייה, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

לחיפה.

אני שואל את השאלה, משום שלהפתעתי גיליתי, לפני כמה ימים, ש"אגד" מסרב להסיע חיילות בקו תל-אביב-חיפה או חיפה-תל-אביב, בגלל הנחיות של משרד התחבורה לנסוע ברכבת בקו הזה, אשר סובל כנראה מבעיות של אכלוס.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר, אני מבקש ממך להשיב רק על השאלה הנוספת של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ.

שר התחבורה י' קיסר:

אין שום תוכנית להפסיק את נסיעת הרכבת בקו זה, לפי מיטב ידיעתי.

חבר הכנסת יורם לס, אני אמרתי שמסילת הרכבת באזור הזה יוצבה, והיום היא בטוחה וכשירה לנסיעה במאה אחוזים. כלומר, אנחנו עשינו שני דברים, ייצבנו את הרכבת – – –

היו"ר ש' וייס:

הוא עבר למערכת הבחירות של עיריית תל-אביב. זה לא בדיוק הנושא שלנו.

שר התחבורה י' קיסר:

הוא פתח בשאלה הזאת. ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני מוכן להגיד משפט אחד או שניים לגבי שאלתו של חבר הכנסת יורם לס.

היו"ר ש' וייס:

לא כדאי.

יעקב שמאי (הליכוד):

אם השר רוצה להשיב בתור מומחה, אולי כן.

היו"ר ש' וייס:

יש לנו שאלתא בעל-פה, אי-אפשר להכניס לתוך השאלתא את כל הנושאים.

בבקשה, אדוני השר. המלכות נכנעת לקיסרות.

שר התחבורה י' קיסר:

חבר הכנסת מגן, הייתי מציע שתגיש לי בכתב את שאלתך. בהחלט אטפל בנושא, אם יש דבר כזה.

אשר לשאלה על רכבת תחתית או רכבת עילית, מטפלים בנושא הזה, לרבות עיריית תל-אביב, כבר ארבע שנים. זה לא דבר חדש.

לצערי, זה הפך להיות נושא שמשתמשים בו לצורכי בחירות. עיריית תל-אביב הנוכחית, יחד עם קואופרטיב "דן", הקימו חברה שנקראת "דותן", למען קידום רכבת קלה.

כשבאתי למשרד מצאתי את הרעיון הזה. אנחנו מקדמים את נושא הרכבת הקלה, עם עיריית תל-אביב. מעשית – תחתית יותר טובה, אבל היא בלתי מעשית.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת שמאי, קראנו היום מאמר ארוך מאוד שלך בעיתון "דבר", זה מאוד מעניין.

רון נחמן (הליכוד):

איזה עיתון?

היו"ר ש' וייס:

סגן שר החוץ ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 193, מאת חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בנושא: מכירת נשק השמדה המונית לאירן על-ידי גרמניה.

מכירת נשק השמדה המונית לאירן על-ידי גרמניה

דוד מגן (הליכוד):

יש הצעה דחופה לסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

אני יודע.

חבר הכנסת זיסמן, סליחה, להבהרה. על סדר-היום יש הצעה רגילה בנושא הזה, כי הצעה דחופה לא היינו מאשרים, בגלל הכפילות. יכול להיות שכתוצאה מזה חבר הכנסת סנה יעביר את הנושא לטיפול ביום אחר.

נעמי חזן (מרצ):

בסדר-היום שלנו רשום שזו הצעה דחופה.

היו"ר ש' וייס:

אם רשום שזו הצעה דחופה, זו טעות. סגנית מזכיר הכנסת בוודאי יודעת מה רשום שם.

חבר הכנסת זיסמן, בבקשה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חברי הכנסת, העיתון הגרמני "פרנקפורטר אלגמיינה" מדווח על חברות גרמניות הממשיכות לספק לאירן ציוד ומערכות לייצור נשק אטומי, ביולוגי וכימי בידיעת המודיעין הגרמני.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע לממשלת ישראל דבר סחר שכזה?

2. אם כן – כיצד פועלת ממשלת ישראל בנדון?

היו"ר ש' וייס:

תודה. אדוני סגן שר החוץ, בבקשה.

סגן שר החוץ י' ביילין:

הנושא מוכר למשרד החוץ, ואנו עוקבים בדאגה ותוך שיתוף פעולה מלא עם משרד החוץ וגורמי המודיעין בגרמניה אחר המידע המצטבר על אודות הקשר בין חברות גרמניות פרטיות לבין אירן.

מכלול יחסי גרמניה-אירן הועלה בשיחת שר החוץ שמעון פרס ועמיתו הגרמני קלאוס קינקל בפגישתם בניו-יורק, ובשיחת שר החוץ פרס והקנצלר קוהל, שהתקיימה ב-5 באוקטובר בבון, ובהן הוצגה הסכנה הטמונה בהתעצמות האירנית.

מדינות נוספות ובראשן ארצות-הברית שותפות לדאגתנו ולמאמץ למנוע אספקת ציוד וטכנולוגיה שיכולים לשמש לייצור נשק להשמדה המונית. ארצות-הברית פעלה ופועלת במישור הממשלתי מול גרמניה בנושא זה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת עמנואל זיסמן, אחריו – חבר הכנסת אפרים סנה, כך נרכז את השאלות, ואחריו – חבר הכנסת שאול יהלום.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני מודה על התשובה של סגן השר, אבל לא רק שהיא לא מספקת אלא היא מקוממת. באופן רצוף ושיטתי גרמניה נוהגת בדו-פרצופיות ובצביעות בנושאים אלה. היא מספקת לנו צוללות, אחרי שאנחנו יודעים מה היה חלקה באספקת ציוד, אמצעים ונשק להשמדת המונים, לעירק. זה היה רק לפני שנה, שנה-וחצי. ואותה גרמניה, במקום להכות את הניאו-נאצים ואת הפאשיסטים שמרימים ראש, שוב קשורה – עם מי? עם אירן, שהיא היום הסכנה הכי גדולה לשלום העולם ולא רק לשלום ישראל והמזרח התיכון. אירן היא היום מרכז הטרורизם והחתרנות בעולם.

אין עוד להסתפק בדברים שאמר סגן השר, שאנחנו מוחים ואנחנו מעירים את תשומת הלב. לפי דעתי, צריך לעשות משהו בלתי שגרתי. גרמניה חייבת להפסיק את זה לאלתר, ועל כך אני מבקש תשובה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת אפרים סנה, ואחריו – חבר הכנסת שאול יהלום.

אפרים סנה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, מונח לפני דיווח מעיתון מכובד אחר, ה"JOURNAL", המעיד כי הבעיה חורגת מהנושא שאליו התייחס חבר הכנסת זיסמן. מדובר במדיניות גרמנית כוללת של פיוס כלפי אירן, ועולות עובדות מספר. בוועידת ה-7גרמניה התנגדה להצעות האמריקניות להטיל לחץ כלכלי על אירן. יתירה מזאת, ממשלת גרמניה פועלת לפריסה נוחה של חובותיה קצרי הטווח של אירן, בשיעור של 5 מיליארדי דולר, כאשר כל המומחים האמריקנים אומרים שהאמצעי הטוב ביותר כיום להפעיל לחץ על אירן לצמצום תוכניותיה הגרעיניות הוא על-ידי לחץ בכיוון מימוש חובותיה קצרי הטווח.

ואני מציע, סגן השר, שתשמע את הנקודה הבאה: ציינת את הפגישות של שר החוץ עם קינקל ועם קוהל, אבל לאחר הפגישה הזאת ביקר שר המודיעין וביטחון הפנים האירני, עלי פאלאחיאן חוזסטאני, בבון, נפגש עם עמיתו המערב-גרמנים, נפגש עם ראשי קונצרן "סימנס", למה? – כדי לבנות מחדש את הכור הגרעיני "בושיר", שבנייתו נפסקה, באמצעות שותפות "סימנס" ב"סקודה".

כקורבנותיו של המיליטריזם הגרמני והפאשיזם הגרמני, אנחנו צריכים לא להסתפק בפעולות שנעשו, כדי שלא ניהפך לקורבנה של קיצוניות אחרת. ואני חושב, ואני מצפה לשמוע תשובה – מה, באופן נמרץ יותר, חושבת הממשלה לעשות בעניין הזה?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת יהלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חברי הכנסת, למעשה רציתי להתחיל את שאלתי בעובדות שהציג כאן חבר הכנסת סנה. השאלה הנשאלת – נוכח העובדות שהעלו כאן חברי הכנסת זיסמן וסנה, היא מדוע אין פעולת הסברה נמרצת יותר, רצינית יותר, מקיפה יותר, לא רק על-ידי פגישות שלא עוזרות, כנראה, אלא גם באו"ם וגם בעולם. ישראל חייבת להוקיע ולומר: ייתכן שגרמניה חוזרת לסורה, ואם העם היהודי יעשה זאת בנחישות, על-ידי מדינת ישראל ומשרד החוץ, וישקיע בכך אמצעים, שליחים ומאמצים, יש תקווה שיהיה גם לחץ פנימי של המפלגות והגופים הליברליים יותר בגרמניה על ממשלתם. העובדה שאתם מסתפקים רק בפעולות של שתדלנות, כנראה לא עוזרת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני סגן שר החוץ, תשובה מלוכדת על כל שלוש השאלות.

סגן שר החוץ י' ביילין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הנושא הזה הוא אחד הנושאים המורכבים ביותר שנמצא על שולחנה של מדיניות החוץ הישראלית. הקשר של גרמניה עם אירן הוא, בהחלט, לא ייחודי. לצערנו הרב, למרות המאמצים הגדולים של ארצות-הברית להבטיח את מדיניות הבלימה הכפולה, גם כלפי אירן וגם כלפי עירק, קשה מאוד לארצות-הברית לממש את הפעילות הזאת, קשה היה לה מאוד להוביל מדיניות כזאת במפגש האחרון של שבע המדינות המתועשות, ולא רק גרמניה אלא מדינות אירופיות אחרות, שלא לדבר על מדינות לא-אירופיות, התנגדו למדיניות הזאת, וממשיכות ביחסים הדוקים עם אירן בשל האינטרסים הכלכליים הגדולים הכרוכים ביחסים מהסוג הזה.

מבחינתנו יש כאן הרבה מאוד מרכיבים. יש, כמובן, המרכיב ההיסטורי, שאיש לא יכול להתעלם ממנו, ויש המרכיב הנוכחי, שגם ממנו אי-אפשר להתעלם, גרמניה היא אחת המדינות היותר ידידותיות לישראל והיותר מסייעות לישראל באירופה.

הדבר הנוסף הוא הפרדה בין מדיניות ממשלתית גרמנית לבין מדיניות כלכלית של חברות פרטיות, והשאלה היא, באמת, היכן עובר הקו הזה, וכמה ההפרדה הזאת אכן קיימת? יש תחושות, לפי חלק מהפרסומים העיתונאיים, שבעצם מאחורי החברות עומדת לפעמים הממשלה. לפי דברי הממשלה, היא מנסה למנוע את הדברים האלה ולא לסייע להם.

אנחנו, בהחלט, צריכים לשלב ונמשיך לשלב מדיניות של שיחות, של הידברות, של ניסיון לבדוק זאת בכל מיני מישורים, עם מדיניות פומבית של גינוי בכל לשון של התופעה החמורה הזאת. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. ברשותך, אדוני סגן שר החוץ, אנחנו, מדי פעם בפעם, בסוגיות כאלה, מעבירים פרוטוקול של דיון קצר או ארוך יותר בכנסת אל נשיאת הבונדסטאג, בהנחה שזה משפיע, לעתים זה גם משפיע. אם יש הסכמה של חברי הכנסת זיסמן, סנה ויהלום ושל סגן השר, אנחנו נדאג להעביר את הקטע הזה מן הפרוטוקול שלנו לנשיאת הבונדסטאג של גרמניה. אני מבקש מסגנית מזכיר הכנסת לדאוג למימוש העניין, בתקווה שזה ישפיע. תודה רבה.

סגן שר הבינוי והשיכון ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 195, של חבר הכנסת משה מאיה, בנושא: אתר הקרוונים בקריית-שלום. כן, בבקשה אדוני.

אתר הקרוונים בקריית-שלום

משה מאיה (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כבוד סגן השר, כנסת נכבדה, העיתון "העיר" גולל, בתאריך ל' בתשרי התשנ"ד, מצב עגום של תושבי הקרוונים בקריית-שלום, החוששים לחייהם בימות החורף; העירייה וחברת "עמידר" מתנערות מאחריות למקום.

ברצוני לשאול:

1. על מי מוטלת האחריות לאחזקת המקום והיערכותו לחורף?

2. האם תורו לבצע את הנחוץ באתר לבל יהיו דייריו בסכנה בחודשי החורף? תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני סגן השר, בבקשה – תשובתך במסגרת שתי דקות.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

להלן הנתונים הקשורים לפעילות "עמידר" בהיערכות לקראת החורף בטיפול באתרי הדיור הזמני – קרוונים-מגורונים – לקראת חורף 1993/94.

א. כיסוי תקציבי – לחברת "עמידר" הסכם עם הממשלה המעניק לה כיסוי תקציבי ומקורות כספיים לביצוע פעולות האחזקה הנדרשות כדי להכין את יחידות הדיור הזקוקות לכך לעמוד בנזקי חורף אפשריים.

ב. תחום אחריות – פעולות האחזקה של "עמידר", לקראת החורף, נעשות ביחידות הדיור עצמן בלבד. הטיפול במגוון השירותים האחרים לתושבי הקרוונים ניתן באתרים אלו על-ידי הרשויות המקומיות, כפי שהן נוהגות בכל שכונה אחרת בתחום השיפוט המקומי שלהן.

ג. בדיקות מנע – 1. על-פי הנחיות שהוציאה הנהלת "עמידר" עומד להסתיים תהליך בדיקת מצבם הפיסי של הקרוונים-המגורונים. במסגרת זו נבדק מצב היציבות והפילוס, העיגון, הניקוז והפיתוח ונבחנו נקודות הנדסיות וטכניות הקשורות במקרים של חשש להצפה, לסחף או לשקיעת מערכת הביסוס; 2. ניתנו הנחיות לביצוע גיזום ענפי העצים שבקרבת המבנים העלולים לפגוע בשלמות המבנה בעת סופה וסערה; 3. בתהליך בדיקה נמצאות כל התוספות למבנים שעלולות לגרום נזק למבנה. כוונתי לתוספות שהדיירים עצמם הוסיפו; 4. בשלבי ביצוע – תיקונים למניעת דליפות בחלונות, בדלתות, בגגות ובצנרת.

ד. צוותי כוננות וחדר מצב – בכל סניף ובכל הנהלת מחוז ובמשרד הראשי יוקמו צוותי כוננות שייתנו מענה מיידי על כל בעיה שעלולה להתעורר כתוצאה מסערות החורף.

צוותי הכוננות יהיו בקשר עם הגורמים הרלוונטיים, כמו מכבי-אש, מגן-דוד-אדום, משטרה, צוותים מקבילים ברשות המקומית וכן קבלנים ואנשי מקצוע בתחומים השונים הקשורים לנושאי הטיפול.

ה. שר הבינוי והשיכון בנימין בן-אליעזר הנחה את "עמידר" לבצע מייד את כל התיקונים הנדרשים לקראת החורף, ובכלל זה באתר בקריית-שלום.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד. חבר הכנסת משה מאיה, שאלה נוספת. אחריו – חבר הכנסת דוד מגן וחבר הכנסת אליעזר זנדברג.

משה מאיה (ש"ס):

שאלתי, כבוד סגן השר, מדוע לא רואים את הטיפול בשטח? כפי שמוזכר בעיתון, המשמעות היא ששם עדיין לא מטפלים כראוי. שנינו כתושבי תל-אביב חייבים לדאוג שהטיפול יהיה בהתשנ"ד ולא בהתשנ"ה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת מגן, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

נכבדי סגן השר, עם כינון הממשלה הנוכחית הכריז שר הבינוי והשיכון כי אתרי הקרוונים יימחקו – אם אני מצטט אותו נכון – בתוך שלוש שנים. כמחצית מהזמן חלפה. והנה, בדברי תשובתך אנחנו שומעים על שגרה של תיקון, של שיקום, של אחזקה, ולא שמענו אפילו רמז של ביטול קרוונים והעברה למשכנות קבע.

מהי ההתקדמות, מאז יולי 1992, במסגרת המדיניות ששר הבינוי והשיכון התחייב עליה לביטול המגורונים הארעיים הללו בתוך שלוש שנים?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת זנדברג, בבקשה.

אליעזר זנדברג (צומת):

אדוני סגן השר, גם אני רציתי לפנות אליך בשאלה הנוגעת לפינוי אתרי הקרוונים. חברי, חבר הכנסת מגן, כבר שאל את השאלה בכללותה. אני רציתי להסב תשומת לבך לדברים שיצאו מפיו. אתה התייחסת לתושבי אתר המגורונים כאל תושבי הקרוונים. אני אומר שיש בזה משום מחשבה של מגורי קבע.

לכן אני שואל: מתי יפנו אתרי הקרוונים, באופן ספציפי האתר הזה? האם כבר פונו האנשים מאותו אתר שאין מחלוקת שהתנאים בו קשים ונוראיים? אם לא – האם יש כוונה לפנות ולו את הראשונים מקרב אלה שיושבים בו היום, ומתי? תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני סגן השר, תשובה מרוכזת בבקשה, במסגרת שתי דקות על כל שלוש השאלות.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת מאיה, אני מכיר אישית כמעט כל משפחה שחיה באתר הקרוונים בקריית-שלום. גם ידידי חבר הכנסת איתן שיושב פה מכיר כמעט אישית את האנשים שבאו מהאזורים. אנחנו מכירים את הבעיות הקשות שלהם. בחורף הזה, אני לא אומר בוודאי, אני מקווה מאוד שמה שקרה בשנים עברו לא יחזור על עצמו, כי אנשים חיים שם בתנאים קשים מאוד.

אני רוצה להודיע פה, שהיו תלונות קשות לגבי שעוני החשמל באתרי הקרוונים. אדם אחד משלם סכומים כמו שמשלמים בוויולה גדולה, ואדם אחר שמשלם בחשמל לא משלם כלל. הוריתי אישית למנכ"ל "עמידר" לבדוק את כל השעונים באתרי הקרוונים, כדי שהזיכויים יימנעו. יש זיכויים בשעונים.

הפלוס הגדול ביותר הוא, שהורדנו את המתח באתרי הקרוונים, כי היום אנחנו מתחשבים בהם הרבה יותר מאשר בעבר מבחינת תשלומים ודברים נוספים.

לצערי, הטיפול של המדינה, של "עמידר", נעשה בהרבה מאוד אתרים וימשיך להיעשות כדי להכין אותם לחורף. חלק מהעיריות שגובות ארנונה מאותם אנשים לא דואגות לפינוי זבל ולתשתיות אחרות שהן אחראיות להן. אני אומר זאת לצערי הרב, וזה כולל את תל-אביב.

חבר הכנסת מגן, אני שמח על השאלה. אתה צודק, אנחנו הבטחנו לפנות את אתרי הקרוונים. משרד השיכון הקים כ-15 צוותים לפינוי אתרי הקרוונים בכל האזורים בארץ. אני לא רוצה להטעות, אבל פונו מאתרי הקרוונים כ-600 משפחות רק בחצי השנה האחרונה, וזה כולל גם את העולים החדשים. הם בטיפול ישיר – – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

מתוך כמה?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

מתוך הרבה.

דוד מגן (הליכוד):

עד יולי 1995 אתם חייבים לסיים.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

חבר הכנסת מגן, בנושא הזה אני חושב בדיוק כמוך, כי אנחנו התחייבנו ואנחנו נצטרך לפנות אותם.

הפינוי מהאתרים נעשה כמעט יום יום, חבר הכנסת זנדברג, גם מאתר קריית-שלום. ההוראה היא חד-משמעית: כל קרוון שמתפנה מפונה מהשטח. לשמחתי דאגנו שבכל אתרי הקרוונים יהיו מרכזי תרבות, משמר אזרחי וכו'. אנחנו מנסים לטפל בנושא הזה כדי לתת מינימום של איכות חיים לאותם אנשים שעדיין גרים, לצערי, בקרוונים, ולא הוצאנו את כולם.

אנחנו באים היום עם תוכניות חדשות גם לבניית דיור לזוגות צעירים, ובעדיפות עליונה ליושבי אתרי הקרוונים. בחלק מהערים אנחנו כבר מתחילים לבנות, כפי שהיה ביהוד, ברעננה ובמקומות נוספים. אני מאמין שבשנה הקרובה נפנה אחוז גבוה מאוד מאתרי הקרוונים. אם נפנה את כולם בתוך שלוש שנים, תאמינו לי שאני אהיה מאושר יותר מכם, כי אני יודע איך הם חיים. הם חיים בתת-תנאים.

אני מקווה מאוד שנעמוד בזה ונפנה את כל יושבי הקרוונים למקומות קבועים ונוריד את הנושא הזה של אתרי הקרוונים מעל הפרק בחברה הישראלית, כי לדעתי הושקעו שם סכומי עתק, בוזבזו שם כספים לא בצדק ושלא לצורך. אפשר היה לעשות זאת אחרת. אבל אולי בגלל אילוצים של עלייה ברוכה וגדולה שהגיעה במאסות זה היה הפתרון. הפתרון הזה לא היה טוב. אני מקווה שנפתור זאת בתוך שלוש השנים שהבטחנו.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לאדוני סגן השר.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו לשאלות ותשובות רגילות שעליהן ישיב סגן שר החוץ. בבקשה, אדוני סגן שר החוץ.

אספקת טכנולוגיות מתוחכמות מגרמניה לעירק

חבר הכנסת א' גור שאל את שר החוץ ביום ז' באב התשנ"ב (6 באוגוסט 1992):

בהסתמך על הכתבות שהתפרסמו בעיתונות הישראלית בימים האחרונים, מתברר כי כמה מהקונצרנים התעשייתיים של גרמניה ממשיכים, למרות האמברגו על עירק, למכור ולספק טכנולוגיות מתוחכמות אשר יוצרות פוטנציאל גרעיני. מפעל בשם "מינולטה" הוחשד, לפי הכתבה, בייצוא מצלמה שלה ייעוד גרעיני סופי, ואילו חברה אחרת העבירה לעירק טכנולוגיה לשיפור טילי ה"סקאד" וגם לייצור נשק כימי.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע לישראל על אודות המשך העברת טכנולוגיות וידע גרמני לעירק למרות האמברגו של מועצת הביטחון ולמרות האיסור שהטילה ממשלת גרמניה על כך?
2. מה עשתה או מה עושה ממשלת ישראל כדי למחות בפני ממשלת גרמניה וכדי למנוע בדרכים שונות המשך העברת הטכנולוגיות הנ"ל?

סגן שר החוץ י' ביילין:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני משיב על שאלתא מס' 94, שהיא דומה לשאלתא שנשאלה עכשיו על-ידי חבר הכנסת זיסמן. השיבותי על רוב הדברים. אחזור על עיקרי הדברים.

1. אנו מודעים לבעיה זו.

2. נושא העברת טכנולוגיות וידע גרמני העלולים לסייע לאירן או לעירק לפיתוח נשק להשמדה המונית מועלה באופן קבוע על-ידי נציגינו בפגישותיהם עם אנשי ממשל גרמנים.

מדינות נוספות ובראשן ארצות-הברית שותפות לדאגתנו ולמאמץ למנוע אספקת ציוד וטכנולוגיה שיכולים לשמש לייצור נשק להשמדה המונית לאירן ולעירק. ארצות-הברית פעלה ופועלת במישור הממשלתי מול גרמניה בנושא זה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת אין. אני מודה לחבר הכנסת אפרים גור.

מימון לימודי סטודנטים מצרים

חבר הכנסת ע' לנדאו שאל את שר החוץ ביום י"ט בטבת התשנ"ג (12 בינואר 1993):

בידיעה שהתפרסמה בעיתונות ("ידיעות אחרונות", 20 בדצמבר 1992) דווח כי הוסכם בין שרי החוץ הישראלי והמצרי כי "בחמש השנים הבאות ילמדו בישראל 5,000 סטודנטים מצרים – – –" וכן על "הקמת קרן דנית-ישראלית משותפת למימון לימודי הסטודנטים המצרים בארץ".

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם כן – מה הוא שיעור התקציב הנדרש למימון לימודי הסטודנטים המצרים? מה הוא החלק שישולם על-ידי מדינת ישראל?

3. נוכח הצפיפות הרבה באוניברסיטאות בישראל והקושי של ישראלים להתקבל ללימודים, מה יהיה מספר הישראלים שיימנעו מהם לימודים בשל לימודי הסטודנטים הזרים?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הידיעה כפי שהובאה בעיתונות איננה נכונה. לא נחתם כל הסכם בין שרי החוץ של ישראל ומצרים בקשר ללימודי סטודנטים מצרים באוניברסיטאות בארץ.

אני מניח שהידיעות בתקשורת מתייחסות למידע על פגישת שר החוץ עם שר החקלאות המצרי, שבה הובעה שאיפה הדדית להגדיל את מספר המשתלמים המצרים בארץ בתחום החקלאות מקרב בוגרי הפקולטות לחקלאות.

השתלמויות אלה נמשכו כשבועיים ימים, והן נערכו בקיבוצים ובמושבים. בשנה האחרונה הגיע מספר המשתלמים לכ-400, ולנוכח הצלחת המבצע באה השאיפה להגדיל את מספרם. סוכם שלמימון ההשתלמויות תיעשה פנייה משותפת ישראלית-מצרית לקרנות סיוע בין-לאומיות, דוגמת זו של הדנים.

מובן שתוכנית זאת איננה פוגעת בסיכוי, אף לא של ישראלי אחד, להתקבל ללימודים באוניברסיטה בארץ. לעומת זאת, אם היא תתגשם, היא תוסיף נדבך ותוכן ליחסינו עם מצרים.

לידיעתך, במידה שהמימון הבין-לאומי לא יספיק לכיסוי כל הוצאות ההשתלמות, יישאו ישראל ומצרים באורח שווה ביתרת ההוצאות. מש"ב – חטיבה לשיתוף פעולה בין-לאומי – הקציבה סכום גג של 300,000 דולר למבצע.

תפקוד קונסול ישראל בלוס-אנג'לס

חבר הכנסת א' יחזקאל שאל את שר החוץ ביום כ"ה בשבט התשנ"ג (16 בפברואר 1993):

בעקבות הפרסומים בעיתונות עולה כי הקונסוליה הכללית של ישראל בלוס-אנג'לס נתונה בסכך הולך וגדל של בעיות ויחסי אנוש שנובעים מתפקודו של הקונסול הכללי.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרסומים האלה נבדקו, והאם הם נכונים?

2. האם קיימים קריטריונים קבועים שלפיהם ממנים קונסולים?

3. מה היא מדיניות המשרד בנושא זה?

4. האם קיימים מקרים נוספים, שלא פורסמו?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. נושא יחסי האנוש בקונסוליה הכללית בלוס-אנג'לס נבדק באופן רציני במשרד החוץ. הנהלת המשרד התייחסה לנושא והתקיימו שיחות אישיות הן עם הקונסול הכללי והן עם שליחי משרד החוץ המשרתים בקונסוליה. בעקבות שיחות אלה חזרה העבודה בקונסוליה למסלולה.

2. קונסולים כלליים בשירות החוץ, מקרב עובדי המשרד הקבועים, מתמנים על-פי המלצת ועדת המינויים העליונה לשר החוץ. הוועדה בודקת את התאמתם של המועמדים לתפקיד על-פי קריטריונים שאשמח לפרטם.

3. מדיניות השר היא למנות את האנשים המתאימים לתפקידים של קונסולים כלליים כמו לכל תפקיד בשירות החוץ.

4. מערכת היחסים האישיים בנציגויות ישראל בחוץ-לארץ היא נושא לא פשוט, ולעתים מתעוררות בעיות בתחום זה. בדרך כלל הן נפתרות ללא פרסומים.

להלן הקריטריונים והרקע של מינוי אורי אורן: ניסיון מקצועי קודם במטה ובשטח, חוות דעת מצטברות על ביצוע תפקידים קודמים, ידע בשפת המקום, רמת-בכירות תואמת את התפקיד המוצע ותפקוד ברמה גבוהה לאורך זמן. בפני הוועדה מונחות גם חוות דעת האגף המרחבי הנוגע בדבר. מינוי של כל ראש נציגות מחייב אישור הממשלה. נוסף על כך, בסמכות שר החוץ להציע לממשלה מינויים של ראשי נציגויות, שגרירים וקונסולים כלליים, במסגרת מכסה מוסכמת של 11 מינויים. הקונסול הכללי בלוס-אנג'לס מונה בדרך זו.

תפקוד שגרירות ישראל בתאילנד

חבר הכנסת ש' עמור שאל את שר החוץ ביום כ"ה בשבט התשנ"ג (16 בפברואר 1993):

במהלך השנתיים האחרונות אירעו אסונות מספר לישראלים שטיילו בתאילנד. במקרים מסוימים הובעו ביקורות על תפקוד השגרירות ועל העזרה שהושיטה למשפחות.

פורסם כי משפחות רבות נאלצו להיעזר בגורמים פרטיים בתאילנד לאחר שמהשגרירות הישראלית לא באו לעזרם.

עוד פורסם, כי במקרה מסוים נפצע מטייל אנושות בתאונה ומת כעבור יומיים. מהרגע הזה עברו משפחתו וחבריו מסע של השפלה וייסורים. בקונסוליה הישראלית נמסר, ש"אין מה לעשות, ורק

כשימות נתערב". מאוחר יותר, לא ידע איש מבני המשפחה היכן הגופה, וגם לקונסול לא היתה תשובה על כך.

ברצוני לשאול:

1. האם הפרסומים האלה נבדקו, והאם הם נכונים?

2. לנוכח העובדה שישראלים רבים מטיילים בתאילנד ונזקקים לעזרת השגרירות, כיצד בדעת משרד החוץ לפתור את הבעיה?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 מקרה התאונה שפורסם בעיתון ואליו מתייחס חבר הכנסת עמור הוא מקרה כואב ומעציב, אך האשמת השגרירות בהקשר זה אינה במקומה. התלונות שהועלו בכתבה כנגד תפקוד השגרירות נבדקו ונמצאו כבלתי מדויקות, ומסתבר שצוות השגרירות פעל כראוי בטיפולו במקרה.

2. בתאילנד מטיילים 40,000 ישראלים בשנה. שגרירותנו שם מסייעת למטיילים מעבר למקובל בשגרירויות זרות – כלפי אזרחיהן. צוות השגרירות טיפל בשנה האחרונה במתן עזרה וחילוץ לעשרות ישראלים שמצאו עצמם במצוקה מסיבות שונות ומשונות.

למשרד החוץ יש אמון מלא בתפקוד אנשי השגרירות.

בדיקת נסיבות המקרה המוזכר בשאלתא מעלה כי: א. הודעה על מצבו של המטייל הפצוע הגיעה לבית השגריר בשעות הלילה בשיחה טלפונית מהארץ; ב. צוות השגרירות היה בקשר מתמיד עם רופאי בית-החולים כמו גם עם משפחתו בארץ, באמצעות משרד החוץ; ג. למרבה הצער נפטר הצעיר מפצעיו כעבור ימים מספר; ד. השגרירות בתאילנד, משרד החוץ בארץ וקונסול ישראל בבון עשו כל מאמץ כדי למנוע נתיחת הגופה, עשיית כל הסידורים הנדרשים בפגרת סוף השבוע המקומית, והטסת הארון דרך גרמניה לישראל במהירות האפשרית.

מפקחים ערבים מטעם האו"ם

חברת הכנסת נ' בלומנטל שאלה את שר החוץ ביום כ"ה בשבט התשנ"ג (16 בפברואר 1993):

ביום 25 בספטמבר 1991, כאשר צעדו יהודים מספר מסביב להר-הבית וליד הכותל המזרחי, התערבו בנעשה שוטרי משמר הגבול. לידם עמדו שני אנשים, ערבים, שלבשו מדי וסמלי האו"ם והשקיפו בנעשה כמפקחים. דבר מעמדם של ערביי יש"ע כמשקיפים מטעם האו"ם הוכחש אז.

ביום 27 בינואר 1993 התפרסמה ידיעה בעיתון "חדשות" ונכתב בה, שבעקבות דוח למזכ"ל האו"ם בעניין אירועי הר-הבית בשנת 1990, "התוצאה היתה שקצינים של אונרר"א שימשו על תקן כוח פיקוח של האו"ם. במקרים שיש תקריות בין כוחות צה"ל לבין תושבי השטחים, מופיע אמבולנס של אונרר"א. לעתים הם משקיפים על האירועים מהצד. לפעמים הם נקלעים למקום האירוע עצמו ומאלצים את קציני צה"ל לדרוש מהם במפגיע לעזוב את המקום, בטענה שהופעתם מחממת את האווירה".

ברצוני לשאול:

1. האם ערביי יש"ע אומנם משמשים כמפקחים רשמיים מטעם האו"ם או מוסדותיו?

2. האם הפיקוח הזה מתואם עם ממשלת ישראל?

3. מה היא ההצדקה לפיקוח הזה, והאם קיים מסמך רשמי המסדר את הפיקוח הזה עם ממשלת ישראל?

4. אם ערביי יש"ע אינם משמשים כמפקחים באופן רשמי, האם ידוע למשרד החוץ אם קיים הסדר בלתי-רשמי בנושא זה?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ערביי הגדה המערבית ועזה אינם משמשים כמפקחים רשמיים מטעם האו"ם.

2-3. ממילא אין תיאום עם ישראל ואין כל הסדר רשמי או בלתי רשמי בנושא זה.

על בסיס החלטה 681 של מועצת הביטחון מ-20 בדצמבר 1990, בעקבות אירועי הר-הבית, נקבעו משקיפים-דווחים – MONITOR AND OBSERVE במסגרת אונרר"א (ס"ט), העוקבים אחר מצב הפלשתינים. בכל מקרה הדווחים-המשקיפים מטעם אונרר"א אינם ערביי יהודה, השומרון ועזה אלא תושבי חוץ.

יחסי ישראל-צפון-קוריאה

חבר הכנסת י' שפי שאל את שר החוץ ביום י' בתמוז התשנ"ג (29 ביוני 1993):

לאחרונה התבשרנו על כוונת ממשלת ישראל לפתוח במשא-ומתן עם צפון-קוריאה לקראת קשירת יחסים דיפלומטיים.

ברצוני לשאול:

1. האם מתקיימים קשרים ישירים כלשהם עם צפון-קוריאה?
2. האם בכוונת מדינת ישראל לקשור קשרים דיפלומטיים עם צפון-קוריאה?
3. האם ישראל מתנה בצורה כלשהי את קשירת הקשרים הדיפלומטיים בין המדינות?
4. מה היא עמדת ארצות-הברית בכל הקשור ליחסי ישראל עם צפון-קוריאה?
5. כיצד תמנע ממשלת ישראל מכירת טילי קרקע-קרקע מצפון-קוריאה לאירן?

סגן שר החוץ י' ביילין:

1. ישראל קיימה מגעים מספר בדרג פקידותי עם נציגים מצפון-קוריאה, ולאחרונה הוחלט על-ידי ראש הממשלה ושר החוץ להשעות מגעים אלה.
2. אין שום כוונה לקשור קשרים דיפלומטיים עם צפון-קוריאה, וגם במגעים שהתקיימו בעבר לא עלתה אפשרות כזאת.
3. צפון-קוריאה היא היום מדינה המוחרמת על-ידי העולם המערבי בשל מדיניותה בנושא הגרעין ומדיניות פיתוח ומכירה של טילים וטכנולוגיה לאירן ולמדינות אחרות במזרח התיכון. כל עוד מתמדה צפון-קוריאה במדיניות זו, אין כל מקום לדבר על קשירת יחסים דיפלומטיים עם מדינה זו.
4. מגעים התקיימו בידיעת ארצות-הברית, וזו הביעה בפנינו את הסתייגותה מהמשך המגעים בינינו לבין צפון-קוריאה, וגם אם גילו הבנה למאמצינו למנוע ייצוא טילים לאירן ולסוריה, הרי אינם רואים טעם במגעים אלו. ארצות-הברית קיימה שיחות עם צפון-קוריאה במגמה למנוע פרישתה מהאמנה למניעת הפצה של נשק גרעיני.

5. אנו סבורים שהדרך הטובה ביותר לנסות ולמנוע מכירת טילים מצפון-קוריאה לאירן היא תוך מעורבות אמריקנית אינטנסיבית, ואכן ארצות-הברית פועלת בנושא זה תוך מודעות לאינטרס הישראלי.

הצורך בוויזה לצרפת

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר החוץ ביום י"ז בתמוז התשנ"ג (6 ביולי 1993):

זה שנים מספר ממשלת צרפת מחייבת אזרחים ישראלים הרוצים להיכנס לגבולותיה בקבלת ויזה.

השגת הוויזה כרוכה בטרדה ובתשלום כספי.

ברצוני לשאול:

1. מה ייעשה להביא לידי ביטול הצורך בוויזה לתושבי ישראל?

2. מדוע לא ידרוש משרד החוץ ממשלת צרפת לבטל את הצורך בוויזות לאזרחים ישראלים המעוניינים לבקר בצרפת?

3. אם ממשלת צרפת לא תיענה לבקשה זו, מדוע לא תדרוש ממשלת ישראל דרישה דומה מאזרחי צרפת המעוניינים להיכנס למדינת ישראל?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. צרפת הנהיגה הצורך בהצטיידות באשרות כניסה לאזרחי מדינות שמחוץ לקהילייה האירופית בשנת 1986, בגין התגברות מעשי הטרור בצרפת. אין בדרישה זו אפליה כנגד אזרחי ישראל, והיא מכוונת לאזרחי כל המדינות שאינן ממדינות הקהילייה האירופית, כאמור לעיל.

כאמור, ביטול הצורך באשרה לתושבי ישראל המבקרים בצרפת הינו אחד הנושאים שעל סדר-היום של היחסים הבילטרליים בין ישראל לצרפת. הנושא הועלה בשיחות בין נציגי שתי המדינות, בכל הדרגים, לרבות בעת ביקור ראש הממשלה בצרפת בתחילת יולי 1993.

משרד החוץ אינו מרפה מהדרישה מממשלת צרפת לבטל לחלוטין את הצורך באשרות לאזרחים ישראלים המעוניינים לבקר בצרפת. במקביל, מתנהלים מגעים להקלות במתן האשרות לקבוצות מסוימות.

3. איננו רואים מקום להציג דרישה דומה לאזרחי צרפת המעוניינים להיכנס למדינת ישראל, שהרי צעד כזה עלול לפגוע בקשרי התיירות והסחר עם צרפת. נוסיף, כי מספר רב של תיירים, בכללם יהודים, מבקרים כל שנה בישראל, וכי צרפת מהווה אחת מעשרת השותפים המסחריים הראשונים של מדינת ישראל.

בית-הספר האמריקני בכפר-שמריהו

חבר הכנסת ר' זאבי שאל את שר החוץ ביום י"ז בתמוז התשנ"ג (6 ביולי 1993):

התקשורת דיווחה (מצ"ב העתק ידיעה מ"ידיעות אחרונות", מיום 11 ביוני 1993) כי בבית-הספר התיכון האמריקני בכפר-שמריהו יש גילויי אנטישמיות, והביאה שתי דוגמאות: א. בספר המחזור של בית-הספר מובאת ציטטה מדברי היטלר, ביחד עם חתימתו; ב. אין מכבדים בבית-ספר זה את יום השואה.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים ידועים לשר החוץ?

2. מה הן הפעולות שננקטו בשל כך?

סגן שר החוץ י' ביילין:

1. המקרה נודע לנו מאמצעי התקשורת.

2. פנינו להנהלת בית-הספר האמריקני, שהתנצלה על המקרה המצער.

היו"ר ע' מאור:

שאלה נוספת לחבר הכנסת זאבי; בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש כאן שתי הערות: עניין של יום השואה ועניין של – – –

היו"ר ע' מאור:

סליחה, חבר הכנסת איתן, יש שאלה נוספת לחבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני סגן שר החוץ, מה שקורה בבית-הספר האמריקני בכפר-שמריהו צריך להדאיג את כולנו, מעבר לתשובה הלקונית שזכיתי לקבל ממך.

אם ביום השואה, במשך שנים, אין התייחסות ליום השואה, ואפילו זלזול ואפילו מצב לא נעים לתלמידים יהודים, ביניהם, לצערי, גם ישראלים שלומדים שם. זה צריך להדאיג אותנו, מעבר לתשובה האומרת שהם התנצלו. הם התנצלו ומתקנים את זה? לא נאמר. אם הם התנצלו רק על חתימתו של היטלר בספר השנתון שלהם, היטלר יימח שמו כמובן, ניחא, אבל המגמה או היחס בבית-הספר אין בו כבוד למדינה המארחת את בית-הספר הזה, הדעת איננה סובלת מה ששם מתחולל. זה לא היה קורה לנו בארץ אחרת, אם היינו מזלזלים בדברים הקדושים והחשובים לאותה מדינה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר החוץ י' ביילין:

גברתי היושבת-ראש, הבעיה היא אכן מאוד לא נעימה. עם זה, כאשר ניסינו לבדוק את הנושא בעקבות הפרסום, התברר לנו דבר, שלא צריך להפתיע, שהנושא של קביעת תוכנית הלימודים לא שייך כלל למדינה המארחת. זו קביעת לימודים שנעשית בכל בתי-הספר האמריקניים בכל מקום בעולם.

היתה התנצלות בעניין הציטוט מדבריו של היטלר, אבל לגבי השואה – אנחנו הערנו להם; אנחנו לא יכולים לכפות עליהם לכלול בתוכנית הלימודים שלהם את הנושא הזה. אני מקווה שההערה הזאת תאפשר בכל זאת שהם יכללו את הנושא הזה, ולא אוכל, לצערי, להתחייב בשמם.

משלוח עודפי מזון כסיוע הומניטרי

חבר הכנסת מ' איתן שאל את שר החוץ ביום י"ז בתמוז התשנ"ג (6 ביולי 1993):

בארצות רבות בעולם סובלים מיליוני בני-אדם מחרפת רעב, ואילו במדינת ישראל מושלכים עודפים גדולים של תוצרת חקלאית (פירות, ירקות, ביצים וכדומה) להשמדה, על מנת לשמור על מחירי השוק.

ברצוני לשאול:

מדוע לא יפעל משרד החוץ, כאקט הומניטרי בעל חשיבות הסברתית, לשגר משלוחי מזון, מן העודפים המושלכים למזבלות, אל אותן אוכלוסיות בעולם המשוועות לסיוע כזה?

סגן שר החוץ י' ביילין:

העלויות העיקריות במשלוחי חירום הן בתובלה, בארגון ובלוגיסטיקה. מדינת ישראל השתתפה פעמים מספר במבצעים של סיוע במזון ובתרופות למדינות שנזקקו לכך מסיבות שונות. לאחרונה נשלח מטוס ובו תרופות ומזון לבוסניה, ועלות ההובלה לחוץ-לארץ היתה כ-180,000 שקל.

משלוח תוצרת חקלאית טרייה מוסיף אילוצי זמן ותקציב שאינם מצויים בידינו.

אם יימצא תורם למימון מבצע הומניטרי חשוב שכזה, יעמיד משרד החוץ לטובת המבצע את הכלים הארגוניים לצורך מימוש העניין.

היו"ר ע' מאור:

שאלה נוספת לחבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

השאלה הנוספת שלי מתייחסת לשתי נקודות: א. ידוע לי, למשל, שבמצרים יש צורך ביבוא, ומייבאים וקונים תוצרת חקלאית. מדוע אי-אפשר למכור למצרים עודפי תוצרת בישראל, בעיקר ביצים? האם יש מגבלות מדיניות?

ב. באופן כללי, לגבי מדינות אחרות, האם לא ראוי שמתקציב ההסברה של משרד החוץ יקצו כספים על מנת שישראל תעשה כמה מבצעים ותממן את העלויות הלוגיסטיות, ובמקום לזרוק למזבלה טונות של תוצרת חקלאית ומזון, תשלח את המזון הזה לאזורים שונים בעולם שקיימת בהם חרפת רעב, כשילדים גוססים למוות? זה יהיה גם מבצע הסברתי. במקום לפרסם מודעות בעיתונים, תעשו פעולה חיובית כזאת, כאשר את התוצרת החקלאית אתם ממילא מקבלים חינם.

סגן שר החוץ י' ביילין:

גברתי היושבת-ראש, חברי כנסת נכבדים, אני אחלק את תשובתי לשניים. החלק הראשון, לגבי מכירה. השאלת המקורית היתה לגבי מבצעים הומניטריים, לא לגבי מכירה. כל השאלה של מסחר עם מצרים זו שאלה כאובה נפרדת, שאלה צריך להתייחס בנפרד. יש כאן התפתחויות חיוביות, בתקופה האחרונה דווקא, אבל נכון שהרבה מאוד שנים זה קפא על שמריו וכמעט לא קיימנו יחסים מסחריים של ממש עם מצרים.

לגבי המבצעים ההומניטריים, באמת בדקנו את השאלה הזאת, והתשובה היא כפי שאמרתי קודם לכן, שהעלות המרכזית היא לא הירקות האלה שניתנים או לא ניתנים חינם, אלא ההעברה שלהם, וכאן יש שני דברים: א. התובלה; ב. האחסון. לכן הרבה יותר נוח לגורמים מקבלים – כשפינו, למשל, להודו, אחרי רעידת האדמה, שקרתה אחרי הגשת השאלתא, ואמרנו שאנחנו מוכנים לשלוח אליהם כל מיני דברים, ביניהם גם הרעיון הזה של משלוח מוצרים, הם אמרו: אנחנו בעצם רוצים כסף, ואנחנו נוכל להחליט מה עדיף לנו. כך שהרעיון הזה של משלוח עודפי מזון הוא רעיון שנשמע מאוד הגיוני, וגם כשדיברנו באופן לא פורמלי הוא נראה לי מאוד, אבל אחרי בדיקה הוא לא נראה מעשי כפי שהוא נשמע מלכתחילה.

מחיר שיחות השלום

חברת הכנסת נ' בלומנטל שאלה את שר החוץ ביום י"ח באב התשנ"ג (5 באוגוסט 1993):

בזמנו פורסם בעיתונות שמחיר שיחות השלום, עד הסבב השמיני, עמד על סכום של 288,500 דולרים. סכום זה כלל את המרכיבים הבאים: תשתית הקמה; כוח אדם מקומי ושכר עבודה; תפעול משרד; נסיעות ואש"ל לעובדים מקומיים; טלפונים ומברקים; בתי-מלון ואירוח; רכב; אש"ל למשלחת מהארץ; פרסומים.

פורסם גם שהיו קיצוצים בהרכב המשלחת בגלל בעיות תקציביות.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא המחיר המעודכן של שיחות השלום לפי החלוקה למרכיבים הנ"ל?

2. האם היו קיצוצים נוספים בגלל עלות השיחות?

3. כמה עובדים מקומיים מועסקים במסגרת שיחות השלום, ומה הם תפקידיהם?

4. האם העלות כוללת גם את השיחות הרב-צדדיות, ואם לא – מה היא העלות של שיחות הללו לפי החלוקה דלעיל?

תשובת סגן שר החוץ י' ביילין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. להלן פירוט ההוצאות בסבב התשיעי ובסבב העשירי של שיחות השלום, המעיד על החיסכון מהסבב העשירי ואילך:

ועידה תשיעית: עובדים מקומיים (שעות נוספות) – 2,246 דולר; הוצאות תפעול – 11,463 דולר; משלוחים וטלפונים – 11,767 דולר; שכירת רכב – 34,538 דולר; הוצאות לינה – 146,285 דולר; דמי כלכלה – 76,377 דולר, סך הכול – 282,676 דולר.

ועידה עשירית: עובדים מקומיים (שעות נוספות) – 7,707 דולר; הוצאות תפעול – 10,831 דולר; משלוחים וטלפונים – 17,420 דולר; שכירת רכב – 12,896 דולר; הוצאות לינה – 120,953 דולר; דמי כלכלה – 35,560 דולר, סך הכול – 205,367 דולר.

2. לאור הלקחים שהופקו מהסבבים הקודמים, הוחלט על שיגור חברי המשלחת באמצעות טיסות מסחריות ולא באמצעות מטוס חיל האוויר, זאת נוכח פער המחירים הגדול בין דרישות חיל האוויר ובין עלויות רכישת כרטיסי טיסה בחברת "אל על" – פער שהגיע לעתים לכדי פי שניים ויותר.

הופחתו דמי הכלכלה ששולמו לחברי המשלחת. דמי הכלכלה הועמדו על 40% מקצבת האש"ל, וזאת במקום 60% מקצבת האש"ל ששולמה בסבבים הקודמים. צומצמה רשימת המשתתפים בוועידה והועמדה על כ-50 משתתפים, לעומת כ-80 משתתפים בסבבים הקודמים. מטבע הדברים הביאו הצעדים המפורטים לעיל להפחתה ברמת ההוצאות הכוללת.

3. העובדים המקומיים המועסקים במסגרת השיחות הם מתוך צוות העובדים בשגרירות בווינגטון. ההוצאות בסעיף זה הן עבור שעות נוספות של עובדים אלה. העובדים מועסקים בתפקידי מינהלה, הסברה ותקשורת, שהם פועל יוצא של חשיבות השיחות לישראל.

4. עלות השיחות הרב-צדדיות מתחילת שנת התקציב 1993: 1. עובדים מקומיים – 3,084 דולר; הוצאות תפעול – 2,714 דולר; משלוחים וטלפונים – 3,200 דולר; שכירת רכב – 12,886 דולר; הוצאות לינה – 41,098 דולר; דמי כלכלה – 15,875 דולר; תשתית והקמה – 1,782 דולר; כרטיסי טיסה – 50,400 דולר, סך הכול – 131,039 דולר.

אם יש צורך לפרט בשאלה מס' 2, החל מהוועידה העשירית יצאו חברי המשלחת לווינגטון בטיסות מסחריות של חברת "אל על", ועלות כרטיסי הטיסה לוועידה העשירית היתה בסך של 87,155 דולר, לעומת עלות הטסת מטוס חיל האוויר, שהגיעה לכדי 200,000 דולר.

היו"ר ע' מאור:

תודה לסגן שר החוץ, יוסי ביילין.

הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון – מענק נכות), התשנ"ג-1993

(הצעת חבר הכנסת ז"ב בגין)

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום. אני מזמינה את חבר הכנסת בנימין בגין להגיש את הצעת חוק תת"כ, הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון – מענק נכות), התשנ"ג-1993. בבקשה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

תודה, גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אדוני סגן השר, חוק הנכים (תגמולים ושיקום), העוסק בתגמולים לנכי צה"ל ולכוחות הביטחון בכלל, על-פי התיקונים האחרונים, נחקק ב-1959 במקור, מזה שנים רבות.

מספר הנכים הזכאים לתגמולים ולשיקום על-פי חוק זה הוא למעלה מ-60,000, ומתוך 60,000 ומעלה הנכים האלה, כ-45,000 הם נכים שדרגת נכותם עד 19%. זו כמובן נכות, אבל לא נכות קשה מאוד ביחס לנכים האחרים.

המספר הרב הזה של הנכים ופניותיהם לאגף השיקום של משרד הביטחון יוצרים לחץ חמור על המערכת, שצריכה לתת סיוע לכל הנכים. צריך לציין שב-10 או 15 השנים האחרונות, על-פי הנתונים שבידי, לא גדל התקן של עובדי אגף השיקום, אך מספר הזכאים לתגמולים ולשיקום, נכים ומשפחות שכולות, לצערנו, עולה בהתמדה משנה לשנה.

לכן ביקשתי להציע בהצעת החוק הזאת תיקון, ועל-פיו אותם נכים שדרגת נכותם עד 19%, והם מהווים כשני-שלישים מהנכים הזכאים לתגמולים ולשיקום, הנכים האלה יקבלו מענק בשיעור של 70 קצבאות חודשיות, על-פי הנהוג בביטוח הלאומי, ולא יוכלו לפנות עוד למערכת של אגף השיקום. על-ידי כך יאפשרו לעובדי השיקום ולעובדי הרווחה, וגם לפקידות, לתת את הסיוע הטוב ביותר, היעיל ביותר, הנכון ביותר לאותם נכים שדרגת נכותם 20% ומעלה, ולצערנו גם אלה אינם מעטים.

על כן, אני מבקש להעביר את הצעת החוק שלי לוועדה. מובן שנכה אשר חלה החמרה בדרגת נכותו יוכל לערער כנהוג, כראוי, בפני קצין התגמולים ולהעלות על-פי הדין את דרגת נכותו, אם אכן הוחמר מצב בריאותו, אף שכבר זכה לאותו מענק.

אני חושב שהצעת חוק כזאת היא ראויה, היא לא פוגעת בציבור הנכים שדרגת נכותם עד 20%, היא תסייע מאוד לטיפול נכון ב-15,000 ומעלה נכים קשים, שצריכים סיוע קרוב יותר וליווי צמוד יותר.

על כן, אני מבקש להעביר את הצעת החוק שלי לוועדה. תודה רבה, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את סגן שר הביטחון להשיב.

סגן שר הביטחון מ' גור:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, א. אני מביע את תמיכתי העקרונית בהצעת החוק של חבר הכנסת זאב בנימין בגין.

ב. הצעת חבר הכנסת בגין זהה בעיקרון לעמדת מערכת הביטחון ומשרד האוצר, שלפיה יש מקום לתקן את חוק הנכים (תגמולים ושיקום) באופן שנכים בדרגות נכות של 10%–19% יקבלו מענק חד-פעמי ולא יהיו קשורים עוד במערך השיקום.

ג. עמדה זו מבוססת על המלצות ועדה ציבורית שמונתה על-ידי שר הביטחון דאז, פרופסור משה ארנס, לפני כעשר שנים, לצורך בדיקת ההתייחסות לנכים בדרגות נכות של 10%–19%, וזאת על רקע המספר הרב יחסית של נכים אלה.

ד. המלצות הוועדה הציבורית בראשות חבר הכנסת זיידל היו, שנכים בדרגת נכות 10%–19% יהיו זכאים למענק חד-פעמי במקום התגמולים החודשיים וההטבות, לביטוח רצוף עבור הטיפול הרפואי בנכותם ולמימון לימודים או הכשרה מקצועית.

ה. שר הביטחון המליץ את המלצות ועדת-זיידל, ובהתאם להחלטות הממשלה שנתקבלו בנושא תקציב המדינה, כינו משרד הביטחון ומשרד האוצר תוכנית להמרת התגמולים החודשיים העתידיים לנכים בדרגות 10%–19%.

ו. לצורך זה מונה צוות בין-משרדי של משרדי הביטחון והאוצר, אשר אמור להגיש הצעת חוק ממשלתית בעניין.

ז. על-פי הנתונים כיום, יש סך כולל של כ-63,000 נכים, מתוכם 45,470 בדרגות נכות של 0%–19%, ו-24,432 בדרגות נכות של 10%–19%. מספר גדול זה של נכים "קלים יחסית" מקשה את הטיפול בנכים הקשים יותר, מה גם שלאור ההתפתחות הרפואית והטכנולוגית אין הצדקה להמשיך מתן שירותים רצופים, תגמולים והטבות חודשיים למי שדרגת נכותו אינה גבוהה.

ח. אשר על כן, מערכת הביטחון מעבדת הצעת חוק מפורטת, אשר אמורה לתת מענה כולל על כל הבעיות המורכבות שמצריך שינוי חוק כזה, והיא אמורה להיות מוגשת בתוך זמן קצר.

ט. אנו מבקשים, אם כן, שוועדת הכנסת שתדון בהצעת החוק הפרטית של חבר הכנסת בגין תתחשב בכך ותשקול עיכוב הדיון בהצעת החוק הפרטית, עד שתונח על שולחן הכנסת גם הצעת החוק הממשלתית.

דן תיכון (הליכוד):

למה שאתם לא תזדרזו?

סגן שר הביטחון מ' גור:

כלומר, אנו תומכים בהעברת הצעת החוק לוועדה, ואנו מניחים שהוועדה תפעל בהתאם. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנו ניגשים להצבעה. מי בעד אישור הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון – מענק נכות), של חבר הכנסת בגין, בקריאה טרומית והעברתה להמשך דיון בוועדת העבודה והרווחה? מי נגד? השר תמך.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 15

נגד – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון מענק נכות)

התשנ"ג-1993, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

15 בעד, מתנגד אחד ואין נמנעים. אני קובעת שהצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון – מענק נכות), התשנ"ג-1993, מועברת לוועדת העבודה והרווחה.

יעקב שפי (העבודה):

אני מבקש לצרף את קולי בעד.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, אני מתקנת, הצעת החוק של חבר הכנסת בגין אושרה ברוב של 16, והיא מועברת להמשך דיון בוועדת העבודה והרווחה.

הצעות לסדר-היום

הסכם ישראל-אש"ף – דיונים על הסדר הקבע והשלכותיהם

היו"ר ע' מאור:

אנו עוברים עתה לסעיף הבא – הצעות לסדר-היום מס' 2295, 2298, 2300, 2308, 2310, 2319, 2322, 2347, 2352 ו-2354 בנושא: הסכם ישראל-אש"ף – דיונים על הסדר הקבע והשלכותיהם.

אני מזמינה את חבר הכנסת יהושע מצא להעלות את הצעתו. אני מזכירה לדוברים – שבע דקות לכל אחד. מאחר שכל סיעות הבית הגישו הצעות לסדר-היום בנושא הזה, אני מבקשת לאפשר לי לנהל את הדיון לפי לוח הזמנים.

יהושע מצא (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, השר רמון, בפתח הדיון יש לי אליך, כבוד השר, כשליחו של ראש הממשלה רבין, בקשה ומשאלה. אנא ממך, באמצעותך הייתי רוצה להודות לו על אומץ הלב שהוא גילה אתמול בוועדת החוץ והביטחון, כאשר החל לגלות דברים בפני הוועדה ולומר: לא ידענו שהמשא-ומתן יהיה כה מסובך. הנה רק אתמול, לפתע, הוא מגלה בוועדת החוץ והביטחון, שיש מאות פרטים שלא העלינו בדעתנו כלל.

אכן, צריך אומץ לב כדי להודות שראש הממשלה מגלה מדי יום פרטים שלא ידע עליהם, והוא עוד הולך ואומר אותם. אני מצטט מה שנאמר בוועדת החוץ והביטחון.

אורי אור (העבודה):

הוא לא אמר את הדברים האלה.

יהושע מצא (הליכוד):

אני מצטט מתוך העיתון.

כנראה נושא המים אצל ראש הממשלה הוא פרט קטן. אלה החיים של מדינת ישראל, אבל הוא רואה זאת "כפרט קטן". אני שוב מצטט מן העיתון. המים מעזה מדאיגים אותי, ובצדק. מה עם מקורות המים? אלה הפרטים הקטנים של המשא-ומתן המסובך? ומה עם המים לבקעה, זה לא מדאיג אותי? אכן יש סיבה לדאגה מצד יישובי הבקעה ומצד יישובי אזור ים-המלח. אכן יש סיבה לדאגה מצד היישובים הסמוכים ליריחו. אלה יישובים שאתם הפכתם אותם לפרט קטן, פרט קטן שניתן לייבוש. זוהי התעללות ביישובים, לא רק ביישוב הארץ אלא התעללות בחלוצים היושבים שם.

השר רמון, שמעתיך הבוקר ב"קול ישראל" מדבר על "תן וקח". אמרת: אנחנו ניתן ואנחנו ניקח ביטחון. לזאת התייחסת. אוי לאוזניים שכך שומעות. נכנעתם לאינתיפאדה. תמורת השקטתה אתם מוכנים לתת חלקי מולדת. תמורת השקטת האינתיפאדה הזאת אתם תשחררו אלפי אנשי טרור. זה ה"תן" שלכם.

ומה אומר ראש הממשלה, ואני שוב מצטט מה שהוא אמר אתמול: ישנם עדיין אלפי שאלות ופרטים בחיי היום-יום שטרם נפתרו, "אך חשוב קודם-כול לסגור את נושא הביטחון". אכן, צריך לסגור את נושא הביטחון. ואני שואל אתכם, ריבוננו של עולם, באמת לא כדי להקניט, אני שואל אתכם את שאלת השאלות: אם אתם רוצים להבטיח קודם-כול את הביטחון, ואתם מגלים שאלפי פרטים חדשים עדיין לא נכללו במשא-ומתן, למה לשחרר את האסירים?

אתם רוצים לשחרר? גם אנחנו נרצה לשחרר בבוא היום. יכול מאוד להיות שצריך לשחרר מספרים אדירים. אבל תתחילו קודם במשא-ומתן, תגיעו לידי סיכומים, ואז תתחילו לשחרר. בדרככם אתם לא נותנים ביטחון, אלא אתם מפקירים ביטחון, במשא-ומתן מסובך, כפי שאתם מגדירים אותו.

אבל להוליך שולל את העם אתם יודעים היטב, ואת האופוריה אתם יוצרים יום יום. אתם יוצרים לעם הזה עגל זהב. מאות פרטים עדיין לא ידועים לכם, אבל פואד, שר השיכון, כבר יש לו אוטוסטרדות שמגיעות עד טורקיה, עוברות את עמאן ואת כל המזרח התיכון. לשר אחר יש מפעלי חשמל משותפים עם סוריה, מצרים וירדן. יש גם מפלי מים. ושר התיירות כבר רואה את טאבה וירדן וישראל כמפעל אחד אדיר. איזו אופוריה ואיזו הולכת שולל. רואים כבר בעיני רוחם מערכות של העברת נפט, דלק, גז מנסיכויות המפרץ אלינו. אכן, דמיון חולני.

התשובות על שאלת ביטחון היהודים, אלה בעיניכם "הפרטים הקטנים". אלה מתגלים לכם רק עכשיו. אותו "צ'ופצ'יק" של יריחו שמתגלה לרבין הוא למעשה תביעה לנפת יריחו, עשרות רבות ואולי מאות של קילומטרים.

מה אומרים על זה אנשי הביטחון? ואני מצטט: "השטח הזה, הנפה הזאת, בעלת חשיבות ביטחונית עבור ישראל". ואני ממשיך לצטט: "השטח הנרחב של הנפה הירדנית כולל שני קווי הגנה חשובים – קו הירדן ממזרח ליריחו וקו הרכסים ממערב לו". "החזקת קו הירדן חשובה להגנת השטח מפני איומים חיצוניים" – זאת הבין יגאל אלון; זאת אולי הבין רבין, כשהיה רמטכ"ל. היום "התשישות הפסיכולוגית" שלו לא נותנת לו להבין, שבשטח הזה של נפת יריחו מדובר לא רק בייבוש יישובים אלא מדובר בהפקרת הביטחון שלנו.

אתמול אמר ראש הממשלה בוועדת החוץ והביטחון עיקרון נוסף: לשמור על ירושלים מאוחדת. כן, אדוני ראש הממשלה, גם אבו-מאזן רוצה לשמור אותה מאוחדת. גם אבו-עמר רוצה לשמור אותה מאוחדת. אבל הם לא פוסקים מלהצהיר על ירושלים המזרחית כבירת פלשתיין. אתמול כולנו ראינו טלוויזיה בשעות הלילה המאוחרות, איך אבו-מאזן אומר: ירושלים תהיה בירת פלשתיין. גם ביילין אומר אותם דברים על ירושלים המאוחדת. אדוני, ראש הממשלה, ביילין מדבר על חלוקת ריבונות פונקציונלית; והוא, ביילין – בשפתך, אדוני ראש הממשלה, וארשה לעצמי להשתמש בשפה טיפה עלובה, בשפתו של ראש הממשלה – לא שם עליך, אדוני ראש הממשלה. הוא רואה בכך אותו פרופלור. אותו ביילין, אתה לא מזיז לו, מכיוון שהוא, אותו ביילין, כבר התחיל במשא-ומתן על הסדרי הקבע. אתה נוזף בו, והוא מצפצף. באותו הסדר קבע יש לביילין פתרון לירושלים, ושמענו זאת, ולא קמה צעקה, והעולם הערבי אומר: זה הפתרון. אתם מוליכים שולל ובאים אומרים: אנחנו, אנחנו נשמור על ירושלים מאוחדת, כן מאוחדת, אבל היא מחולקת.

שמענו שלשום את פואד אומר בכנס גדול של פלשתינים בארצות-הברית: ירושלים – טבו. ומגחכים, אומרים לו: גם על ערפאת אמרתם טבו, גם על מגע עם אש"ף אמרתם טבו וגם על מדינה פלשתינית אתם תתפשרו, וזה לא יהיה טבו.

הי"ר ע' מאור:

אתה צריך לסיים, חבר הכנסת מצא, ברשותך.

יהושע מצא (הליכוד):

דקה.

היו"ר ע' מאור:

חצי דקה.

יהושע מצא (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חשוב מאוד לצטט מאותו מסמך, דוח משפטיים ממכון ירושלים לחקר ישראל, מהשבוע החולף. הם מנתחים את ההסכם והם קובעים: "ניסוח ההסכם עם אש"ף בנוגע לזכות הבחירה של תושבי מזרח-ירושלים לוקה בחסר. עצם הבחירה של אישים מקרב תושבי מזרח-ירושלים באה כדי לרמוז על קשר שלטוני בין התושבים לבין הרשות, אותה רשות שהיא המדינה הפלשתינית שתהיה". "לא נראה לנו" – כותבים בדוח המשפטיים – "כי במשא-ומתן על הסדר הקבע תוכל מדינת ישראל להחזיק בעמדה, כי היא אינה מוכנה להסכים על דבר הנוגע לירושלים". זה הדוח.

ולסיום, גברתי היושבת-ראש, ממש קשה לנתח את הדברים ולומר אותם בשבע דקות. קשה לומר אותם במירוץ וקשה להתעמק. אני רק מקווה שכולם יעמדו באותן שבע דקות, שאני עמדת בהן באותה מיטת סדום שלי.

אדוני היושב-ראש, אדוני השר רמון, ההסכם רע. ההסכם טומן בתוכו סכנות רבות. אך מה שאנחנו רואים לנגד עינינו, כי דרך הניהול שלכם, דרך המשא-ומתן שלכם רעה יותר, חמורה יותר. אתם מנהלים את המשא-ומתן הזה בצורה המסכנת את שלום ישראל, בצורה המסכנת את ביטחון ישראל. אין לכם מושג כיצד לנהל משא-ומתן.

היו"ר ע' מאור:

תודה, חבר הכנסת מצא. זה מעבר לדקה.

יהושע מצא (הליכוד):

זה הסכם רע, שטומן בחובו כל כך הרבה סכנות. צריך גם לדעת לנהל משא-ומתן, ואתם לא יודעים זאת, אינכם מסוגלים ליישם הסכם שלום, אינכם מסוגלים ליישם אותו בלי להפקיר את ביטחונם של יישובים בארץ הזאת.

על כן, עליכם לרדת מהבמה הציבורית. אתם, פשוט, חד וחלק, לא מסוגלים להביא שלום על בית ישראל.

היו"ר ע' מאור:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת עמנואל זיסמן, ואחריו – לחבר הכנסת גונן שגב.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

יהיו לך הפתעות, חבר הכנסת מצא. ממש הפתעות.

יהושע מצא (הליכוד):

את ההפתעה של הבית הזה. עלייך הוא נסמך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הפתעות יהיו לך. השלום בינינו יגיע. איזו הפתעה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הנאום של חבר הכנסת מצא הוא בבואה נאמנה למשבר האידיאולוגי, הפוליטי, ששורר במפלגה הראשית של האופוזיציה, הליכוד.

יהושע מצא (הליכוד):

עמנואל, היית רוצה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היית מת.

יהושע מצא (הליכוד):

היית רוצה. איזו אחדות היתה אתמול במשך שמונה שעות. היית רוצה. הייתם רוצים.

דוד צוקר (מרצ):

בפורום כל-כך אינטימי למצוא אחדות זו בעיה?

קריאות:

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן, אתה אמרת אתמול בישיבת מפלגת העבודה, שאתה מוכן לוותר על ירושלים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הסכמי הביניים, שאושרו על-ידי הכנסת, לפחות דבר אחד הם מוכיחים בעליל; הם מוכיחים שגם בפתרון הקבע לא תהיה חזרה לגבולות 4 ביוני 1967, בראש ובראשונה בנושא ירושלים המאוחדת בריבונות ישראל. בפעם הראשונה, חבר הכנסת לנדאו, לא הצעת חוק קנטרנית – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

בחיך, על מה אתה מדבר?

עמנואל זיסמן (העבודה):

– – שמשרתת את צורכי הליכוד בבחירות לעיריות ולרשויות המקומיות. בפעם הראשונה זה תקופה ארוכה לא רק ראש הממשלה, אלא גם שרי הממשלה מדברים. גם ההודעה הפומבית, דווקא בווינגטון, של שר השיכון והבינוי, מדברת על מעשים. והמעשים הם הקובעים, לא ההצהרות ולא ההכרזות הדמגוגיות.

עוזי לנדאו (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, זה – – – כנסת או שזה צוות הווי?

עמנואל זיסמן (העבודה):

יש תוכנית של ממש לחזק את שלמותה ואחדותה של ירושלים על-ידי בניית 13,000 יחידות דיור. הן תיבניתנה בחלקים המזרחיים שהיו כבושים על-ידי ירדן במשך 19 שנה.

משה פלד (צומת):

ראש הממשלה – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

ולא זו בלבד. ראש הממשלה אמר את זה אתמול בישיבת הקואליציה.

גונן שגב (צומת):

זה הסדר ביניים. לא הכול מוסדר.

עמנואל זיסמן (העבודה):

ולא זו בלבד, אלא בפעם הראשונה אחרי ההסכם אומרים במפורש שמעלה-אדומים – שעליה היה ויכוח האם זו תהיה שכונה או זו תהיה עיר – תהיה עיר, ולא של 20,000 איש בלבד, אלא זו תהיה עיר של 50,000, עם רצף יבשתי הדוק לבירת ישראל.

משה פלד (צומת):

מי אמר זאת במפורש?

יהושע מצא (הליכוד):

עמנואל, זו לא אספת בחירות.

עמנואל זיסמן (העבודה):

בפעם הראשונה אנשי הליכוד חסרי אונים, מאחר שמדובר על חיזוק כלכלי וחברתי, לא רק על-ידי יצירת יחידות דיור נוספות.

משה פלד (צומת):

ראש הממשלה, אמר ביילין, אמר: לחלק את ירושלים. אז מה אתה אומר על ראש הממשלה?

יהושע מצא (הליכוד):

גם אבו-מאזן אומר זאת יום יום, ואתם שותקים. גם ערפאת אומר את זה. עיריית ירושלים לא מאשרת תוכניות.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, ברשותכם, זה זמנו של חבר הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

עיריית ירושלים – –

יהושע מצא (הליכוד):

– – מבטלת תוכניות בנייה. פואד סתם זורה חול בעיניים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני מקווה שהערב עיריית ירושלים תאשר כמה וכמה תוכניות של בנייה, שזה המשך ישיר – – –

קריאות:

— — —

יהושע מצא (הליכוד):

— — — צווי ההריסה של קולק?

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת. חבר הכנסת פלד, אני מבקשת ממך להפסיק. חבר הכנסת מצא. ברשותכם, זה זמנו.

בנימין טמקין (מרצ):

יש פה עכשיו יותר אנשי ליכוד מאלה שהיו אתמול בכנס שלהם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

נכון. מדוע לפי סקרים שונים ואמינים אנחנו מגיעים למסקנה שיש תמיכה ציבורית רחבה בהסכמים, שבאה לידי ביטוי לא רק במה שהעיר חבר הכנסת טמקין — — —

גונן שגב (צומת):

הבעיה היא שאתם לא מציגים את הפרטים המדויקים. רבין עצמו — — —

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת שגב, אני מבקשת להפסיק. אצטרך לשמור על מינון סביר של קריאות הביניים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — — זה מפני שההסכמים שנחתמו הבטיחו צרכים ביטחוניים חיוניים ביותר של עם ישראל ושל מדינת ישראל; בראש ובראשונה בנושא ירושלים, אבל לא רק ירושלים כבירת ישראל ובריבונות ישראל, אלא גם סביבות ירושלים.

משה פלד (צומת):

אתה לא מאמין במה שאתה אומר.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת שגב, זה ינוכה מזמנך. אתה לא מאפשר לו לדבר.

עמנואל זיסמן (העבודה):

תושבי ירושלים ותושבי גבעת-זאב ומעלה-אדומים מאמינים שאנחנו ניצור מעשים של ממש כדי לממש את הדברים שאני אומר אותם.

עכשיו אני רוצה לשאול שאלה נוספת.

עוזי לבדאו (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר ע' מאור:

לא, יש לו עוד דקה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אנשי הליכוד בכנסת הזאת, בלגלוג, בגיחוך אמרו: לא יעלה על הדעת. מה, לא חל שינוי? במשך 44 שנים ערפאת ואש"ף ואנשיו דיברו על הרס, על השמדת ישראל, על השלכת היהודים לים.

יהושע מצא (הליכוד):

תספר לנו על הנפת דגלי אש"ף בירושלים. זה השלום.

עמנואל זיסמן (העבודה):

עד שהגענו לכך שחבר הכנסת יעקב שמאי אמר אתמול במרכז הליכוד: אנחנו צריכים ליצור ערוץ של התקשרות לאש"ף; כשנחזור לשלטון, עם מי נדבר?

יהושע מצא (הליכוד):

על הדגלים תספר לנו, על דגלי אש"ף.

עמנואל זיסמן (העבודה):

עם אלה שדן מרידור ואהוד אולמרט רצו לדבר.

לימור לבנת (הליכוד):

מה פתאום?

עמנואל זיסמן (העבודה):

ואריה נאור ועמירם דיברו.

עוזי לבדאו (הליכוד):

אריה נאור הוא משלכם.

אפשר לשאול שאלה?

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתם לא רוצים להבין שחלה תפנית, שיש מציאות, וצריך להבין את המציאות ולפעול בתוך המציאות הזאת.

יהושע מצא (הליכוד):

בירושלים חל השינוי?

עמנואל זיסמן (העבודה):

אתם בלתי מציאותיים באופן מוחלט.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

עמנואל זיסמן (העבודה):

כאלה הייתם עד הקמת המדינה, עם קום המדינה ובמשך שנים רבות מאז קום המדינה.

משה פלד (צומת):

אתה לא מאמין למה שאתה אומר, אף לא למלה אחת.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני מאמין במה שאני אומר.

משה פלד (צומת):

אתה לא מאמין.

יהושע מצא (הליכוד):

ספר לנו על הדגלים של אש"ף בירושלים ועל המצב של אש"ף בירושלים; ספר לנו קצת.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, נא להפסיק. חבר הכנסת זיסמן, זמנך תם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן, אפשר לשאול שאלה?

עמנואל זיסמן (העבודה):

אם היא תאפשר.

היו"ר ע' מאור:

זמנך תם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה פירוש תם? הזמן הוא נטו, לא ברוטו.

היו"ר ע' מאור:

זמנך תם, אני מאפשרת לך לדבר עוד חצי דקה, בשל ההפרעות.

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן – – –

היו"ר ע' מאור:

לא, לא, אני מצטערת, אין זמן לשאלות. חבר הכנסת זיסמן, יש לך חצי דקה לסיום.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני הייתי עונה לך, אבל אני אענה לך, אני יודע מה אתה רוצה לשאול.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא, אתה לא יודע, מה לעשות?

היו"ר ע' מאור:

הכול בחצי הדקה שיש לך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אם חברת הכנסת מאור תבקש להוסיף – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

תאפשרי לו.

היו"ר ע' מאור:

יש לך דקה, חבר הכנסת זיסמן; אני מצטערת, אני חייבת לעמוד בלוח הזמנים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתמול בישיבת סיעת מפלגת העבודה הצעת לצרף את המפלגה הדמוקרטית הערבית לקואליציה ולשתף פעולה עם חד"ש, וסגן שר הביטחון מרדכי גור העיר: אולי תשאל את דראושה מה דעתו על ירושלים. מה אומר חבר הכנסת זיסמן? חבר הכנסת זיסמן אומר: אני יודע שיש מחיר לתיאום עם חד"ש ועם מד"ע, ואני מוכן לשלם אותו. האם אתה מוכן לומר מה המחיר שאתה מוכן לשלם בירושלים? – – –

אלי דיין (העבודה):

עזוב את ירושלים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אין שום מחיר לגבי ירושלים. חבר הכנסת דראושה – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

עמנואל זיסמן (העבודה):

רגע, אתה רוצה לתת לי לענות?

גונן שגב (צומת):

— — —

עמנואל זיסמן (העבודה):

חבר הכנסת דראושה מוכן להצטרף לקואליציה על בסיס קווי היסוד של הממשלה. קווי היסוד של הממשלה מדברים על ירושלים בירת ישראל המאוחדת ובריבונות ישראל. הוא מצטרף על בסיס זה שהוא מעוניין שהסכמי הביניים ייושמו ויוגשמו. זאת קואליציה, זאת לא מפלגה אחת. יש לה קווי יסוד.

גונן שגב (צומת):

— — —

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת גונן שגב, אני איאלץ לקרוא אותך לסדר. אני מבקשת להפסיק.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אם חבר הכנסת דראושה מוכן, עד 1996 – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זיסמן, אני מבקשת לסיים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

השיחות על מעמד הקבע יתחילו ב-1996. עד אז צריך להגשים את הסכמי הביניים, כשבתוך הסכמי הביניים יש מאבק. אנחנו צריכים ליצור את התשתית על מנת לא להקים מדינה חדשה, עצמאית ונפרדת. אנחנו צריכים ליצור את התשתית להגדיל את הרוב היהודי, שיהיה רוב גדול ויציב בבירת ישראל; אנחנו צריכים לשמור על חגורת הביטחון, שהיא חיונית למדינת ישראל כמו הבקעה, בצפון-מערב ים-המלח וסביבות ירושלים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה מדבר כמו ליכודניק, אבל אתה עושה כמו מערכניק.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זיסמן, אני מבקשת שתאמר משפט מסיים.

קריאה:

— — —

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני שמעתי את השר רמון. השר רמון אישר הבוקר את מה שאני אומר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא, אולי תשאל את השר רמון מה הוא אמר. הוא אמר – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

השר רמון אמר – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זיסמן, אני מבקשת, משפט מסיים, ולא – איאלץ להפסיק אותך. משפט אחד, ברשותך.

שר הבריאות ח' רמון:

– – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני רוצה לומר, שבשורה ארוכה של דברים הליכוד והימין חייבים להבין שאנחנו נתקדם, אבל אנחנו צריכים להתקדם בנושאים מסוימים כדי שאותן סכנות, שכולנו רוצים להתגבר עליהן, נוכל להתגבר עליהן בכוחות מלוכדים.

היו"ר ע' מאור:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת גון שגב, אחריו – לחבר הכנסת אבנר חי שאקי, ואחריו – לחבר הכנסת רחבעם זאבי.

גון שגב (צומת):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת – – –

אלי דיין (העבודה):

גון שגב (צומת):

אני מקווה.

עצוב מאוד לראות שבדיון מדיני כל כך חשוב לא נמצאים חברי מהאופוזיציה, חברי מהקואליציה, וגם לא יותר משר אחד; ואני מודה לשר על כך שהוא נמצא כאן באולם.

אלי דיין (העבודה):

גון שגב (צומת):

אתה לא הבנת, זה לא שלא שמעת. לא הבנת שום דבר חדש. נאמרו פה הרבה דברים חדשים.

אלי דיין (העבודה):

אני לא שמעתי.

גון שגב (צומת):

אם ראש הממשלה יכול היה לקום אתמול ולומר שהוא עצמו לא ידע עד כמה מסובך העניין, ואנחנו פה, לפני שבוע ולפני שבועיים ולפני חודש, כאשר היה הדיון על הסכם העקרונות, אמרנו: רבותי, ההסכם הזה מסוכן, שום דבר לא סגור, לא נושא המים, לא נושא הגשרים, לא נושא ההתיישבות, לא נושא הביטחון – ישבתם וצחקתם, החגיגה, שלום, הבאתם שלום לעולם. ואם לראש הממשלה זה לא היה ידוע, לי זה היה ידוע?

חבר הכנסת מצא ציטט פה קודם את דבריו של ראש ממשלתנו, חבר המפלגה שלך, אתמול בוועדת החוץ והביטחון. הוא אמר: לא ידענו שהמשא-ומתן יהיה כל כך מסובך, יש מאות פרטים שלא העלינו כלל על דעתנו. כשאנחנו אמרנו את זה לפני שבועיים או שלושה שבועות, אמרתם: היסטריים, משוגעים, מה אתם מדברים? מפחידים את העם.

היום אתם נמצאים בעצם באיזה מלכוד. מצד אחד, הבטחתם לעם ולעולם שבתוך חודשיים מתחיל ההסדר. מצד אחר, כל יום מתגלות כל כך הרבה נקודות לא סגורות, כל יום מתגלות כל כך הרבה בעיות, שתיאלצו בסוף או לדחות את העניין בחודשים מספר, אם תהיו אחראיים, או לעצור ולהגיד: או.קיי. פה עצרנו, בואו נראה את הדברים מחדש, אולי עשינו באמת איזו טעות, וזה לא עוזר שקיבלנו את ה-SLOGAN: שלום, ככותרת, בזה אנחנו רצים קדימה, בלי שום תוכן אמיתי. הרי איך ייתכן, שמצד אחד רבין אומר: ירושלים שלנו, ומצד שני השותף הכי בכיר באש"ף, יאסר ערפאת, אומר: שלי היא? רבין אומר: לא נוגעים בהתיישבויות, ואומרים אנשי אש"ף: לא תישארנה התיישבויות יהודיות ביהודה ובשומרון.

בנימין טמקין (מרצ):

אתה מדבר על הסדר הקבע.

גונן שגב (צומת):

הוא אומר: מדברים ביריחו, ישראל מדברת ביריחו על 25 קילומטרים רבועים, ובא אש"ף ואומר: לא 25, 425 קילומטרים רבועים, וזה מספר לא קטן. אומרים אלה: הגשרים שלנו – – –

בנימין טמקין (מרצ):

אל תערב את הסדר הקבע עם הסדר הביניים.

גונן שגב (צומת):

זאת בדיוק הבעיה.

בנימין טמקין (מרצ):

אמרת דברי טעם בתחילת דבריך – – –

גונן שגב (צומת):

אני ממשיך לומר דברים בעלי טעם, תאמין לי.

לא בכדי אמרה האקדמיה למדעים בשטוקהולם, אף שאתם כל כך שמחים וכולכם באופוריה: את פרס נובל ניתן דווקא לשחורים וללבנים בדרום-אפריקה. לא עשיתם מהפכה כזאת גדולה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

גונן שגב (צומת):

הרשימה היתה סגורה. למרות זאת זה ניתן, ואמרו שכן יכולים לשקול, ואם תהיה מהפכה עולמית כזאת, יעשו את זה. הרשימה סגורה, כי נוח לכם שהרשימה תהיה סגורה.

רבותי, אני רוצה לדבר בעצם על שתי בעיות, שלי נראות כרגע כחמורות ביותר, בין אותן מאות בעיות שגם ראש הממשלה יודע – – –

דוד צוקר (מרצ):

גונן שגב (צומת):

לא, חבר הכנסת דדי צוקר, אני מדבר על סכנה לעתיד השלום, בסדר?

דוד צוקר (מרצ):

גונן שגב (צומת):

לא שמעת ממני מלה על כך שאש"ף בלי צבא מסכן את קיומו. יש דברים אחרים שמסכנים את קיומנו, וזה הכיוון של התהליך הזה, ואני לא מתכוון לדבר על זה. אני אדבר על שתי נקודות, תקשיב לדברי, ותאמין שזה לא יזיק לך, אם לא יועיל.

נושא ראשון, שחרור האסירים. אני חושב שיש בעיה חמורה אמיתית בעניין זה. רוצים לשחרר אסירים, הבטחתם ליאסר ערפאת לשחרר אסירים. מאה אחוז – – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

כל דבר זה בעיה. יש דבר שאתה מסכים אתו?

גונן שגב (צומת):

אני פשוט לא יודע מה הם הקריטריונים לשחרור אסירים. האם חתמנו חוזה עם ה"חמאס"? אם יאסר ערפאת מבקש לשחרר אסירים של ה"חמאס", הרי הוא צריך גם להיות אחראי לכך שה"חמאס" לא יפעל בשטח, וכך גם שאר הארגונים הבדלניים. אבל אם הוא לא מסוגל לעמוד בזה, שלא יבוא לבקש את שחרורו של שיח' יאסין ואחרים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

איך יהיה אחראי? – – –

גונן שגב (צומת):

בעיה חמורה עומדת בפנינו, ורצוי שרבין או פרס יעבירו אותה במלוא חומרתה ליאסר ערפאת; לא אלי, ולא אל אנשי הבית הזה.

שר הבריאות ח' רמון:

אתה מדבר על שחרור אסירים – – –

גונן שגב (צומת):

עוד מעט תשמע. יש לי קריטריונים.

הארגונים הבדלניים, "חמאס" ושותפיו, לא חתמו אתנו שום הסכם, כמו שאמרתי, והם ממשיכים בפעילות חבלנית אינטנסיבית, עוסקים ברצח חיילים ואזרחים, הפגנות וחבלות מחבלות שונות. מי ערב לנו שאותם חסידי אומות העולם, שהיום הולכים לשחרר אותם מהכלא, העצורים ואלה שעדיין בגדר מבוקשים, אינם אנשי "חמאס"? האם יש איזה קריטריון שקובע שהם אנשי אש"ף?

מי יכול להיות בטוח, שאפילו מבוקשים שידועים כאנשי אש"ף אינם בעצם חלק מאותו אש"ף שמתנגד ליאסר ערפאת? וקיימות קבוצות, כבוד השר, שמתנגדות לערפאת, ואתה יודע זאת. קיימות קבוצות באש"ף שלא הניחו את הנשק.

מה יהיו הקריטריונים לשחרור? מי יקבע ואיך ייקבע אחרי מי כבר לא צריך לדלוק בסמטאות עזה? איך נדע מי לנו ומי לצרינו?

טלב אלסאנע (מד"ע):

גונן שגב (צומת):

חבר הכנסת טלב אלסאנע, האם צבע הכאפייה קובע, המבטא של הערבי קובע, סוג הג'לבייה? מה הקריטריונים שלך?

טלב אלסאנע (מד"ע):

המאבק הוא מאבק אידיאולוגי, זה לא עניין אישי – – –

גונן שגב (צומת):

מאבק אידיאולוגי? או.קיי. אנחנו נכין במכון ויצמן צוות מדענים שיבדוק גנטית את הגן הקובע את התפיסה האידיאולוגית של כל מחבל כזה, והוא יבדק לפני השחרור. אם הגן שלו יהיה גן של מחבל רגוע, הוא ישוחרר; אם הגן שלו יהיה עם סימון "ח" ל"חמאס", הוא לא ישוחרר. על מה אתה מדבר? מה אתה רוצה? שיעשו גיור כהלכה למחבלים שייפכו מ"חמאס" לאש"ף? מה יעשו, "איש"וף כהלכה"? תהליך חדש בתוך בתי-הכלא הישראליים: איש"וף כהלכה, הפיכת אנשי "חמאס" לאנשי אש"ף.

טלב אלסאנע (מד"ע):

לכולם אותו גן – – –

גונן שגב (צומת):

לכולם אותו גן, לצערי אתה צודק.

עוד בעיה קטנה, ואני חושב שאיש לא נתן עליה את הדעת עד היום, והיא בעיה חמורה ביותר. מדברים פה על זכות השיבה. אני לא נבהל מעצם מתן זכות השיבה. אני נבהל מהנושא האמיתי שיקרה בשטח. יש כמה עבודות מעניינות ביותר, גם באוניברסיטת בר-אילן, על כך שגם הפונדמנטליזם הישראלי נובע ממצב סוציו-אקונומי קשה ומצפיפות גבוהה; שזו תוצאה של המצב הסוציו-אקונומי הקשה. וראו מה אתם הולכים לעשות.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת שגב, אתה צריך לסיים.

גונן שגב (צומת):

בעוד חצי דקה אני אסיים. הפריעו לי יותר מחצי דקה.

היו"ר ע' מאור:

חצי דקה, בבקשה.

גונן שגב (צומת):

אחד הפתרונות שהוצעו כל השנים על-ידי מומחים לגבי עזה היה להקטין שם את הצפיפות, לשפר את תנאי החיים ולדאוג לכלכלת האזרחים. זה מקובל עלי. בתוכנית עזה שלי, מלפני חצי שנה ויותר, דובר על עזה תחילה – עם השקעה כלכלית בעזה. ומה אתם באים ועושים היום? אתם אומרים שלשטח של 5,000 קמ"ר, שזה כל יהודה ושומרון, ואני לא נותן הכול, אבל הכול זה 5,000 קמ"ר, אתם מביאים עוד אוכלוסייה של מיליון, בלי תשתית כלכלית, בלי תשתית חברתית, בלי תשתית בריאותית, בלי תשתית חינוכית – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מאיפה מיליון?

גונן שגב (צומת):

איפה? הלואי שזה יעצר במיליון.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת שגב, מה גודל גוש-דן? – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת טמקין, תרשה לו, בבקשה, לסיים.

גונן שגב (צומת):

כמה ערבים גרים בשיכונים, חבר הכנסת טמקין?

בנימין טמקין (מרצ):

— — —

גונן שגב (צומת):

אהה, שיגורו. שיוותרו על ירושלים – – – אולי תבוא לעבוד אתנו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זו בעיה שלהם, לא שלכם.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת שגב, כבר עברה דקה. עכשיו משפט מסכם.

גונו שגב (צומת):

אני חוזר ואומר, כי מעבר לבעייתיות ולתקדים שאני רואה בזכות השיבה, גם ל-1,000 או ל-2,000 משפחות, כאשר נגיע למספר שבין חצי מיליון למיליון שיחזרו לאותם 5,000 קמ"ר, ניצור שם צפיפות אוכלוסין, פונדמנטליזם אסלאמי קשה ביותר והתגברות פעילות הטרור ומחנות טרור ממזרח לנו ומדרום לנו. תודה.

בנימין טמקין (מרצ):

אז מה חדש?

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, העם בישראל נחלק היום לשני מחנות: אלה שסוברים שהסיכויים של השלום גדולים מן הסיכונים, ואלה שסוברים שהסיכונים גדולים מן הסיכויים. אינני מכיר מחנה הטוען שאין שום סיכוי, ואינני מכיר מחנה שאיננו מכיר בסיכון. השאלה היא, מה גדול ממה.

אני נמנה עם המחנה הסבור שהסיכונים, לצערנו, מרובים מן הסיכויים. והמציאות של חמשת השבועות האחרונים מאז חתימת ההסכם מלמדת כמה צדקנו בכך. שכן מה מתברר? שההסכם הזה, שהוא חד-צדדי במהותו, שיש בו הרבה נתינות ומתנים מצד ישראל, בטריטוריה, בסמכויות, לרבות סמכויות מים, לרבות סמכויות חקיקה ועוד, ומן הצד של אש"ף אין מחויבות.

נאמר לא אחת על-ידי שרים בישראל, שלמעשה ישראל היא היחידה אשר יכולה לתת, ואש"ף צריך לקבל. אבל יש דבר אחד, שלכל הדעות מותר היה לנו לצפות שאש"ף ייתן, וזה בתחום הביטחון: פחות טרור, ומלחמה בטרור. והשאלה הנשאלת היא: כיצד קרה שכל 17 הסעיפים של ההסכם אינם מכילים ולו מחויבות פורמלית משפטית אחת שלפיה, אש"ף מתחייב ללחום בכל טרור המכוון לפגוע בשלום?

לו היה סעיף כזה הוא היה מביא לכמה תוצאות. כש"חמאס" רוצח יהודים, אנשי אש"ף הם הראשונים שצריכים היו להגיב, וזה היה משרת דווקא אותם ואת עניינם, מפני שאז היה מתברר שאת התמורה היחידה שהם מסוגלים לתת – הם מתחילים לתת.

מה קורה באמת בשטח? בשטח קורה שאין שום גינוי של מעשי הרצח האכזריים שהיו ושל הפיגועים, שבחלקם הסתיימו בנס ללא אבדות כבדות לישראל; בשטח אין אנו רואים לחימה של אנשי אש"ף

באנשי "חמאס" כמי שמטרפדים את השלום, כמי שממשיכים בטרור, אותו טרור שערפאת במכתבו לרבין התחייב להפסיק אותו. וגרוע מכול וחמור מכול, ועל זה הייתי רוצה לשמוע תשובה, קראנו על מחאה שהגיש ערפאת לממשלת ישראל על טיפולה במבוקשים של "חמאס".

השאלה הנשאלת היא: אם כן, מה תעשה ישראל כדי להדביר את הטרור ואת הלוחמים בשלום בצד הערבי? בהנחה שההסכם בעתו ובמקומו, ובהנחה שאלה צריכים להיות התנאים – ואני אמרתי שאני נמנה עם אלה שאינם סוברים כך – מה הם עונים על השאלה הנוראה, שלפי שעה אין עליה תשובה, שלמעשה לא ניתנה ואינה ניתנת ולא נראה באופק שעומדת להינתן תמורה כלשהי על-ידי אש"ף לישראל?

לפנינו אחת מהשתיים, או שערפאת רוצה לדכא טרור, ואין זה ביכולתו; או שביכולתו, ואין הוא רוצה. גם זה גרוע וגם זה גרוע, מפני שפירושו של דבר: אם נכון שהוא רוצה ואינו יכול, הרי הוא אינו פרטנר שעליו אפשר לסמוך שינהל את האוטונומיה ביריחו ובעזה; מצד שני, אם הוא יכול ואינו רוצה, זאת אומרת שהוא מוליך שולל את ממשלת ישראל. וכאן ממשלת ישראל צריכה בוודאי לעמוד על שתי רגליה האחוריות ולומר: לא, זאת לא ניתן.

אני רוצה גם לומר, שמתגלה יותר ויותר בימים האחרונים שיש קשיים שמנסחי ההסכם לא ראו אותם. מדובר על דרישת אש"ף לפקח על כניסה ויציאה של אנשים מיריחו ובגשרים בכלל, וכנראה סוגיה זו טרם הוסדרה. זה גרוע, ועכשיו צריך להתחיל הכול מחדש. כמו כן, טרם התברר היקף חופש הפעולה של צה"ל. לא ברור מה שטחה של "יריחו" שבה מדובר. לא ברור מה מספר האסירים שישוחררו. לא ברור מה משמעות הפירוק של קבוצות מזוינות של אש"ף, כאשר חלק ממנהיגיהם מכריזים: "בשבילנו האינתיפאדה נמשכת". לא ברור גם היקף זכות השיבה שבה מדובר.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מאמין כי ביטחונם של כל תושבי ישראל יקר לממשלת ישראל. אני מאמין בכנות ברצונם של מר רבין ומר פרס בשלום. אבל השאלה היא, האם ההסכם הזה בנוסחו זה ובתנאיו אלה, ללא כל תמורה מן הצד שכנגד, עונה על הציפיות. ובעיקר, מדוע אין ממשלת ישראל קוצבת זמן לערפאת, להביא לביטולה של האמנה הגזענית ביותר הקיימת היום בעולם כולו, אמנה השוללת מן היהודים אופי של עם וזכות למדינה ריבונית משלהם. עדיין אין תשובה על השאלה, מה פשר ההכרזות החוזרות ונשנות של ערפאת שיקים מדינה פלשתינית שבירתה ירושלים? זהו צד להסכם, האיש חתום על ההסכם, האיש חתום על מכתב לראש הממשלה, הוא האיש המרכזי לכאורה מצד אש"ף. מהן תשובותיו על השאלות המרכזיות הללו. אין עליהן תשובה היום, וכל עוד אין עליהן תשובה, חייבת ממשלת ישראל לומר: כל עוד אינך ממלא את חובותיך האלמנטריות להבטיח את הביטחון, להילחם בטרור ה"חמאסי" ולהפסיק להכריז הכרזות הסותרות את ההסכם – כי בהסכם אין זכר לכך שירושלים תהיה בירה נוספת, וראש הממשלה חוזר ומשנן לנו מעל במה זו שלא תהיה מדינה פלשתינית – –

בנימין טמקין (מרצ):

ההסכם לא אוסר על ערפאת לומר את הדברים האלה, כשם שאינו אוסר עליך או על ממשלת ישראל לומר את עמדתה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

כל הסכם מחייב תמורה והדדיות. אין כאן הדדיות. יש מחויבויות אין-סופיות של ישראל לתת סמכות חקיקה, לתת סמכות בענייני מים, לתת את יריחו ואת עזה, להקים משטרה ומערכת שיפוט – לעשות הכול.

רענן כהן (העבודה):

אנחנו מקבלים שלום.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הלואי, ידידי חבר הכנסת רענן כהן, אתה יודע שכולנו רוצים בשלום כמוןך. האמן לי, השאלה היא אם לזה ייקרא שלום.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת שאקי, אתה לא מבין, שאם הוא יתעסק עם עזה, אתה לא תתעסק עם עזה. כבר קיבלת משהו בהסכם הביניים.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת טמקין ושאקי, ברשותכם.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

גברתי, תגני עלי.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת טמקין וכהן, ברשותכם.

בנימין טמקין (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אפשר לקבל רשות לקריאת ביניים אחת?

היו"ר ע' מאור:

קודם שאלת שאלה, והוא התייחס אליה. זמנו של חבר הכנסת שאקי תם, ואני מבקשת לאפשר לו לסיים את דבריו.

בנימין טמקין (מרצ):

אם לא צריך יהיה לשמור בתוך עזה, גם זה משהו שמקבלים.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת לאפשר לחבר הכנסת שאקי לסיים את דבריו.

רענן כהן (העבודה):

הדברים שאמר חבר הכנסת טמקין אמיתיים ונכונים.

לימור לבנת (הליכוד):

בוודאי – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מאמין לצד הישראלי, אך לצערי לא ניתנה לי כל סיבה להאמין לצד השני, שכן הוא עושה את ההיפך. הלוואי שהייתי שומע את ערפאת אומר כי הוא יוצא נגד ה"חמאס", הלוואי שהייתי שומע אותו אומר: נלך אחר ההסכם הזה ככתבו וכלשונו. אבל כאשר הוא אומר: ירושלים בירת פלשתיין, בניגוד להכרזות ישראל שירושלים היא בירתו של עם אחד בלבד, עם ישראל, והדברים נאמרים בחוק-יסוד: ירושלים, למה מניחים לו להכריז על כך בניגוד להסכם שעליו הוא חתום?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מה דעתך על כך שאפגיש אותך עם ערפאת? תשאל אותו ותקבל תשובות.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הבעיה איננה שאין הוא יודע כי השאלות קיימות, אלא שהוא משיב עליהן כפי שהוא רוצה להשיב. הוא משיב: כך אני רואה את השלום.

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר ע' מאור:

חברת הכנסת לבנת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה, בבקשה לאפשר לחבר הכנסת שאקי לסיים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מאמין בשלום תמורת שלום, שלום נוסח אוטונומיה, שלום הכולל סמכויות מוניציפליות, מקומיות ואזוריות, שיוסדרו בצורה חופשית ביותר, אבל המלה אוטונומיה אינה נזכרת כלל בהסכם הזה, הכול נראה מוביל למדינה פלשתינית. מצד אחד, ההסכם מוביל לכך, ומצד שני מודיע לנו מר רבין כי לא תהיה מדינה פלשתינית. תבינו את הקושי שלנו ליישב בין השניים. אם אומנם לא תהיה מדינה פלשתינית, לשם מה כל הסמכויות האדירות המוענקות לאש"ף, שכל טיבן הוא שהן מובילות לריבונות? סמכויות חקיקה הן אבזר של ריבון, סמכויות שפיטה הן אבזר של ריבון, וכך גם לגבי סמכויות ביצוע וסמכויות מים. כל הדברים הללו הם אבזרים לקראת מדינה ריבונית, וזה סותר את דבריהם של ראש הממשלה ושר החוץ.

מי עומד להשיב בנושא זה בשם הממשלה?

היו"ר ע' מאור:

השר רמון.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני שואל את ידידי השר רמון: למה אין ממשלת ישראל תובעת מערפאת ללחום בטרור ה"חמאסי"?

שר הבריאות ח' רמון:

ראש הממשלה הכריז על כך שלוש פעמים, אך גם אם יכריז מאה פעמים, זה לא יעזור.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

האם השאלה היא הכרזה או עשייה בשטח?

היו"ר ע' מאור:

השר רמון, אבקש להשיב במסגרת מסודרת.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

ראש הממשלה לא הכריז.

שר הבריאות ח' רמון:

אתה טוען שהוא לא הכריז?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לא במסגרת ההסכם.

שר הבריאות ח' רמון:

ביום ההסכם.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אבל לא בהסכם.

שר הבריאות ח' רמון:

במכתב, אחר-כך הודיע מסין שהוא נגד הטרור.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אבל מי כמוך יודע שמכתב אינו מחייב מבחינה משפטית, בעוד הסכם מחייב משפטית.

היו"ר ע' מאור:

אני מצטערת, חבר הכנסת שאקי, זמנך עבר, זה לא דיאלוג עם השר.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אנו תובעים מן הממשלה להיות זהירה מאוד ביישום ההסכם, ולעכב את ביצועו עד שהצד שכנגד, אש"ף, ימלא את חובותיו בנושא המלחמה בטרור ויפסיק להכריז הכרזות הסותרות את לשון ההסכם ואת רוחו.

היו"ר ע' מאור:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת רחבעם זאבי, ואחריו – לחבר הכנסת האשם מחאמיד. השר רמון, אני מזמינה אותך אל שולחן הממשלה, כדי לאפשר לחבר הכנסת זאבי להתחיל.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, ממשלת רבין היא "ממשלת כפית", היא מאכילה את העם מרורים בכפית. כך היא מרגילה אותנו לגזירות. לפעמים אין זו כפית אלה כף, ולאחרונה זה אפילו תרוד. ממשלת כפית-כף-תרוד, שמביאה עלינו את מדינת אש"ף, שמייבשת יישובים, שמשחררת רוצחים, שאוספת כסף ותורמת כסף למען מדינת הרוצחים, שמתכוונת לסגת מהגולן.

את כל זה עושים בשלבים, כאשר מרגילים את הציבור וטורחים לשטוף את מוחו ב"הישגים" מדיניים, והציבור בולע ובלוע ואיננו מבחין בסכנת החיסול הממשמשת ובאה, כפי שכבר קרה לנו בתולדות עמנו, וככל שמתמשך המשא-ומתן המדיני עולות בעיות שלא חשבו עליהן.

נקל לשער למה היתה זוכה מפלגת העבודה, אילו דברה אמת בבחירות והבטיחה את הכול במצע שלה: אוטונומיה פלשתינית, שחרור מחבלים, ייבוש יישובים ונסיגה מהגולן.

ממשלת רבין-זיאד חוגגת כאילו הביאה עלינו שלום, והאמת היא שכל מעשיה והישגיה של הממשלה הזאת לא הביאו שלום אלא מחרוזת של ויתורים, מחוות, כניעות ונסיגות. הממשלה דוהרת אל יעדה שהוכתב לה על-ידי הברית הקדושה של מרצ-חד"ש-מד"ע-ביילין, ואיננה מבחינה שזוהי נפילה במדרון, גלישה מואצת אל תהום האבדון של מדינת היהודים.

הנה אתמול דרשה מפקדת אש"ף את שחרורם המלא של המחבלים העצורים, וזאת ללא תנאים. שימו לב, הם אומרים "ללא תנאים", כאילו הם ניצחו במלחמה, וממשלת ישראל נוהגת כמפוחדת, חסרת אמונה בכוחנו, משתדלת לרצות את הפריץ ואת שותפיה לקואליציה, היא איננה רואה את התיאבון שגדל עם הוויתורים והיא באה עם מחוות חדשות.

מה ומי דחקו בממשלה לשחרר מחבלים דווקא כעת? האם קיבלנו תמורה כלשהי מאש"ף על כל גשם המחוות שהשפענו עליהם עד כה? הם לא שינו דבר באמנה שלהם, הקובעת שאנחנו בכלל לא עם וכי יש להשמיד את ישראל. הם לא גינו ברצינות את הטרור. יש אצלנו כשרון להבין את הקשיים הפנימיים אצלם. הגיעו הדברים לידי כך, ששר בכיר נפגש בירושלים עם פעילי "חמאס" ואפילו העביר לידיהם כסף.

שחרור סיוני של מחבלים לעת הזאת הוא שערורייה, שמחירה יימדד בדמים, ואנחנו עלולים לבכות על כך. כלום נסתרו מהמחליטים הסכנות הצפויות במעשה הנואל הזה? ומה תעשו מחר, אם חלילה תרצו לקחת "רברס"? איך תלקטו אותם בחזרה? איך תמצאו אותם? הרי מאסרו של כל אסיר כזה נושא אתו סיפור ארוך ויקר של מעקבים ומארבים, מודיעין וחקירות, הכנה משפטית וכו'. עכשיו אתם משחררים אותם, והם ייטמעו במהרה בג'ונגל האנושי של יש"ע, ולך תתחיל לחפש אותם מחדש.

ובשחרורים האלה יש בגידה במשתפי הפעולה אתנו, שדמם יופקר כעת ולא יהיה מי שיגן עליהם. גם לפני כן לא הצטיינו באבטחתם של משתפי פעולה, ואילו עכשיו ההפקרות תחגוג.

השיחות בטאבה התחדשו היום, ושם יתבעו אנשי אש"ף את יריחו הגדולה, יריחו של 360 קילומטרים רבועים. נציגינו אולי יסרבו לכך בתחילה, אבל לבסוף יקבלו הוראה לוותר קצת, אחר כך עוד קצת, ואולי יוותרו על הכול במכה אחת, בסגנון הימים האלה, ויריחו תהיה כרך גדול יותר מלונדון.

אנחנו עדים לתופעה מעניינת נוספת בימים האלה, כאשר קציני צה"ל בכירים מחלקים ציונים לדרג המדיני, ציונים לבנטיניים וחנפניים, ואולי גם זה מסימני ההשתלבות במרחב.

במקביל לווייתורים ולנסיגות שולח רבין את סגן שר הביטחון להרגיע את המתיישרים, לחלק להם "אספירינים" ולומר להם דברי נועם. אני בטוח שסגן השר מוטה גור עושה זאת בכנות, אבל זוהי רק המתקת הגלולה. את המדיניות האמיתית לגבי המתיישרים ביטא לפני כשנה חבר הכנסת צוקר, שפלט: "נייבש אותם".

פעם עסקה הציונות בייבוש ביצות, ואילו היום עוסקים בייבוש התנחלויות. תשמעו את זעקת המתיישרים, גם של קיבוצי התק"ם בצפון ים-המלח, כיצד הערבים מרימים ראש, גונבים, מזיקים ומחבלים, ואין מושיע.

ממשלת ישראל שבעת רצון מ"הישגיה" וחוגגת את ה"שלום" שהשיגה. מברקי תמיכה, כתבות אהדה ודברי שבח מוגשים מדי יום לראש הממשלה ולשר החוץ. כותבים אותם אלה שלא יזילו דמעה אחת על אובדננו ועל חורבן המדינה.

אמר לי חבר ותיק במפלגת העבודה: אל תחשוב שאנחנו שלמים עם מה שהולך, גם לנו יש "פרפרים" בבטן, גם אנחנו חוששים ולא בטוחים שהמהלך הזה יצליח.

כולם חוששים, ואינם עוצרים את הנפילה. רבין עבר ממשחקי טניס למשחקי תוניס; פרס נהיה לראש המגבית למען הרוצחים הערבים; ביילין הפך מפודל למאלף; מרצ הגיעה לסיפוק תאוותה ומחפשת טרף חדש; ש"ס מגמגמת על אדם ואדמה, בשם הביטחון ובלי להבין דבר בביטחון; דראושה רוצה להיות שר; זיאד תפס את מקומו של ברל כצנלסון בתנועת העבודה; בליכוד נאבקים על ניסוחים ומתכוונים לכיסאות.

האם אנחנו חולמים חלום רע, או שזוהי מציאות אומללה ונצטרך להתחיל הכול מחדש: עוד פעם מאורעות, מלחמת שחרור, מלחמות מגן?

רבין הזמין את השמש לעלות, והיא עלתה, היא יוקדת, היא קופחת והיא ייבשה את השפיות. השמש הזאת תעלה לנו בדמים רבים. אולי נתפקח בטרם פורענות? תודה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה; אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה לברך על שחרורו של האסיר הפלשתיני סלים חסיין זריעי, אשר שהה 23 שנים ויותר בבית-הכלא. אני מקווה שגם חבריו בבית-הכלא ישוחררו, כדי לעודד את תהליך השלום.

אני גם רוצה להסב את תשומת לבה של הממשלה, של שר הביטחון ושל שר המשטרה במיוחד, לכך שיש גם אסירים ביטחוניים או פוליטיים ערבים אזרחי מדינת ישראל; גם עליהם אין לפסוח ויש לתת עליהם את הדעת.

גברתי היושבת-ראש, זהו עידן של הצהרות שחלקן משונות, בלתי אחראיות. חלק מחברי הכנסת מבעירים כל מיני תביעות גזעניות, שחצניות, ההולכות ומתפשטות. חבר הכנסת שדיבר לפני דיבר על תופיק זיאד וכצנלסון. תופיק זיאד בוודאי איננו כצנלסון וכצנלסון איננו תופיק זיאד, אבל האיש שדיבר לפני קורא כל הזמן לטרנספר והוא קורא לזה "מרצון".

חבר הכנסת מצא, חבר הכנסת שרון ואחרים קוראים לטרנספר פוליטי, שאסור להשתתף בהצבעה. חבר הכנסת רענן כהן, שהכיר את אורח החיים של האוכלוסייה הערבית בארץ, כנראה לא למד דבר. גם הוא בוחש בקדרה הגזענית. הוא לא הצליח להינתק מתפקיד יושב-ראש המחלקה הערבית במפא"י. הוא אשר היה אחראי לאוכלוסייה הערבית בתקופה הקשה ביותר בתולדותיה, בתקופת השפל של יחסה של המדינה אל חלק לא מבוטל זה – – –

רענן כהן (העבודה):

ניצול במה פוליטית לא לעניין. אתה צריך ללמוד את הדברים.

האשם מחאמיד (חד"ש):

חבר הכנסת רענן כהן מציע חילופי אוכלוסין או שטחים בין ישראל לשטחים הכבושים, שטחי האוטונומיה שתקום, בעצם שטחי המדינה הפלשתינית שבדרך. מה אני צריך לקרוא לזה כשאתה אומר: חילופי אוכלוסין בין ישראל לפלשתינים?

רענן כהן (העבודה):

מלה לא נזכרה לגבי אוכלוסין. תדבר אמת.

האשם מחאמיד (חד"ש):

חילופי אוכלוסין בין השטחים הפלשתיניים הכבושים לבין מדינת ישראל, ואתה מתחיל במשולש הצפוני: ברטעה, אום-אל-פחם, ואינני יודע לאן אתה רוצה להגיע.

רענן כהן (העבודה):

גם אתה אומר את זה, כתושב אום-אל-פחם. אתה מדבר על אום-אל-פחם כאינטרס אישי, כדי לעורר בציבור הערבי דברים שאינם אמת.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אתה אמרת את זה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רענן כהן, אני מבקשת ממך לאפשר – – –

רענן כהן (העבודה):

אתה אומר דברים שלא היו ולא נבראו.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אתה אמרת את זה וכתבת את זה בהודעה לעיתונות. אתה אומר ככה: אך דבר אחד היה ברור בדבריו, לעשות כך שיהיו כמה שפחות ערבים במדינה. זה כתוב, כמה שפחות. ככה התבטאת בהצהרה, בהודעה לעיתונות.

חבר הכנסת אלי דיין, זו היתה הודעה לעיתונות, על דף של מפלגת העבודה, לצערי הרב, לא של צומת, לא של מולדת, לא של הליכוד, כי אם של מפלגת העבודה. האין זו ראייה גזענית של העניין?

רחבעם זאבי (מולדת):

גם הנשיא בן-צבי אמר, ככל שיהיו פחות ערבים יהיה יותר טוב. יצחק בן-צבי, נשיא המדינה, אמר את זה.

רענן כהן (העבודה):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רענן כהן, אני מבקשת.

האשם מחאמיד (חד"ש):

מה ההבדל בין התורה הזאת – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

זו האמת. ככל שיהיו פחות ערבים יהיה יותר טוב.

האשם מחאמיד (חד"ש):

חבר הכנסת רענן כהן אומר את זה בהודעה שלו, בדיוק כמוך. גם הוא אומר את זה.

קריאות:

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת.

רענן כהן (העבודה):

הוא מעוות את הדברים.

קריאות:

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת. חבר הכנסת רענן כהן. חבר הכנסת זאבי. חברי הכנסת, אני מבקשת. חבר הכנסת רענן כהן, תוכל אחר כך, בחצי דקה להבהיר את עמדתך. אני מבקשת להפסיק עם קריאות הביניים.

רענן כהן (העבודה):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רענן כהן, אני מבקשת להפסיק עם קריאות הביניים. אתה חייב לאפשר לחבר הכנסת מחאמיד להמשיך בדבריו. אני אאפשר לך, לפני משורת הדין – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

חבר הכנסת רענן כהן, תלמד מי הוא הגוש החוסם שלכם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

הם מבקשים להיות בקואליציה.

רחבעם זאבי (מולדת):

הם צמאים להיות בקואליציה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אנחנו לא ביקשנו להיות בקואליציה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דיין, משפט אחד. חבר הכנסת זאבי, אני מבקשת להפסיק.

אלי דיין (העבודה):

חבר הכנסת מחאמיד יודע שאנחנו רוצים שיתוף פעולה מלא בין יהודים לערבים. לדעתנו, הדבר שיביא לזה הוא שתושבי השטחים לא יהיו אזרחי מדינת ישראל.

האשם מחאמיד (חד"ש):

מה זה קשור למה שאני אומר עכשיו? מה זה קשור למה שהוא אמר? זה בכלל לא קשור. אין קשר. יש פה בכנסת מספיק אינטליגנציה כדי להבין שאין קשר בין הדברים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת מחאמיד, אני מבקשת שתמשיך בדבריך, כי זמנך עומד – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

עדיין לא התחלתי לדבר.

היו"ר ע' מאור:

לא, לא שלא התחלת. נוסיף לך דקה.

רענן כהן (העבודה):

— — —

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רענן כהן, אל תאלץ אותי לקרוא אותך לסדר, כי אצטרך לקרוא אותך לסדר. חבר הכנסת מחאמיד, נא לסיים.

האשם מחאמיד (חד"ש):

עדיין לא דיברתי.

היו"ר ע' מאור:

דיברת. שתי דקות הפריעו.

האשם מחאמיד (חד"ש):

לא דיברתי. אני מוכן לרדת, אבל לא דיברתי.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת מחאמיד, אני מבקשת שתמשיך.

קריאות:

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני לא יכול לדבר, אני לא יכול.

היו"ר ע' מאור:

אני נותנת לך שתי דקות תוספת. שתי דקות בלבד.

האשם מחאמיד (חד"ש):

לא דיברתי.

היו"ר ע' מאור:

דיברת חמש דקות מלאות.

האשם מחאמיד (חד"ש):

הפריעו לי.

היו"ר ע' מאור:

משבע הדקות הפריעו לך במשך שתי דקות. חבר הכנסת מחאמיד, יש לך שתי דקות נוספות. אני מבקשת שתסיים בשתי דקות; בלי הפרעות.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אי-אפשר כך.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה להבהיר, שביטוי זה של פתרון על בסיס חלוקה לאומית אינו משרת אלא הוא תיאוריה גזענית בלבד. אם נתחיל באום-אל-פחם, במשולש הצפוני כולו, מדוע לא הדרומי בעצם? מדוע לא הגליל? הרי באזורים אלה יש רוב ערבי. אז מה עושים? אם כבר – לחזור לחלוקה של 1947, כדי לחרוץ את גורלה של הארץ על-פי קריטריונים לאומיים.

חבר הכנסת רענן כהן, חברי הכנסת כולם והיושבת-ראש יודעים שאין דיננו כדין מתנחלים קולוניאליסטים בשטחים הכבושים. אנחנו בעלים, שותפים, ילידי המולדת שלנו, לא אורחים, לא מתנחלים, לא קולוניאליסטים, לא לוינגרים, לא גזענים. אנחנו רוצים לשבת בשקט במולדת שלנו, במדינת ישראל שהיא גם מדינתנו.

רענן כהן (העבודה):

המדינה הפלשתינית היא המדינה שלך.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רענן כהן, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה. אל תכריח אותי להמשיך.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אין אנו אבני שחמט או שש-בש של חבר הכנסת כהן או של חבר כנסת אחר, או אפילו של ממשלה זו או אחרת, שאיננה יכולה לשחק אתנו ככלי משחק. אנחנו לא עדר. אנחנו לא סחורה ולא נהווה מקור לחליפין. אני דוחה זאת ואומר, שאין כוח שיכול להזיז אותנו מבתינו וממולדתנו. אינני מדבר בשמי הפרטי. אני מדבר בשמה של כלל האוכלוסייה הערבית, אין ולא יהיה כדבר הזה.

אני קורא לחברי מפלגתו של חבר הכנסת כהן לדחות את ההצהרות האלה על הסף ולהתנער מהן. אני קורא לכלל הכנסת להתנער מדברים אלה. כל סיעות הבית חייבות להקיא מתוכן תופעות אלה, פרובוקציות שלא היו כמותן. דברים אלה קוממו את האוכלוסייה הערבית בכלל ובמשולש הצפוני בפרט.

אולי מישהו ישאל, למה אתה עושה מזה עניין גדול, זו בסך-הכול הצהרה. אני אומר, מותר לנו לחשוש ולהיות זהירים מהצהרות כאלה, שכן היו דברים מעולם. יש לנו טראומות וכאבים מן העבר. לכן, כל הצהרה כזו מזעזעת ומקוממת אותנו ודורשת מאתנו להיות על המשמר.

אני מסיים, גברתי היושבת-ראש. אין בני עמי בארץ הזאת תיק אצל מישהו. אין אנחנו נקודה על מפה זו או אחרת. אנחנו עם החי במולדתו ועל אדמתו ובמדינתו. ייתכן, גברתי היושבת-ראש, שחבר הכנסת כהן הצליח לעורר את התקשורת להתבטאויותיו, אך לא נשכח שבכך הוא גם הצליח לעורר תחושות גזעניות חבויות, הרואות באזרח הערבי נטע זר, גיס חמישי, פוטנציאל של סכנה, וזאת במקום לבוא לקידום המאמצים לדו-קיום ולחיי שלום.

גברתי היושבת-ראש, כאשר עושים שלום עם שכנים, כאשר משתדלים ופותחים אשנב ופתח לשלום, חייבים גם לזכור ולא לשכוח שצריכים שלום בית, שלום והשלמה בתוך מדינת ישראל.

היחס, המדיניות, העמדות כלפי האוכלוסייה הערבית חייבים להשתנות. איננו צריכים את הלוקסוס של כיבוי שרפות, יש למנוע אותן. אין צורך בכיבוי אש. זו לא חוכמה לכבות אש. החוכמה היא למנוע את התפרצותה. תודה רבה, גברתי.

היו"ר ע' מאור:

תודה. 30 שניות לחבר הכנסת כהן, להבהרת דבריו.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, אין פה נציג הממשלה. אין מי ששייב.

היו"ר ע' מאור:

תודה, חבר הכנסת זאבי. אני מבקשת ממזכירות הכנסת לוודא שהשר העונה יהיה בזמן הדיון.

חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

כמי ששמו הוזכר בסוגיה הזאת, אני חושב שמה שעשה כאן חבר הכנסת האשם מחאמיד הוא דבר שלא ייעשה. הוא ניצל את במת הכנסת לצרכים פוליטיים אישיים.

קריאות:

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת רענן כהן, בבקשה להבהרת הדברים.

רענן כהן (העבודה):

אני מבהיר.

אני שמח שהגשתי הצעה לחילופי שטחים, שבה אמרתי, חד-משמעית, דברים ברורים; אמרתי: יישובים שהם טרגדיה למדינת ישראל, כמו ברטעה – אולי הגיע הזמן שתכיר את המקום – שזה יישוב מחולק, מחציתו בשטח יהודה ושומרון ומחציתו נמצאת במדינת ישראל, יישוב שמתגוררת בו משפחה אחת, חמולה אחת, שכדי לראות האחד את השני צריכים לעבור דרך הוואדי, הצעתי לאחד את היישוב הזה. והצעתי דבר נוסף – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

רענן כהן (העבודה):

סליחה, תן לי להסביר. אתה לא תלמד אותי על ערביי ישראל. אני יכול ללמד אותך. אני יכול ללמד אותך על ערביי ישראל. אתה האחרון שתוכל להסביר לי.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת לאפשר לו להבהיר את דבריו.

רענן כהן (העבודה):

דבר שני. הזכרתי, למשל, את באקה-אל-שרקיייה, שמחציתה במדינת ישראל ומחציתה לא במדינת ישראל. הצעתי לשלב אותם בקרב ערביי ישראל ובכך לפתור בעיה טרגית, ולגבי כל יתר השטחים – למצוא שטחים חלופיים, לא בשטח מדינת ישראל – הכוונה למה שנקרא המשולש – אלא במקומות אחרים, על מנת להביא לפתרון. כל נושא אום-אל-פחם הומצא על-ידך, זו הצעה שלך, כדי להתסיס את ערביי ישראל.

היום אתה גרמת עוול לערביי ישראל.

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, אחריו – חבר הכנסת בנימין טמקין, ואחריו, אחרון הדוברים – חבר הכנסת שמואל הלפרט.

קריאות:

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת מחאמיד, חבר הכנסת כהן, אני מבקשת להפסיק.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה הגוש החוסם.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, תודה. חבר הכנסת דראושה, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הסכם העקרונות הישראלי-הפלשתיני הוא הסכם טוב, הסכם פשרה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

טוב למי?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הסכם טוב לישראלים ולפלשתינים – –

רחבעם זאבי (מולדת):

טוב למי?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – טוב לעמי האזור, שפותח דף חדש בהיסטוריה של האזור הזה. לא הדף שאתה מחפש אותו, דף של מלחמות, טרור ושפיכות דמים – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

דף של חיסול מדינת היהודים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זאבי, אני מבקשת להפסיק.

רחבעם זאבי (מולדת):

דף של חיסול מדינת היהודים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — — דף של שיתוף פעולה — —

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זאבי, אני אצטרך לקרוא אותך לסדר. אני מבקשת להפסיק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — — דף שמאפשר לנו, כולנו, לחפש אפיק של שלום, של דו-קיום, של הבנה, של שמירה על הזכויות של שני הצדדים, של שני העמים, של הילדים שלנו ושל הנכדים, של כולנו ביחד, דף של חיים ביחד, ישראלים ופלשתינים, ערבים ויהודים — — —

נעמי בלומנטל (הליכוד):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — — זה הדף שאני מאמין בו, זה הדף שאכן יתממש, ואני מאמין שהרוב בשני העמים רוצה את הדף הזה ולא את הדף שאתה מחפש אותו, של טרנספר, מלחמות ושפיכות דמים.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

הוא מחפש את הדף הנכון; אתה פשוט בספר הלא-נכון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, אנחנו חייבים, כולנו, לחזק את ההסכם הזה על-ידי בניית אמון הדדי בין שני הצדדים, אמון שייבנה על שיתוף פעולה כלכלי שילך ויתחזק ועל נקיטת צעדים אמיתיים בשני הצדדים כדי להפיג את החששות ולבנות את האמון.

אני קורא לממשלת ישראל לשחרר את כל האסירים והעצורים הפלשתינים, לשחרר את השיח' אחמד יאסין, זקן, חולה, משותק, לשחרר – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זאבי, אני קוראת אותך לסדר פעם ראשונה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – – לשחרר את למיא מערוף ואת זוהרה כרעוש, אסירות פלשתיניות בכלא-השרון, שיושבות כבר הרבה שנים. גם מהצד הפלשתיני, אני קורא לכל הפלשתינים להפסיק כל סוג של הרג, ואני אומר זאת כפלשתיני וכאזרח המדינה – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת לנדאו, ברשותך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – – להפסיק הרג של יהודים והרג של ערבים. אני אומר את הדברים הללו, כיוון שכל מעשה של הרג רק יגביר את השנאה, יגביר את החששות ויפגע בתהליך השלום.

מכאן, מעל הבמה הזאת, אני קורא לכל האחים הפלשתינים להפסיק כל מעשה של הרג, אם זה מכוון נגד יהודים או ערבים, ואני גם קורא לכל זרועות הביטחון במדינת ישראל לא להשתמש בירי נגד ילדים ונגד חפים מפשע, כיוון שגם אתמול נורה ונפצע ילד פלשתיני בשכם. צריך להפסיק את כל המעשים הללו, לאפשר לשני העמים להתקדם בתהליך השלום ולמנוע שפיכות דמים שתפגע בתהליך הזה. אני מאמין שזה הרצון של שני הצדדים, של הרוב המסיבי של שני העמים.

הדיבורים על הסדר הקבע גם בתקופה הזאת הם דברים בריאים, נכונים, אמיתיים, וטוב עשה סגן שר החוץ כאשר הוא דיבר בתונית עם יושב-ראש אש"ף מר יאסר ערפאת על האפשרויות של הסדר הקבע.

אני רוצה לומר לכל אלה שמנסים להפחיד אותנו מפני התהליך הזה, שזה כאילו מביא להקמת מדינה פלשתינית עצמאית ליד מדינת ישראל, אני אומר שיש לברך על הסדר כזה שיביא להקמת מדינה פלשתינית עצמאית בגדה המערבית וברצועת-עזה, שתחיה בשלום עם מדינת ישראל. מדינה כזאת תועיל לתהליך השלום, תחזק אותו, ותהיה העירבון הטוב ביותר לקיום הסדר שלום, הסדר של קבע בין שני העמים.

אי-אפשר כל פעם להפחיד את העם במדינת ישראל ולהגיד שההסדר הזה יוביל למדינה פלשתינית. כן, אין מנוס מזה. ההסדר הזה יוביל למדינה פלשתינית, זה בעצם ההסדר הרצוי לשני העמים. זה ההסדר שיכול להבטיח שהפלשתינים והישראלים יחיו כל עם במדינה שלו, במולדת שלו, אחד ליד השני ובשיתוף פעולה פורה ואמיתי, לכן אל תתחילו להבהיל אותנו מפני הסדר של הקמת מדינה פלשתינית עצמאית ליד מדינת ישראל.

אני חושב שההסדר הרצוי הוא הסדר קונפדרטיבי ירדני-פלשתיני, שיתרחב להסדר קבע שיהיה בו מקום לקונפדרציה משולשת – – –

משה פלד (צומת):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — — קונפדרציה בין מדינות, בין מדינת ישראל ובין מדינת פלשתיין, שתכלול גם את מדינת ירדן, ותהיה קונפדרציה משולשת בין שלוש המדינות, שלוש העמים – – –

משה פלד (צומת):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אם היושבת-ראש מאשרת לך, בבקשה.

היו"ר ע' מאור:

לך יש עוד דקה וחצי, זה במסגרת זמןך.

בנימין טמקין (מרצ):

הוא לא היה כאן. אין לו זכות, כיוון שהוא לא שמע אותך. עכשיו הוא נכנס.

היו"ר ע' מאור:

סליחה, חבר הכנסת דראושה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

בקצרה, בבקשה.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה.

משה פלד (צומת):

— — —

קריאות:

— — —

משה פלד (צומת):

אני שואל אותך – – –

בנימין טמקין (מרצ):

הוא נכנס עכשיו, חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תן לו, אני אפשרתי לו.

היו"ר ע' מאור:

הוא אפשר לו, בזמנו.

משה פלד (צומת):

אני רוצה לשאול אותך שאלה. איך אתה, מצד אחד, שומע שרבין ופרס אומרים: לא תהיה מדינה פלשתינית, ומצד אחר אתה אומר: תהיה מדינה פלשתינית, ואתה רוצה להיכנס לממשלה הזאת.

היו"ר ע' מאור:

תודה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שמעתי אותם אומרים: לא נדבר עם אש"ף, ודיברו עם אש"ף. אני יודע את התשובה. אין מנוס, לא לרבין, לא לפרס, לא לשמיר, לא לנתניהו, לא למשה פלד או למישהו כאן. תהיה מדינה פלשתינית; ודעו לכם שהמדינה הפלשתינית כבר קמה, כי העם הפלשתיני, ככל העמים תחת השמש, זכותו להקים את הבית הלאומי שלו, זכותו להקים את המדינה העצמאית שלו, והמדינה הפלשתינית היא עובדה קיימת. לא יעזור לאיש אם הוא יגיד אחרת, ואני אומר זאת לשמאל ולימין, לממשלה ולאופוזיציה. המדינה הפלשתינית היא עובדה קיימת. כפי שהעם היהודי הקים את מדינתו העצמאית, כך העם הפלשתיני יקים את מדינתו העצמאית ליד מדינת ישראל, ואז יחיו עם ליד עם, מדינה ליד מדינה, ללא שפיכות דמים, בהבנה, בשיתוף – – –

משה פלד (צומת):

למחוק את זה מהפרוטוקול.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת פלד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — — בהבנה ובשיתוף פעולה מלא — — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

יש כבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

תשמע זאת היטב — — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

יש כבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חבר הכנסת עוזי לנדאו, לא יעזור לך, לא יעזור לליכוד, המדינה הפלשתינית תקום — — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

יש כבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

העם הפלשתיני, כשאר העמים – – –

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – – יש לו הזכות הזאת.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתם כל הזמן מנסים להפחיד את הציבור, אבל הציבור לא יפחד מזה. כפי שהפלשתינים קיבלו את העובדה הקיימת שיש מדינת ישראל, מדינה חופשית, עצמאית ודמוקרטית באזור הזה, העם היהודי גם יקבל את הקמתה – –

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה, חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – של המדינה הפלשתינית, ולא יעזור לכם. כפי שכל מדינות העולם היום מכירות בעובדה שלעם הפלשתיני יש זכות להגדרה עצמית, למולדת ולמדינה, גם העם במדינת ישראל יכיר בעובדה הזאת – –

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — ולא יהיה מנוס מכך.

אני מברך שאכן תהיה האפשרות קיימת, ואנחנו בראשיתו של תהליך שיוביל להסכם שלום כולל באזור הזה, שלום שיהיה טוב לכולנו.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את חבר הכנסת בנימין טמקין, ואחריו, אחרון – חבר הכנסת שמואל הלפרט.

בנימין טמקין (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, כולם גילו את אמריקה. יש להסכם הזה עם אש"ף בעיות שצריך לפתור אותן. ממש גילו את אמריקה. יש בעיות מסובכות שהן חלק אינטגרלי של ההסכם הזה, אבל אני בטוח שאנשי הליכוד, שגילו עכשיו שיש בעיות מסובכות, או שהיו מודעים בעבר, חבר הכנסת לנדאו, שיש בעיות מסובכות, אני בטוח שאם הבעיות האלה לא היו קיימות, אם היה אפשר לפתור את הבעיות האלה במהירות, הם היו חותמים מייד על הסכם עם אש"ף שיוביל להסכם שלום סוף-סוף בינינו לבין שכנינו. זאת אומרת, כל מה שמפריע להם זה הוויכוח על כמה קילומטרים יהיה הסכם הביניים ביריחו. זה מה שמדאיג אותם. לא מדאיג אותם שבסופו של דבר, והרי אתה יודע שזאת האמת — — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

זאת לא הבעיה.

בנימין טמקין (מרצ):

מה שמדאיג אתכם אלה לא הבעיות המסובכות של הסכם הביניים. מה שמדאיג אתכם הוא, שלהסכם הביניים הזה יש היגיון פנימי, שמוביל בסופו של דבר להסכם בינינו לבין הפלשתינים, שכולל בהכרח ויתורים טריטוריאליים מצד מדינת ישראל. זה הכול — — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

הקמת מדינה פלשתינית.

בנימין טמקין (מרצ):

תגידו את האמת כמו שהיא – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת טמקין, אתה צודק – – –

בנימין טמקין (מרצ):

אני מבין שאתה נמצא באמצע ההליכה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני עומד לשמוע.

בנימין טמקין (מרצ):

אני חושב שבסופו של דבר זה יכלול פתרון לאומי לבעיה הפלשתינית, כן, בהחלט, אבל מה שאני אומר לך הוא, שכל מה שהעלו כאן, על הבעיות המסובכות של הסכם הביניים, זה רק כיסוי לעובדה שאתם לא מוכנים לפתוח את הדף החדש הזה עם הפלשתינים, כי הוא כולל, בין היתר, את הצורך בוותורים טריטוריאליים.

אני רוצה לנצל את הבמה הזאת על מנת לומר, שהכרזות על טיב ההסכם הסופי שבינינו לבין הפלשתינים, ההכרזות האלה תהיינה כל הזמן מכל הצדדים. אין שום איסור בהסכם הביניים על הכרזת דברים. מכריזים שם את עמדתם, מכריזים אצלנו את עמדתנו, וזה יקרה כל הזמן במשך הסכם הביניים. אני מציע לימין להפסיק להסתמך על ההכרזות האלה על ההסכם הסופי, כי הן תהיינה כל הזמן.

אני רוצה לנצל את העובדה שאני מדבר היום, כדי להתייחס לכמה הכרזות של חברים יקרים שלנו בשמאל בישראל, שיצרו בלבול מושגים מוחלט וגם תרמו, לפי דעתי, ליצירת אשליות שהן אשליות לא

נכונות בקשר לגורל ההתנחלויות והמתנחלים בסופו של דבר, במסגרת הסכם השלום בינינו לבין הערבים. קודם כול צריך לומר על מה יש הסכמה מוחלטת. יש הסכמה מוחלטת שבמסגרת הסכם הביניים, במסגרת תקופת הביניים, צריך להבטיח את הביטחון המלא של התושבים היהודים, המתנחלים, כמו של התושבים הפלשתינים בשטחים. צריך לעשות מאמץ עילאי על מנת שהביטחון הזה יהיה קיים. זה חלק אינטגרלי של הצלחת ההסכם בכלל.

לגבי הסדר הקבע, צריך לומר דברים ברורים. ההתנחלויות לא נוצרו סתם. ההתנחלויות היו חלק של מאמץ מכוון לשנות את ההרכב הדמוגרפי של השטחים, על מנת לאפשר את הסיפוח של השטחים האלה למדינת ישראל. זאת היתה מטרתן. מטרתן היתה ליצור עובדות, על מנת לשנות את ההרכב הדמוגרפי ולהפוך לבלתי אפשרי הסכם שלום שכולל ויתורים טריטוריאליים. מכיוון שכך, היחס אל ההתנחלויות צריך להיות מתאים לקונטקסט שבו הן נוצרו.

בקשר להסדר הקבע, אין שום ספק וצריך לומר לעם, למתנחלים ולכולם, על מנת לא ליצור אשליות, במסגרת של הסכם שלום, שיהיה כרוך בויתורים טריטוריאליים, יהיה צורך לוותר על חלק כזה או אחר – ואני לא נכנס עכשיו לשאלה כמה – של אותן ההתנחלויות, ויהיה צורך בפינוי מתנחלים מהשטחים האלה.

אני רוצה לומר, שכל הניסיון ליצור הבדל בין אזרחיה הערבים של מדינת ישראל – כמו שעשו חלק מהסופרים של השמאל – לבין המתנחלים, בטעות יסודו. אם המתנחלים ירצו להישאר שם בתור אזרחים של המדינה הפלשתינית, והמדינה הפלשתינית תסכים לתת להם אזרחות, וזה חלק מהסכמה הדדית להישאר שם בתור אזרחים, וגם המדינה הפלשתינית תסכים – שיהיו ברוכים.

משה פלד (צומת):

על איזו מדינה פלשתינית אתה מדבר?

בנימין טמקין (מרצ):

תסלח לי, אותה מדינה פלשתינית או פלשתינית-ירדנית שבסופו של דבר תיווצר בחלק מהשטחים שאנחנו נוותר עליהם במסגרת של הסכם שלום – – –

משה פלד (צומת):

היא לא תהיה.

בנימין טמקין (מרצ):

אתה יודע מה? אנחנו מספיק צעירים, ובתקווה שגם אתה וגם אני נראה בסופו של דבר מי צדק. בינתיים אני אומר במשך 20 שנה שננהל משא-ומתן עם אש"ף, וצריך להכיר בעובדה שאין דו-שיח לשלום בלי לדבר עם המנהיגות הפלשתינית הזאת – נדמה לי שבינתיים אני צדקתי.

משה פלד (צומת):

צדקת חודשיים.

בנימין טמקין (מרצ):

אני חוזר ואומר, כל הדיבורים האלה, כאילו מדובר על גירושם של יהודים מיהודה, משומרון ומעזה במסגרת של הסכם שלום, הם דיבורי סרק. כל הדיבורים על טרנספר ועל הגבלה הם דיבורי סרק. למה? מכיוון שהמתנחלים הם אזרחי מדינת ישראל המשתתפים בדמוקרטיה הישראלית, שהחליטה לשלוח אותם לשם, והיא תחליט ביחד אתם להחזיר חלק מהם במסגרת של הסכם שלום. אם זה יהיה המצב, אם הם משחקים על-פי – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

יש לי שאלה.

בנימין טמקין (מרצ):

כן, חבר הכנסת מיכאל איתן.

היו"ר ע' מאור:

לא, אני מצטערת, חבר הכנסת מיכאל איתן, זמנו הסתיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא מסכים. אם המלך חוסיין – – –

היו"ר ע' מאור:

לא, חבר הכנסת איתן, הוא לא יכול לאפשר לך לשאול שאלה אלא יושב-ראש הישיבה. אני מצטערת.
חבר הכנסת איתן, אתה ותיק מספיק. חבר הכנסת טמקין, זמן תם.

בנימין טמקין (מרצ):

אני נהנה מהשאלות שלך.

היו"ר ע' מאור:

לא, חבר הכנסת איתן, אני מצטערת, גם זמן תם, גם לא היית נוכח בזמן דבריו.

מיכאל איתן (הליכוד):

כבר הייתי מסיים.

היו"ר ע' מאור:

אתה יודע שאני מאפשרת לך. אני מצטערת. חבר הכנסת טמקין, בבקשה לסיים את דבריו.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם חוסיין היה מסכים לטרנספר של פלשתינים מיהודה ומשומרון, היית מסכים?

בנימין טמקין (מרצ):

אני חוזר ואומר לך, לא אתה חבר כנסת ירדני ולא אני חבר כנסת ירדני, אני חבר כנסת ישראלי. אני רואה שיושבים פה גם נציגים של המתנחלים, שמשתתפים בישיבות שבהן מחליטים באופן דמוקרטי מה עושה מדינת ישראל, וכפי שאנחנו משרתים בשטחים, כאשר צריך לעשות זאת, במסגרת המערכת הדמוקרטית של מדינת ישראל, גם אם חשבנו שחלק מן הפעולות שנעשות שם לא מובילות לשלום, לפיוס ולטובת מדינת ישראל – אני אומר לך שלדבר כך, להגיד למתנחלים שהחלטה של המוסד הזה שתהיה כרוכה בנסיגה ובויתור על התנחלויות היא החלטה לא לגיטימית, שמדובר על טרנספר, זה דבר שתורם לאשליית אצלם וזאת תפיסה לא נכונה. מדובר על מערכת דמוקרטית שהם משתייכים אליה, הם מחליטים ביחד אתנו מה לעשות, הם מצביעים בדיוק כמונו, הם צריכים לקבל את ההכרעה הדמוקרטית הזאת בדיוק באותה צורה שכל אחד מאתנו מקבל את ההכרעה הדמוקרטית הזאת.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה לסיים.

בנימין טמקין (מרצ):

צריך לומר לאנשי השמאל, לאלה שדיברו, אנשים יקרים שרוצים את טובת השלום, צריך לומר את הדברים בפשטותם: אנחנו מוכנים להסכם שלום שכרוך גם בויתורים טריטוריאליים. ההיגיון של הסכם הביניים מוביל גם לזה. במסגרת הזאת יהיה צורך לוותר על חלק מההתנחלויות או על ההתנחלויות כולן, ובמסגרת הזאת האזרחים שחיים שם הם חלק אינטגרלי של ההחלטה ויצטרכו לקבל את ההחלטה. כל עוד יושבים שם בשליחות מדינת ישראל, צריך לספק להם את כל הביטחון. מי שירצה להישאר שם במסגרת של הסכם שלום, תוך קבלת האזרחות שם ותוך הסכמת המדינה שם לתת להם אזרחות, אני לא הייתי מאחל להם זאת, אבל אם הם רוצים בכך, זה עניינם. זה הכול.

היו"ר ע' מאור:

תודה לחבר הכנסת טמקין.

עמנואל זיסמן (העבודה):

משה פלד (צומת):

חבר הכנסת זיסמן, ירושלמי שכמוך, תתבייש.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת פלד, למה אתה תמיד מבקש סיוע משם?

משה פלד (צומת):

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק את קריאות הביניים. חבר הכנסת טמקין, זמנך תם. נתתי לך עוד דקה לסיים. סיימת.

עמנואל זיסמן (העבודה):

יש הבדל בין המתיישבים בבקעה לבין המתנחלים בשכם?

בנימין טמקין (מרצ):

לא. לא מפלגתי ולא אני – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת טמקין, אני מצטערת, אני לא מאפשרת לך לענות לו.

בנימין טמקין (מרצ):

אני מסיים. לא מפלגתי ולא אני מעולם לא הבדלנו בין מה שנקרא התנחלויות פוליטיות לבין התנחלויות לא פוליטיות, כאשר התרגום המדויק של זה הוא: התנחלויות פוליטיות הן ההתנחלות שהוא עשה, והתנחלויות לא פוליטיות הן התנחלויות שאני עשיתי. את החלוקה הזאת אנחנו לא קיבלנו מעולם. אנחנו חושבים שצריך להגיע להסכם פשרה, שכולל פשרה טריטוריאלית, עם הפלשתינים, וכאשר יהיה ההסדר הזה ועד שיהיה ההסדר הזה צריך לתת ביטחון לכולם. אבל כאשר יהיה ההסדר הזה צריך לומר למתנחלים את האמת, והאמת היא שהם יצטרכו לבחור בין הישארות שם תוך קבלת אזרחות ערבית-פלשתינית שם, אם הפלשתינים יסכימו, או חזרה למדינת ישראל.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, כמה זמן את נותנת לו?

היו"ר ע' מאור:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת שמואל הלפרט, אחרון הדוברים בנושא זה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, שר הכלכלה והתכנון פרופסור שמעון שטרית אמר בישיבת הממשלה ביום ראשון, כי יש כאלו בממשלה שהולכים מהר מדי, מוותרים יותר מדי ולא מקבלים בתמורה דבר.

לאמיתו של דבר, אין בדברים אלו כל חידוש. כמה משרי הממשלה אמרו עוד לפני חתימת ההסכם עם אש"ף, שעלינו רק לתת ולתת ואש"ף צריך רק לקבל.

כמעט מדי יום יש הצהרות על מחוות וויתורים חדשים של ישראל לערבים, כמו ההחלטה על שחרור 6,000 אסירים ערבים, החלטה שאש"ף עדיין לא מסכים לה, הוא דורש שחרור 13,000 אסירים באופן מיידי, ללא תנאי וללא תמורה. אש"ף עדיין לא ביטל את האמנה הפלשתינית הקוראת להשמדת מדינת ישראל, ועדיין לא הוסר החרם הערבי.

איננו יודעים אילו מחוות נוספות מתבשלות אי-שם בחדרי חדרים, ואולי יוצגו לנו רק כעובדות מוגמרות. אבל אין ספק שמדי יום אנו רואים בבירור כמה סכנות וסיכונים יש בהסכם עם אש"ף.

חברי הכנסת, עוד אנו משתעשעים באופוריה של השלום, רוכשת אירן, המתנגדת העיקרית להסכם השלום, ציוד לייצור נשק גרעיני מגרמניה. חברות גרמניות ממשיכות לספק לאירן ציוד ומערכות לייצור נשק אטומי, ביולוגי וכימי. הדבר נעשה בידיעת המודיעין הגרמני, ומקורות בשירות הביון מתריעים: "אנו צועדים בעיניים פקוחות לקראת השערורייה הבאה".

אירן, שהיא כיום האיום החמור ביותר על ישראל, ממשיכה לעסוק בהצטיידות גרעינית וצבאית, שאם תובא, חס ושלום, לידי מימוש, יהיה בה איום חמור על ישראל. היא מצטיידת בטיילים ארוכי-טווח בעלי ראש נפץ גרעיני, טילי קרקע-קרקע שהיא רוכשת בצפון-קוריאה, בטווח של 1,300 קילומטר. ממשלת אירן תקצה 30 מיליארד דולר בחמש השנים הבאות להתחמשות.

מומחים מצביעים על כוונות המשטר הפונדמנטליסטי האסלאמי, הפועל בשלושה ראשים במקביל: רכש מסיבי של נשק ממדינות רבות בעולם; מאמץ להקמת מערך צבאי גרעיני בסיוע מפעלים גרמניים והפעלת זרוע הטרור במרחב ובעולם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היום היה דיון על הנושא הזה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אני הגשתי הצעה דחופה לסדר-היום בנושא הזה. היא אושרה במסגרת הדיון על הסכם השלום בין ישראל לאש"ף.

על-פי הדוח השנתי של המכון הבין-לאומי ללימודים אסטרטגיים בלונדון, אירן ממשיכה במאמצי החימוש, כדי להפוך לכוח השולט במזרח התיכון.

פקידי ממשל בכירים בארצות-הברית ובבריטניה הביעו בימים האחרונים דאגה רבה לנוכח ביקורו הרשמי של עלי פלחיאן חוזסטני, השר האירני לענייני מודיעין וביטחון הפנים, בגרמניה. פלחיאן, האחראי לחיסולם של עשרה פוליטיקאים בכירים בטהרן, הוזמן לביקור על-ידי שמידט באואר, יועצו הבכיר של הקנצלר קוהל לענייני ביטחון.

חברי הכנסת, גרמניה מתעלמת בצורה עקבית מדרישות ארצות-הברית והמערב להפסיק למכור נשק לאייטולות של טהרן. זאת כאשר היקף מכירות הנשק, הציווד הצבאי והידע הגרמני לאירן מוערך כיום ב-6-9 מיליארדי מארקים בשנה.

מומחי ביון טוענים שוב ושוב, כי המקור העיקרי לרכישת נשק על-ידי אירן הוא גרמניה. הרכש נעשה באמצעות חברות תרופות וחברות המייצרות דטרגנטים, אשר אינן כלולות ברשימות החברות הכפופות לחוקי החרם נגד אירן.

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, לפני כחצי שנה ביקרה משלחת חברי כנסת, שאני נמנית עמה, יחד עם ראש הממשלה בפולין, לרגל מלאות 50 שנה למרד גטו ורשה. כמו כן היינו במחנות המוות, באושוויץ, בבירקנאו ובתאי הגזים, וראינו את הזוועות הנוראות שחולל המשטר הנאצי שהיה אז בגרמניה לשישה מיליוני יהודים. ראינו שם הרים של שערות ילדים, כאשר בחלק מהן עדיין נראים הקוקיות והסרטים.

למרות כל הדיבורים על "גרמניה אחרת", ממשיכה גרמניה של היום למכור ולצייד בנשק המסוכן ביותר את אירן, כמו גם מדינות ערב נוספות: מצרים, סעודיה, עירק, לוב ועוד.

לפני כארבע שנים התרעתי מעל במה זו על הקמת מפעל נשק כימי על-ידי גרמניה ולוב, דבר שכיום איש אינו מטיל בו ספק.

חברי הכנסת, הגיעה השעה שמדינת ישראל תחשוף את פרצופה האמיתי של גרמניה קבל כל העולם, ותדרוש בתוקף הפסקת מכירות נשק גרעיני, או אפילו קונבנציונלי, למדינות המכריזות השכם והערב שהן נגד ישראל ורוצות בהשמדתה, חס ושלום.

כבוד היושבת-ראש, במלחמת המפרץ הוכיחה ארצות-הברית שהעולם עדיין לא הפקר. עלינו לדרוש שארצות-הברית תפעל באופן מיידי נגד אירן ותקים קואליציה של מדינות, כפי שפעלה נגד עירק.

אירן מהווה אומנם סכנה למדינת ישראל, אבל לא רק לה. היא מהווה סכנה לכל העולם החופשי, ועל העולם לפעול נגדה, ומיד, כאשר בשלב ראשון יש להטיל אמברגו מוחלט על משלוח נשק וציוד.

חברי הכנסת, כאשר מדברים על שלום ועל ההסכם בין ישראל ובין אש"ף, נדמה לי שאין סכנה חמורה וקשה יותר לישראל ולמזרח התיכון כולו מאשר המשך ההתחמשות המסוכנת של אירן, בסיוע גרמני.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אני מזמינה את שר הבריאות להשיב בשם הממשלה, בבקשה.

שר הבריאות ח' רמון:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, לאור הנאומים ששמעתי כאן, נדמה לי שמן הראוי להסביר כמה נושאים, שחשבתי שלא רק חברי הכנסת יודעים אותם, אלא גם כלל הציבור. התברר לי שחברי הכנסת, או שלא רוצים להבין, או באמת אינם מבינים את מהות הסכם העקרונות שחתמנו עם אש"ף.

דוד מנע (הליכוד):

אתם מבינים?

שר הבריאות ח' רמון:

חתמנו על הסכם עקרונות, הסכם שהוא למעשה מבוא שעל-פיו ייכתב ההסכם, וברור שאין במבוא כל הנושאים אשר יכללו בפרקים הבאים. ממילא נוצרות בעיות שאי-אפשר לחשוב עליהן בשעה שחותמים על העיקרון, ואביא לכם דוגמה מתחום משרדי. כיום, מערכות הבריאות של מדינת ישראל ושל השטחים משולבות זו בזו, ואין שום בעיה למנוע מחלות מידבקות. ברגע שתהיה אוטונומיה, נניח בעזה, צריך יהיה לשלב את המערכות. עד היום זה נעשה על-ידי רשות אחת, וממחר על-ידי שתי רשויות. אתם רוצים להגיד שראש הממשלה, או מי שחתם על ההסכם, היה ער לכך? ידע זאת? זו בעיה. בעיה שאי-אפשר להתגבר עליה? – אפשר.

זה סוג הבעיות שאתן נתמודד שעה-שעה ויום-יום בטאבה, ולכן הוקמה הוועדה שדנה בנושא הזה. אני לא מבין מה לא ברור כאן. איזו תגלית התגלתה לחברי הכנסת מצא ושגב, כשראש הממשלה אומר שזה מורכב ומסובך. זה מורכב ומסובך, בין היתר, כי לא העברנו להם את השלטון באופן

מוחלט. לא אמרנו: מה שיש שם כולו שלכם, כמו שרציתם. לא אמרנו: קחו את ההתנחלויות, תורידו אותנו מהעניין הזה. לכן יש בעיות.

קבענו עקרונות על ביטחון, ופה אני אגע בנושא המרכזי. נקבעו עקרונות לגבי ביטחון. ביטחון החוץ בידינו, ביטחון היישובים בידינו וביטחון התושבים שנעים שם. ודאי שלא בא לידי ביטוי העניין איך עושים את זה. זה לא דבר פשוט, זה דבר מורכב, זה דבר מסובך. בלתי אפשרי? צה"ל לא התמודד עם בעיות מסובכות יותר מכך, מורכבות יותר מכך? גם עם הבעיה הזאת הוא מתמודד. הוא מציע הצעות. איזו תגלית גיליתם פה פתאום, איזה שינוי, שלא היו ידועים לפני שבוע או שבועיים? אלה הם הנושאים.

אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת פרופסור שאקי, מה זה שאנחנו נותנים והם לא נותנים כלום? בשבילי, בניגוד לדעתך, לא לשלוט על 2 מיליוני פלשתינים זה דבר אדיר. זה שמישהו מוכן לקחת ולהיות אחראי למקום הנורא הזה שקוראים לו עזה, בשבילי, על-פי השקפת עולמי, זה דבר אדיר. זה שאני מתנתק מהשליטה עליהם, זה דבר אדיר מבחינתנו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הלחימה בטרור – – –

שר הבריאות ח' רמון:

תן לי. הלחימה בטרור היא דבר אחר. אתה שואל מה תוכן ההסכם, ומבחינתנו זו הפסקת השליטה עליהם. זה טוב. זה מה שאמרנו. איננו רוצים לשלוט בהם. אמרנו זאת מאז 1967, וגם בבחירות האחרונות. מה אמרנו? אמרנו: נעשה אוטונומיה. באתם וצעקתם: למה הוא אומר תוך תשעה חודשים? ביקרתם אותנו על עניין תשעת החודשים. היה איחור קל. אני מקווה שרוב הציבור סולח לנו. אני מבין שהאופוזיציה לא סולחת על זה שהעיכוב היה קל ולא ארוך יותר. אבל על זה מדובר. מבחינתנו, זה היה הרצון. זו שאיפה ישראלית, על-פי השקפת עולמנו, לא על-פי השקפת עולמכם. אתם רוצים ארץ-ישראל השלמה, אתם רוצים את עזה כחלק בלתי נפרד, אתם רוצים לספח 2 מיליוני פלשתינים. כל זה כתוב במצע של הליכוד, ואין שום תוכנית שתוכל לחפות על כך, שתוכל לקשט את זה. זה מה שאתם רוצים. אנחנו לא.

סילבן שלום (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

שר הבריאות ח' רמון:

בסוף. ארשה לך בסוף.

סילבן שלום (הליכוד):

שאלה קצרה. אתה אומר שאתה לא מוכן לשלוט על 2 מיליוני פלשתינים. זו גישה. מה תעשה עם המיליון שנמצאים בגליל?

שר הבריאות ח' רמון:

אני מכיר את השאלה הזאת. חבר הכנסת סילבן שלום, יש לכמות גם איכות.

סילבן שלום (הליכוד):

מה?

שר הבריאות ח' רמון:

יש לכמות גם איכות. יש מיעוט שאיננו הופך את המדינה לדו-לאומית, ויש מיעוט שהופך אותה לדו-לאומית. אין דין 40% או 45% מכלל האוכלוסייה שמצביעה לכנסת, כמו שאתם רוצים, כדין 20%. זה כל ההבדל.

רחבעם זאבי (מולדת):

וכשהם יהיו 50%?

שר הבריאות ח' רמון:

תן לי. כשהם יהיו אדבר אתך.

רחבעם זאבי (מולדת):

51%-?

שר הבריאות ח' רמון:

לא נתתי לך את הזכות לשאול.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, ברשותכם.

רחבעם זאבי (מולדת):

אין לך תשובה.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת לאפשר לשר לדבר.

קריאות:

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת. חבר הכנסת זיסמן. השר עכשיו משיב.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת זיסמן, אני מבקש ממך, אל תעזור לי. עזוב, תן לי. אני מסתדר אתם.

היו"ר ע' מאור:

תן לשר, כן.

שר הבריאות ח' רמון:

תאמין לי, אני מסתדר אתם לא רע.

יחד עם הסכם העקרונות, חבר הכנסת שאקי, חתמנו על הסכם להכרה הדדית. יסוד היסודות של ההסכם להכרה הדדית היה, שאש"ף מכיר בזכותה של מדינת ישראל לחיות בשלום ובביטחון – אני מקווה ששמעת על כך – ושהוא מתנער מהטרור. לא קראת? לא שמעת? עכשיו הוא בא ואומר את זה, נוסף על כל מה שקשור לאש"ף, והוא קורא לאוכלוסייה שלא לנקוט אמצעי טרור, במכתב, אחר כך בהצהרה. עכשיו הוא לא שולט בשטח. הוא לא אחראי. תראה, יש לנו ניסיון אחד עם אש"ף. ב-1981 היתה ממשלת בגין, ונדמה לי שהמפד"ל היתה שותפה לה. היא חתמה על הסכם להפסקת אש בלבנון, עם אש"ף, באמצעות מתווך, אבל היא חתמה עם אש"ף. במשך שנה כמעט נשמר ההסכם הזה, אף שבגבול לבנון היו ארגוני סירוב.

תאמין לי, אומרים – אני לא יודע, ואני לא רוצה להשתמש בשפה בוטה – שלערפאת יהיו פחות עכבות בטיפול בבעיות הפנימיות שלו מאשר לנו לטפל בפלשתינים. אנחנו מקווים שאכן כך יהיה. אבל אנחנו לא סומכים על זה. בכל מה שקשור לביטחון ולהגנה על תושבי מדינת ישראל ועל היישובים – אנחנו סומכים על צה"ל. אנחנו מקווים לשתף פעולה עם הצד השני. אם הוא לא ישתף פעולה – נעשה זאת בעצמנו. מה אתה תובע? מה אתה רוצה? מאז חתמנו על ההסכם, אש"ף מכבד את ההסכם. מה לעשות? – לרבות ירידה ברמת הפעילות, לרבות העובדה שאנשי אש"ף, גם הפלגים הקיצוניים שכפופים למרותו של ערפאת, לא שותפים בפעולות טרור. לא שותפים.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

מה עם האמנה הפלשתינית?

שר הבריאות ח' רמון:

תיכף אגיע לאמנה. יש ירידה משמעותית במספר פעולות הטרור. הוא לא שולט בכול.

מה רוצים אלה שעושים את הטרור? – הם רוצים לבטל את ההסכם. איך הם יבטלו את ההסכם? – על-ידי כך שהם יגרמו לפגיעות בנפש ולמעשי טרור, ואתה תקום בכנסת ותאמר שצריך לבטל את ההסכם. מה זה אם לא בדיוק למלא אחר רצונם של אויבי השלום? אז למה אתה מצטרף אליהם?

אמרת: אמנה פלשתינית. עושים באמנה הפלשתינית בדיוק את מה שסוכם. סוכם, קודם כול, שהוועד הפועל של אש"ף יצביע בעד ביטול האמנה. זה נעשה. אחר כך סוכם שיביאו זאת לוועד המרכזי, שהוא גוף ביניים בין הוועד הפועל לבין המועצה, ושם יביאו לאישור את ביטול האמנה. גם לשם הביאו זאת. כלומר אלה המלצות לגופים. ובתוך חודשים מספר, גם כן כתוצאה מבעיות שם, מראש סוכם ומראש ידוע – ושום דבר לא מפתיע אותנו; בדיוק על-פי מה שסיכמנו – יביאו למועצה הלאומית הפלשתינית את ביטול האמנה. שלב אחר שלב, כך סיכמנו וכך זה מתקיים. לא סיכמנו דבר אחר.

משה פלד (צומת):

כבוד השר, יש לי שאלה.

שר הבריאות ח' רמון:

תן לי, אני מבקש. יש לי 20 דקות.

משה פלד (צומת):

יש לי שאלה קטנה.

היו"ר ע' מאור:

לא, אדוני. סליחה, חבר הכנסת פלד. אני מצטערת.

שר הבריאות ח' רמון:

תן לי. אני לא רוצה. אני מבקש ממך, אני לא רוצה.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה.

שר הבריאות ח' רמון:

עכשיו אתה בא ומתלונן, חבר הכנסת שאקי, שהם מצהירים הצהרות. הם מצהירים הצהרות בתחום הסדרי הקבע כמו שאני מצהיר הצהרות. אני מצהיר כאן ועומד על כך שירושלים תהיה מאוחדת, בריבונות ישראל.

משה פלד (צומת):

אבו-מאזן דיבר – – –

שר הבריאות ח' רמון:

לי מותר להגיד את זה, ולו מותר להגיד שירושלים המזרחית – – –

משה פלד (צומת):

הוא אמר ביום שישי – – –

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת פלד, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה. אל תכריח אותי להוציא אותך.

עמנואל זיסמן (העבודה):

44 שנה אמר אבו-מאזן כך, ועכשיו הוא אומר אחרת.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת זיסמן, אני מבקש ממך.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זיסמן, אל תכריח אותי לקרוא אותך לסדר. לא, אני מצטערת, השר משיב.

דוד מנע (הליכוד):

אני רואה שהניצים התמתנו.

שר הבריאות ח' רמון:

כל הרעיון, ואני שוב חוזר להסדר הביניים, היה על כך – – –

קריאות:

— — —

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת.

שר הבריאות ח' רמון:

כל הרעיון היה שאין לנו ויכוחים. הסכמנו לגבי הסכם הביניים, ואנחנו עוד היום מתחילים לשבת. ויהיו חילוקי דעות לגבי העקרונות. מה השטח של יריחו? מה, זו הפתעה? ידענו. נתגבר על זה.

יהושע מצא (הליכוד):

יש מאות פרטים.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת מצא, אני כבר עניתי על הפרטים. היית בחוץ. תשאל את הפרוטוקול.

אבל לגבי הסדר הקבע? – נדמה לי שגם ממשלת הליכוד אמרה: הם יכולים להעלות את עניין ירושלים, לנו יש עמדה. גם לנו יש עמדה. מישהו אסר זאת באיזה מקום, באיזה סעיף? מותר להם להגיד כל מה שהם רוצים על הסדר הקבע, ולנו מותר להגיד. הם יגידו: תהיה מדינה פלשתינית, ואנחנו נגיד: לא תהיה מדינה פלשתינית, לנו יש פתרון אחר. כל אחד ועמדותיו. על מה אתה מלין? אני לא מבין. מה לעשות, עד לרגע זה כל מה שנחתם גם מכובד.

מיכאל איתן (הליכוד):

הסכמתם לדון על ירושלים.

שר הבריאות ח' רמון:

אני רוצה להגיד משהו שקשור לזכות השיבה, וכדאי שהעניינים יהיו ברורים. זכות השיבה, שמתייחסת לפליטי 1948, היא תביעה פלשתינית שעלתה בפורום של השיחות המולטילטרליות, הרב-צדדיות, ולא בשיחות הדו-צדדיות. גם שם נקבעו קריטריונים מאוד מאוד מחמירים מצדה של ישראל, כאשר היא התייחסה לעניין אך ורק בצד ההומני ובשום פנים ואופן לא לעיקרון.

לימור לבנת (הליכוד):

זה הומני להשאיר אנשים מחוץ לבתיהם?

משה פלד (צומת):

הכול הומני.

שר הבריאות ח' רמון:

זה קשור לאיחוד משפחות, ותו לא, על-פי קריטריונים מאוד מחמירים. תאמין לי, איש בבית הזה לא היה מתווכח, גם לא לגבי הכמות וגם לא לגבי המשמעות.

לימור לבנת (הליכוד):

גיסים וגיסות.

שר הבריאות ח' רמון:

העמדה שלנו, העמדה הבסיסית היא, שפליטי 1948 – וכך אנחנו מציגים זאת בוועידה הבילטרלית – יהיו במקומות שבהם הם נמצאים, וצריך לסייע להם באמצעים כספיים להשתלב במערכות הערביות הקיימות, בדיוק כמו שאנחנו קלטנו 700,000 פליטים ממדינות ערב. זוהי העמדה. היא מיוצגת. הצהרת העקרונות עוסקת אך ורק באלה שנקראים "עקורים", כלומר מורחקי 1976.

מיכאל איתן (הליכוד):

למה? אתה לא מדייק. אם כתוב שנושא הפליטים יידון, הרי במלה פליטים כלולים גם פליטי 1974.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גם בהחלטה 242 כתוב אותו דבר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל ערפאת לא קיבל את 242.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא לא קיבל בזמנו, אבל אחר כך הוא קיבל. היום מנשבות רוחות אחרות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אהה, הוא שינה את דעתו.

שר הבריאות ח' רמון:

הצהרת העקרונות עוסקת אך ורק במורחקי 1976, וזה במסגרת ועדה מרובעת שעתידה לקום ויהיו בה חברות ישראל, מצרים, ירדן והפלשתינים, כמתחייב מסעיף 12 בהצהרת העקרונות. כל סיכום שיוחלט עליו, כך נקבע, יוחלט – חבר הכנסת שאקי, אני רוצה שתשמע את זה – מתוך הסכמה ולא מתוך בוררות. כל האגדה כאילו יש בוררות בנושא מורחקי 1976 אין לה ידיים ורגליים. היא לא מופיעה בהסכם. מדובר רק על הסכמה.

משה פלד (צומת):

ומה אם אין הסכמה?

שר הבריאות ח' רמון:

אז אין הסכמה.

משה פלד (צומת):

אז העסק נעצר?

שר הבריאות ח' רמון:

אז העסק נעצר. אין על זה מושג בוררות.

צחי הנגבי (הליכוד):

אז לא יהיה שלום.

שר הבריאות ח' רמון:

אני רוצה לבוא ולומר, שאת כל הסעיף הזה אנחנו לקחנו מהסכמי קמפ-דייוויד. אני מבין שאתה, חבר הכנסת שאקי, בניגוד לחבר הכנסת זאבי, תומך בהסכמי קמפ-דייוויד. אני לא יודע אם הצבעת בעדם, אבל היית חלק מממשלה שדיברה גבוהה גבוהה על הסכמי קמפ-דייוויד. כל מה שכתוב בנושא הזה לקוח משם מלה במלה. אני אצטט: "בתקופת הסדר הביניים נציגי ישראל, ירדן והסמכות לממשל עצמי יקימו ועדה מתמדת שתחליט מתוך הסכמה על דרכים לקבלתם של אנשים שהורחקו מהגדה המערבית ומעזה בשנת 1976". כך כתוב בהסכמי קמפ-דייוויד, סעיף א(3), חתום על-ידי ראש ממשלת ישראל לשעבר, מנחם בגין, זכרו לברכה.

לכן, מי ממציא את כל הסיפורים ואת כל האגדות האלה? לא היה ולא נברא.

יהושע מצא (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה?

שר הבריאות ח' רמון:

לא, אני לא רוצה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני השר, הם מגישים לכם עכשיו אולטימטום. הם אומרים: תשחררו את כל האסירים, ואם לא – לא נקדם את המשא-ומתן.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת מצא, אף אחד לא מגיש לנו אולטימטום.

יהושע מצא (הליכוד):

הם אומרים את זה, ואם אתם נכנעים כבר עכשיו, מה יהיה בהמשך?

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת מצא, מכיוון שידעתי שאתה לא שואל שאלות אלא קובע עובדות שאין להן שחר, שאין להן ידיים ורגליים, מאחר שאתה מספר סיפורי בדים – – –

יהושע מצא (הליכוד):

הם לא אומרים שאם לא תשחררו את האסירים הם לא יקדמו את המשא-ומתן?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מצא, אני לא נתתי לך רשות לשאול, אבל שאלת.

יהושע מצא (הליכוד):

וכשלא נותנים, מה עושים?

היו"ר י' עזרן:

אז לוקחים. מה לעשות?

שר הבריאות ח' רמון:

אף אחד לא עושה טובה לאף אחד. לא ימשיכו במשא-ומתן – לא יימשך המשא-ומתן. חתמנו על הסכם עקרונות, ורק מה שחתום שם – את זה נקיים. אנחנו נקיים את כל ההתחייבויות שלנו, וכל אחד יכול לדבר. מה שכתוב ומה שעושים זה מה שנאמר ליד שולחן המשא-ומתן.

מה לעשות שלמגינת לבכם, עד לרגע זה, בכל המגעים המתנהלים פנים אל פנים ליד שולחן המשא-ומתן, לא הצהרה כזאת או אחרת, הדברים מתנהלים עד לשלב זה בצורה מסודרת. לא שלא יהיו קשיים; יהיו קשיים, להערכתי הם יתחילו היום, כי ידברו על מהות.

יהושע מצא (הליכוד):

ומתי יהיו דיבורים על הסדרי הקבע?

שר הבריאות ח' רמון:

בעוד שלוש שנים.

יהושע מצא (הליכוד):

אז למה יוסי ביילין כבר התחיל אותם?

היו"ר י' עזרן:

תשאל את ביילין. הרי כאן עומד חיים רמון. אנא ממך, תן לשר לסיים.

יהושע מצא (הליכוד):

ביילין מדבר בשם ראש הממשלה. ראש הממשלה שלח אותו. למה הוא התחיל במשא-ומתן על הסדרי הקבע?

עמנואל זיסמן (העבודה):

הסכם הקבע יהיה רק אחרי הבחירות הבאות.

היו"ר י' עזרן:

מה עשית, חבר הכנסת זיסמן? אתה מפריע לי. עד שהצלחתי להרגיע את חבר הכנסת מצא, אתה מפריע עכשיו.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא אמר שזה יתחיל אחרי ה-2 בנובמבר.

היו"ר י' עזרן:

הרי אמרו שזוהי הצבעה על השלום.

שר הבריאות ח' רמון:

אני רוצה לומר משהו בנושא שחרור אסירים. השר שחל ידבר על כך במפורט כאשר תעלה ההצעה לסדר-היום בנושא, אבל העניין הוזכר כאן, ואני רוצה להבהיר.

כל התביעה של אש"ף לשחרור אסירים היא חלק מהמשא-ומתן. הנושא יידון כחלק מהמשא-ומתן. יהיה שחרור אסירים לפי קריטריונים מסוימים. הוא יהיה על-פי התפתחות המשא-ומתן, וגם ההיקף ייקבע על-פי התפתחות המשא-ומתן.

הרעיון הוא, שקודם כול ישוחררו אסירים כאלה אשר תומכים בהסכם השלום. הרי אנחנו לא נבוא ונגיד שיש לשחרר מישהו שאחר כך יצא מבית-הסוהר ומייד יאחז בנשק וילך להילחם. אני מתפלא על חבר הכנסת גזן שגב, שהטיל ספק במקצועיות של השב"כ. אנחנו לא יודעים למי שייך כל אחד, כל אסיר? הם מזוהים אפילו בתוך הכלא, הם יושבים שם לפי ההשתייכות הארגונית שלהם, הם מצהירים יום יום על השתייכותם.

אבל יש אנשים בין האסירים שישתחררו, שבגלל מעמדם עשויים לחזק את תומכי השלום בקרב הפלשתינים. מובן שתהיה גם משמעות לחומרת העבירה, אבל אנחנו רוצים שהכוחות בקרב הפלשתינים שתומכים בהסכם – יתחזקו.

אני יודע, זה לא אינטרס שלכם, כי אתם נגד ההסכם. אתם רוצים שהוא ייפול. כל צעד שמחזק את ההסכם, אתם נגדו, אני מבין את זה. אבל אם אנחנו בעד ההסכם ורוצים לחזק אותו, הרי אם יש אסירים שיש להם מעמד ויש להם קבוצה והם החליטו כאסירים להודיע שהם מפסיקים כל מאבק מזוין ומקבלים את ההסכם ורואים עצמם חלק מאש"ף, הם יילחמו נגד הקיצונים. אותם אולי נשחרר. האם נכון או לא נכון לעשות כך?

יהושע מצא (הליכוד):

אבל אל תתחילו לקדם את ההסכם, תחכו עוד חודש.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש רק תנאי אחד: אסור שהם יהיו יהודים. אם הם יהודים, הם לא יקבלו חנינה.

שר הבריאות ח' רמון:

קודם כול, אנחנו מחכים.

יהושע מצא (הליכוד):

הרי ראש הממשלה אמר רק אתמול שהוא מגלה לפתע פרטים חדשים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר י' עזרן:

אני אקרא לסדר. תודה שלא אילצתם אותי. בבקשה, אדוני השר.

שר הבריאות ח' רמון:

אני שמעתי, ואני שומע את זה בכל פעם מהאופוזיציה: אתם יודעים לנהל משא-ומתן? כשאני רואה איך אתם מנהלים את האופוזיציה, אני מציע לכם – קצת צניעות, אולי אפילו הרבה צניעות. אבל אני רואה איך אתם ניהלתם משא-ומתן במשך עשר שנים. טחנתם מים. ואני אבוא ואצטט מה שאומר אריאל שרון – נכון שאני לא תמיד מסכים לכל מה שאומר אריאל שרון, ובוודאי לא תמיד מאמין, אבל מכיוון שהשיחה היתה עם ראש הממשלה לשעבר יצחק שמיר, שגם עליו נאמר שלא תמיד היתה האמת נר לרגליו, אני בכל זאת אצטט מה אומר אריאל שרון על ראש הממשלה לשעבר ועל השאלה איך אתם ניהלתם משא-ומתן. אריאל שרון אומר ליצחק שמיר שהוא נגד האוטונומיה. זאת האמת, אתם נגד האוטונומיה. שרון אומר לו: זה יוביל למדינה פלשתינית. שמיר עונה: אל תדאג, זה לא יקרה. אומר שרון: הייתי אומר לו – מה שאצלך טקטיקה, אצל אחרים זו אסטרטגיה. ואז שמיר היה עונה: אין מה לחשוש, זה לעולם לא יתבצע.

זה נכון. אם אתם הייתם מנהלים את העניינים, לעולם לא הייתם מגיעים להסדר. אתם אינכם רוצים לשנות את המצב הקיים. במשך עשר שנים ניסיתם להוליך שולל, הונאתם את הציבור; כאילו. עכשיו הדברים ברורים.

לכן, מניין יש לכם החוצפה הזאת לשאול אותנו: איך אתם מנהלים משא-ומתן? לומר לנו: לא הבאתם תוצאות? הרי אתם ניהלתם משא-ומתן במשך עשר שנים ודבר לא קרה, המצב רק הלך ונעשה יותר גרוע.

יהושע מצא (הליכוד):

עכשיו יש אוטוסטרדות.

סילבן שלום (הליכוד):

הבטחת שתסיים כעבור חמש דקות.

שר הבריאות ח' רמון:

אם חבר הכנסת מצא לא יפריע לי, אסיים בעוד דקה.

אני רוצה לעבור לנושא ירושלים. אני יודע שאתם אוהבים להחשיד כל הזמן בנושא ירושלים, אבל אנחנו, במעשים של שנה ורבע, הן מבחינת בינוי, הן מבחינת הסגר, שהוכיח בפעם הראשונה שאנחנו מתכוונים ברצינות לכך שירושלים היא אך ורק בריבונות ישראל, הן בהתעקשות בהסכם העקרונות, אף שערפאת אמר – אצלכם מצטטים את ערפאת כאילו הוא קדוש. כל מלה שהוא אומר, אתם מאמינים לו. ערפאת אמר לפני חצי שנה: לא אחתום על הסכם עקרונות, בלי ירושלים. חתם. עובדה.

יהושע מצא (הליכוד):

אבל אתם העליתם את נושא ירושלים על סדר-היום. זה בראש המשא-ומתן. למה אתה מוליך שולל? זה על סדר-היום.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתם הסכמתם לדון על נושא ירושלים.

לימור לבנת (הליכוד):

רחבעם זאבי (מולדת):

הליכוד לא הסכים לדון על ירושלים.

שר הבריאות ח' רמון:

ערפאת אמר, שירושלים תהיה חלק מהאוטונומיה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת זיסמן, אני מבקש ממך.

ערפאת אמר שירושלים תהיה חלק מהאוטונומיה – לא אחתום על הסכם עקרונות אם ירושלים לא תהיה חלק מהאוטונומיה. חזר על זה במשך שנה וחצי, אתכם, אתנו. הוא חתם. חתם, בלי ירושלים במסגרת האוטונומיה. מה לעשות? כי עמדנו על כך, פעם ראשונה שהצד השני קיבל את זה.

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

אני באמת לא מבין את ספסלי האופוזיציה. הרי הוא נותן הצהרה עקרונית שירושלים – לא. אז תנו לנו לשמוע.

שר הבריאות ח' רמון:

אבל הם לא יכולים לחיות עם זה.

לימור לבנת (הליכוד):

אבל זאת לא עמדתו של ביילין.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, הוא עונה כעת בשם הממשלה, אנא תנו לו לדבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

יהושע מצא (הליכוד):

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

זה עניין שלו. הוא לא יצביע על חוק של הליכוד.

יהושע מצא (הליכוד):

אתה מעודד אותו.

היו"ר י' עזרן:

אנא, תנו לסיים, מספיק.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ירושלים היא לא של הליכוד. ירושלים היא של – – –

היו"ר י' עזרן:

בהחלט. לכן תנו לו לסיים את ההצהרה החשובה הזאת.

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

שר הבריאות ח' רמון:

אם כן, אנחנו לא צריכים לעמוד כל היום ולדפוק על החזה ולומר: אנחנו בעד ירושלים; במעשים – הרבה יותר מכם, ומאז חתמנו על ההסכם גם הציבור מאמין בירושלים מאוחדת. הוא בא וחזר לירושלים העתיקה, חזר למזרח-ירושלים. מקומות ששבע שנים ישראלים לא דרכו בהם, מאז נחתם ההסכם, אתה יודע את זה כירושלמי, אתה רואה אלפי – – –

יהושע מצא (הליכוד):

לא, אני לא יודע את זה, זה שקר.

היו"ר י' עזרן:

אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אדוני, אני מצטער מאוד.

שר הבריאות ח' רמון:

אלפי ירושלמים, אלפי אנשים ממערב-ירושלים, שלא היו שנים במזרח-ירושלים, הולכים ובאים, נמצאים, מתארחים וישנים.

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת לימור לבנת, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

שר הבריאות ח' רמון:

זה מה שאנחנו עושים, ואנחנו לא צריכים לשמוע מכם הטפת מוסר בנושא ירושלים.

היו"ר י' עזרן:

תנו לו לסיים.

שר הבריות ח' רמון:

אתם מדברים על ירושלים ורוצים לספח את עזה, זו האמת. על זה אתם מדברים, אתם יודעים שעל עזה אתם לא יכולים לדבר ולכן אינכם אומרים את האמת לציבור.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

יהושע מצא (הליכוד):

שר הבריות ח' רמון:

אני מצטט את דברי מפכ"ל המשטרה בישיבת ממשלה. שאלתי אותו שאלה ישירה, והוא אמר לי: לא רק בירושלים, דרך אגב, גם ביריחו. הייתי בקל"ה, אמרו לי תושבי קל"ה: סוף סוף רואים תושבים ישראלים גם ביריחו. אבל אני מדבר על ירושלים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

שר הבריות ח' רמון:

לגבי ירושלים, שאלתי את מפכ"ל המשטרה, והוא אמר: מיום חתימת ההסכם – – –

קריאות:

שר הבריאות ח' רמון:

אתם, בתקופת שלטונכם – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

– – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זיסמן, אני מתכבד לקרוא אותך לסדר בפעם הראשונה. מה אני אעשה, תגיד לי? אתה מגרה אותו?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – –

שר הבריאות ח' רמון:

בתקופת שלטונכם גרמתם לכך שהעיר היתה מחולקת דה-פקטו. דה-פקטו הבאתם לחלוקתה. היום הדברים השתנו, דווקא משום שחתמנו על הסכם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

יישמנו – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זיסמן, אנא ממך, אנחנו עוברים להצבעה. עם שני ירושלמים קשה לי מאוד.

שר הבריאות ח' רמון:

אני רוצה לסיים במלה אחת לחבר הכנסת הלפרט, כי זה היה הנושא – – –

היו"ר י' עזרן:

אבל, אדוני, ממש בקיצור.

רענן כהן (העבודה):

שר הבריאות ח' רמון:

אני דיברתי על זכות השיבה, לא? דיברתי באופן מאוד מפורט על זכות השיבה.

רענן כהן (העבודה):

אני מודה לך מאוד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דראושה, אנא ממך, תעזוב את הפרוזה כעת.

רחבעם זאבי (מולדת):

שר הבריאות ח' רמון:

אני רוצה לסיים ---

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה מקנא בחבר הכנסת בא-גד. אותך לא יקבלו שם בצורה כזאת.

רחבעם זאבי (מולדת):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לא יקבלו.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דראושה, אנא ממך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר י' עזרן:

אבל אתה פתחת את הדיון הזה על יריחו. מה לעשות? איך אתם קופצים כל כך בקלות מיריחו לירושלים, אני לא יודע.

שר הבריאות ח' רמון:

זה עוד טוב. לפעמים הם קופצים מירושלים לעזה.

יוסף בא-גד (מולדת):

גם אני הוכחתי, לפי ההלכה, שדין יריחו כדין ירושלים.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אבל דין הלכה לא כדין קפיצה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

שר הבריאות ח' רמון:

לחבר הכנסת הלפרט, בנושא הכורים: בתקופת השאה בנתה חברה גרמנית, שהיא חברה-בת של חברת "סימנס", תחנת כוח של שתי יחידות, שכל אחת מהן היא כור גרעיני לייצור חשמל. בניית הכורים נפסקה במהלך עליית חומייני ומלחמת אירן-עירק ולא הושלמה עד עצם היום הזה. מאמצי אירן שהחברה הגרמנית הזאת או חברה אחרת ישלימו את הקמת הכורים נמשכו מאז הפסקת ההקמה. ממשלת גרמניה לא תמכה מעולם ברצון להשלים את הכורים.

לאחרונה פנתה אירן בנושא זה גם לרוסיה, המקימה תחנת כוח נוספת בבושיר, המבוססת גם היא על שני כורי כוח גרעיניים. נוסף על כך נחתם הסכם עם רוסיה על השלמת הכורים הגרמניים. ייתכן שאנשים בגרמניה, ולא הממשל, מתעניינים, לאור ההצלחה הרוסית, בהשתלבות בהשלמת הכורים. ייתכן גם שחברות גרמניות קטנות – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

שר הבריאות ח' רמון:

תן לי רגע, אני מסיים. אני בא ועונה לך תשובה מפורטת, אני לא רוצה לומר את המקור.

ייתכן שחברות גרמניות קטנות מכרו לאירן ציוד דו-תכליתי, שניתן להשתמש בו גם בנושא הגרעין, אולם לא מדובר בכור, וגם זאת ללא ברכת הממשל, המגביר את פיקוחו על ייצוא ציוד וחומרים רגילים.

ממשלת ישראל פועלת אצל ממשלת גרמניה, ובאמצעותה אצל כל החברות שהיא יכולה לשלוט עליהן – ולצער, לא על כולן היא מצליחה לשלוט, גם נעשים מעשים לא חוקיים – על מנת שלא לייצא טכנולוגיה גרעינית לאירן.

אני מקווה שאנחנו נצליח לפעול, ונצטרך לפעול, גם אצל ממשלת רוסיה, שטכנולוגיה גרעינית לא תגיע לידי המשטר החומייניסטי באירן.

אני מציע להעביר את כל ההצעות לסדר-היום לדיון בוועדת החוץ והביטחון. דנים בכך מדי שבוע בשבוע, ואני מציע שאנחנו נעביר את כל ההצעות לוועדה. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אבל יש לנו כאן, לצערי, כמה הצעות להסיר. נלך לפי הסדר. כל אחד רוצה לנצל את האפשרות הפרלמנטרית הזאת. ובכן, חבר הכנסת טלב אלסאנע יציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מצא, במסגרת דקה. אני מאוד מבקש שזה יהיה במסגרת דקה. תודה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, היה לי הכבוד להשתתף בכנס של המועצה המרכזית הפלשתינית. חבר הכנסת מצא צוחק, אבל הדברים שנשמעו שם – – –

יהושע מצא (הליכוד):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע):

אתה רוצה רק שני דברים.

יהושע מצא (הליכוד):

אני צוחק, אבל הלב בוכה על כך שעולה פה חבר כנסת ומדבר על המועצה הפלשתינית.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גם לך יש זכות להיות משקיף ולשמוע את הדיון המעמיק והרציני.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יהושע מצא.

יהושע מצא (הליכוד):

אתה היית צריך לנזוף בו על הכבוד שהיה לו בתוניס.

היו"ר י' עזרן:

לא, אני לא נזף. אדוני, הערת את הערתך? תודה.

יהושע מצא (הליכוד):

אוי לאוזניים שכך שומעות.

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע):

על אפך ועל חמתך תהיה מדינה פלשתינית, ויהיה לה פרלמנט, ומזרח-ירושלים תהיה הבירה שלה.
אתה יכול להתפוצץ, אתה יכול לצעוק — — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת אלסאנע, זמנך תם כמעט.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני רוצה לציין בפני כבודו, שהדיון שנשמע שם היה דיון נוקב, מעמיק, מודעים לסכנות. יש כאלה שמתנגדים, אבל כולם בעד מתן יד להזדמנות, ולא להמשיך באותה דעה שדוגל בה חבר הכנסת מצא, המזיל דמעות של תנין על מעשי הרצח וההרג, כשהוא רוצה רק להנציח את המצב העגום הקיים, כאילו – – –

היו"ר י' עזרן:

והצעתך, חבר הכנסת אלסאנע?

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני עוד לא דיברתי.

היו"ר י' עזרן:

ולכן?

טלב אלסאנע (מד"ע):

כאילו המצב הקיים הוא כל כך טוב, שהוא רוצה להנציח אותו. כל אלה – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת אלסאנע, חבר הכנסת אלסאנע, אני מבקש ממך, אל תנצל את המיקרופון.

טלב אלסאנע (מד"ע):

משפט אחרון.

היו"ר י' עזרן:

אתה התווכחת אתו. היית צריך להעלות את ההצעה שלך.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מצא, המנציחה את המצב הטרגי ואיננה תורמת מאומה למזרח התיכון ולדו-קיום של שני עמים, זה ליד זה.

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך מאוד.

טלב אלסאנע (מד"ע):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת טלב אלסאנע מבקש, אם כן, להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מצא.

חבר הכנסת סילבן שלום מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זיסמן. אני מאוד מבקש, נא להקפיד על הזמן ולא להתגרות.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זיסמן, שבאה להגן כאן על מעשיה של הממשלה בטאבה, בקהיר ובתוניס, ויתורים מתמשכים שהתחילו מאז כוננה הממשלה הזאת, והסוף שלהם לא נראה, וזאת כשמהצד השני לא קיבלנו דבר. לא היה ויתור על סעיף אחד באמנה הפלשתינית. 28 סעיפים מתוך 33 עוסקים בהשמדת ישראל. אפילו אחד מהם לא בוטל, ולא יבוטל.

אבל, אני ביקשתי להסיר דווקא את הצעתו של חבר הכנסת זיסמן, כי אני יודע שהוא אולי יותר מהזרם הנקרא זרם ניצי-מרכזי במפלגת העבודה.

משה פלד (צומת):

איזה ניצי?

סילבן שלום (הליכוד):

אני רוצה לדעת איך תצביע היום בעניין חוק ירושלים. איך תצביע אתה, עמנואל זיסמן, היום, נגד חוק ירושלים, שאמור לקבוע כי ירושלים היא לא נושא למשא-ומתן אלא ברוב של שני-שלישים מחברי הבית. אם אתה לא תצביע בעד החוק הזה, פירושו של דבר שמפלגת העבודה הסכימה למכור את ירושלים.

לכן רציתי לבקש הסרת הצעתך שלך. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, באמת תודה, עמדת בזמן. ובכן, חברת הכנסת גוז'נסקי מבקשת להסיר את הצעתו של חבר הכנסת גון שגב. בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ביקשתי להסיר את הצעתו של חבר הכנסת גון שגב, ולומר באוזני השר שמייצג פה את הממשלה ובאוזני הממשלה כולה, שהתוכנית כפי שהיא מצטיירת עכשיו לגבי עזה מתחילה להיות תוכנית של גטו בתוך גטו בתוך גטו, ומרוב גטו בתוך גטו בתוך גטו אני לא מבינה כיצד אתם רואים את פיתוח היחסים בין שני עמים.

אני תוהה, אדוני השר, אם אתה אמרת שרצועת-עזה היא אותו אזור שאתה כל כך שמח שמדינת ישראל תשתחרר מהאחריות לנעשה בו, לשם איזו תועלת צריך להמשיך להחזיק ולקיים שם את ההתנחלויות, שגורלן ידוע מראש? הרי ידוע מראש שההתנחלויות האלה לא יישארו בעזה.

משה פלד (צומת):

למי זה ידוע?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לשם מה להחזיק אותן, לשם מה להשקיע בהן, לשם מה להקיף אותן גדרות, לשם מה לחלק את הרצועה? לשם מה לסלול כבישים חדשים?

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ההתנחלויות האלה ירדו כמו שימית ירדה, כמו שירדו הרבה התנחלויות בסיני — — —

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת גוז'נסקי, מה הצעתך?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא יהיה שלום עם ההתנחלויות האלה — — —

היו"ר י' עזרן:

לכן הצעתך?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני מסיימת. לכן התוכנית של הממשלה, שהולכת בכיוון של שלום, היתה צריכה לכלול כבר עכשיו טיפול בהסרת הכתם הזה של ההתנחלויות.

היו"ר י' עזרן:

ולכן את מבקשת?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אמרתי כבר בהתחלה.

היו"ר י' עזרן:

את מבקשת להסיר.

רבותי, אני מבקש מכם. לא קל להשתלט על הנעשה.

חבר הכנסת פלד מבקש להסיר את הצעת חבר הכנסת שאקי. אני מבקש שתקפידו על הסגנון, וגם על הזמן.

משה פלד (צומת):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, עליתי לכאן כדי להציע פורמלית להסיר את הצעתו של חבר הכנסת שאקי.

אני קורא לממשלה: אתם מובילים מהלך של הונאה, מהלך של הסתרת האמת מעיני הציבור, האמת הקשה והמרה, שהיא הקמתה של מדינה פלשתינית בלב לבה של ארץ-ישראל, ובירתה ירושלים.

אני קורא לכם, לממשלה, להפסיק להונות את הציבור. הציבור איננו מטומטם. מהלך ההונאה הזה יחזור אליכם כבומרנג. הפסיקו את כל הפטפטת על ירושלים, על העמקת האוטונומיה, שהיא בעצם הבסיס למדינה פלשתינית. הפסיקו את בנייתו של הצבא הפלשתיני, את טיפוח תקוותיהם וציפיותיהם של הערבים בנושא השליטה על ארץ-ישראל.

שמענו עכשיו את דבריה של חברת הכנסת גוז'נסקי. הסירו את הנושאים הרגישים והדרמטיים הללו מעל סדר-היום הלאומי. העליתם אותם בטעות, ולכן אין לכם מנוס אלא להסירם. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך. חבר הכנסת הרב מנחם פרוש מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת האשם מחאמיד.

מנחם פרוש (יהדות התורה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אפשר להבין חילוקי דעות בין עמדות קוטביות משני הצדדים, אבל קשה מאוד להשלים עם המציאות האומללה שבה אנחנו נמצאים. אנחנו רואים שמדיניות הממשלה היא אחת בפה ואחת בלב. מעלימים מאתנו את מה שבעצם מסכימים עליו מאחורי הקלעים ובסתר.

הדבר הזה מסכן אותנו. הדברים שנעשים בזמן האחרון בשצף-קצף כזה מסכנים את כל מה שהשגנו עד כה. אי-לכך, אני מבקש להסיר את ההצעה שנתת לי, אדוני היושב-ראש, את האפשרות להציע להסירה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אני מודה לאדוני.

חבר הכנסת רענן כהן מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רחבעם זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

מה עשיתי לך? חבר הכנסת רענן כהן, מה עשיתי לך?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זאבי, אנא ממך תקשיב. אני החלפתי את היוצרות, כי זה לא כתוב בצורה מסודרת, אז אנא ממך, זה הרי רק עניין פורמלי.

רענן כהן (העבודה):

לא פורמלי הפעם.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר הבריאות, נראה שכמה חברי כנסת כאן זקוקים לבריאות. קם חבר הכנסת, חברי האשם מחאמיד, וניצל את הבמה של הכנסת בצורה חצופה לצורך העניינים הפוליטיים – – –

יהושע מצא (הליכוד):

הוא שותף קואליציוני שלך – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

– – –

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת גוז'נסקי, גם את לא רצית שיפריעו לך.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, זה לא יפה ששותף קואליציוני מדבר כך.

היו"ר י' עזרן:

זה מאוד יפה ששותף לא קואליציוני מגן על השותף הקואליציוני. תודה. זה שיעור לאזרחות טובה.

משה פלד (צומת):

רענן, הוא הגוש החוסם שלך.

רענן כהן (העבודה):

אני מבקש, אל תעזור לי, אני אסתדר לבד.

אני רוצה לומר, שטוב תעשה אם תקרא את ההיסטוריה ואת מה שהצעתי. אני הצעתי דבר פשוט: לקחת את אזור אריאל ולהעבירו לריבונות ישראל ולשליטת ישראל, ובתמורה לתת למוסדות האוטונומיה שטח חלופי. בד בבד ניסיתי לפתור בעיות טרגיות, של יישובים שהופרדו ב-1949, בהסכם עם עבדאללה. זו הצעה שבאה לתת פתרון, באה לסייע, ואתה הפכת את העניין הזה לדבר שלא ייאמן. לא יפה מה שעשית כאן.

אני רוצה להזכיר לך נקודה היסטורית נוספת בקשר למה שאמרת על הגליל. כבר בוועידה האחת-עשרה של מק"י, שאתה חבר בה, ב-1959 – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני לא חבר בה.

רענן כהן (העבודה):

— — היא יצאה אל הציבור כאשר בעצם היא ביקשה לספח או לקחת את כל הגליל. ואתה בא לכאן ומעלה דברים שלא היו ולא נבראו. אני חושב שבמה שנעשה ובמה שייעשה אנחנו בהחלט צריכים להיות זהירים. ובמה שעשית היום הבאת נזק גדול לערביי ישראל וליחסים בין יהודים לערבים. אני מבקש להסיר ולהסיר.

היו"ר י' עזרן:

תודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש):

— — —

רענן כהן (העבודה):

— — —

היו"ר י' עזרן:

רבותי, חבר הכנסת רענן כהן, חבר הכנסת האשם מחאמיד. אי-אפשר כך.

רענו כהן (העבודה):

מק"י ביקשה – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

– – –

היו"ר י' עזרן:

מה שאתה עושה נוגד את התקנון. זה לא מקובל. רבותי, לפי החישובים הצנועים שלי, מערכת העיכול של ארוחת הצהריים הפסיקה לפעול לפני רבע שעה, אנא הירגעו.

חבר הכנסת יורם לס מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת הלפרט.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני קודם לו, אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת טמקין.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, אני קורא מהרשום המונח לפני.

יורם לס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר הבריאות, אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת הלפרט, מפני שבהצעתו הוא הפך את כל הערבים כולם, מאירן ועד לוב, למפלצות. ואני רוצה לומר לחבר הכנסת הלפרט, שלפני זמן נפגשתי עם אחיו של יאסר ערפאת, ד"ר פתחי ערפאת, ומצאתי רופא, ומצאתי אדם ככל האדם. לא כל הערבים הם מפלצות, על-פי מה שמשתמע מדבריך, ואני מתפלל מאוד על היהדות החרדית, שרוממות חיי האדם בגרונה, ומצביעה נגד השלום – – –

היו"ר י' עזרן:

אני מבקש ממך, חבר הכנסת לס, אתה רוצה להעיר לחבר הכנסת הלפרט, זכותך. אל תערב ואל תכלול. אני מאוד מבקש. אל תיכשל בזה. תודה.

יורם לס (העבודה):

על כן, אני מבקש להסיר את הצעתו מסדר-היום.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת דוד מנע מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דראושה. אחר כך, אחרון חביב, כפי שרשום אצלי ולא כפי שזה בסדר-היום, חבר הכנסת הרב יוסף בא-גד, שיציע להסיר את הצעתו של בני טמקין. תודה.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להתייחס למשפט אחד שאמר שר הבריאות, והוא שממשלת הליכוד טחנה מים במשך עשר שנים. אומנם יש היום הרבה דה-לגיטימציה, אבל תמיד נאמר לכם ותמיד נזכיר לכם, כי ב-1977 היה הליכוד הראשון שהביא שלום, ולוועידת-מדריד בא שר החוץ הסורי ובאו הערבים בפעם הראשונה, כדי לשבת מול נציגי הממשל הישראלי, ללא שום תנאים. היה זה עם ממשלת שמיר ועם הליכוד כמפלגת שלטון. הם באו בלי תנאים מוקדמים: הסורים, הירדנים, המצרים והפלשתינים.

אתם יכולים לומר, מהיום עד מחר, שאנחנו זורים חול בעיניים וטוחנים מים, אבל הליכוד הביא ב-1977 שלום עם מצרים, והוא שהביא אל שולחן הדיונים את הערבים, ללא שום תנאים. לעומת זאת, היום יושב בטאבה אדון הינדי, אשר תכנן את רצח הספורטאים במינכן, כנציג המשלחת הפלשתינית מול ישראל. אלה ההישגים הטובים והגדולים שלכם. אתם אל תזרו חול בעיני הציבור, כי בסופו של דבר יזכרו תמיד שהליכוד הביא שלום, ואתם עוד לא הבאתם שלום.

היו"ר י' עזרן:

הבנו. חבר הכנסת הרב יוסף בא-גד, אחרון המציעים הצעה לסדר-היום.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד השר, באתי לכאן כי יש לי שתי שאלות תמימות מאוד אליך. אם תשיב עליהן, אסיר את הצעתי.

שר הבריאות ח' רמון:

חשבתי שאתה רוצה לומר כי תתמוך בהסכם.

יוסף בא-גד (מולדת):

לכך לא תזכו, כי ההסכם כושל לחלוטין.

שאלה ראשונה: הערבים נתבקשו להסיר את החרם והשיבו בשלילה, אמרו שאת החרם יסירו בסוף; למה ממשלת ישראל עושה מעשה איוולת ומתחילה בשחרור המחבלים? שאלה שנייה: למה אתם מפקירים את שבויינו, רון ארד, זכריה באומל, יהוד'לה כץ תלמידי – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

יש גבול.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת גולדשמידט, אתן לשר אפשרות להשיב.

אלי גולדשמידט (העבודה):

שמעת מה הוא אמר? יש גבול.

היו"ר י' עזרן:

אני מבין אותך. חבר הכנסת הרב בא-גד, האם אדוני מוכן לחזור בו מן הדיבור "מפקירים"?

יוסף בא-גד (מולדת):

אני חוזר בי ושואל זאת אחרת: למה אתם לא מתנים כל שחרור וכל הסכם בקבלת אינפורמציה ובשחרור רון ארד, זכריה באומל, יהוד'לה כץ, שהיה תלמידי, ופלדמן?

אלו שתי שאלותי: ביטול החרם ושחרור השבויים שלנו.

היו"ר י' עזרן:

השאלות לגיטימיות, ותקבל עליהן תשובות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

למה לא ניגשים להצבעה?

היו"ר י' עזרן:

אל תגידו לי מה לעשות. חבר הכנסת בא-גד פנה אישית אל השר, וזכותו להשיב.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גם אני פניתי.

היו"ר י' עזרן:

את עוד לא שרה, עם כל הכבוד. אני מאחל לך שתהיי, אבל עוד לא.

קריאה:

יש סיכוי לכך היום.

היו"ר י' עזרן:

כבוד השר, בבקשה, תשיב בקצרה.

שר הבריאות ח' רמון:

אני רוצה לומר לחבר הכנסת בא-גד: עניין נעדרי הקרב בסולטן-יעקוב עלה בשיחה בין ראש הממשלה רבין לבין ערפאת. היתה תביעה משמעותית לקבל כל אינפורמציה קיימת.

יוסף בא-גד (מולדת):

לא אינפורמציה.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת בא-גד, זהו נושא רציני, אל תנהג בו מנהג ליצנות. תקשיב לי בסבלנות. תבענו את כל האינפורמציה הידועה, אם ידועה, כי יש בעיה בעניין זה, ולא אפרט. בכל פגישה, גם כאשר אני מדבר, אני אומר לכל מי ששייך לאש"ף ויש לו מידע כלשהו על נעדרי הקרב בסולטן-יעקוב, שאנו מבקשים ותובעים אותו. הם יודעים זאת. אני מבקש שלא תאמר, אפילו בטעות, כי העניין אינו עומד על סדר-היום.

בנושא רון ארד, לצערנו, ככל הנראה הוא מוחזק על-ידי גורמים אירניים המתנגדים לשלום, ומטרתם לא לסייע לנו. מי שמתנה את שחרורו של רון ארד, למעשה גורם לכך שהוא לא ישוחרר. מי שמחזיק בו איננו רוצה בהסכם זה. הממשלה, בלי להיכנס לפרטים, בכל מקום שהיא יכולה ודרך כל מסגרת, פועלת למענו. כך עשה ראש הממשלה גם במדינות שביקר בהן לאחרונה. מעלים את הנושאים ועושים זאת. ממשלת ישראל איננה מפקירה אף לרגע את הנעדרים או את השבוי רון ארד.

יוסף בא-גד (מולדת):

מה עם החרם הערבי?

היו"ר י' עזרן:

רבותי, אנו עוברים להצבעה כללית. חבר הכנסת יהושע מצא, האם אתה מסכים להצעת השר להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון?

יהושע מצא (הליכוד):

כן, אדוני.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת עמנואל זיסמן – גם כן; חבר הכנסת גונן שגב – איננו נוכח; חבר הכנסת אבנר חי שאקי – מסכים; חבר הכנסת רחבעם זאבי – מסכים; חבר הכנסת האשם מחאמיד – מסכים; חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה – מסכים; חבר הכנסת בני טמקין – מסכים; חבר הכנסת עמנואל זיסמן – גם הוא מסכים.

יש לנו הצעה להעביר לוועדה והצעה להסיר, נא להתכונן להצבעה על כל ההצעות.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 38

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 3

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

ברוב של 38 בעד, שלושה נגד, ללא נמנעים – אני קובע שהנושא יעבור לדיון בוועדת החוץ והביטחון. אנו עוברים לנושא הבא.

לימור לבנת (הליכוד):

הנושא הבא בסדר-היום נוגע להודעת ראש הממשלה על שחרור המחבלים. אני מבינה שמאז הבוקר ידוע כי השר המשיב בעניין זה אינו השר רמון, אך לא טרחו להודיע על כך לחברי הכנסת המציעים, אלא לפני דקה אחת.

היו"ר י' עזרן:

יש ההצעה הקבועה בסדר-היום בנושא הודעת ראש הממשלה על שחרור המחבלים, אבל בתיאום עם שר המשטרה נתבקשתי לסיים עניין של כמה דקות, ואחר כך נחזור לנושא שלך.

לימור לבנת (הליכוד):

למה להכניס שינוי בסדר-היום בלי להודיע מראש? מזכירות הכנסת יכולה להודיע על כך מאז הבוקר.

היו"ר י' עזרן:

אני מסכים אתך, אין לי תשובה על כך. אבדוק עם הנשיאות, אך כך ביקשו ממני. אם אינך מסכימה, אחזור לסדר-היום. אעביר את תלונתך ובקשתך לנשיאות הכנסת.

הנושא הבא הוא הצעה לסדר-היום מס' 2341, של חבר הכנסת רפאל אלול. איפה הוא? הוא לא נמצא כאן.

לימור לבנת (הליכוד):

כי גם הוא חשב שסדר-היום לא השתנה.

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, מה עושים אם הוא לא נמצא? אם הלך, גמרנו עם הנושא. הנה הוא מגיע. חברת הכנסת לבנת, אני מצדיק אותך, אך אל תבואי אלי בטענות, מפני שלא קבעתי את השינוי.

לימור לבנת (הליכוד):

אני לא באה אליך בטענות אלא אל מזכירות הכנסת, שלא טרחה להודיע על שינוי בסדר-היום, אף שהיה ידוע עליו מהשעה 10:00. סגנית מזכיר הכנסת מסרה לי בעצמה כי מהשעה 10:00 היה ידוע שלא השר רמון הוא השר המשיב, ומאז ועד 14:45 לא מצאו לנכון להודיע לחברי הכנסת על שינוי בסדר-היום.

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת לבנת, אני מצדיק אותך, ונטפל בכך.

הצעה לסדר-היום

העברת חוסים ממוסד מוגבלים למוסד לחולי נפש

היו"ר י' עזרני:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעה לסדר-היום מס' 2341 בנושא: העברת חוסים ממוסד מוגבלים למוסד לחולי נפש. חבר הכנסת רפי אלול, בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הנושא שאני מבקש להעלות היום לא מתייחס לכלל האוכלוסייה, הוא מתייחס למעשה לאחוז קטן מאוד מהאוכלוסייה, אחוז מזערי כשמדובר במספרים אך חשוב כשמדובר בפרט ובמשפחתו. גורלם של עשרות מפגרים מבוגרים השוהים למעלה מ-20 שנה במוסד לחולי נפש "אילנית" עומד להיחרץ בימים אלו.

בבית-החולים הפסיכיאטרי "אילנית" אשר בפרדס-חנה שוהים 130 איש, מחציתם מטופלים על-ידי משרד העבודה והרווחה, בשל היותם מפגרים וחולי נפש, ומחציתם מטופלים על-ידי משרד הבריאות, בשל היותם חולי נפש בלבד. לאחרונה הוחלט במשרד הבריאות להעביר אותם מפגרים מעל גיל 18 למוסד "נווה-שלווה", ובמקומם להביא כ-70 ילדים חולי נפש.

אין ספק שאותם ילדים חולי הנפש זקוקים למוסד אשר יטפל בהם כראוי. אך האם נפתור את מצוקתם של הילדים הללו על-ידי יצירת בעיות ל-60 איש אחרים, רק משום שמדובר במאבק בין-משרדי? לו היה מדובר בחבילות, היה הפתרון מקובל עלי. חלוקה צודקת בין משרד העבודה והרווחה ובין משרד הבריאות על-ידי העברת החבילות ממחסן למחסן נראית לי חשובה ואפקטיבית. אך במקרה זה מדובר, לדאבוני, באנשים שהמזל לא האיר להם פנים במהלך חייהם, אנשים שחלק גדול מהם עבר את גיל 40, מדובר באנשים שנמצאים במוסד זה למעלה מ-20 שנה ולמעשה קשורים בעבותות למוסד הזה. לא מדובר פה בחולים שנכנסים לאשפוז ויוצאים לאחר הבראתם, מדובר באנשים שמנסים להתמודד עם החיים למרות המוגבלות הכפולה שלהם, פיגור ומחלת נפש.

אדוני שר הבריאות, האם תיתן ידך להחלטה שרירותית הפותרת בעיה אחת ויוצרת בעיה אחרת, המאמלת אותם 60 אנשים, 60 נשמות? האם מטרתנו היא לאזן מספרית את הבעיות על הנייר או שמטרתנו היא אחת – לעזור לאותם חריגים?

כיושב-ראש הלובי החברתי, אני קורא לך, אדוני שר הבריאות, שלא לתת יד לעוול שעלול להיגרם לעשרות מפגרים חולי נפש השוהים במוסד "אילנית". כמי שמודע לקושי העצום שנגרם למשפחות ולמפגרים עצמם – נפגשתי עם אחדים מהם – אני מבקש, אם הבעיה היא בעיה של חלוקת המוסד, ניתן להשאיר מוסד אחד לאותם אנשים, ולאחרים נפתח מוסד אחר. יש לא מעט מקומות שבהם אפשר לעשות זאת, או לחלופין, משרד העבודה והרווחה יוציא רשיון לאותם חניכים חדשים, ויפעל במקביל למשרד הבריאות. כך יוכל המוסד להתרחב – יש מקום להתרחב שם – על שני אגפיו הנפרדים, יש מקום להרחיב את החלק של משרד הבריאות ואת החלק של משרד העבודה והרווחה. אגב, יש גם תוכניות להרחבה, וזה בלי לפגוע בילדים החוסים. זה נותן אפשרות להשאיר את כולם באותו מוסד ולהגדיל את המוסד.

אדוני השר, אני פונה אליך פנייה אישית ורגשית, צריך לזכור שמדובר באנשים שהחיים לא חייכו אליהם, מדובר באנשים שההסתגלות שלהם למקום חדש אינה קלה, היא קשה עליהם וקשה על המשפחות שלהם. אסור לנו, כחברי הכנסת, לתת יד לעוול שכזה, גם אם מדובר באוכלוסייה מצומצמת שלא יודעת לצעוק, לא יודעת לזעוק, לא יודעת לצאת להפגנות, אבל מדובר באוכלוסייה, שאולי הזדמן לי ואני משמש לה היום כפה.

אני יודע, אדוני השר, שהנושאים שאתה מטפל בהם, ושמעתי אותך קודם, הם כבדי משקל. אבל אני גם מכיר אותך, יש לך רגישות חברתית דווקא לאנשים מוכי גורל אלה.

לכן, אני פונה אליך, אדוני השר, בשלב זה לעצור את הרצון להעביר חלק מהמבוגרים מהמוסד הזה.

אודה לך, אדוני השר, אם תיענה לפנייתי זו. גם אם תחליט להעביר את הנושא לדיון בוועדה, אסכים. התנאי הוא שכרגע ייעצרו הליכי העברת החוסים למוסד אחר. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אדוני שר הבריאות, בבקשה.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לומר לחבר הכנסת רפי אלול, ש"אילנית" איננו מוסד למפגרים אלא מוסד לחולי נפש. נדמה לי שזה שורש העניין ומכאן שורת הטעות.

מבחינתנו, אני מדבר מבחינת משרד הבריאות, "אילנית", בהתאם לרישוי שקיבל, הינו בית-חולים פסיכיאטרי לשיקום ילדים ונוער ולא מוסד למפגרים. הרשיון ניתן בתאריך 1 במרס 1993 על-ידי ד"ר לוטן ממשרד הבריאות, הוא ניתן ל-138 מיטות.

בבית-חולים זה קיימת מחלקה פתוחה לחולים ממושכים, הכוללת 20 מיטות. מאושפזים בה מטופלים שרכשו בזמנם יחידות דיור בשטח בית-החולים. המאושפזים בבית-החולים הינם חולי נפש, שלחלקם יש גם פיגור שכלי. חלק מהחולים מוכר על-ידי משרד הרווחה כמפגרים, כ-70 חולים, ואשפוזם ממומן על-ידי משרד הרווחה.

בעקבות החוק החדש לטיפול בחולי נפש, משנת 1991, בעקבות פניות המועצה לשלום הילד, ובעקבות פניות של ועדות בכנסת, לרבות ועדת העבודה והרווחה, והוועדה לטיפול בילד, אנו מקפידים במשנה תוקף על הפרדה בין חולים מבוגרים לבין ילדים ונוער, וכצעד ראשון דרשנו מבית-החולים הפרדה במחלקות, בין מחלקת הילדים והנוער לבין מחלקת המבוגרים, דבר שאכן התבצע בהתאם לדרישתנו. אולם, הנהלת בית-החולים לא שמרה על ההפרדה בין הילדים לבין המבוגרים בתוך המסגרת הטיפולית הכוללת, כגון ריפוי בעיסוק ובית-ספר, זאת למרות תלונה חמורה בנושא, מתאריך 9 באוגוסט 1992.

הוקמה ועדה לבדיקת התאמת המאושפזים להמשך אשפוז פסיכיאטרי, מבחינת מצבם הפסיכיאטרי, גילם ומצבם הגופני. הוועדה מצאה שכשני-שלישים מהמאושפזים אינם מתאימים, מבחינת גילם המבוגר, ובעקבות כך היא המליצה למצוא לכל מטופל מסגרת טיפולית אישית מתאימה – אני מדבר על ועדה מקצועית, לא על ועדה שיש לה עניין זה או אחר – ועל כך נמסר להנהלת בית-החולים, לוועד ההורים, שהשתתפו בדיונים עצמם, ולמשרד העבודה והרווחה – האגף לשירותי טיפול במפגר.

בד בבד, נציגי משרד הרווחה ביקרו במוסד והגיעו למסקנה ש-60 חולים המאושפזים בבית-החולים "אילנית" אינם זקוקים לאשפוז פסיכיאטרי ומתאימים למוסדות למפגרים. העברתם מתעכבת מסיבות השמורות למשרד העבודה והרווחה. המשך אשפוז חולים אלה בבית-החולים "אילנית", במבנה הנוכחי, הוא בניגוד לחוק לטיפול בחולי נפש ולרעת המאושפזים הצעירים.

אשר לאותה קבוצת מאושפזים חולי הנפש, שעדיין זקוקים להמשך אשפוז, והוריהם השתתפו במימון המחלקה שבה הם מאושפזים, המליצה הוועדה, למרות גילם, להשאירם במקום באגף נפרד, כולל כל המסגרות הטיפוליות הנדרשות. למחלקה זו, וזו בלבד, ולמסגרת כזו יינתן רישוי אשפוז של מבוגרים, כאגף נפרד, על כל המשתמע מכך. לשאר המאושפזים שעברו את גיל 21 ועדיין זקוקים לאשפוז פסיכיאטרי, משרד הבריאות יאפשר למשפחות לבחור את בית-החולים הפסיכיאטרי, במסגרת בתי-חולים ממשלתיים או פרטיים, על-פי בקשתם.

כל התהליך הזה נעשה באטיות, בלי ששמים אקדח אל הרקה של המשפחות, מתוך התחשבות. אנחנו מדברים על טובת החולים, ואת טובת החולים קבעו וקובעים אנשים מקצועיים שנמצאים בשטח והשקיעו בעניין הזה הרבה מאוד זמן.

לכן, אני בא ואומר דבר פשוט. המצב הנוכחי, שבו מאושפזים חולים צעירים ומבוגרים בכפיפה אחת, פוגע בטיפול בילדים ובנוער, ובעקיפין בכל המאושפזים בבית-החולים "אילנית".

הסיבה להעברת המבוגרים שבמוסד נובעת, שוב, אך ורק משיקולים מקצועיים וחוקיים, ואין לה כל קשר עם בעיית אשפוז ילדים ונוער, מה גם שהמשרד פתח ומעבה שירותים לילדים ונוער בדרום הארץ ובצפונה.

אני מציע, חבר הכנסת רפי אלול, שנעביר את הנושא הזה לדיון דחוף בוועדת העבודה והרווחה. אם אתה חושב שהעניין דחוף, נבקש מיושב-ראש הוועדה שיקיים על כך דיון דחוף, שבו ישתתפו האנשים המקצועיים בתחום, שעסקו בכך והגיעו למסקנות האלה אך ורק לטובת המאושפזים, כי זה העניין היחיד שמדריך את האנשים שעוסקים במקצוע. אין פה שום עניין לא של תקציב ולא של ניסיון לחסוך. אין לזה שום קשר. זה נוגע אך ורק לטיב הטיפול ולרמת הטיפול, וזה הדבר שמדריך את המשרד בטיפול באותם מוכי גורל. תודה.

רפאל אלול (העבודה):

אם אפשר שהשר לא יעשה שום דבר בעניין זה בינתיים.

היו"ר י' עזרן:

הוא הציע להעביר את הנושא לוועדה.

שר הבריאות ח' רמון:

התהליך אטי גם היום, הוא נעשה בתיאום עם המשפחות. לא באים וכופים, יש תהליך שהוא אטי ממילא, ולא כל הזמן מעבירים ופועלים.

אינני רוצה שייווצר הרושם שאנחנו, במח' דיון במליאה, מעכבים החלטות שהן החלטות של דרג מקצועי, שפועל לפי מיטב שיקולו המקצועי.

אני מציע שהדיון בוועדת העבודה והרווחה יהיה במהירות. מבחינתנו, נבוא ונציג את כל העניין, או שנשכנע או שנשתכנע, אחת מהשתיים.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת אלול, אתה מסכים להצעת השר? מסכים. לחבר הכנסת מנע יש הצעה להסיר את הנושא. בבקשה, במסגרת דקה.

חברת הכנסת לבנת, האם את מבקשת שאני לא אקיים את הנוהל?

לימור לבנת (הליכוד):

לא אמרתי שלא. אלא שעכשיו תבואנה גם שאילתות, שלא הודיעו לנו על כך קודם.

היו"ר י' עזרן:

כתוב: שאילתות ישולבו במהלך הדיון. כך כתוב.

לימור לבנת (הליכוד):

זה לא היה בעסקת החבילה שהיתה הבוקר.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה, חבר הכנסת מנע.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לנצל את ההזדמנות הזו, ובהציתי להסרת הנושא מסדר-היום להעלות את הבעיה של משפחות שלהן ילדים הזקוקים לאשפוז בבית-חולים לחולי נפש, אלא שאין להם מקום והם נשלחים הביתה וגרים בבית, והדבר גורם סבל למשפחה, סבל לשכנים וסבל לשכונה. אני מכיר זאת גם מתלונות שהגיעו אלי, ללשכתי הפרלמנטרית בעיר רמת-גן. הדבר הזה גובל בשערורייה; מאות ואלפי אנשים הזקוקים לאשפוז בבית-חולים לחולי נפש, אינם מאושפדים כי אין מקום.

שר הבריאות ח' רמון:

אין לזה ידיים ואין לזה רגליים.

דוד מנע (הליכוד):

אומנם זה לא נושא שקשור כל כך למשרד הבריאות כמו שהוא קשור לאגף לשירותי טיפול במפגר במשרד העבודה והרווחה, אבל חייבים להקצות תקציבים לנושא הזה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מנע, מה הצעתך? זה כבר נאום.

דוד מנע (הליכוד):

חייבים לתת – – –

שר הבריאות ח' רמון:

אין שום תור של חולי נפש בבתי-החולים לחולי נפש.

דוד מנע (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

אני מבקש ממך, חבר הכנסת מנע, אל תנצל. אנחנו מצביעים.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת בני טמקין, אנחנו בהצבעה. לא מדברים בזמן ההצבעה.

מי בעד הצעת השר והסכמת המציע להעביר לוועדה? מי נגד?

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

12 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים, אני קובע שהנושא יועבר לוועדת העבודה והרווחה.

שאלות ותשובות

היו"ר י' עזרן:

כבוד השר ישיב על שאלות של חבר הכנסת רענן כהן, שאלתא מס' 104.

שר המשטרה מ' שחל:

אולי אדוני ישכיל אותי מה סדר-היום?

אברהם הירשזון (הליכוד):

עשיתם עסקת חבלה ולא עסקת חבילה.

שר הבריאות ח' רמון:

השר שחל, תאמין לי, גם אני התבלבלתי.

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, אני נוהג לפי מה שכתוב פה.

פגישת חברי כנסת עם ערפאת

חבר הכנסת רע' כהן שאל את ראש הממשלה ביום ח' בחשוון התשנ"ג (4 בנובמבר 1992):

שני חברי הכנסת מהמפלגה הדמוקרטית ביקרו בתוניס ונפגשו עם מנהיג אש"ף ערפאת. בשנים האחרונות נפגשו עם ערפאת אישים מספר, לרבות אזרחים מן השורה, וביניהם אייבי נתן, שאף ישב בכלא על כך.

ברצוני לשאול:

1. האם תיאמו חברי הכנסת הערבים את נסיעתם עם ראש הממשלה וקיבלו את הסכמתו לכך?
2. חברי הכנסת הביאו עמם הזמנה לראש הממשלה להיפגש עם ערפאת. האם בכוונת הממשלה להיענות להזמנה?
3. האם יש כוונה לבטל את החוק? אם אין כוונה לבטלו – האם תתנהל חקירה נגדם?

שר הבריאות ח' רמון:

- 2-1. התשובה שלילית.
3. כידוע, שונה החוק בנושא זה לפני חודשים אחדים.

שירות הביטחון הכללי

- חבר הכנסת רע' כהן שאל את ראש הממשלה ביום כ"ח בחשוון התשנ"ג (24 בנובמבר 1992):
- פורסם כי לפני כחודשיים בדק מבקר שירות הביטחון הכללי תלונה של כתבת רשות השידור והגיש את ממצאיו לראש הממשלה. בעקבות זאת, מינה ראש הממשלה קצין בודק שאמור להגיש את מסקנותיו.

ברצוני לשאול:

1. האם סיים הקצין הבודק את בדיקתו?
2. אם כן – מה הן מסקנותיו?
3. אם תלונתה של הכתבת נמצאה צודקת, מה ייעשה בממצאים כדי למנוע הישנות תופעות כאלה?

שר הבריאות ח' רמון:

הקצין הבודק הגיש לי את ממצאיו. כל מסקנותיו והמלצותיו טופלו על-ידי הגורמים המתאימים בשירות הביטחון הכללי. כשאמרתי "הקצין הבודק הגיש לי", התכוונתי שהוא הגיש לראש הממשלה. תודה.

היו"ר י' עזרן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

מה שקורה היום זה בעצם ביזיון הכנסת. זה בניגוד לתקנון, בניגוד לנוהל. אני שואל שאלה הנושאת את התאריך 11 בנובמבר 1992. נו, איזה ערך יש לתשובה היום? מה הקשר בין התוכן של השאלתא ששאלתי אז ובין התשובה שאני מקבל היום ביחס למה שהיה אז? אז היה לזה ממד אחר, היתה תקופה אחרת, היה חוק אחר.

אני חושב שאם כך ננהג בכנסת, מוטב לבטל את כל נושא השאלות. הוא הדין לגבי השאלתא השנייה.

אדוני יושב-ראש ועדת החוקה – – –

היו"ר י' עזרן:

אני מעיר לו.

רענן כהן (העבודה):

אני רוצה שהוא יקשיב.

היו"ר י' עזרן:

אני מעיר לו שיקשיב. חבר הכנסת דדי צוקר, מה אעשה וחברך, חבר הכנסת רענן כהן, מאוד משתוקק שתקשיב לו.

רענן כהן (העבודה):

חבר הכנסת דן תיכון, אם על השאילתא השנייה, שהוגשה ב-24 בנובמבר 1992, נותנים לי תשובה היום, אני חושב שזה פשוט מבייש, מבזה, לא לעניין, וצריך או לשנות את התקנון או לבטל את השאילתות.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מסכים, חבר הכנסת רענן כהן, התשובה על השאילתא הזאת היתה מוכנה לפני חודשים מספר. בהזדמנות שעמדתי לענות, חבר הכנסת רענן כהן ביקש שאני אדחה את התשובה, ואני אכן דחיתי אותה, וזאת הסיבה לעיכוב, כך – – –

היו"ר י' עזרן:

לא יהיה כאן דיאלוג, אני מצטער.

רענן כהן (העבודה):

— — —

היו"ר י' עזרן:

סליחה, סליחה, חבר הכנסת.

שר הבריאות ח' רמון:

אני פשוט מציין עובדה, שחברי הכנסת ידעו – – –

היו"ר י' עזרן:

אדוני יכתוב מכתב – – –

שר הבריאות ח' רמון:

— — — ומשרד ראש הממשלה. ביקשתי שהתשובות תיענינה – – –

היו"ר י' עזרן:

נטפל בו בנשיאות. הטענות צודקות.

שר הבריאות ח' רמון:

– – בצורה יותר מהירה, ואכן שאר השאלות – –

היו"ר י' עזרן:

תודה.

שר הבריאות ח' רמון:

– – עונות על שאלות מתאריכים הרבה יותר מתקדמים.

דיווח של השב"כ לממשלה על פעילות פוליטית

חבר הכנסת ז' המר שאל את ראש הממשלה ביום י' בתמוז התשנ"ג (29 ביוני 1993):

בעיתונות נמסרו באחרונה שתי ידיעות הנוגעות לשב"כ. האחת, שבכיר בשב"כ טוען לקיומה של מחתרת יהודית ביש"ע; והשנייה, שהשב"כ דיווח לממשלה על הפגנות ופעולות מחאה העומדות להיערך כנגד התוכניות המדיניות של הממשלה.

ברצוני לשאול:

1. האם אומנם דיווח השב"כ שיש מחתרת ביש"ע?

2. אם לא – מדוע לא יכחיש זאת ראש הממשלה?

3. האם אומנם דיווח השב"כ על הפגנות ופעולות מחאה הצפויות להיות עקב הוויכוח על מדיניות הממשלה?

4. אם כן – האם זה תפקידו של השב"כ לדווח על פעילות אזרחית חוקית כזאת?

תשובת שר הבריאות ח' רמון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. שירות הביטחון הכללי איננו עוסק במעקב אחרי פעילויות המקובלות במדינה דמוקרטית ומוגדרות כביטויי מחאה לגיטימיים על החלטות ומדיניות של הממשלה.

ראש שירות הביטחון הכללי מדווח לשר הממונה עליו, ראש הממשלה, ולעתים לממשלת ישראל, על אודות פעילויות בלתי חוקיות ואלימות או התארגנויות לפעילות שכזו באותם מקרים שמידע כזה הוא בעל משמעות. זאת, במקביל לעשייתו לסיכול פעילות שכזו.

מטבע הדברים, דיווחיו חסויים, וכמובן לא ניתן לצטט מהם, לא לעניין קיום מחתרת או אי-קיומה ולא בכל הקשר אחר.

דיווח של השב"כ לממשלה על פעילות פוליטית

חבר הכנסת ח' פורת שאל את ראש הממשלה ביום י' בתמוז התשנ"ג (29 ביוני 1993):

בעיתון "ידיעות אחרונות" מיום כ"ה בסיוון התשנ"ג (14 ביוני 1993) פורסם, כי אישים משירות הביטחון הכללי סקרו בישיבת הממשלה את התוכניות שמכינים גורמים בימין, שנועדו לעורר דעת קהל נגד הממשלה.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעות שפורסמו נכונות?

2. האם שירות הביטחון הכללי מדווח לממשלה על פעילותם של ארגונים שונים, שמגמתם להשפיע על דעת הקהל בניגוד למדיניות הממשלה?

3. האם קיימים אמצעי בקרה למנוע משירות הביטחון הכללי לספק מידע בתחומים שאינם נוגעים באופן ישיר לביטחון המדינה?

4. מה יעשה ראש הממשלה למנוע את האפשרות ששירות הביטחון הכללי יעסוק באיסוף ובדיווח על אודות פעילות פוליטית לגיטימית?

תשובת שר הבריאות ח' רמון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. שירות הביטחון איננו עוסק באיתור פעילויות המקובלות במדינה דמוקרטית ומוגדרות כביטויי מחאה לגיטימיים על החלטות ומדיניות הממשלה.

ראש שירות הביטחון מדווח לשר הממונה עליו, ראש הממשלה, ולעתים לממשלת ישראל, על אודות פעילויות בלתי חוקיות ואלימות או התארגנויות לפעילות שכזו, באותם מקרים שמידע כזה הוא בעל משמעות. זאת, במקביל לעשייתו לסיכול פעילות שכזו.

נוהג זה היה מקובל בכל ממשלות ישראל בעבר ואיננו שונה במאומה כיום.

אשר לטענה בדבר שימוש בשירות ביטחון כללי לריגול פוליטי או בכל תחום אחר שאינו נוגע ישירות לביטחון המדינה: טענה זו הינה כה חסרת בסיס, שאין בדעתי להתייחס אליה מעבר לקביעתי זו.

מאחר שהשב"כ לא דיווח על "פעילות גורמי הימין לעורר דעת קהל כנגד הממשלה", ממילא אין בדעתי להעביר דיווח לוועדת המשנה של ועדת החוץ והביטחון.

היו"ר י' עזרני:

שאלתא מס' 1444, של חבר הכנסת עוזי לנדאו, בבקשה.

דיווח של השב"כ לממשלה על פעילות פוליטית

חבר הכנסת ע' לנדאו שאל את ראש הממשלה ביום י' בתמוז התשנ"ג (29 ביוני 1993):

העיתונות ("הארץ", כ"ט בסיוון התשנ"ג, 18 ביוני 1993) מדווחת כי השב"כ "עוסק במעקב ובאיסוף מודיעין פוליטי על מעשיהן של קבוצות לאומיות חוץ-פרלמנטריות – – – ומדווח לממשלה על תוכניותיהן".

ברצוני לשאול:

1. האם הדיווח נכון?

2. האם יש הנחיות המונעות מראש הממשלה לדרוש מהשב"כ דיווחים על תוכניות פעולה לגיטימיות של קבוצות פוליטיות, שעמדתן מנוגדת לעמדת הממשלה?

שר הבריאות ח' רמון:

2-1. ביטויי מחאה לגיטימיים של קבוצות פוליטיות חוץ-פרלמנטריות ואחרות כנגד החלטות ומדיניות הממשלה מעוגנים ביסודות הדמוקרטיה ואינם נושא לטיפול במסגרת שירות הביטחון הכללי. מכאן שהדיווח שהינך מתייחס אליו אינו נכון.

היו"ר י' עזרן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת לנדאו.

שר הבריאות ח' רמון:

אין לו.

היו"ר י' עזרן:

אני יודע, הוא ישאל.

שר הבריאות ח' רמון:

איפה יש לך?

היו"ר י' עזרן:

יש לך שאלה נוספת?

עוזי לנדאו (הליכוד):

יש לי שאלה נוספת.

היו"ר י' עזרן:

אני חייב לשאול.

עוזי לנדאו (הליכוד):

כבוד השר, הידיעה שהתפרסמה, שבגללה שאלתי את השאילתא ההיא, היא ידיעה מאוד מטרידה, משום שהיא אומרת, לכאורה, שממשלת ישראל מגייסת את שירותי הביטחון כדי לבצע מעקבים אחרי מתנגדים פוליטיים.

אני מבקש, אם אתה מוכן, לחזור על אותה תשובה על השאלה ששאלתי פעם נוספת.

שר הבריאות ח' רמון:

אני אחזור בשמחה על כך שהידיעה מאוד לא נכונה. ביטויי מחאה לגיטימיים – הדגש ב"לגיטימיים" – של קבוצות פוליטיות חוץ-פרלמנטריות ואחרות כנגד החלטות ומדיניות הממשלה מעוגנים ביסודות הדמוקרטיה ואינם נושאים לטיפול במסגרת שירות הביטחון הכללי.

אני אוסיף משלי, יתירה על כך, חזקה על שר המשטרה שהוא יעשה הכול על מנת לאפשר לאותם גופים להביע את מחאתם הלגיטימית על-פי החוק. נכון, אדוני שר המשטרה?

שר המשטרה מ' שחל:

אני מודה מאוד לשר הבריאות, שפעמיים ענה בשמי.

היו"ר י' עזרן:

תודה, תודה.

תפקידי השרים וסגניהם בתחומי החינוך והתרבות

חבר הכנסת ד' שילנסקי שאל את ראש הממשלה ביום י' בתמוז התשנ"ג (29 ביוני 1993):

ברצוני לשאול:

1. א. מה הוא התואר של השר אמנון רובינשטיין? ב. מה הוא תחום הפעילות והאחריות שלו?
2. א. מה הוא התואר של השרה שולמית אלוני? ב. מה הוא תחום הפעילות והאחריות שלה?
3. א. מה הוא התואר של סגן השר מיכה גולדמן? ב. מה הוא תחום הפעילות והאחריות שלו?
4. א. מה הוא התואר של סגן השר משה מאיה? ב. מה הוא תחום הפעילות והאחריות שלו?

תשובת שר הבריאות ח' רמון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. א. תוארו של השר אמנון רובינשטיין הוא: שר החינוך והתרבות; ב. תחומי פעילותו ואחריותו הם בהתאם לחוק ולהחלטות הכנסת הנוגעים לעניין.
2. א. תוארה של השרה שולמית אלוני הוא: שרת המדע והאמנויות ושרת התקשורת; ב. תחומי פעילותה ואחריותה הם בהתאם לחוק ולהחלטות הכנסת הנוגעים לעניין.
3. א. תוארו של סגן השר מיכה גולדמן הוא: סגן שר החינוך והתרבות; ב. סגן השר מיכה גולדמן עוסק בכל נושא שמטיל עליו השר ופועל על-פי הנחיות השר בנושאים מיוחדים, כגון: אבטחת מוסדות חינוך, ספורט וקליטת עולים. כמו-כן הוא משיב על שאלות והצעות לסדר-היום בכנסת מטעמו של השר בנושאים רבים.
4. א. תוארו של סגן השר מאיה הוא: סגן שר החינוך והתרבות; ב. לסגן השר, הרב משה מאיה, יוחדו סמכויות כבר בהסכם הקואליציוני בין מפלגת העבודה לבין תנועת ש"ס. כמו כן נקבע, בכתב ההצעות לפתרון המשבר הקואליציוני מיום 2 בנובמבר 1992, כי סגן השר הרב משה מאיה יהיה שותף מלא בהכנת תוכניות הלימודים ויישומן במסגרת החינוך הממלכתי להקניית ידע מסורת ישראל כפי שנשתמרה ומקוימת במנהג הקהילות והעדות השונות בארץ ובתפוצות.

בקרה אמריקנית בנושא מימוש כספי הערבויות

חבר הכנסת ז"ב בגין שאל את ראש הממשלה ביום כ"ד בתמוז התשנ"ג (13 ביולי 1993):

משלחת מטעם ממשלת ארצות-הברית ביקרה לאחרונה בישראל וקיבלה נתונים דמוגרפיים ואחרים, כחלק מבקרה אמריקנית בנושא ערבות ארצות-הברית להלוואות לישראל.

ברצוני לשאול:

האם במסגרת הנזכרת הועברו לממשלת ארצות-הברית גם נתונים על ירושלים רבתי?

תשובת שר הבריאות ח' רמון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

במסגרת הדיונים עם האמריקנים הובהר כי לא ניתן להציג הוצאות ממשלה בחתך של מזרח ומערב ירושלים, וזאת עקב העובדה שכל ההוצאות נמצאות במסגרת אחת.

הובהר לאמריקנים כי ניתן להיעזר בפרסומים גלויים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. בפרסומים אלה קיים פירוט של הוצאות הממשלה בנושא שיכון, בחלוקה לרבעים בעיר.

התבטאויות שרים בניגוד לעמדת הממשלה

חבר הכנסת ז' המר שאל את ראש הממשלה ביום ז' באב התשנ"ג (25 ביולי 1993):

בשבועות האחרונים רבו ההתבטאויות של שרים במדיניות הנראית סותרת לזאת של ראש הממשלה והממשלה. בין היתר: הצורך להידבר ישירות עם אש"ף-תוניס-ערפאת, הנכונות להסתלק מכל הגולן, בזכות מדינה פלשתינית, ועוד.

ברצוני לשאול:

1. האם מהלכים אלו נעשים בשמו של ראש הממשלה ו\ie0 על דעתו, והאם זה הקו של הממשלה?

2. האם הקווים האדומים שהיו ברורים עד כה, כמו: שלילת זכות השיבה, שלילת מדינה פלשתינית, שיחות ישירות עם אש"ף-תוניס-ערפאת, התנגדות לירידה מהגולן ועמידה על ריבונותנו בכל ירושלים, תקפים כולם, או שמא חל שינוי בהם או בחלקם?

3. האם שוקל ראש הממשלה לתבוע מהשרים שלא לפעול ולא להתבטא בניגוד לעמדות הממשלה?

תשובת שר הבריאות ח' רמון:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. עמדות הממשלה בנושאים שהעלית עומדות בעינן. אכן נתתי לכך ביטוי בהזדמנויות שונות, ודברי הם המבטאים את עמדות הממשלה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני.

שר הבריאות ח' רמון:

תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה מאוד לחברת הכנסת לימור לבנת, שהתאזרה, לפני משורת הדין, בסבלנות; ואני אומר: לפני משורת הדין.

הצעות לסדר-היום

הודעת ראש הממשלה על שחרור מחבלים

היו"ר י' עזרן:

הנושא הבא – הצעות לסדר-היום מס' 2264, 2330 ו-2351. אדוני שר המשטרה איננו, מזניחים את כבודו. הנה חברת הכנסת לימור לבנת תעלה ותבוא ותציע.

שר המשטרה מ' שחל:

אני תקווה, אדוני היושב-ראש, שהכללים יהיו אותם כללים – – –

היו"ר י' עזרן:

בהחלט.

שר המשטרה מ' שחל:

זאת אומרת, כל מה שאני אצטרך לענות עליו בא במקבץ אחד.

לימור לבנת (הליכוד):

אני אעמוד על זכותך, השר שחל.

היו"ר י' עזרן:

לצערי, אינך יכולה לעזור לו פה הרבה; רק אני. שבע דקות.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אתמול שוחרר סלים זריעי, מחבל שפוט, אחרי 23 שנה שהיה בכלא, וכשהגיע לדיר-אל-בלח הקיפו אותו מבוקשים, ירו יריות שמחה באוויר, וזריעי החליף את בגדיו האזרחיים למדים מנומרים. אבל אתמול קרה עוד דבר, מפני שיהודי, סוחר ירקות, ליד דוגית בחבל-עזה, נפצע מיריות, ושני אושפז בגלל הלם שלקה בו.

הממשלה הזאת עומדת לשחרר אלפי אסירים ביטחוניים, רוצחים שפלים, מסיתים, מתפרעים, וכל ההכחשות בנושא הזה לא יועילו, כי אנחנו כבר רואים שכל ההכחשות בנושאים אחרים גם הן לא הועילו. מנסים לספר לנו שיש איזו אבחנה בין כאלה שיש להם דם על הידיים לבין כאלה שאין להם דם על הידיים. אני לא יודעת למי יש דם על הידיים ולמי אין דם על הידיים; דבר אחד אני יודעת – לכל אלה יש דם בראש, דם יהודי, דם יהודי שהם רוצים לשפוך, ובגינו הם יושבים במעצר ובמאסר, אלה ששפוטים ואלה שאינם שפוטים.

אני רוצה לשאול עכשיו את השר שחל, את הממשלה הזאת, לשיטתכם, לא לשיטתי שבעיני ההסכם הזה, כולו, הסכם רבין-ערפאת, פסול מכול וכול, וכל שחרור של אסירים מחבלים, רוצחים או שאינם רוצחים, הוא פסול מעיקרו, אבל לשיטתכם, מה הריצה הזאת המטורפת? מה האמוק הזה? מה הקצב המואץ הזה? לא רק אני שואלת את השאלה הזאת. כל מי שקרא הבוקר בעיתון "הארץ" את מאמרו של גדעון סמט – הוא לא שייך לליכוד – שואל אותה שאלה. חברים בסיעת העבודה, במרצ, שואלים אותה שאלה. הציבור שואל את השאלה הזאת.

מה כל כך בוער לכם? מה הריצה הזאת לשחרר מייד, בעוד המשא-ומתן מתחיל רק עכשיו, וראש הממשלה – ואני לא צריכה לחזור על הדברים, כי הם נאמרו כאן קודם – אמר אתמול שמאות פרטים עוד חסרים, כי לא עלו בדעתו או בדעת הממשלה הזאת?

טלב אלסאנע (מד"ע):

לימור לבנת (הליכוד):

אני אגיע לזה, תאמין לי, אני אענה לך על כל השאלות. קוראים לזה: צעדים בוני אמון. אני לא יודעת אמון של מי. אני קוראת בעיתונים שראש הממשלה אומר, ודוברו אומר גם כן, שאש"ף-תוניס לא ביצע שום פיגוע מאז ההסכם, ולכן צריך לשחרר את האסירים או לשקול את שחרור האסירים. אש"ף-תוניס לא ביצע שום פיגוע? מי ביצע את הפיגוע בוואדי-קלט, את הרצח של שני הצעירים בוואדי-קלט, אם לא החזית העממית שהיא חלק מאש"ף? היא חלק מהמועצה הלאומית הפלשתינית. מי ניסה לבצע את הפיגוע, עם אופנועים, בצפון הארץ, אם לא החזית העממית, שהיא חלק מאש"ף-תוניס? מי ביצע את הפיגוע ברמת-רחל, כאן בירושלים, אם לא אנשי "פתח", גם הוא חלק של אש"ף, כמו שכולנו יודעים.

הדברים אינם נכונים, כי כן היו פיגועי טרור. יאסר ערפאת, אישית, אחראי לא רק לפיגועים אלא גם למלים ולדברים שנאמרים. ערפאת לא רק עומד בראש הטרור, הוא לא גינה אפילו פעולת טרור אחת, חוץ מהרצח של אבו-שעבאן שהיה בעזה, רצח פלשתיני. שום פעולת טרור לא גונתה עדיין על-ידו. הוא התחייב לגנות את כל פעולות הטרור, הוא התחייב לקרוא להפסקת האינתיפאדה, הוא התחייב לקרוא להפסקת רצח יהודים, אבל הוא עושה בדיוק את ההיפך הגמור, והממשלה אינה עומדת על זה.

כל דוברי אש"ף, בראשם יאסר ערפאת, אבו-מאזן ואחרים, חוזרים ואומרים שהאינתיפאדה תימשך. אז במקום לנהל משא-ומתן בטאבה על העברת סמכויות, כמו שהממשלה אמורה לעשות עכשיו, לשיטתה – הממשלה, מעמידה עכשיו על סדר-היום המרכזי את עניין שחרור האסירים. אפילו ההתחייבות לצפות ולחכות ולעמוד על כך שאש"ף יבטל את כל סעיפי האמנה הפלשתינית שקוראים להשמדת ישראל לא מולאה, וגם על זה הממשלה לא עמדה.

משטרה פלשתינית. רבין אמר, שעד אשר תקום משטרה פלשתינית, לא ישוחררו אסירים ביטחוניים. מדוע? כי המשטרה הפלשתינית הרי אמורה, לכאורה, להיות זאת שמונעת את הטרור, זאת שמגינה

על כולם, יהודים וערבים, מפני הטרור. אבל המשטרה הפלשתינית אפילו עוד לא קמה. אני חושבת שחמור שהיא תקום, אבל אפילו לדעתכם, לשיטתכם – היא עוד לא קמה. עוד אין שום סיבה לחשוב ועוד אין דרך לוודא שבאמת היא תהיה יעילה, באמת היא תפעל, באמת היא תדכא ותעניש את מי שעושה את הטרור, מי שעושה פעולות טרור. אפילו זה עוד לא קרה. והנה כבר רצים לשחרר אותם אסירים, שעומדים להצטרף למשטרה הפלשתינית הזאת, ויש כל הסיבות הטובות לחשוב שהמשטרה הפלשתינית בסך הכול תהיה כנופיית מחבלים ברשיון.

אבו-מאזן אמר ב-10 באוקטובר, שהמשטרה הפלשתינית לא נועדה לדכא. אז אין התחייבות קיבוצית, אין התחייבות אישית של שום מחבל, ורבין, כידוע לנו, כבר התנער מכל ההתחייבויות שלו, כשהוא אמר שלא ידבר עם אש"ף, כשהוא אמר שלא ייסוג מרמת-הגולן, כשהוא אמר שלא ייסע לווינגטון, והוא ממשיך עכשיו להכחיש ולהגיד: לא נכון, זה לא מדויק, לא מדובר באלפים, מדובר בפחות, עוד לא יודעים בדיוק מתי, עוד לא ברור, ולא אלה אלא רק אלה.

אבל ראש הממשלה רבין אמר במפורש את המשפט הבא: "אפשר שתידון הצעה למתן חנינה כללית לאסירים ביטחוניים לאור בקשת אש"ף". חנינה כללית לכולם. חנינה כללית זה לא רק עצירים מינהליים. חנינה כללית זה לא רק כאלה שתלו דגלי אש"ף, לא רק כאלה ששרו: בילאדי, בילאדי, אלא כאלה שרצחו, כאלה שפגעו.

אם ראש הממשלה רבין אומר זאת – וכבר למדנו במהלך החודשים האחרונים, והציבור כולו למד זאת, שמה שאומרים בהתחלה ומכחישים בחדרי חדרים, ומה שאומרים באש"ף-תוניס, ומה שסגן השר ביילין אומר בכל המקומות שהוא מסתובב בהם, זה מה שמתבצע בסופו של דבר. אז מדוע לא נאמין עכשיו?

כן, הממשלה הזאת כבר עושה את כל ההכנות לשחרור אותם אסירים ביטחוניים. הרי שחרור רוצחים רק יחזיר אותם לפעילות רצחנית נוספת, והטרור יימשך.

דבר חמור מזה, אומר שר החוץ שמעון פרס, שיש בהחלט מגמה או כוונה לשחרר גם אסירים ששייכים ל"חמאס", לא רק לאש"ף. טוב, אומרים לנו: עם אש"ף היה הסכם, ועכשיו אנחנו רוצים לעשות איזה מחוות חד-צדדיות. הרי עם ה"חמאס" אין הסכם. ה"חמאס" אפילו לכאורה לא התחייב שיפסיק את הטרור, אז מה ההיגיון?

יש עוד דבר מעניין – חבל שהשר רמון לא נמצא פה; ואני מייד מסיימת, אדוני היושב-ראש – רון ארד. שאלו את שר החוץ פרס מדוע ישראל לא מתנה את שחרור האסירים בקבלת מידע על גורלו של רון ארד. אמר השר פרס: מפני שאש"ף לא יודע שום דבר, ואם יש מישהו שאולי יודע זה ה"חמאס", אבל הם לא חתמו על ההסכם. אבל באותו עיתון ממש, הבוקר, השר פרס אומר שיש כוונה לשחרר גם אסירי "חמאס". בודקים את ההשלכות המשפטיות. זאת אומרת, רק העניין המשפטי עוצר בעדו, לא הכוונה. הוא מתכוון לשחרר אסירי "חמאס".

אני רוצה לדעת, האם ראש הממשלה רבין יגיד אחר כך, כאשר יקרו כאן אסונות, חס ושלום, שגם זה היה במסגרת מאות הפרטים שהוא לא העלה על הדעת כאשר חתמו על הסכם העקרונות הזה – כמו עניין המים, כמו עניין עזה.

רון נחמן (הליכוד):

הוא יגיד שזו הקרבה למען השלום.

היו"ר י' עזרן:

איך אתה יודע מה הוא יגיד?

לימור לבנת (הליכוד):

חבר הכנסת רון נחמן, אני כל כך רציתי לסיים את נאומי, תן לי לסיים אותו.

אדוני היושב-ראש, אני קוראת לממשלה הזאת: תעצרו את הסחרור, תלכו לאט יותר, תבדקו את הדברים, תנו צ'אנס, אפילו לפי ההיגיון שלכם, תבדקו מה באמת קורה, תראו שהשחרור הסיטוני הזה שאתם מתכננים יביא להתגברות לא רק של הטרור אלא גם של מעשי הפשע בתוך ישראל, גם טרור וגם פשע. תעצרו, תחכו, תנו למשא-ומתן להתקדם, כדי שתראו בכלל עם מי יש לקיים משא-ומתן, ולצערי תיווכחו שגם אין עם מי לקיים משא-ומתן. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה.

אלי דיין (העבודה):

חברת הכנסת לימור לבנת, אני קורא בעיתון ריאיון עם יוסי פלד, המומחה לביטחון של הליכוד, היועץ לענייני ביטחון לראש תנועת הליכוד ביבי נתניהו. הוא אומר בצורה ברורה, שאלו אותו, האם צריך לשחרר? והוא אומר: צריך לשחרר אלפי עצורים פלשתינים מבתי-הכלא.

רן כהן (מרצ):

צריך לסלק אותו מן הליכוד.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רן כהן, עוד לא שמענו, תן לשמוע מה הוא אומר.

אלי דיין (העבודה):

— — לא צריך לשחרר מי ששפך דם יהודי במו ידיו. את כל היתר צריך לשחרר — —

היו"ר י' עזרן:

שאלת, אני ארשה לחברת הכנסת לימור לבנת לענות, אף שזמנה תם, אבל אפילו לא ביקשת את רשות הדיבור.

רן כהן (מרצ):

— — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רן כהן, חבר הכנסת אלי דיין שאל שאלה לא לפי התקן, אבל אני מסכים שהיא תשיב, כי השאלה נשאלה. מה אדוני רוצה? כל כך בוער לך שישחררו אותם? אתה צריך אותם להשלמת מניין או לקריאת ההפטרה? מה אתה ממחר כל כך? בבקשה.

לימור לבנת (הליכוד):

אני לא מוסמכת לענות בשם האלוף במילואים יוסי פלד, אבל יוסי פלד עושה הבחנה ברורה – אתה בעצמך קראת בקטע שציטטת, ואני ראיתי זאת היום בעיתון – בין עצירים שנשפטו או לא נשפטו על עבירות מכל מיני סוגים, לבין מי שיש דם על ידיו. זו לא ההבחנה שעושה ראש הממשלה יצחק רבין, שמדבר על חנינה כללית לאסירים ביטחוניים. זה לא אותו דבר. זאת תשובתי אליך, תודה רבה.

אלי דיין (העבודה):

— — —

היו"ר י' עזרן:

נחכה ונראה מה ישיב השר. אדוני, השר שלך ודאי מוסמך יותר להשיב על עניין זה, והוא מחכה הרבה זמן. תודה.

רשות הדיבור לחבר הכנסת טלב אלסאנע, באותו נושא – הצעה לסדר-היום מספר 2330. אנא ממך.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כאשר נשיא דרום-אפריקה,, דה-קלרק, רצה לנקוט מדיניות חדשה והוא היה מעוניין בשותף, לאן הוא פנה? הוא פנה לבתי-הכלא והוא שחרר את מנדלה, והוא החל בתהליך שאנו עדים לו בדרום-אפריקה. מה הסיבה לכך? הסיבה היא שהמנהיגים בפועל, המעשיים, האקטיביים, נמצאים בבתי-הכלא.

אתמול שוחרר סלים זריעי, שנקרא "מנדלה פלשתינ". תרשו לי לומר כאן כמה משפטים בערבית.

היו"ר י' עזרן:

מה הוא עשה שהוא נקרא "מנדלה-פלשתינ"? זה מעניין.

טלב אלסאנע (מד"ע):

הוא עשה רבות, הוא האמין במאבקו של העם הפלשתיני, הוא האמין בזכותו של העם הפלשתיני לחיות כשאר העמים במדינה עצמאית, עם דגל והמנון, והוא היה מוכן להקריב את החירות שלו, את העתיד שלו, על מנת שיבטיח עתיד טוב יותר לבני עמו, לילדיו ולילדי שאר העם הפלשתיני. אדם כזה, שהקריב 23 שנים, הוא בגיל 44, יותר ממחצית שנות חייו, שנות נעוריו, את הגיל החשוב בחייו הוא הקריב למען בני עמו. לאדם כזה מגיע לקרוא "מנדלה-פלשתינ", כי הוא ריצה בבתי-הסוהר הישראליים מאסר ממושך לא פחות משל נלסון מנדלה של דרום-אפריקה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

מנדלה הוא היחיד שעשה זאת?

יהושע מצא (הליכוד):

טלב אלסאנע (מד"ע):

לכן, בן-אדם כזה, שהאמין ומוכן להקריב ולא רק להפריח סממאות ריקות מתוכן, חבר הכנסת מצא, אלא הוא ישב בבתי-הכלא – היום, כאשר הדגל הפלשתיני מתנוסס בעזה, הגיע הזמן, בזכות מאבקו ומאבק האחרים, שיהיה שותף עם בני עמו בשמחה הזאת, המבשרת עידן חדש לבני העם הפלשתיני, המבשרת הקמת המדינה הפלשתינית.

אני רוצה להגיד לחבר הכנסת מצא, כאשר הוקמה הוועדה של שאול לוי על-ידי השר שחל, עקב השביתה המפורסמת של האסירים, אתה באת לכאן ואמרת: מה הם עושים להם? תנאים דה-לוקס, בית-מלון חמישה כוכבים. היום ישחררו אותם, ואתה תנסה למצוא לך תוכנית איך לנצל את "בתי-המלון" האלה בשביל רעיונות מתקדמים שעליהם חשבת קודם לכן.

אני פונה מכאן בשפה הערבית, לכל האסירים הפלשתינים בבתי-הכלא בקציעות, בג'נייד, באשקלון ובשרון – – –

(נושא דבריו בערבית)

לימור לבנת (הליכוד):

אולי אפשר לקבל תרגום בגוף הסרט?

טלב אלסאנע (מד"ע):

ברשותך, אני אתרגם לחברי הכנסת, אבל התרגום הזה לא יהיה על חשבון הזמן שלי.

היו"ר י' עזרן:

בקצרה, בבקשה. אדוני, אתה חייב לתרגם, זה הנוהל, כי לא נתת לנו התרעה, או שתודיע לנו ארבע שעות לפני כן, שנלמד ערבית.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני סבור, כפי שצינתי, שמגיע לכל האסירים הפלשתינים שיהיו שותפים לתהליך הקיים, לשמחה הקיימת בעם הפלשתיני, בשביל היום הזה, בשביל העניין הזה הם הקריבו את חירותם, ומגיע להם לשמוח יחד עם שאר בני עמם.

מכאן אני קורא לממשלת ישראל לשחרר את כל האסירים והעצורים הפלשתינים, העצורים המינהליים והאסירים השפוטים, גם אלה הנתונים להעמדה לדין, גם השיח' אחמד יאסין.

מאחר שאי-אפשר להחזיק את המקל בשני קצוותיו, אי-אפשר מצד אחד להגיד שאנחנו בעד שלום, ומצד שני להגיד שאנחנו רוצים להשאיר את האסירים בכלא, אנחנו רוצים להנציח את ההתנחלויות –

--

אברהם הירשזון (הליכוד):

גם לרוצחי נשים וילדים?

עוזי לבדאו (הליכוד):

הוא רוצח.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת הירשזון, אני ארשה לך לשאול אותו.

אברהם הירשזון (הליכוד):

גם אלה שרצחו במו ידיהם?

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני רוצה לציין, שכל אלה היו קורבנות – – –

היו"ר י' עזרן:

הוא שואל היטב, הוא יודע לשאול.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אתה מרשה לי לענות לך?

היו"ר י' עזרן:

כן, בהחלט, זכותך לענות.

טלב אלסאנע (מד"ע):

ברשות היושב-ראש, אני אענה על שאלתך. אין ספק, היו מעשים טרגיים מאוד וקשים מאוד, שאני גם גינתי אותם כאן. אבל אני רוצה לציין, חבר הכנסת הירשזון, שהאנשים האלה לא עשו את המעשים האלה, כי אם הם היו רוצים לעשות – אותם מעשים לא היו המטרה בפני עצמה. אלה היו קורבנות של סיטואציה שאליה נולדו ואליה נקלעו, הסיטואציה של הכיבוש. הם כמוך, לא פחות ולא יותר, לא רוצים לחיות תחת כיבושו של עם אחר. הם נלחמו נגד הכיבוש. הם היו קורבן של הכיבוש הישראלי.

לכן, כשהמדיניות היום משתנה, כשהמצב משתנה, צריך לתת להם הזדמנות להשתלב בעידן החדש. אני מאמין, כפי שהם תרמו אז במצב הקשה, הם יכולים לתרום לחיזוק הגורמים המתונים נגד אותם גורמים שרוצים לסכל את תהליך השלום.

אני רוצה לציין דבר אחד שהתרשמתי ממנו במהלך הביקור שלי בכלא-השרון, שם מוחזקות למעלה מ-50 נשים פלשתיניות. הן הובאו בפני ועדת השליש. לאחר שאחת מהן ריצתה עשר שנים מאסר בפועל, וכדי להפחית לה חמש שנים, שלישי, השופט ביקש ממנה להביע חרטה על המעשה שעשתה. אילו היו עדים למעשה של פושע פלילי או עבריין פלילי – ודאי, מה אכפת לו, הוא היה מביע חרטה. אבל מאחר שהן עשו את המעשה הזה על רקע אידיאולוגי, עקרוני, מתוך אמונה במאבק, הן לא הסכימו להביע חרטה. היום, כשהמצב משתנה, אני מאמין שצריך לתת לכולם הזדמנות להשתלב בחיים החדשים.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת אלסאנע, אני מבקש לשאול אותך שאלה. האם ידוע לך שיש משפחות פלשתיניות שלא רוצות, לא מוחלות ולא סולחות על שפיכת הדם של יקיריהן הפלשתינים הערבים?

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני רוצה לציין שלמיטב ידיעתי, ואני מדגיש: למיטב ידיעתי, כי אני לא רוצה להגיד: לידיעתי – למיטב ידיעתי, גם בצד הישראלי יש משפחות שכולות, גם בצד הישראלי יש משפחות שבאות בטענות: איך נשכח מה שהפלשתינים גרמו לנו? גם בצד הפלשתיני יש כאלה.

בתוניס ביקרתי בבית-ספר שבו כל הילדים איבדו או את שני ההורים או אחד מהם. וכששאלתי מה העמדה שלהם, האם הם בעד או נגד, האם ישכחו, הם ענו: אנחנו בעד, כי אנחנו לא רוצים שילדים אחרים יאבדו את הוריהם כמונו. אנחנו כבר סבלנו, אנחנו רוצים להיות הקורבן האחרון. זו המדיניות. זו ההשקפה של הצד הפלשתיני. מה שהיה – היה רע לשני הצדדים, אבל רוצים לתת לשני הצדדים הזדמנות טובה יותר.

אני רוצה להגיד משהו שהוא בגדר עובדה, והשר שחל יודע זאת. המצב בשטחים הוא מצב של מלחמה, והדינים שחלים שם הם דיני מלחמה. לכן, מאחר שהמעמד של מדינת ישראל בשטחים, על-פי המשפט הבין-לאומי, וגם על-פי המשפט הישראלי, הדין בשטחים הוא של הממשל הצבאי וכדומה, מותר היה לאנשים האלה להילחם על-פי דיני המלחמה נגד הכיבוש. ולכן, מעמדם של האסירים האלה אינו כמעמדו של כל אסיר פלילי אחר. מעמדם הוא כשל שבויי מלחמה, ומאחר שיש משא-ומתן ויש כוונות להפסקת אש, ומאחר שיש כוונות לעידן חדש, הם הראשונים שצריכים להיות תנאי לתחילת העידן החדש, והתנאי הזה הוא שחרורם, ללא הבדל השייכות הפוליטית.

אני רוצה להסביר מדוע אני סבור שלא צריך לעשות הבחנה מבחינת השייכות הפוליטית. אלה שמדברים על נסיגה מעזה לא יגידו: אנחנו ניסוג מעזה כי יש שם רוב ל"פתח", ונישאר בעזה, במקום שיש שכונה שבה יש רוב ל"חמאס". אין הבחנה. אותו דבר כשרוצים לשחרר אסירים. ההבחנה הזו רק תגרום לקרע בתוך המחנה הפלשתיני ותחליש אותו. זה יחליש את מעמדם בשטח, זה יסכל את הסכם השלום, וכולי אמונה שהממשלה לא רוצה בכך.

שחרורו של שיח' אחמד יאסין, שאני רוצה לציין בפני חברי הכנסת שהוא אדם נכה בארבע גפיו, אדם המרותק לכיסא גלגלים – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה אתה מדבר? בית-המשפט מצא אותו רוצח. רוצח נכה, רוצח מסכן.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אתה רוצה להקשיב? גם כל החיילים שנתפסים וכל שבויי המלחמה הם רוצחים על-פי ההגדרה שלך. אבל היה מצב של מלחמה. אני לא בא להצדיק, אבל אני מסביר לך מה המצב. האדם הזה כלוא בתוך גופו. למה? כי הוא מרותק לכיסא גלגלים, ולכן הוא לא צריך לשבת בבית-סוהר.

לימור לבנת (הליכוד):

אבל זה לא הפריע לו – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

חברי הכנסת לנדאו ולבנת, אם אתם מחזיקים אותו מאחורי סורג ובריח על מנת לעשות את רצונו, אי-אפשר. אבל המעצר הזה מהווה עילה לכל אותם גורמים המתנגדים לתהליך השלום. הרי מה יהיה אם יאונה לו רע בתוך הכלא? יש להם את מי להאשים בתנאי ההחזקה במעצר של אדם חולני המרותק לכיסא גלגלים – את הממשלה הישראלית, את שר המשטרה. אם משחררים אותו, אם פותחים ערוץ תקשורת עם האופוזיציה, שתחוש – – –

לימור לבנת (הליכוד):

אתה ממש הומניסט ענק, חבר הכנסת אלסאנע. האיש הזה הנכה, המרותק, האומלל, זה לא הפריע לו לרצוח יהודים. אז מה אתה מתאר אותו כחולה ומסכן?

טלב אלסאנע (מד"ע):

אבל את הרצון שלו אי-אפשר לכלוא, אי-אפשר לעצור. ולכן, כשמשחררים אותו – –

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת לימור לבנת, שמענו, הבהרת היטב את עצמך.

טלב אלסאנע (מד"ע):

– גם לאופוזיציה תהיה תחושה שהם נהנים מעידן השלום.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זאת תופעה חולנית במדינת ישראל – –

טלב אלסאנע (מד"ע):

חבר הכנסת לנדאו, אני רוצה שפעם אחת לא רק תשמע אלא תקשיב ותבין על מה מדברים.

לכן, כשמשחררים אותו, הרי האדם הזה הוא יחסית מתון בתוך "חמאס", הוא פרגמטי. השחרור שלו יכול לחזק את – – –

לימור לבנת (הליכוד):

על מה דיברת? סליחה, על מי דיברת?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת אלסאנע, אתה בכנות מאמין שאתה רוצה לשכנע את חבר הכנסת עוזי לנדאו?

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני מאמין שהם לא ישתכנעו.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אנחנו פתוחים לשמוע.

היו"ר י' עזרן:

אני מאוד מבקש ממך. בוא נהיה רציניים.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני פונה לממשלה ולשר שחל – – –

היו"ר י' עזרן:

תודה. אז אל תפנה לחבר הכנסת לנדאו ולא לחבר הכנסת הירשזון.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אני מבקש לשקול בחיוב את שחרורו של האדם הזה, שהחזקתו איננה תורמת לביטחון ורק מחזקת את המתנגדים ומהווה עילה לכל הגורמים המתנגדים לתהליך השלום.

נפגשתי עם השיח' אחמד יאסין, ובאמת התרשמתי שיחסית ל"חמאס" יש לו דעות חיוביות.

לימור לבנת (הליכוד):

העדויות שלך היא אובייקטיבית? אין מה לדבר, היא סופר-סובייקטיבית.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גם בכנסת יש אופוזיציה, אבל תקשיבו פעם אחת. גם במחנה הפלשתיני לא פסול שתהיה אופוזיציה; כמובן, לא פסול שתהיה אופוזיציה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אצלנו זה זמני.

טלב אלסאנע (מד"ע):

השיח' יאסין אמר לי שהוא מאמין באופוזיציה שתתנגד, אבל באיזה שהוא שלב הוא נגד השימוש באלימות בתוך המחנה הפלשתיני. הוא אומר שיש לנו זכות להתנגד, ואני חושב שיש לגיטימציה לאופוזיציה הפלשתינית. לא צריך לפסול אותה.

כאשר הממשלה מנסה להחזיק את המקל בשני קצותיו, כשמצד אחד היא רוצה להמשיך להחזיק בהתנחלויות, ומצד אחר היא רוצה להמשיך להחזיק חלק מהאסירים הפלשתינים ולדבר על שלום, אני חושב שהמדיניות הזאת לא תצליח. אם מדברים על שלום, צריך ללכת על מדיניות של שלום: שחרור כל האסירים הפלשתינים ללא הבחנה, להתחיל להכיר בזכותו של העם הפלשתיני להגדרה עצמית, למדינה עצמאית, ואני חושב שבדרך זו תהיה אפשרות להבטיח דו-קיום של שני העמים זה ליד זה, ולא האחד על חשבון השני.

אני חושב שהליכוד, האופוזיציה כאן, רוצה רק להכשיל את הממשלה, ומה שלא תעשו – האופוזיציה תמיד תתנגד.

לימור לבנת (הליכוד):

— — — איזו עיר בירה?

יהושע מצא (הליכוד):

מה עם ירושלים?

טלב אלסאנע (מד"ע):

חבר הכנסת מצא, משפט אחרון, ברשות היושב-ראש. חברת הכנסת לימור לבנת שואלת מדוע אש"ף לא מבטיח את הביטחון, ומצד שני היא מתנגדת למשטרה פלשתינית. זה הפרדוקס שלהם. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך, אדוני. רשות הדיבור למציע, חבר הכנסת רן כהן. מדובר בהצעה מס' 2351. בבקשה. אני מאוד מקווה שלחבר הכנסת רן כהן לא יפריע איש.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, אני מציע בידידות לחברי, חבר הכנסת טלב אלסאנע, לא להפוך את השיח' יאסין למשאת נפשו ולדגל שעליו הוא נאבק.

היו"ר י' עזרן:

נכון.

רן כהן (מרצ):

האיש הזה הוא לא סתם נכה מעורר חמלה, הוא מנהיג של תנועה רצחנית, שגרמה להרבה מאוד אנשים לאבד את חייהם, ולא הוא הנושא שעליו אנחנו מדברים היום.

עם זאת, אדוני היושב-ראש, הייתי רוצה לומר, שלעניות דעתי יהיה זה מעשה איוולת, יהיה זה מעשה לא-נכון להיצמד אל קרבות המאסף של חברי מהליכוד והימין, שבאמת לעתים אני חושב שהם ממש מעוררים חמלה. בסך הכול, יש בידי מדינת ישראל — — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת סילבן שלום, אני מבקש. אנא ממך.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הוא החליט לארגן את תשובות האופוזיציה.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, ימשיך.

רן כהן (מרצ):

בידי מדינת ישראל יש כ-14,000 עצירים, יש כמה אלפי מגורשים, ולדעתי ההכרעה צריכה להיות חדה וברורה. כל אלה מביניהם, והם רובם הגדול, נדמה לי כ-12,000, צריכים להשתחרר בהדרגה, בהתניה, בתמורה לתשלום פלשתיני על צרכים ישראליים, ואילו כל הרוצחים צריכים להישאר בכלא. אני רוצה לומר באופן הברור ביותר, שרוצחים קיפחו חיי תמימים, חיי אנשים, והם נשארים רוצחים גם אם מתנהל מאבק לאומי. גם אם מתנהל מאבק, שלשיטתם הוא מאבק על שחרור העם שלהם, הם רצחו והם צריכים לתת את הדין, לפחות עד יעבור זעם.

אבל אני באמת רוצה לפנות לחברי מן הליכוד ומהימין. אני שואל אתכם ברצינות: אתם מכירים מאבק לאומי אחד בהיסטוריה, בין עמים, בין ארצות, בין שכנים, בין עם שנאבק נגד קולוניאליסטים לקולוניאליסטים ששעבדו עם, כל סוג מלחמה בין שתי קבוצות לאומיות, שהסתיים ללא שחרור אסירים ביטחוניים, שבויים, החזרת מגורשים, החזרת נעדרים? זה חל על הצד הפלשתיני ועל הצד הערבי להחזיר את הנעדרים שלנו, אבל זה חל גם עלינו. מה קרה בווייטנאם? לא שחררו את האסירים של הווייטקונג, והווייטקונג לא שחרר את האסירים האמריקנים? הלוא הם רצחו זה את זה בשיטות נתעבות פי כמה מכפי שהיה בינינו לבין הפלשתינים.

רון נחמן (הליכוד):

למה אתה עושה את ההשוואה הזאת?

רן כהן (מרצ):

מה קרה עם ה-FLN ועם הצרפתים? לא שחררו אלה את אלה?

רון נחמן (הליכוד):

אתה עושה פה השוואה לא נכונה. איך אתה עושה השוואה כזאת?

רון כהן (מרצ):

אומר לך למה, חבר הכנסת רון נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

חבל שחבר הכנסת שילנסקי איננו פה.

רון כהן (מרצ):

אנחנו צודקים בצדק שלנו.

רון נחמן (הליכוד):

אין צדק שלנו.

רון כהן (מרצ):

תרשה לי.

רון נחמן (הליכוד):

יש צדק אבסולוטי.

רון כהן (מרצ):

אבל תרשה לי.

היו"ר י' עזרן:

רגע, רגע. שאלת, תן לו אפשרות לענות.

רן כהן (מרצ):

הלוא אני עונה לך בשיא האדיבות. לנו הצדק שלנו ולנו המלחמה על העצמאות ועל החירות שלנו. אבל המלחמה שלנו על העצמאות, על הריבונות ועל החירות לא ניתקת מהמלחמות הללו שמתקיימות בעולם. לכן אני מביא את ההשוואה. הלוא זה גם קרה בעבר שלכם, עם מנהיגי הלח"י, לאחר שעבר המאבק עם הבריטים. האם הם נלחמו בשיטות יותר קלות ובשיטות יותר עדינות? איפה זה לא קרה?

יהושע מצא (הליכוד):

מתי הם שוחררו? – בסוף התהליך.

רן כהן (מרצ):

אתה צודק.

יהושע מצא (הליכוד):

כשהם עזבו, הם שחררו. אתה עוד לא התחלת את התהליך.

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת יהושע מצא.

רחבעם זאבי (מולדת):

איך אתה משווה את הלח"י – – –

יהושע מצא (הליכוד):

אני לא משווה. לשיטתם, הם שוחררו בסוף התהליך.

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת יהושע מצא, אני מוצא לנכון להוכיח לך, שהאלימות בעיקרו של דבר הסתיימה. אולי אתה לא מסכים אתי. אגב, מוזר לי למה זה בלא הברכה שלכם. הלוא האינתיפאדה האש"פית בעיקרו של דבר הסתיימה. יושב על-ידך חבר הכנסת עוזי לנדאו, שאני מתנגד לכל דעותיו, ואני לא יכול שלא לכבד את הדרך שבה הוא מציג זאת. מה היו הטענות של חבר הכנסת לנדאו, של חבר הכנסת בני בגין, של חבר הכנסת שרון ושל חבר הכנסת ביבי נתניהו? – הטענות שלהם היו שאש"ף הוא הגורם המרכזי בטרור. אש"ף הפסיק את הטרור. אש"ף הפסיק את המלחמה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זאת לא היתה הטענה שלנו.

רן כהן (מרצ):

אש"ף הפסיק והאינתיפאדה האש"פית נפסקה בלא ברכתכם. אני מציין זאת בפעם השנייה. זאת אף שהייתם צריכים לברך את הממשלה הזאת ולברך על הצעד הזה, אפילו אם אתם חולקים על ההסכם. על הפסקת האינתיפאדה האש"פית עוד לא ברכתם.

לימור לבנת (הליכוד):

מי רצח בוואדי-קלט?

רון נחמן (הליכוד):

מי היו הרוצחים בוואדי-קלט?

לימור לבנת (הליכוד):

מי ניסה לחדור עם אופנועים מן הצפון?

היו"ר י' עזרני:

שאלתם, הוא ישיב, אם חברת הכנסת לבנת תיתן לו.

רן כהן (מרצ):

עויני ההסכם, חברת הכנסת לבנת – – –

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

רן כהן (מרצ):

חברת הכנסת לבנת, מי שבא עם אופנוע-הים מלבנון וניסה לנחות ולרצוח בחופי ישראל היה מי שבא בשליחות של מי שרצה לשבור את התהליך ואת ההסכם.

לימור לבנת (הליכוד):

תגיד את האמת. הוא שייך לאש"ף.

רן כהן (מרצ):

הוא לא שייך לאש"ף.

לימור לבנת (הליכוד):

הוא שייך לאש"ף.

רן כהן (מרצ):

סליחה, הוא לא שייך לזרם המרכזי באש"ף, בראשות יאסר ערפאת, שחתם על ההסכם.

רון נחמן (הליכוד):

למה אתה מחזיר את המגורשים? זה לא בסדר, הם הרוצחים. למה אתה מחזיר אותם לארץ?

רון כהן (מרצ):

גם ההתקוממות העממית של ה"חמאס" כבר אין לה אוויר. גם את זה הם לא מצליחים להרים. גם ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי" נשארו עם הרוצחים הנתעבים שלהם, שהם מנסים לשלוח אותם כדי לנסות לרצוח את התהליך. אתם עדיין יש לנו מלחמה. אתם אנחנו עדיין מנהלים מלחמה צבאית, ונמשיך לנהל אותה כל זמן שהם נלחמים בנו.

אבל האינתיפאדה וההתקוממות ירדו ומתו. כשהן מתות אי-אפשר שלא לשחרר את אלה שחוללו אותן. המחוללים, אלה שתלו דגלים, אלה שהשתייכו לארגונים עוינים, אלה שעשו מעשי הפגנה באלימות ואלה שעשו דברים שאינם רצח, הם מחוללי האינתיפאדה שמתה. כשהאינתיפאדה מתה וירדה ונקברה – וצריך לברך את הממשלה הזאת, שעשתה את זה – צריך לשחרר את אלה שחוללו אותה, כי בלא שחרורם אנחנו באמת עלולים לעורר התנגדות מחדש.

יש גם נימוק שני, אדוני היושב-ראש, וזה אם רוצים תמורה פלשתינית.

היו"ר י' עזרן:

אדוני יביא בחשבון שזמנו תם.

רון כהן (מרצ):

תאמין לי, אדבר פחות מקודמי ועל-פי ניהולך.

היו"ר י' עזרן:

נגמר הזמן. אדוני מדבר בעד שחרור אבל לא בעד תחיית המתים. אני שמח.

רון כהן (מרצ):

אני מבטיח לך שאזדרז. הנימוק השני – צריך תמורה. רבותי, לא עושים הסכם ולא עושים פשרה אם לא מקיימים מצב, שבו צד אחד נותן תמורה לצד האחר. אני תובע היום חד-משמעית מהצד

הפלשתיני: יש לנו נעדרים מסולטן-יעקוב, יש לנו הטייס רון ארד, יש לנו דרישות מהם להוריד את האלימות ולהילחם ב"חמאס". בתמורה לכך הם צריכים להבין, שיש לישראל מה לתת להם, ובין היתר זה שחרור עצירים, שחרור אסירים והחזרת מגורשים.

משה קצב (הליכוד):

אחרי שנתנו להם הוא רוצה תמורה.

רן כהן (מרצ):

והדבר האחרון, רבותי – – –

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת רן כהן, אפשר לשאול?

היו"ר י' עזרן:

לא, נגמר. אנא, אדוני, נא לסיים.

רן כהן (מרצ):

עוד שני משפטים ואני מסיים.

רבותי, הדבר האחרון, צריך להבין שהכיבוש מת, לא רק האינתיפדה מתה. גם מרכיבי הכיבוש הסתיימו, אין עוד כיבוש, הכיבוש הזה הולך ומתפרק ומתחסל.

רון נחמן (הליכוד):

מי אומר?

רן כהן (מרצ):

אני אומר. וכאשר הכיבוש הזה הולך ומתפרק ומתחסל, צריך לפרק את מרכיביו. האסירים הם חלק אינטגרלי של מרכיביו.

רון נחמן (הליכוד):

אבל הכיבוש הוא בירושלים, הכיבוש הוא ברמות, הכיבוש הוא בגילה. תשמע מה אומר ערפאת. הוא לא אומר מה שאתה אומר על הכיבוש.

רון כהן (מרצ):

היושב-ראש ביקש ממני לסיים, ואתה גוזל מזמני. תן לי לסיים.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, אל תתייחס לדבריו, אל תענה לו.

רון כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, הליכוד חתם בקמפ-דיוויד על הסכם האומר שתקום משטרה פלשתינית חזקה. למה? לשם שמירת הסדר. הרי זה ברור לכל בר-דעת, שאם רוצים להקים משטרה פלשתינית חזקה שתדכא את העבריינים והרוצחים של ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי", אין דרך אלא לשתף בה את הפעילים האקטיבים ביותר של אש"ף, שיושבים בבית-הסוהר.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, אני מבקש.

רון כהן (מרצ):

אני באמת מסיים. רק משפט אחד.

רבותי חברי הליכוד, ברור לכם שהרעיון של ארץ-ישראל השלמה נגמר. העם לא רצה בסיפוח, ואתם לא עשיתם אותו. העם לא רצה בטרנספר, והוא לא מקיים אותו. העם לא רצה בהמשך השליטה על עם אחר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אבל אתם עושים טרנספר. אתם עושים טרנספר של יהודים. אתם מציעים לייבש התנחלויות.

רן כהן (מרצ):

מה שנשאר בפניכם זה אחת מן השתיים: או שתדבקו בעקרונות שלכם והעם יעזוב אתכם, והוא כבר עזב אתכם, או שתשנו את העמדות שלכם ואז כבר תפסיקו להיות ליכוד.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אפשר לשאול אותך שאלה?

רן כהן (מרצ):

אם היושב-ראש יסכים, אני מסכים.

היו"ר י' עזרן:

לא, אני מבקש, אי-אפשר. כבר עברו ארבע דקות אחרי הזמן שנקבע. תודה. השאלה נשאלה.

רן כהן (מרצ):

תודה רבה, אדוני.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה, אדוני השר.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הסוגיה של שחרור אסירים ועצירים פלשתינים היא מרכז החדשות בשבועות האחרונים, ומתייחסים אליה רבים בכל הקשת הפוליטית.

סליחה, חבר הכנסת טמקין, אני רואה שאני מפריע לך ואני מבקש סליחה.

משה קצב (הליכוד):

אתם בכלל מפריעים למרצ בחודשים האחרונים.

שר המשטרה מ' שחל:

אפילו חברי ממשלה נזקקו לנושא הזה. אבל נדמה לי שמעט מאוד נאמר בצורה מחייבת, ואני מחויב, על-פי חובתי, להשיב על ההצעות לסדר-היום, להעמיד את הדברים על דיוקם.

אני רוצה לומר מראש מה המצב בנוגע לאסירים ולעצירים הפלשתינים, ותחילה לגבי מספרם. במסגרת צה"ל נמצאים קצת פחות מ-9,000 עצירים, חלקם עצירים מינהליים וחלקם שפוטים עד ארבע שנות מאסר. זה המספר הגדול ביותר של אסירים ועצירים פלשתינים. בבת-הכלא של שירות בתי-הסוהר יש 3,950 אסירים פליליים וביטחוניים שהם תושבי יהודה, שומרון ועזה, ששנות המאסר שנפסקו להם – אני אתייחס אליהם בהמשך על-פי העבירות שהם עברו. בסך הכול יש קצת יותר מ-12,000 אסירים מכל הסוגים בבת-הכליאה השונים.

בעקבות החתימה של הצהרת העקרונות בין ישראל לבין אש"ף וההכרה ההדדית השתנה באופן בסיסי המצב השורר בשטחים המוחזקים. השינוי במצב המדיני מחייב את בחינת הרלבנטיות של הענישה המרתיעה והמשך ההליכים הפליליים נגד אסירים ועצירים פלשתינים.

חברי הכנסת, נדמה לי שמלבד המטען הרגשי הטמון בבעיה, קיימת שאלה שחייבת לעמוד לנגד עינינו: מאסר או מעצר באים לשרת מטרה מסוימת – ענישה על מעשה פלילי או מעשה המחייב ענישה על-פי החוק, וזה בוודאי מתייחס לעצירים המינהליים. ענישה המרתיעה אדם, שחוששים או חושדים שהוא עלול לעבור עבירה, וענישה כגורם הרתעה, כדי שאחרים לא יתפתו לעבור אותה עבירה.

אם המצב משתנה, חייבים לבחון את גורמי ההרתעה בהתאם לשינוי המצב בשטח. בתי-המשפט הצבאיים הטילו לאורך השנים עונשים חמורים ומרתיעים נגד אלה שפגעו בביטחון האזורים וניהלו מאבק מזוין נגד מדינת ישראל.

אם אנחנו רוצים לעבור על אופן הענישה בישראל, נמצא שבשנות ה-70 העונש על חברות בארגון עוין היה חמור הרבה יותר מזה שפסקו בתי-הדין בשנים האחרונות. זה היה לעתים 10 שנים, 15 שנים, ובשנים האחרונות העונשים על עבירות אלה הם פחותים. אפשר לראות זאת, למשל, לגבי יידוי אבנים, שהענישה בתחילת האינתיפאדה היתה חמורה יותר מאשר היא בסוף האינתיפאדה.

רון נחמן (הליכוד):

אתה מדבר על סוף האינתיפאדה? האם כבר נגמרה האינתיפאדה?

שר המשטרה מ' שחל:

היא נמצאת עכשיו לפחות בשלביה הסופיים. ללא ספק איננה בעוצמה שהיתה לפני כן.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני השר, אני מבקש שזה יהיה כתוב בפרוטוקול.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת לנדאו, אני יודע שאתם מחפשים כל מלה. לשווא תנסו לגרום לי לכך שאני אומר משהו שתיתפסו אליו. שב ושמע את דברי בשקט. אמרתי במפורש, שהאינתיפאדה קיימת היום במינון נמוך הרבה יותר מאשר היתה בעבר. ודאי שהיא במינון נמוך הרבה יותר מאשר בזמן שאדוני ומפלגתו היו בשלטון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני, שירשמו בפרוטוקול כל מלה.

אדוני מופיע כאן במסגרת של צוות הווי או כמשיב על הצעות לסדר-היום?

שר המשטרה מ' שחל:

בדרך כלל קוראים קריאות ביניים בישיבה ולא בעמידה, חבר הכנסת לנדאו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מוכן לקרוא אותן קריאות ביניים בישיבה.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, אדוני השר. חבר הכנסת רן כהן קטל את האינתיפאדה ואמר כמה פעמים שהיא מתה. אבל אדוני לא חייב להתייחס לזה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, גם על-פי המסורת יש ויכוח מתי גופו של אדם נחשב לחסר חיים, האם לפי הלב או לפי הראש. כל אחד יכול לקבוע את הקביעה שלו.

היו"ר י' עזרן:

אני מסכים, אדוני מדבר על מוות על-פי ההלכה. אם זה לא מוות קליני, אני מסכים. גזע המוח עוד לא מת.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מביא דוגמה נוספת, שעצם ההשתייכות לארגון עוין נחשבה בעבר לדבר חמור, נוכח הסכנה שהיתה טמונה בהשתייכות כזאת.

עם ההכרה של אש"ף במדינת ישראל ועם ההצהרה על התנערות מטרור ומאלימות, ללא ספק המבחן הקודם איננו רלבנטי היום.

חבר הכנסת לנדאו, עכשיו אני כנראה באמת מפריע לך, ואני מבקש סליחה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני לא מפריע לאדוני.

היו"ר י' עזרן:

אבל אתה מפריע לי, חבר הכנסת לנדאו, אני לא יכול להקשיב.

שר המשטרה מ' שחל:

לכן, ההשתייכות לארגונים מסוימים – ואני מדגיש את המלה "מסוימים" – שהיתה בעבר עבירה, וכך גם הפעולה במסגרתם, איננה קיימת עוד לגבי אותם ארגונים אשר התנערו מהטרור.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, אדוני השר. רבותי חברי הכנסת, חברת הכנסת לימור לבנת, אני פונה אלייך בדרך-ארץ. נא לא להתקלה.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר י' עזרן:

יגייסו שם בחוץ.

שר המשטרה מ' שחל:

גם המעשים שנעשו בעבר במסגרת המאבק בין שני העמים, כגון: הפגנות, הנפת דגלים, הפרות סדר, אינם מאופיינים כיום במעשים מסוכנים כבעבר, שחייבו ענישה מרתיעה.

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני לא יודע על מה ההתרגשות, אבל אני מבקש ממך.

ברור כי הבחינה המחודשת, שאני התייחסתי אליה, המוזכרת לעיל, חייבת להיעשות תוך קביעת קריטריונים ברורים במישור הכללי והפרטני כאחד. בעניין הזה צריך להתייחס, למשל, למישור הכלכלי, לסוג העבירה, למידת העונש, לנזק שנגרם כתוצאה מהמעשה ולתקופה שנותנה לריצוי העונש.

בכל הכבוד, אני לא מקבל את דבריו של חבר הכנסת טלב אלסאנע, שבא ואומר: מדובר כאן בפעולות של עם נכבש נגד עם כובש, ולכן לפעולה הזאת יש קריטריונים אחרים. רבותי, רצח של ילדה חפה מפשע הוא רצח בדם קר המחייב ענישה, ואני חייב לומר, גם משיחותי עם הפלשתינים עצמם, הם בהחלט עושים את ההבחנה הזאת, ואני מצפה מחבר כנסת ישראלי כטלב אלסאנע למידה של הגינות בהתייחסות, אומץ לב, שלא יקבע בהכללה כי רוצחים אלה רשאים, זכאים באופן אוטומטי למעשה של סלחנות לגבי פעולתם. לא מקובל עלי. אני חושב שאסור שזה יהיה מקובל על אדם שיש

בלבו אחריות ומצפון כלפי אנשים ונפשות שנהרגו על לא עוול בכפם, והדבר הזה ללא ספק מחייב הבחנה.

הבדיקה הפרטנית, אדוני היושב-ראש, צריכה להיגזר מהשתייכותו של האסיר לארגון התומך בהסכם או השולל אותו.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת חגי מירום, אני מאוד מבקש, אם אדוני רוצה, שישב. בבקשה, חבר הכנסת יושב-ראש הקואליציה.

שר המשטרה מ' שחל:

אולי אני באמת אוכל להבין איזה מין דבר זה?

היו"ר י' עזרן:

אני לא מבין, יש פה ממשלת אחדות לאומית? מה אתם עושים?

משה קצב (הליכוד):

לא, לא, אנחנו מתנגדים.

שר המשטרה מ' שחל:

הבדיקה הפרטנית צריכה להיגזר מהשתייכותו של האסיר לארגון התומך בהסכם או השולל אותו, מהתנהגותו במתקן הכליאה וממצבו האישי והמשפחתי.

אדוני היושב-ראש, הייתי מסתפק בתשובה הזאת אלמלא הערה אחת או שתיים שהעירה חברת הכנסת לימור לבנת, ואני מבין פוליטיקאים שבנושאים המסעירים את הציבור, שיש בהם מטען רגשות מאוד רציני, ובצדק, מעלים את הנושא, גם מתוך אמונתם – – – חבר הכנסת מיכאל איתן, דווקא אתה? נדמה לי שעוד מעט אני עונה לך על איזו הצעה לסדר-היום.

דן תיכון (הליכוד):

אתה הולך לענות לו? אתה לא נכנע – – –

היו"ר י' עזרן:

רבותי, רבותי, אני לא מבין מה קורה פה.

שר המשטרה מ' שחל:

נדמה לי שיש לו הצעה אחרת, לא זאת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה יודע מה? אם זה כל כך קשה לך, אל תענה.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת דן תיכון, באמת, תיתנו לי, אתם אוהבים להאריך את הזמן על דברים מיותרים.

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, באמת למה אתה מתייחס?

שר המשטרה מ' שחל:

אני רוצה להשיב, אבל לא מאפשרים לי.

היו"ר י' עזרן:

אל תתייחס אליהם.

שר המשטרה מ' שחל:

היא התייחסה לדברים שאין בהם דיוק, אין בהם אמת, ואפילו מהקריאה בעיתונות עצמה, שאיננה המקור היחיד שאפשר לאמת בו ידיעה – והיא ציטטה אותם כאן. ראש הממשלה לא דיבר על חנינה כללית, גורפת, לא מיניה ולא מקצתיה. קראתי אותם ראיונות והערכות של העיתונאים. ההגינות מחייבת שהדברים יצוטטו במדויק, ואני אומר לך זאת מפני שבעניין הזה, גם אם רוצים לעשות הון פוליטי – – –

לימור לבנת (הליכוד):

איזה הון פוליטי?

שר המשטרה מ' שחל:

את בוודאי רוצה לעשות הון פוליטי. את אל תאמרי את זה.

לימור לבנת (הליכוד):

איזה הון פוליטי?

שר המשטרה מ' שחל:

את לא העלית את ההצעה רק לשם שמים, אלא עוד לפני שהתחלת לדבר אמרת את הדברים מתוך כוונה "לעלות" על הממשלה, מפני שאת מתנגדת לממשלה, וזה תפקידך.

לימור לבנת (הליכוד):

אני מתנגדת לממשלה, נכון. אז למה אתה קורא לזה – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אני לא בא בטענות, זה תפקידה של אופוזיציה, אבל ההגינות מחייבת שתבדקי ותצטטי נכון. כשאת מטיחה אשמה בנושא מרכזי כלפי ראש ממשלה, פשוט האחריות מחייבת שתוודאי, שתבדקי אם הדברים נכונים, והם לא נכונים.

לימור לבנת (הליכוד):

נכונים.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי חברת הכנסת לימור לבנת, הדברים אינם אמת, מפני שאני קראתי את הדברים.

ואני רוצה אולי לסיים בציטוט שנאמר כאן, ואני שומע את הדברים לאחרונה. היו זמנים שהיה רסן. יושבים כאן ותיקים בכנסת. ידענו ימים סוערים, אבל היה כלל, שכאשר אתה מתבטא, גם בתקיפות רבה, אתה שומר גם על כבודו של ממלא התפקיד – וגם באחריות מלאה כשאתה מצטט מדבריו. אבל לבוא ולהגיד את זה על יצחק רבין? אני אצטט לך מה אומר האלוף פלד עליו.

לימור לבנת (הליכוד):

צטט מה שאמר רבין.

שר המשטרה מ' שחל:

הוא אומר כך: "עבדתי שנים במחיצתו של יצחק רבין, אני מכיר אותו מקרוב. איזה אדם בר-דעת, ולא סתם איזה פרא חסר רסן, יכול להגיד על רבין שהוא לא מבין בענייני ביטחון. נו, באמת, הוא יודע בדיוק מה ישראל צריכה מבחינה ביטחונית, מה מותר לה ומה אסור לה, הוא בקיא בקיאות גמורה בשאלה מה צריך להיות גבול הביטחון של ישראל".

יהושע מצא (הליכוד):

הוא כבר עייף.

שר המשטרה מ' שחל:

אז את מעזה לבוא ולהגיד פה, שהממשלה הזאת וראשה הפקירו את הביטחון, ואותו אלוף פלד, שהוא חבר המפלגה שלך, מדבר בדיוק על הסוגיה.

לימור לבנת (הליכוד):

נו , אז מה?

שר המשטרה מ' שחל:

ותסלחי לי, הוא מכיר את הבעיה לא פחות ממך, ואולי קצת יותר טוב. ברוב הגינותו, כי הוא אדם הגון, הוא בא ואומר: יש חלק מהאסירים האלה שצריך לשחרר אותם, אין לנו מה לעשות אתם.

אבל אני אתן לך את הנתון המכריע אולי לגבי השאלה שאת דיברת עליה. על-פי איזה קנה מידה בוחנים את האסירים הביטחוניים אצלנו בבתי-הכלא, לפי איזה קנה מידה בוחנים את חומרת העבירה? – לפי העונש שהטיל עליהם בית-המשפט או בית-הדין הצבאי, ואמסור לך כמה נתונים, כי חייבים לבדוק את הדברים לפני זה ולבוא ולראות לאחר מכן איך מתייחסים. בתוך אותם מספרים שאני דיברתי עליהם – ואני מדבר רק על שירות בתי-הסוהר, כי אלה שנמצאים בקציעות, תחת שלטון צה"ל, שפוטם על עבירות של עד חמש שנים, לא יותר מזה – מה ההתפלגות? שפוטם עד חמש שנים בעזה, מתוך 552 אסירים – 379; מחמש עד שבע שנים – 85; משבע עד תשע שנים – 84. זה מצביע על חומרת העבירה.

עכשיו נעבור לתושבי איו"ש, בשנות הריצוי שלהם. מתוך 2,265 – 1,063 שפוטם עד חמש שנים; 109 – עד שבע שנים; 128 – בין שבע ל-11 שנה. היתר, אלה שנידונו ל-13 שנים ומעלה, מספרם בסך הכול פחות מ-30 איש. בתוך זה כלולים 230 פליליים.

יהושע מצא (הליכוד):

השר שחל, למה עשיתם להם את העוול הזה? לשמוע אותך – הלב בוכה. הלוא שנים הם יושבים, ואתה שר המשטרה.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, יש לי בקשה אלייך. אני מוכן להתמודד עם כל עניין, אבל יש דבר אחד שאני לא יכול להתמודד אתו: מול כוחו של חבר הכנסת יהושע מצא אין לי כוחות. יש לו קול – הלואי עלי. פשוט אי-אפשר להתמודד אתו.

יהושע מצא (הליכוד):

שר המשטרה מ' שחל:

תן לי להשיב.

אני רוצה להגיד דבר אחד. אל תשכחו – ואני מציע לכולנו, ללא יוצא מן הכלל, שבעניין הזה לא תהיה חלוקה. אז אנחנו עשינו עוול? ממשלות ישראל עשו עוול? שפטו אותם מפני שהיה צריך לפסוק להם תקופות מאסר. אני רק מצביע על כך, שלא כל אלה שנמצאים שם נשפטו או הורשעו על עבירות חמורות, כפי שאמרה חברת הכנסת לימור לבנת.

לימור לבנת (הליכוד):

לא אמרתי, אני מציעה לך לדייק.

שר המשטרה מ' שחל:

ואם באמת רוצים להגיע לעידן חדש, או לתקופה חדשה, יש סוג של אסירים שבדין שפטו אותם אז, ובדין היום, וצריך לשקול אפשרות לשחרר אותם, אבל הרי אני לא יכול להתמודד עם אמירות מדויקות, כי חברי הכנסת מעדיפים לומר את הדברים כפי רצונם, לאו דווקא על-פי אמות מידה של דיוק.

לימור לבנת (הליכוד):

שר המשטרה מ' שחל:

לכן אני אומר לכם, כסיכום לדיון הזה: לכתבנו נודע, מפי מקורות מדיניים, כי הפרסומים על אודות שחרור אלפי אסירים ועצירים פלשתינים אינם מדויקים, לא במספר העצורים שישוחררו, לא במועד שחרורם. עניין שחרור האסירים והעצירים יידון במסגרת המשא-ומתן במהלך השבועות הקרובים.

לימור לבנת (הליכוד):

הממשלה הזאת משקרת כל הזמן.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, זו התשובה המדויקת האחראית היחידה של הממשלה. כל היתר הן התייחסויות, ובעניין הזה אני לא מציע להמשיך בדרך זו, שכל אחד בונה לו תלי תלים, ואנחנו בינינו מתחילים לנהל את המיקוח. תשאירו את זה לדיון. עדיין לא נקבע בנושא הזה כלל מקיף. אני ציטטתי בתשובתי את דברי – – –

לימור לבנת (הליכוד):

שר המשטרה מ' שחל:

תקשיבי לי עד הסוף.

לימור לבנת (הליכוד):

אני אקשיב לך, אבל אתה – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אני ציטטתי בדברי התשובה שלי את ההתייחסות של הפרקליטות הצבאית לבעיה, ואני מדבר על דברים שאנחנו דנים בהם במהלך תקופה בצורה יסודית ומעמיקה. כל הדיבורים האחרים, אין להם יסוד.

גברתי היושבת-ראש, אני לא מתנגד לקיים דיון בנושא הזה בכל צורה שרוצים. אם חברי הכנסת המציעים רוצים דיון במליאה – דיון במליאה; ירצו דיון בוועדה, אני מוכן גם לדיון בוועדה.

לכן תשובתי היא זאת: מבחינת אופן הדיון וצורתו אין לי כל התנגדות.

היו"ר א' סלמוביץ:

מה אדוני מציע?

דן תיכון (הליכוד):

אין דבר כזה. מה אתה מציע?

משה קצב (הליכוד):

מליאה, מליאה.

שר המשטרה מ' שחל:

חברי הכנסת רוצים מליאה. אני מציע דיון במליאה, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מציעה שאני אנהל את הישיבה.

שר המשטרה מ' שחל:

רוצים דיון במליאה, אני מציע דיון במליאה, כי ראיתי שעשו גיוס, ופשוט חבל לי על חברי הכנסת. אין לי בעיה.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כך הדבר, מה אדוני מציע?

שר המשטרה מ' שחל:

במליאה, חבל לי, ראיתי שעשו גיוס.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהושע מצא מציע להסיר את הצעתה של חברת הכנסת לימור לבנת. בבקשה.

לימור לבנת (הליכוד):

הוא מציע להסיר את שחרור המחבלים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מצא, במסגרת דקה, בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני שר המשטרה, האמן לי, הייתי מוכן להתווכח אתך, אבל יש לי בקושי דקה אחת. קשה להשתחרר מהרושם, ולאחרונה שומעים אנו יום-יום את אש"ף אומר: בלי שחרור אסירים לא יתקדם המשא-ומתן. אומרים את זה. ואומר לי שם גם חבר הכנסת – – –

נואף מסאלחה (העבודה):

נכון.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא אומר לי שזה נכון. אדוני שר המשטרה, יש לי התחושה שאתם פועלים כאן תחת איום ואולטימטום, שאחרת לא יהיו מוכנים לשבת אתכם, והתחושה הזאת רעה, כי כבר בצעד הראשון אתם נכנעים. מה אמר אתמול ראש הממשלה בוועדת החוץ והביטחון? הוא אמר שעכשיו התגלו לו פרטים על גבי פרטים.

לימור לבנת (הליכוד):

מאות פרטים.

יהושע מצא (הליכוד):

מאות פרטים שהוא לא ידע, ואני שואל אותך שאלה, ובזאת אני מסיים. לשיטתכם שלכם, לא היה זה טבעי, אחרי – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מבקשת שקט.

יהושע מצא (הליכוד):

ותתחילו במשא-ומתן ותשמעו ותקדמו את המשא-ומתן. לשיטתכם, האם אין זה מן הדין, מן הצדק ומן התבונה הביטחונית להתחיל אז לשחרר, ולא מראש, תחת איום ואולטימטום?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה, חבר הכנסת מצא. חבר הכנסת רחבעם זאבי מציע להעביר את הצעתה של חברת הכנסת לימור לבנת לוועדה. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני השר, באמת בלי שום כוונה לניגוח פוליטי, אלא חוות דעת מקצועית אמיתית של מי שעסק בביטחון רוב חייו אני אומר לך, כי מה שאתם עושים כעת זו הפקרות ביטחונית איומה, שנשלם עליה בדמים רבים.

כל אחד מהמחבלים שיושבים בכלא, יש מאחוריו מאות או אלפי שעות של מעקב, של אמבוסים, של מארבים, של צבירת הוכחות, של הכנת התיק שלו למשפט, עד להבאתו למשפט. היום אתם ב"צ"ק" משחררים אותם. כאשר הם ישוחררו, לעולם לא תוכלו "לקחת רברס", מפני שהם ייטמעו בשטח, הם ייעלמו בתוך הג'ונגל האנושי הזה של ערביי י"ש"ע, ואם אחר כך תרצה להפוך את העניין, לא תוכל, כי הם לא יהיו, ואתה הולך להקריב פה הרבה עבודה, עמל גדול של זרועות הביטחון, של המשטרה שאתה עומד בראשה, של השב"כ, של הרשות המשפטית, של צה"ל, של מג"ב – כל זה במחי יד, בשביל מה? בשביל עוד מחווה אומללה אחת, שאתם לא זקוקים לה היום.

עשיתם די מחוות. תורם כעת TO DELIVER THE GOODS, והם לא עושים את זה. אז אתם נותנים להם עוד מחווה ועוד מחווה. מה, ליצור אקלים? יש אקלים. ליצור רצון לשלום? יש אצלם רצון ל"שלום", אם זה שלום. אתם חוטאים חטא שלא ייסלח לכם.

מלה אחרונה, אם תרשו לי. חוות הדעת שקראת פה, של האלוף פלד על רבין, היא לא הוגנת. יש לי יותר שעות וימים ולילות עם רבין מאשר לפלד, ואני יכול לציין את רבין כמורי בנושא ביטחון. רבין הבין בענייני ביטחון, בלשון עבר. מעשיו היום אינם מוכיחים שהוא עדיין מבין. משהו קרה לאיש הזה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת זאבי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

היו"ר א' סלמוביץ:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אבקש לא להפריע.

חבר הכנסת יצחק לוי מבקש להעביר את הצעתו של חבר הכנסת אלסאנע לוועדה. בבקשה.

יצחק לוי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, מכיוון שכבוד השר הסכים להעביר למליאה, יש לנו זכות גם לבקש להעביר לוועדה. אני ביקשתי לדבר רק כדי למחות בצורה נמרצת על דבריו של חבר הכנסת אלסאנע, ואני שמח ששר המשטרה עזר לי בכך.

אי-אפשר, מצד אחד, לבוא ולדבר על שחרור, ומצד אחר, לטהר ידיים מגואלות בדם, ואני אומר את זה לחברי הכנסת הערבים. גם לעניינם, אם הם רוצים שבעניינם יהיה איזה צדק שבצדק – ולדעתי, כל העניין איננו צודק – תדעו להבדיל בין הדברים. לבוא ולהגיד: כל רוצח הוא קורבן של הכיבוש, זה עוול מוסרי אמיתי, ואני קורא לממשלה שלא להיגרר אחר העניין הזה ולהיזהר בזה מאוד. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק לוי. חבר הכנסת יוסף בא-גד מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת טלב אלסאנע מסדר-היום. בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד השר, האם זה היה קולך שלשום ברדיו שהודיע, שלא ישוחרר פלשתיני שידיו מגואלות בדם? זה היה קולך. מדוע למחרת שוחרר סלים מוחמד זריעי? אומנם הוא רק שפך דם ערבי. אתה מפלה בין דם ערבי לבין דם יהודי? שאלה ראשונה.

שאלה שנייה: אני יודע שהחרימו למתיישבים רבים את נשקם. מה תעשה למתנחל שלא יישמע וילך עם אקדחו ללא רשיון? תגיב, אני בטוח. מה אתה עומד לעשות? אתמול בטלוויזיה, לעיני כל ישראל, ראינו יריות שמחה, אומנם יריות שמחה. האם משטרת ישראל כבר פעלה נגד זה?

שאלה אחרונה: כפי שהם אמרו, שהחרם הערבי יוסר בסיום התהליך, מדוע לא נגיד גם אנחנו: שחרור מחבלים, בבקשה, בסיום התהליך?

שלוש שאלות. אודה עבור תשובה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת בא-גד. חבר הכנסת סילבן שלום מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רן כהן מסדר-היום. בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, במסגרת ההסכם שנחתם בין ממשלת ישראל לבין אש"ף לא נאמר במדויק מה יהיה מספרם של האסירים שישוחררו. אדוני השר, אני רוצה לדעת האם המספר הזה סוכם. אמרתי שבמסגרת ההסכם בין ישראל לאש"ף לא נאמר במפורש מספרם של אותם אסירים שישוחררו ממאסר. האם יש מספר כזה?

והדבר הנוסף שאני רוצה לומר הוא, שלא יכולה להיות השוואה בין אסירים יהודים שרצחו ערבים לבין אסירים ערבים שרצחו יהודים. לא שאני אומר שאלה טובים יותר או אלה טובים פחות. אנחנו תמיד אמרנו, שאנו מוכנים לשחרר אלפי שבויים תמורת שבוי יהודי אחד. האם זה הופך להיות באותה מתכונת, ששישה יהודים שרצחו ערבים ישוחררו בתמורה ל-5,000 ערבים שהיו שותפים למעשים נגד ביטחון המדינה? לא צריכה להיות זהות כזאת, אין שום זהות כזאת. אנשים שרצחו לא צריכים להשתחרר בשני המקומות. לא ייתכן שאותם ילדים של אלה שנרצחו יראו אותם רוצחים מסתובבים בחוץ. אני נגד שחרור רוצחים מכל סוג שהוא, הן יהודים והן ערבים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת סילבן שלום.

חבר הכנסת רון נחמן מציע להעביר את הצעתו של חבר הכנסת רן כהן לוועדה. בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, אני פונה אליך בעקבות הדברים שאמרת בתשובה על ההצעות. אני מבקש להסב את תשומת לבך, אדוני השר. אמרת שראש הממשלה מבין בענייני ביטחון, שהוא המבין בענייני ביטחון – – –

שר המשטרה מ' שחל:

ציטטתי את האלוף פלד, הוא אמר את הדברים האלה.

רון נחמן (הליכוד):

אני מבקש מכבוד השר להישמר מפני הקונצפציה. כל הזמן יש אמירות, שראש הממשלה הוא בעל כושר אנליטי, שראש הממשלה מבין בענייני ביטחון, שהוא המומחה מספר אחת. וכבר אמרתי כאן במליאה הזאת, שראיתי את כל המומחים לענייני ביטחון, אלופים ושרי ביטחון, במלחמת יום הכיפורים ואילך.

אני מבקש מכבוד השר, על הנושא הזה של ביטחון אין לאיש מונופול. מוטב היום להרהר פעמיים האם התפיסה כפי שהיא מוצגת אכן נכונה והאם ראש הממשלה ושר הביטחון עדיין מומחה לביטחון.

לפיכך, אני לא חושב שזה דיון שצריך להתקיים במליאה, אלא בוועדה המתאימה. לכן, אני מציע שכל הנושא יעבור לדיון בוועדה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רון נחמן.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על שלוש ההצעות. בעד או נגד דיון בהצעות במליאה, נא להצביע.

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 36

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

36 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובעת שהנושא יידון במליאה.

הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – הגדרת קרוב), התשנ"ג-1993

(הצעת חבר הכנסת א' פורז)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להצעת חוק תפ"א – הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – הגדרת קרוב), התשנ"ג-1993. ינמק מהמקום חבר הכנסת אברהם פורז.

אברהם פורז (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אני אנמק מהמקום, ולא יהיה שר ששייב. זה על דעתו של שר האוצר.

כבר בתחילת דברי אומר שאני מקבל את ההערה של הממשלה, שלפיה ההגדרה תחול אך ורק על ידועה או ידוע בציבור המתגורר עם נותן המתנה.

לפי שיטת המשפט שלנו, מוסד הידועה בציבור שלנו מוכר בחוקים מספר – חוק הירושה, חוק משפחות חיילים שנספו במערכה וכו'. לעומת זאת, חוק מס שבח מקרקעין מפלה את הידועה או את הידוע בציבור, במובן זה שלא מתאפשר לתת להם מתנה בפטור ממס, דבר שהוא אפשרי לגבי קרובי משפחה אחרים. המטרה היא להשוות את המצב ולאפשר לתת מתנה של נכס מקרקעין לידיעה או לידיעה בציבור.

אני מודה לממשלה על תמיכתה, ובזה סיימתי. אני מבקש להעביר את זה לוועדת הכספים.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

לוועדת הכלכלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בעד או נגד העברת הצעת החוק לוועדה. כיוון שיש הצעה להעביר זאת לוועדת הכספים, ועוד הצעה להעביר זאת לוועדת הכלכלה – אם כך, ועדת הכנסת תחליט.

נא להצביע בעד או נגד הצעת החוק.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 20

נגד – 5

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון הגדרת קרוב),
התשנ"ג–1993, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

20 תומכים, חמישה מתנגדים, נמנע אחד. אני קובעת שהצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – הגדרת קרוב), התשנ"ג–1993, עברה בקריאה טרומית לוועדת הכנסת, אשר תחליט באיזו מן הוועדות היא תידון להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעה לסדר-היום

תוכן של מודעות בחירות הגובלות בגזענות

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצעה לסדר-היום מס' 2333 בנושא: תוכן של מודעות בחירות הגובלות בגזענות – של חברת הכנסת דליה איציק. אני מזמינה את המציעה. בבקשה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

זה לא לפי הסדר.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני רוצה להסביר ששתי ההצעות של שר המשטרה הוקדמו על-פי בקשתו, בהסתמך על התקדים של שר הבריאות. בבקשה, חברת הכנסת דליה איציק.

דליה איציק (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, צר לי שעלי להעלות שוב לדיון במליאה את נושא הגזענות וההסתה. הבית הזה כבר נדרש הרבה פעמים לנושא הזה, ולצערי הרב גם חלק מהנבחרים כאן לא למדו לקח.

דווקא בימים האלה של ניסיון לפתור סכסוך לאומי בן 100 שנה בינינו לבין הערבים, יש בתוכנו כאן בבית הזה חברים שמוכנים לפגוע בצורה חריפה ביותר בערבים אזרחי מדינת ישראל.

גברתי היושבת-ראש, נכון שזוהי תקופה של מערכת בחירות לרשויות המקומיות, ונכון שתקופה של בחירות מביאה אתה להט יצרים, ונכון שגם בלהט יצרים צריך להקפיד על יצרים שפויים.

אין בכוונתי לנגח מישהו באמצעות ההצעה הנוכחית שלי לסדר-היום. אולם, חובתנו כחברי כנסת, כמעצבי דעת קהל, כאזרחי המדינה וכשומרי חוק, להתקומם נוכח מודעת בחירות גזענית הגובלת בהסתה, אשר כל מטרתה להשיג הון פוליטי, רווח פוליטי.

תרשי לי, גברתי, לספר לך במה הסיפור. מטה "ירושלים מלוכדת", בראשות חבר הכנסת אהוד אולמרט, פרסם השבוע מודעת בחירות בעיתונות הרוסית. במודעה נאמר: "אם ראש העירייה יהיה קולק, הכול ייהפך לבלתי אפשרי. גם דירה, גם חיים שקטים, גם עתיד הילדים, הכול יהיה בסכנה – –

סילבן שלום (הליכוד):

מה אמר קולק לבנבנשיתי בטלפון?

דליה איציק (העבודה):

" – – 300,000 הערבים הללו יסתובבו בכל העיר" – חבר כנסת יהודי כך ידבר – "וייהפכו מפיצי סמים – –

מיכאל איתן (הליכוד):

מי אמר את זה?

דליה איציק (העבודה):

" – – גנבות ואונס – –

מיכאל איתן (הליכוד):

מי אמר את זה?

דליה איציק (העבודה):

"עולים, אל תהיו אדישים לסכנה המתקרבת."

מיכאל איתן (הליכוד):

איזה חבר כנסת אמר את זה?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, אני מבקשת לא להפריע.

מיכאל איתן (הליכוד):

היא אומרת שחבר כנסת אמר את הדברים האלה. אני מבקש לדעת מי.

היו"ר א' סלמוביץ:

היא מדברת עכשיו, אתה לא יכול להפריע לה. תשאל אותה בסוף.

דליה איציק (העבודה):

גברתי, המטה של חבר הכנסת אהוד אולמרט. מתוך המטה זה יצא.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא אולמרט.

דליה איציק (העבודה):

תקשיב, אני אמרתי: מתוך המטה. אני יודעת להתבטא.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא אולמרט.

דליה איציק (העבודה):

אמרתי: מתוך המטה. תאמין לי, לא אתן לך את מה שאתה רוצה. אמרתי: מתוך המטה.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת אולמרט יהיה ראש העיר ירושלים, אז למה צריך לתקוף אותו?

דליה איציק (העבודה):

כמו שחשבתם ששמיר יהיה ראש הממשלה.

רון נחמן (הליכוד):

בואי נחכה עד ל-2 בנובמבר.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רון נחמן, בבקשה ממך.

דליה איציק (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הסכנה היחידה היא לא מאותם ערביי מזרח-ירושלים. היא באה בעיקר מכיוונים של אלה שפרסמו את המודעה הזאת. מה ניתן לראות בדברים שפורסמו אם לא הסתה כנגד אוכלוסייה על רקע גזעני? האם אפשר לייחס למודעה הזאת דברים אחרים מאשר הפחדה, איום, אלימות פוליטית, בריונות?

אני משוכנעת כי המודעה המטורפת הזו, מבית-מדרשו של מטה אולמרט, השיגה בדיוק את המטרה ההפוכה. אני חושבת שכאשר פרסמנו מודעה, שאולמרט מסוכן לירושלים, לזה התכוונו. אולמרט מסוכן לירושלים בזה שהוא מסכסך בין פלגים ובין חלקי אוכלוסייה. העיר הרגישה והעדינה הזו, אשר נבנתה בעדינות, ברגישות, בשכל ובלב – ביד אחת אפשר להפוך בה את הכול.

כאשר פוליטיקאי מוכן לקדש את כל האמצעים ונוהג בצורה ברוטלית, הוא הופך להיות מסוכן. הוא מסוכן לירושלים, אם מבית-מדרשו יצאה הודעה כזו, שכן הוא שולל את כל הלגיטימיות מחלק גדול של האוכלוסייה הגרה בעיר הזו. הוא מסוכן לירושלים, כי הוא הוכיח שמה שמעניין אותו זה רק הוא.

שמעתי שחבר הכנסת אולמרט טוען שלא ידע על תוכן המודעה ושהיא איננה על דעתו כלל. אם כך, גברתי היושבת-ראש, אני שואלת, מדוע בחר לפרסם את המודעה בשלושה עיתונים נוספים? אם אין זה על דעתו, אולי יספר לנו מי מימן את המודעה, ומדוע לא מסר על הרחקה של האחראים לכך ממטהו?

אדוני השר, אני חיה בהרגשה שהיה כאן שימוש בציבור והיתה כאן הסתה למרידה. אני חושבת שטדי קולק כראש העיר הזו הצליח ליצור עיר כל כך מאוזנת, ואני חושבת שכל חברי הבית הזה, מכל המפלגות, צריכים להתקומם נגד ההסתה המחרדה הזו. היום, כאשר נדרשת הבשלה – – –

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת תיכון, אני מבקשת ממך לא להפריע.

רחבעם זאבי (מולדת):

תפסיק, אתה יודע שהוא רמאי ונוכל.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מולדת בעד טדי קולק.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זיסמן.

רחבעם זאבי (מולדת):

נכון.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לא להפריע.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת תיכון. חבר הכנסת לס.

דליה איציק (העבודה):

היום, כאשר נדרשת הבשלה בחברה הישראלית נוכח העידן החדש, נוכח עידן של שלום, בוחר חבר כנסת ושר לשעבר, שהיה ממונה על ענייני ערבים, לפלג את העם, להסית כנגד ערבים רק בשל היותם ערבים. אני שואלת, אדוני השר, איפה היו 300,000 הערבים האלה עד היום? מה פירוש הדבר שפתאום יצליחו לאנוס ולהרוג? הרי זה מזעזע, מה היה קורה אילו מודעה כזו התפרסמה בעולם כנגד יהודים? אני רוצה לשאול אותך, חבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

הוא הסביר זאת בדיוק.

מיכאל איתן (הליכוד):

את רוצה שיתייחס ברצינות לשטויות האלה?

דליה איציק (העבודה):

אני יודעת שאתה מומחה להגיד לאנשים שהם מדברים שטויות.

מיכאל איתן (הליכוד):

חברי הכנסת מיכאל איתן ורחבעם זאבי.

דליה איציק (העבודה):

אבל אני חשבתי שאתה חבר כנסת ישר.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אהוד אולמרט הוא המושחת הכי גדול.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי.

דליה איציק (העבודה):

הבריונות הפוליטית שלו מאפיינת את מסע הבחירות לאורך כל הדרך. בכל יום קוראים בעיתונים על מעשי ונדליזם, על מכות, על פגיעות בפעילים מצד המטה הזה, והשבוע נוסף על מערכת הבחירות פן נוסף: הסתה פרועה וגזענית הגובלת בפלילים. אני ציפיתי ממך, מיקי, החושב עצמך לאדם מאוד ישר, שתקום ותתקומם נגד העניין המחריד הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני צוחק.

דליה איציק (העבודה):

אני בוכה ואתה צוחק.

מיכאל איתן (הליכוד):

בתחילת דברייך אמרת שאינך רוצה לפגוע באיש.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מיכאל איתן.

דליה איציק (העבודה):

ואני החשבתי אותך לאיש ישר.

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני חושבת שנוכח חריפות הנושא ורגישותו הרבה של הציבור לנושא, יש להעלות על סדר-היום של הכנסת את נושאי הגזענות וההסתה, במיוחד כאשר הדברים באים מן הבית הזה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת דליה איציק. אני מזמינה את כבוד השר שחל להשיב.

שר המשטרה מ' שחל:

אני משיב על שתי ההצעות ביחד.

הצעה לסדר-היום ביטול מסים וקנסות לערביי מזרח-ירושלים ערב בחירות

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים, אם כך, להצעה לסדר-היום מס' 2358, בנושא: ביטול מסים וקנסות לערביי מזרח-ירושלים ערב בחירות. אני מזמינה את המציע, חבר הכנסת מיכאל איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, שמעתי בקשב רב את דבריה של חברת הכנסת דליה איציק. היא פתחה והסבירה שהיא עומדת לדון באיזו תופעה כללית, וכי אינה מתכוונת לפגוע באדם ספציפי. זה החזיק בדיוק 25 שניות, ולאחר מכן התחלף הטון להתקפה אישית פרועה, בלתי מבוססת ומעוררת גיחוך. לקחו פרשה אומללה, שאהוד אולמרט הסתייג ממנה וגינה אותה – קצת כבוד, תגידי את זה, אך לא. את אומרת שאהוד אולמרט דיבר, עשה ואמר, ואת מנפחת את כל העניין מעבר לכל פרופורציה.

אני רוצה לומר לך, חברת הכנסת דליה איציק: את הגשת הצעה דחופה לסדר-היום. בעקבות ההצעה שלך הגשתי גם אני הצעה, כי להישאר חייב זה לא מסוג הדברים שחונכנו על ברכיהם, וגם לנו יש מה לומר. אני לא בטוח שזהו הפורום שבו היינו צריכים להתנצח. לאחר שהגשת הצעה, בכוונה לא הגשתי הצעה רגילה. הלכתי למזכירות הכנסת, ואמרתי שאני מוכן לבטל את הצעתי, כדי שלא להכריח את דליה איציק להגיש את הצעתה, שאני מניח כי לא תתקבל על-ידי הנשיאות. הנשיאות עשתה כפי שהיתה צריכה לעשות, ופסלה את ההצעה שלך ושלי. אבל זה לא הספיק לך, היית צריכה להביא זאת לכאן, להפוך את הכנסת לבמה, ועכשיו גם תשמעי תשובה.

אני מניח שהצעדים שלך נובעים מדבר אחד, וטדי קולק בעצמו אומר: כן, המערכת לא עובדת נכון; המערכת העירונית בירושלים בשנתיים האחרונות.

דליה איציק (העבודה):

מה אתה רוצה לומר בכך?

מיכאל איתן (הליכוד):

תיכף אגיד, איך את רוצה לשמוע, כאשר את לא נותנת לי לומר את המשפט הראשון?

טדי קולק עצמו אומר, לגבי המצב העירוני, בשיחה עם מירון בבנישתי: המערכת שלנו לא עובדת נכון.

רחבעם זאבי (מולדת):

איך אתה יודע על כך?

מיכאל איתן (הליכוד):

זה התפרסם בעיתון, לא בתור מודעה אלא בתור כתבה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת זיסמן וזאבי, זה מפריע.

מיכאל איתן (הליכוד):

אומר טדי קולק — — —

יורם לס (העבודה):

זו היתה האזנה בלתי חוקית. זה מה שעושה עורך-דין.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס.

דן תיכון (הליכוד):

אז מה? הדברים לא נאמרו?

יורם לס (העבודה):

אולי נאמרו במכוון.

דן תיכון (הליכוד):

איך אתם יכולים להגן על כך?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת תיכון. חבר הכנסת לס.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מצטט מתוך העיתון. אומר טדי קולק: "טוב, אני כבר צעיר לא אמות, ואני אמרתי ליוסי" – מנכ"ל העירייה – "היום, שהוא לא אשם בזה, אבל בשנתיים או שלוש השנים האחרונות הטמפו במערכת מאוד ירד". עונה לו מירון בנבנישתי: "אני מרגיש את זה גם כן, מאוד מאוד". המערכת העירונית בירושלים בשלוש השנים האחרונות, על-פי עדותם של קולק ובנבנישתי, לא מתפקדת, וכאשר המערכת לא מתפקדת – – –

דליה איציק (העבודה):

— — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

דליה ואני נסענו לקניון במלחה. קניון יפה מזה אין בארץ.

מיכאל איתן (הליכוד):

תגיד את זה לקולק, מה אתה רוצה ממני. חבר הכנסת אלי גולדשמידט – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת גולדשמידט, יהלום וזאבי.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא ייתכן, אני לא יכול לומר משפט.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת יהלום וגולדשמידט.

דן תיכון (הליכוד):

נניח שאתה צודק, האם מותר לגנוב כסף?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת תיכון אתה מפריע.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי.

מיכאל איתן (הליכוד):

עם כל הכבוד לחבר הכנסת אלי גולדשמידט, אם היית צריך לשפוט את המערכת העירונית בירושלים, האם היית מקבל את עדותך או את עדותו של טדי קולק? טדי קולק אומר בעצמו שהמערכת לא מתפקדת כבר שלוש שנים, ואומר מירון בנבנישתי: נכון, אני מרגיש בזה. כל תושבי ירושלים מרגישים בזה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זיסמן, זה לא ייתכן, אתם מפריעים כל הזמן לנואם.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת תיכון, אני מבקשת ממך.

אורי אור (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אורי אור.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש נפילה במערכת העירונית, טדי הזדקן, הוא לא שולט בה כמו ששלט בעבר, והוא מרגיש שהעסק מתדרדר. הוא אומר שהמערכת שלנו לא עובדת, ובבנישתי גם הוא אומר שהוא מרגיש בזה, וזה לא פשע.

דליה איציק (העבודה):

יש לו סטנדרדים גבוהים.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא פשע ולא אסון. דברים כאלה קורים, אנשים בגיל מבוגר יותר מתפקדים פחות טוב, אי-אפשר לומר שירושלים מתנהלת היום כמו שהתנהלה בעבר, וצריך להחליף את השלטון בירושלים.

מה הפשע? הפשע הוא לא שיש ירידה במערכת, אלא שכאשר יש ירידה במערכת, והציבור בירושלים רואה שהשלטון אינו תקין והוא רוצה להחליפו, ראש העיר וחבריו מבחינים בכך ונוקטים צעדים פסולים על מנת לשרוד. כאן מעידים טדי קולק ומירון בנבנישתי, הם ביחד ובשותפות עם אחרים, הם עוברים על החוק ומבטלים עיקולים. הם גורמים לכך שציבורים מסוימים, שאת קולותיהם הם רוצים לקבל, יקבלו שוחד בחירות. עם זה הם רוצים להשיג את השלטון, וזה הפשע.

חברת הכנסת דליה איציק גלגלה כאן את עיניה לשמים ואמרה את המשפט החשוב –

דליה איציק (העבודה):

למדתי את זה מכם.

מיכאל איתן (הליכוד):

– כאשר פוליטיקאי מוכן לנקוט את כל האמצעים, זה מסוכן לירושלים. אקרא לכם את הקטע ואשאל את חברת הכנסת דליה איציק, האם זה לא מסוכן לירושלים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אולמרט מסוכן לירושלים.

מיכאל איתן (הליכוד):

הייתי מבקש ממך לשמור את כל הטענות שלך כנגד אולמרט לדיון שיהיה על אולמרט.

עמנואל זיסמן (העבודה):

לפעמים גנדי צודק.

רחבעם זאבי (מולדת):

ירושלים חשובה לי, לך ולכולנו.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי, אני מבקשת ממך.

דליה איציק (העבודה):

עברו עשר דקות.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא עברו.

מיכאל איתן (הליכוד):

אומר טדי קולק למירון בנבנישתי, שאינו יכול להביא את הקולות. הוא אומר לו: פגשתי ברחוב אנשים, וכולם הראו לי את העיקולים. אני מניח שהעיקולים הוצאו כדין ועל-פי חוק. לא בניגוד לחוק הוציאו את העיקולים.

יורם לס (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה מגן על קולק? אתה מגן על זה?

יורם לס (העבודה):

לא. מאיפה הביא אולמרט מיליון וחצי דולר? מהכשרת היישוב? מאיפה הוא הביא את הכסף? אתה מגן עליו?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת לס, אני קוראת אותך לסדר בפעם השנייה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה להבין את קו ההגנה שלך.

דן תיכון (הליכוד):

יורם לס (העבודה):

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת תיכון, לס ומצא, אני מבקשת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבין את קו ההגנה שלך: זה שטדי קולק עובר על החוק – אז עבר. אם מישהו אחר עבר על החוק – זה מצדיק גם את טדי קולק. כך אתה אומר.

יורם לס (העבודה):

שם מדובר על שחיתות אישית.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם כך, כולנו נעבור על החוק. אם יש תלונה, לך ולחברת הכנסת דליה איציק – כפי ששמעתי, יש תלונה – תיגשו למשטרה. אבל היא לא אומרת שהוא עבר על החוק.

דן תיכון (הליכוד):

אז מה אם הדברים הוקלטו? האם הם לא נאמרו?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני שואל שאלה פשוטה: אומר טדי קולק למירון בנבנישתי: הפסיקו את כל העיקולים. אומר בנבנישתי: ברוך השם.

דליה איציק (העבודה):

אולמרט הרי רגיל לשוחד.

מיכאל איתן (הליכוד):

אומר קולק: יש שם תהליך, תלך לעמוס מר-חיים. אומר בנבנישתי: כן, אבל עכשיו שבועיים וחצי לפני הבחירות, אם אתחיל עכשיו להתעסק בזה, זה ייגמר בינואר הבא. אבל אם הוא הפסיק את העיקולים – אומר בנבנישתי לקולק – זה כבר חשוב מאוד. אתמול, שמונה מתוך עשרה אנשים שפגשתי בעיר – הוא אומר – הוציאו לי פתקאות שעיקלו להם השבוע טלוויזיה. אומר קולק: אני גמרת את זה בערך ב-11:30 עם יוסי – מנכ"ל העירייה – ועם הגזבר. תשאל אותם אם כבר הפסיקו עם זה. אומר בנבנישתי: הם לא יכולים, כי עורך-דין מטפל בזה – – –

דליה איציק (העבודה):

זמנו עבר.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתם מפריעים לו כל הזמן, לכן הוספתי לו שתי דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי חברת הכנסת דליה איציק, את לא תסתמי לי את הפה. תנו לי לסיים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, אני מבקשת לסיים.

דליה איציק (העבודה):

למה את נותנת לו?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מודיע לכם: לא נעים לשמוע. היה לך נעים מאוד לעמוד כאן ולהשמיץ באוטוסטרדה, ללא בסיס – הזמנת את זה על עצמך, קבלי את זה, ופעם שנייה תלמדי את הלקח.

דליה איציק (העבודה):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

אומר טדי קולק — — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, זמנך תם.

מיכאל איתן (הליכוד):

תסלחי לי, עם כל הכבוד, הפריעו לי ללא הפסקה. לא הייתי מסוגל לצטט ארבעה משפטים.

היו"ר א' סלמוביץ:

קודם כול, אל תדבר אלי בטונים כאלה. אני מאוד מבקשת ממך, אל תדבר אלי כך.

מיכאל איתן (הליכוד):

מייד אסיים.

היו"ר א' סלמוביץ:

הוספתי לך שתי דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל הפריעו לי במשך יותר משתי דקות. אני מוכן לעבור על הפרוטוקול ולבדוק. אני לא מסוגל לצטט כאן קטע של ארבעה משפטים. יש לי עוד שני משפטים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני רוצה להזכיר לך שגם אתה הפרעת באותה מידה.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא נכון. את לא יכולה להעניש אותי.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני לא מענישה אותך, אבל אל תתווכח אתי. סיים, אבל לא בלי סוף.

מיכאל איתן (הליכוד):

אומר טדי קולק: גמרתי את זה ב-11:30 עם יוסי ועם הגזבר. תשאל אותם אם כבר הפסיקו עם זה. אומר לו בנבנישתי: הם לא יכולים, כי עורך-דין פרטי עושה את זה. בכלל, לא העירייה עושה את העיקולים. אומר קולק: לא חשוב, הם הבטיחו לי שעוד היום יפסיקו את זה. בסדר, בסדר גמור.

זה לא בסדר, זה לא בסדר גמור. זה נושא שנצטרך להביא אותו לבדיקה ולטיפול, אבל מדוע אתם לא מסתייגים מכך? למה אתם, חברת הכנסת דליה איציק, לא אומרת משהו, כאשר פוליטיקאי מוכן לנקוט את כל האמצעים? האם מותר לנקוט אמצעים אלה?

דליה איציק (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת איתן. אני מזמינה את כבוד שר המשטרה להתייחס לשתי ההצעות.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, בראש ובראשונה אני רוצה להודות לך על הקביעה ועל ההחלטה שלך לצרף את ההצעות האלה להצעות הקודמות ולנהוג בשוויון כלפי כל השרים המשיבים.

חברי הכנסת, עניינן של שתי ההצעות לסדר-היום שהועלו עתה, על-ידי חברת הכנסת דליה איציק וחבר הכנסת מיכאל איתן, הוא מערכת הבחירות לרשויות המקומיות, אשר תגיע לסיומה, בשעה טובה, בעוד כשבועיים ימים.

שורה של תלונות הוגשו למשטרת ישראל בגין האירועים המתוארים בהצעות דנן.

בתאריך 15 באוקטובר 1993 הגיש מר אופיר פינס, מנהל מטה הבחירות של מפלגת העבודה, תלונה בתחנת משטרת הבירה כנגד חבר הכנסת אהוד אולמרט, מועמד הליכוד לראשות עיריית ירושלים, בטענה שפרסם מודעת בחירות בשפה הרוסית בעיתון "ווסטי", ואשר על-פי תרגומה לעברית, כפי שהופיע בכתבה בעיתון "הארץ" ביום 15 באוקטובר 1993, יש חשד לעבירה על-פי סעיף 144(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, שעניינו איסור פרסום הסתה לגזענות וכן חשד לעבירת המרדה, סעיפים 133, 134 ו-136 לחוק העונשין, כנגד האוכלוסייה הערבית בירושלים.

בתאריך 15 באוקטובר 1993 הוגשה במטה מחוז ירושלים תלונה על-ידי עורך-דין משה דובר, המייצג את רשימת "ירושלים אחת" ואת ראש העיר טדי קולק ומר מירון בנבנישתי, המועמד ברשימתו של טדי קולק, בחשד לעבירות על חוק האזנת סתר. התלונות הוגשו כנגד העיתון "כל העיר", אשר לטענת המתלוננים עשה שימוש שלא כדין בהאזנת סתר בכך שפרסם תוכן של שיחת פלאפון בין ראש עיריית ירושלים טדי קולק ובין מר מירון בנבנישתי, וכנגד מטה הבחירות של חבר הכנסת אהוד אולמרט אשר ביצע את האזנת הסתר, וזאת בניגוד לסעיף 2 לחוק האזנת סתר, התשל"ט-1979.

בקשר לאותו נושא הוגשה בתאריכים 18 ו-19 באוקטובר 1993 תלונה על-ידי מר משולם עמית, מועמד ברשימתו של חבר הכנסת אהוד אולמרט, לראש אגף החקירות של משטרת ישראל, כנגד ראש העיר ירושלים ומר מירון בנבנישתי בחשד של עבירות שוחד בחירות. התלונה מסתמכת על הכתבה בעיתון "כל העיר", שפרסמה את תמליל הקלטת של שיחת הפלאפון שכנגדה התלוננו, כאמור לעיל, על האזנת סתר.

כל התלונות שפורטו לעיל הועברו לבדיקתו של ראש אגף החקירות במטה הארצי של המשטרה. החומר ייבדק ביסודיות, וייקבע האם יש חשד לעבירות כפי שנטען בתלונות, או עבירות אחרות, והאם יש לפתוח בחקירה ונגד מי. משטרת ישראל תפעל בנושא על-פי החוק ובהתאם לצורך, על-פי הנחיות היועץ המשפטי לממשלה. יש לציין, למשל, שבעבירות המרדה והסתה לגזענות לא מוגש כתב אישום, אלא לאחר הסכמה בכתב של היועץ המשפטי לממשלה. יש לציין גם שבהיערכות לקראת הבחירות לרשויות המקומיות קיים היועץ המשפטי לממשלה ישיבות רבות עם גורמי הפרקליטות, משרד הפנים, מרכז השלטון המקומי, משרד המשפטים ומשטרת ישראל, והוציא שורה של הנחיות לטיפול הגורמים השונים בניהולה התקין והחוקי של מערכת הבחירות. בנושא זה מתקיים שיתוף פעולה בין היועץ המשפטי לממשלה לבין המשטרה, משרד הפנים וועדת הבחירות המרכזית.

ציינתי, ואני רוצה לחזור ולהדגיש, כי כל החומר בקשר לנושאים שהועלו בהצעות לסדר-היום מצוי בבדיקת המשטרה, ויש להמתין עד לסיום החקירה בנושאים אלה.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה להוסיף שני משפטים הקשורים למערכת הבחירות. האחד, מתגנב חשד ללבי, שיש שימוש בבמה הזאת מכל הצדדים כדי להרוויח רווחים פוליטיים על-ידי ניגוח הדדי.

בנימין טמקין (מרצ):

לא מכל הצדדים, משני הצדדים.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת טמקין, מהצדדים האלה.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא נכון.

יהושע מצא (הליכוד):

אתה לא נפגשת עם ראש עיריית ירושלים לפני עשרה ימים? אל תיתמם.

מיכאל איתן (הליכוד):

תהיה הוגן.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת מצא, חבר הכנסת מיקי איתן, תקשיבו לי עד הסוף. אני משיב לפי מצפוני והכרתי, בלי להתייחס כלל לצד פוליטי זה או אחר, ואני אומר את הדברים באותו הקשר גם לך וגם לחברת הכנסת דליה איציק. אילו האמנתי באמת ובתמים, שעניינכם הוא השמירה על חוקי הבחירות, אולי הייתי מתייחס לזה אחרת. לי נדמה שיש כאן רצון להשתמש בכלי הזה של הצעה לסדר-היום כדי להגיע לניגוחים פוליטיים הדדיים.

דליה איציק (העבודה):

אני מוחה בתוקף.

שר המשטרה מ' שחל:

אתם מערבים את המשטרה בנושאים לא לה. היא לא צריכה להיות צד בשום עניין פוליטי, זאת ההוראה וההנחיה שהיא תקבל.

מיכאל איתן (הליכוד):

איזו חוצפה. אתה עושה את עצמך שופט. תבוא אליה בטענות. מי יזם את ההצעה לסדר-היום?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת מיכאל איתן, המשטרה לא תהיה צד בשום עניין. גם על-פי הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, היתה סיבה שהביאה לכך, שהחל מתאריך מסוים – במקרה זה מ-1 ביולי; אבל זה היה בכל מערכת בחירות – המשטרה הקפיאה חקירות, אלא אם כן היה עניין מיידי ודחוף שצריך היה לטפל בו בכל הנוגע למועמדים לרשויות המקומיות, כדי שהדבר לא ינוצל על-ידי יריבים פוליטיים לניפוח פרשיות שאין להן אחיזה ממשית.

אבל מכאן גם נוצר מצב שאני ער לו ומודע לו, הוא לא קשור להצעות לסדר-היום, הוא קשור לתופעה אחרת. נוצר חלל שבו יש העושים בחוק ככל העולה על רוחם, והדוגמה המוחשית לכך מתרחשת בכל הארץ, היא גם נראית כאן בירושלים, של הדבקת מודעות, על-ידי שני הצדדים המתחרים, בניגוד לחוק. הוריתי למשטרה לפנות לכל הצדדים, בלי יוצא מן הכלל, בכל הארץ – ועל עבירות של הדבקת מודעות בניגוד לחוק יפתחו בחקירות נגד האנשים המדביקים את המודעות האלה בלי להתחשב שקיימים חוקים ומגבלות המחייבים אותם בריסון. ראיתי בירושלים מודעות רבות של רשימת "ירושלים אחת" שנתלו בחוצות העיר בניגוד לחוק.

יהושע מצא (הליכוד):

נפגשת עם ראש העיר, למה לא הערת לו?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת מצא, בניגוד לך, אני לא מדבר עם ראש העיר על בחירות. דיברתי אתו על עניינים אחרים. אינני מדבר אתו על בחירות.

יהושע מצא (הליכוד):

כל פגישה שלך אתו היתה לצורך הבחירות, וכך היה הפרסום.

שר המשטרה מ' שחל:

אתה לא אומר אמת.

יהושע מצא (הליכוד):

אני אומר לך את כל האמת. גם בקלטת שעליה דובר מזכירים ומסבכים את פלד, את המפכ"ל שלך.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת מצא, אני אביא אותך לכך שתתנצל, כי לא תהיה לך ברירה. אני מציע לך מידה של ריסון.

יהושע מצא (הליכוד):

קח את הקלטת ותבדוק אותה – – –

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת מצא, אולי אתה מומחה לקלטות, תביא לי את הקלטת. אני אשמע אותה. אינני מומחה לקלטות. תביא לי אותה.

יהושע מצא (הליכוד):

— — —

שר המשטרה מ' שחל:

תביא לי אותה.

דליה איציק (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

חברת הכנסת איציק, אני מבקשת.

שר המשטרה מ' שחל:

מה שאני מבקש מכל חלקי הבית, אל תנצלו את האווירה של הבחירות ואל תערבו את המשטרה. אל תהפכו את הנושא הזה לתעמולה פוליטית, כל אחד למועמד שלו.

משטרת ישראל, במקרה הקונקרטי, תחקור את כל התלונות ותסכם את חקירתה בהתאם לממצאים שיהיו בידיה, בלי משוא פנים מי המתלונן ומי הנילון.

גברתי היושבת-ראש, אני לא יודע מה לעשות עם ההצעות האלה, כי קיימת חקירה במשטרה, וצריך להמתין לתוצאות. הייתי מציע לשני חברי הכנסת, לחברת הכנסת דליה איציק ולחבר הכנסת מיכאל איתן, שיסתפקו בתשובתי, במקום להעביר את ההצעה לוועדות ולכל מיני מקומות.

לכן, אני פונה, אם חברת הכנסת דליה איציק וחבר הכנסת מיכאל איתן יסכימו, הייתי מציע שיסתפקו

דן תיכון (הליכוד):

היית צריך לעשות את זה לפני שחברת הכנסת דליה איציק התחילה לדבר.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת תיכון, האם יכולתי לדעת מה היא עומדת לומר?

מיכאל איתן (הליכוד):

למה אתה פונה אלי? היא העלתה ראשונה את ההצעה שלה.

שר המשטרה מ' שחל:

אני פונה אליה. חברת הכנסת דליה איציק, מסכימה; חבר הכנסת איתן – תודה רבה לכם.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה.

הצעת חוק הליכי תכנון ובנייה (הוראת שעה) (תיקון מס' 5), התשנ"ד–1993

(קריאה ראשונה)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק הליכי תכנון ובנייה (הוראת שעה) (תיקון מס' 5), התשנ"ד–1993, קריאה ראשונה, המשך דיון והצבעה.

אני מזמינה את אחרון הדוברים, חבר הכנסת יהושע מצא. בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר המשפטים, אני מבקש את תשומת לבך. לפי ההצעה שלפנינו, אנחנו מתבקשים להאריך בשלישית את תוקפו של חוק הליכי תכנון ובנייה, שלידתו והורתו ובואו לאוויר העולם כהוראת שעה.

אדוני שר המשפטים, בשלישית מביאים לנו את החוק הזה כהוראת שעה, להארכה בשישה חודשים נוספים. אני שואל אותך שאלה יסודית: אתה מוכן, אדוני השר, להתחייב בפנינו, כאן בכנסת, שבעוד שישה חודשים לא תבואו פעם נוספת בבקשה להאריך אותו ברביעית או בחמישית או בשישית?

אני רוצה לומר לך, אדוני השר, ב-16 במרס 1993 הוצאתי מכתב זועק לממשלה ובו כתבתי: "אני חרד לכך שאי-שם בשלהי ספטמבר 1993 ממשלת ישראל תגיש פעם נוספת בקשה להארכה של החוק, כי אנחנו רגילים לכך". אני טעיתי, זה לא בשלהי ספטמבר. זה או-טו-טו, על סף פקיעתו כעת, בסוף אוקטובר. לי יש רצון טוב, ואתה יודע, אדוני השר, שאני נוהג בצורה פרלמנטרית, לדון בחוקים בוועדה, וכך אני רוצה לדון בזה.

נניח, אדוני השר, שהיום נאשר את החוק הזה – ואני אצביע בעד אישורו, אני מודיע לך – והוא יגיע לוועדת הפנים בשבוע הבא. אנחנו צריכים לקיים דיון על החוק, לא כדי למשוך אותו אלא כדי לשמוע עשרות גורמים ציבוריים שמתנגדים להארכת תוקפו.

היום ישבתי עם ממונה על המחוז ועם איש בכיר במשרד הפנים. הוא לא היה מסוגל לתת לי תשובות מה יקרה בששת החודשים הקרובים. שוב, אדוני השר, יגישו בקשות חדשות, בששת החודשים הקרובים, ושוב הבקשות האלה תיכנסנה למעגל של עשייה, ושוב, בעוד שישה או שמונה חודשים תתייצבו ותגידו: יש לפנינו בקשות, אי-אפשר לבטל. מצד שני, כל הזמן אתם מתחייבים בפנינו להביא חוק תכנון חדש מקיף.

היום אמרו לי במפורש במשרד הפנים, שבשנה הקרובה אין סיכוי שיגיע לכאן חוק תכנון חדש, אותו חוק – תיקון מס' 38. אומרים לי במשרד הפנים: חבר הכנסת מצא, אפשר לוותר על הול"לים – ועדות לבנייה למגורים, יש לנו תיקון מס' 26 לחוק התכנון, שעונה על הצרכים.

אני מוכן להאריך את זה. לא הותרתם לוועדה אפילו את פרק הזמן, אדוני, של יום או של יומיים, לקיים דיון על זה. איך אתם מצפים מהוועדה שתקיים את הדיון הזה? אני רוצה לומר לך, נתקשה מאוד. זה יחרוג מעבר ל-30 באוקטובר. אני לא משוכנע שנוכל לאשר את זה בתוך התקופה הזאת, כי לא הותרתם לנו ימים. כבר מחודש מרס אני מתריע להביא את התיקונים הנדרשים לכך.

ושאלה אחרונה, שפתחתי בה, אדוני השר, אני רוצה תשובה, האומנם זאת הפנייה האחרונה להארכת תוקף הוראת שעה זו?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מצא. אני מזמינה את כבוד שר המשפטים להשיב לדוברים. בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הדברים הועלו בישיבה ביום האתמול. נבצר היה מיושב-ראש ועדת הפנים, חבר הכנסת מצא, להיות כאן, והוא ביקש שנסיים את הדיון באותה הצעה היום, וכך אנחנו עושים.

הערתי כבר ביום אתמול, שהנושא הוא בתחום האחריות של משרד הפנים. אני יכול להביא לכאן את דבר הייעוץ המשפטי של משרד הפנים. מונתה ועדה של מומחים להכין טיוטה של הצעת החוק. הוועדה סיימה את מלאכתה וגיבשה הצעה. מבחינה זו השתנה דבר-מה לטובה, ועל דעת משרד הפנים אני אומר, שלהם נראה, כפי שדיווחו לי, שבתוך התקופה הזאת ניתן להביא לממשלה ולכאן תיקונים לחוק, כדי שלא צריך יהיה להאריך הארכה נוספת את תוקף החוק הנוכחי.

הדיון בוועדה, כך נראה לי, אם כך, יתמצה באילוץ להאריך את תוקף החוק הנוכחי בשישה חודשים נוספים, ומבחינה זו הוא לא בא לקבוע הסדרים חדשים. אני רוצה לקוות שניתן יהיה, בעזרתו של היושב-ראש הנכבד, להעביר את התיקון במועד.

אשר לשאלה הקשה, מדוע מאריכים, והאם בחלוף התקופה של שישה חודשים ניתן יהיה להגיש חוק אחר. אני אומר, ולא אגלה סוד אם אומר, שגם בממשלה שאלנו אותן שאלות, חבר הכנסת מצא, שאתה שאלת כאן, וגם זאת מתוך גישה אחראית, שהרי ניתן היה לבקש הארכה גם לשנה וגם לתקופה ארוכה יותר. אם ביקשנו לשישה חודשים, הרי זה משום שהיו חברים, ואני ביניהם, שסברו שאם לא ניתן ארכה סבירה, אבל קצרה, שוב יתמהמה העניין, עד לבואנו בסמוך לתום תקופת התחולה של החוק, והנה נמצא את עצמנו חוזרים ומבקשים.

לכן רצינו לאותת כאן לאחראים לנושא, שגם אנו סבורים שכבר צריך לבוא עם החוק החדש ולא להאריך את תוקף החוק הנוכחי, ואם כך אנחנו, למעשה, שותפים לך ברצון.

לכן, מהנימוקים שהסברתי ביום אתמול – שלא להשאיר כאן חלל, שלא ליצור בכל אופן אי-בהירויות, שלא לומר תוהו ובוהו, להשאיר תוכניות שנתקנו והן כבר בתוקף, שלא לגרום סבל לאזרחים, אני מבקש מהכנסת לאשר את הצעת החוק שהונחה בפניכם, וכאמור, תקוותי היא, וכך אבחן שייעשה, שנוכל לבוא אליכם בפעם הבאה עם חיקוק הולם, אם כי אני יודע, וגם חבר הכנסת הנכבד מצא יודע, שחיקוקים בנושא של תכנון ובנייה לא פשוטים הם, ולאזן שם בין האינטרסים השונים – לא קל הדבר. אבל נעשה את המאמץ לעמוד בלוח הזמנים. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשפטים. אנחנו עובדים להצבעה בעד או נגד הצעת חוק הליכי תכנון ובנייה (הוראת שעה) (תיקון מס' 5), התשנ"ד-1993, בקריאה ראשונה. נא להצביע בעד או נגד.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 21

נגד – אין

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק הליכי תכנון ובנייה (הוראת שעה) (תיקון מס' 5), התשנ"ד–1993, לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

21 תומכים, אין מתנגדים, שני נמנעים. אני קובעת שהצעת חוק הליכי תכנון ובנייה (הוראת שעה) (תיקון מס' 5), התשנ"ד–1993, עברה בקריאה ראשונה והיא מועברת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק תשע"ז, הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – סייגים להשתתפות במכרז לשידורי רדיו), התשנ"ג–1993, של קבוצת חברי הכנסת. ינמק מהמקום חבר הכנסת אברהם פורז; איננו.

הצעת חוק הבחירות להסתדרות, התשנ"ג–1993

(הצעת חבר הכנסת ס' שלום)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק תתרל"ז, הצעת חוק הבחירות להסתדרות, התשנ"ג–1993. אני מזמינה את חבר הכנסת סילבן שלום לנמק את ההצעה.

סילבן שלום (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, ההצעה שלי היום היא הצעה שיש לה היבט ציבורי רחב. האם יכול להיות שגופים גדולים במדינת ישראל יתקיימו כאשר הפיקוח עליהם לא קיים בעצם? אני מדבר על ההסתדרות הכללית כגוף המאגד בתוכו מיליון וחצי חברים, עם תקציב של 2.5 מיליארדי שקלים, והפיקוח עליו לא קיים.

יורם לס (העבודה):

תקציב ההסתדרות הוא חצי מיליארד.

סילבן שלום (הליכוד):

תקציב ההסתדרות הוא חצי מיליארד? לא. תקציב ההסתדרות הוא לא חצי מיליארד. הוועד הפועל – 411 מיליון, זה נכון, אבל סך כל התקציב של כל המערכת שנכנסת ללשכת המס מהחברים הוא 2.5 מיליארדים, מתוך זה הולך לקופת-חולים, נכון, אבל אזרחי מדינת ישראל מזרימים 2.5 מיליארדי שקלים. מה עושים עם הכסף הזה? – לא בדיוק יודעים, אבל לא זה העניין. העניין היסטורי. הצעתי הקמת ועדת חקירה, ולצערי הרב, מפלגת העבודה, בחוסר בושה, הצליחה להפיל זאת. הצעתי להחיל את ביקורת המדינה על ההסתדרות, ומפלגת העבודה, ללא בושה, הפילה זאת. אבל היום גם אתם כבר לא יכולים להתנגד.

אני מציע בסך הכול לקחת את חוק הבחירות לכנסת ולהחיל אותו על ההסתדרות: שיהיה שופט שיעמוד בראש ועדת הבחירות המרכזית.

תגידו לי אתם, אם אין שום מטרה להונות ושום מטרה לרמות, והבחירות תהיינה כשרות, מה רע בזה? מה רע בכך שיעמוד שופט בית-המשפט העליון בראש ועדת הבחירות אם אין מטרה אחרת מסתרת?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

בשלב הבא ימנו שופטים בתוך המפלגות.

סילבן שלום (הליכוד):

לא צריך שום שלב הבא, כי אין שלבים נוספים. יש שלב אחד, שמצריך בחירות הוגנות, ישרות. אני לא יודע מדוע בראש ועדת הבחירות הקודמת צריך היה לעמוד ז'אק אמיר, לפניו אהרן הראל; זה נראה לך סביר, חברת הכנסת גוז'נסקי?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

יש פה נציגים – – –

סילבן שלום (הליכוד):

את מדברת תמיד על כללים דמוקרטיים. זה נראה לך סביר? נראה לך הגיוני שנציג של מפלגה עומד בראש ועדת בחירות מרכזית? זה בכלל עומד בגבול ההיגיון שלך? אבל כנראה כן, כי כאשר זה מגיע לעניין של ההסתדרות, כל ההיגיון של חלק מחברי הבית כאן מתעוות לחלוטין.

ההצעה שלי לא נותנת שום יתרון לליכוד, שום יתרון לשום מפלגה. כמו שבבחירות לכנסת אנחנו בטוחים שהבחירות הן בחירות הוגנות, כמו שבבחירות לעיריות אנחנו בטוחים שהבחירות הוגנות ואיש לא מרמה, בואו נהיה בטוחים גם בקשר לבחירות להסתדרות הכללית. כל המפלגות מתמודדות, מצביעים מיליוני אזרחים, בואו נהיה בטוחים שהבחירות הוגנות.

אני לא מציע שום דבר שהוא יתרון למפלגה אחת, אלא אם כן אתם חושבים שהיום יש לכם יתרון שאולי תאבדו אותו, כי היום הבחירות הן בחירות לא-הוגנות, ומחר, אם יהיה שופט, אולי תהיינה בחירות הוגנות, ואז תאבדו את היתרון הזה.

אני מקווה מאוד, שהפעם הזאת הבושה תמנע מכם להצביע נגד החוק שלי. יכולתם להצביע נגד ועדת חקירה, אולי זה בהיסטוריה, נעשו דברים ואתם לא רוצים לפתוח תיבות פנדורה; החלת ביקורת המדינה אולי גם היא בעייתית. אבל למנות שופט שיעמוד בראש ועדת הבחירות, שנשיא בית-המשפט העליון ימנה שופט לראש ועדת הבחירות, לזה אתם מתנגדים?

רבותי חברי הכנסת – – –

משה נסים (הליכוד):

אתה בטוח כל כך שהם מתנגדים?

סילבן שלום (הליכוד):

הם מתנגדים, כי אני יודע שהם עושים גיוס כל היום. למה אני יודע שהם מתנגדים? כל היום גיוס, כי אין להם בושה, שמץ של בושה. הם מסוגלים לעשות את הדברים הגרועים ביותר כאשר, מבחינתם, זה משרת את מפלגת העבודה.

אני רוצה לומר, שאני לא חבר בהסתדרות הכללית. הייתי חבר בהסתדרות הכללית. הייתי חבר עד 1983, וכבר אז פרשתי. רבים אחרים פורשים היום, בשנים האחרונות, ימשיכו לפרוש בגלל מה שקורה שם, בגלל צורת הניהול הזאת, משום שהם חושבים שמה שנעשה שם אלה דברים שלא ייעשו. אז בואו ניתן את האפשרות למנות בסך הכול שופט, להעתיק את חוק הבחירות לכנסת, שיהיה מועתק מלה במלה. מישהו חושב שחוק הבחירות הזה הוא חוק לא הוגן כלפי המפלגות? – לא. מישהו חושב שהבחירות מעוותות? – לא. אבל כשיש קלפי עוברים, וכאשר ז'אק אמיר, שאני לא רוצה לפגוע בו, חס וחלילה, עומד בראש ועדת הבחירות – זה שונה ממצב שבו היה השופט תיאודור אור עומד בראש ועדת הבחירות, וממצב שבו היו שופטים מחוזיים בכל ועדות הבחירות האזוריות.

קשה לי להבין את ההתנגדות, שהיא, עוד הפעם, לדעתי, צינית, וטובת המפלגה קודמת לכול, כי פה אין שום עניין מפלגתי. יש עניין של הנחלת נורמות חדשות, עניין של טוהר מידות בכל המערכת, ואנחנו רוצים שטוהר המידות הזה יהיה בשירות הציבורי ויהיה בגוף ענק כמו ההסתדרות הכללית. אם יחליטו למחרת שרוצים את זה גם בהסתדרות העובדים הלאומית, אף שזה 6% מהחברים וזה

באמת PEANUTS, אני חושב שזה צריך להיות. אין אצלי עניין של איפה ואיפה מהבחינה הזאת. אולי חבר הכנסת אברהם הירשזון לא ירצה את זה, אבל אני כן רוצה את זה, שיהיה ב"מכבי", שיהיה בכל מקום. אנחנו מדברים על ההסתדרות, שזה 70% מכלל החברים, זה גוף ענק, וכל המפלגות מתמודדות שם. ב"מכבי" לא מתמודדות כל המפלגות, גם בהסתדרות העובדים הלאומית לא מתמודדות כל המפלגות, אבל בהסתדרות הכללית כן.

יש מצב מסוים, שלא יודעים מה נעשה, ומעבר לזה, גם כשיודעים צריך להגיע למצב של פנייה לבתי-משפט. חבר הכנסת יעקב שמאי צריך לפנות לבית-המשפט כדי לקבל רשימת חברים של ההסתדרות הכללית. אדם שהולך לבחירות לא יכול לקבל את רשימת הבוחרים שלו. הקרמלין לא מוכן לשחרר את רשימת הבוחרים. איפה נשמע כדבר הזה? יש בזה בכלל היגיון?

קריאה:

ודאי.

סילבן שלום (הליכוד):

יש בזה היגיון? יש היגיון, להמשיך את המונופול הבלתי מעורער שחברת הכנסת תמר גוז'נסקי רוצה לתת לו יד, לצערי הרב.

יעקב שמאי (הליכוד):

ההיגיון שאין ניקיון כפיים – – –

סילבן שלום (הליכוד):

אין ניקיון כפיים – זה ברור – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

– – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת שמאי.

סילבן שלום (הליכוד):

מהבחינה הזאת, גבירותי ורבותי – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

– – –

סילבן שלום (הליכוד):

זה לא על חשבוני, כמובן.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת שמאי.

יעקב שמאי (הליכוד):

– – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת שמאי, חבר הכנסת שמאי.

יעקב שמאי (הליכוד):

– – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת שמאי, אני מבקשת.

קריאות:

סילבן שלום (הליכוד):

ההסתדרות הכללית הוא גוף ענק – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת שמאי.

סילבן שלום (הליכוד):

– – לא רק במספר חבריו. זה גוף ענק גם במספר עובדיו. אדוני שר האוצר, אולי תשמע כמה עובדים יש בהסתדרות הכללית. אתה יודע כמה עובדים שם? 4,000 עובדים בהסתדרות הכללית ובמועצות הפועלים. תראה לי משרד ממשלתי אחד, משרד ממשלתי אחד – – –

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

משרד העבודה והרווחה.

סילבן שלום (הליכוד):

משרד העבודה, עם העובדים הסוציאליים, שהם בחוץ. אני מדבר על משרד מטה, לא משרד האנרגיה, שיש לו חברת החשמל או בתי-הזיקוק. 4,000 עובדים מקבלים משכורת מדי חודש כפוליטרוקים פוליטיים. הרי זה דבר שלא ייאמן. 4,000 עובדים – –

אברהם פורז (מרצ):

במסגרת המאבק באבטלה.

סילבן שלום (הליכוד):

– – כאשר רק לגביית המס, חבר הכנסת פורז, אתה יודע כמה עובדים יש בלשכת המס? – עבדו 1,000 עובדים, והיום יש 700 עובדים. 700 עובדים מועסקים רק בגביית הכסף. כמה עולה האחזקה של לשכת המס? – 10 מיליון שקלים, רק האחזקה השוטפת של לשכת המס.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

כמה כסף הם גובים?

סילבן שלום (הליכוד):

2.5 מיליארדי שקלים.

יעקב שמאי (הליכוד):

הביטוח הלאומי – – –

סילבן שלום (הליכוד):

הם גובים 2.5 מיליארדי שקלים. משום שהם גובים כל כך הרבה – צריכים לפקח על העניין הזה.

יעקב שמאי (הליכוד):

כמה כסף הם מוחקים?

סילבן שלום (הליכוד):

אם אתם לא רוצים שתהיה ביקורת המדינה, אם אתם לא רוצים לעשות ועדת חקירה, לפחות יעמוד שופט בראש ועדת הבחירות. מה רע בזה, ריבון העולמים, מה רע? יש שם מערך, יש ליכוד, אם אתם טובים – תנצחו. אני בטוח שיש לכם יתרון מסוים. אצלנו יש חברים בקופות-חולים: "לאומית", "מכבי" ו"מאוחדת". יהיה לכם. למה לתת הרגשה בקרב כל הציבור, שמה שנעשה שם הוא רק שחיתות, מהיום הראשון עד היום האחרון?

מבחינתי, אני מביא היום את ההצעה הזאת כהצעה מספר שלוש שלי. לאחר שלא נתקבלה ההצעה לגבי ביקורת המדינה, לאחר שלא נתקבלה ההצעה לגבי ועדת חקירה, אני לא ארפה, ואני מקווה שהצעת החוק הזאת תעבור, אף שממשלת ישראל מתנגדת להצעת החוק בכל מיני תואנות ובכל מיני הסברים; והסיבה היחידה, רבותי, היא לא לאפשר אולי ביטול אותו מונופול של מפלגת העבודה. אני לא הייתי מציע את הצעת החוק הזאת אילו חשבתי שהכול מתנהל שם כשורה. הסתדרות העובדים היא הגוף שהיום מציג את הכישלון הגדול ביותר.

יורם לס (העבודה):

"כור".

סילבן שלום (הליכוד):

אם הייתי אומר שרק "כור" נכשלה – – –

יורם לס (העבודה):

אני שואל אותך בתור כלכלן – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

— — —

סילבן שלום (הליכוד):

חבר הכנסת לס – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

20,000 איש, תתבייש לך – – –

סילבן שלום (הליכוד):

אלמלא שר האוצר יצחק מודעי – ואני אומר לך זאת בביטחון מוחלט – שהעריך את מר בני גאון ונתן לו את הצ'אנס, לא היה שום סיכוי בעולם ש"כור" בכלל היתה קיימת היום.

יורם לס (העבודה):

כל הכבוד.

סילבן שלום (הליכוד):

אתה יודע מה קורה בעניין של "כור"? כאשר מודעי חתם אתם הסכם, בהסכם כתוב: כשתחזרו להרוויח, תשלמו 6% מהרווחים שלכם במשך 12 שנה, בא השר שוחט ומוותר להם על זה. אדוני השר שוחט, ויתרת על 6% מרווחי "כור" ל-12 שנה. מוותר. "כור" הרוויחה 300 מיליון דולר בשנת 1992, 6% הם 18 מיליון דולר, כפול 12 שנה – זה מעל 200 מיליון דולר. ויתר ככה. ולתעשייה האווירית אין לראש הממשלה 400 מיליון לזרוק. ל"כור" – חופשי.

אם הייתי אומר שרק קופת-חולים נכשלה, הייתי אומר שראשי קופת-חולים לא בסדר. אם רק "הסנה" היתה נכשלת, הייתי אומר שרק ראשי "הסנה" לא בסדר. אבל אם קופת-חולים נכשלת, אם "הסנה" נכשלת, אם "כור" נכשלה בעבר, יש מצב מאפיין – שלמעלה יש בעיה.

שר האוצר א' שוחט:

כמה דקות הוא מדבר?

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מודדת את הזמן, זה בסדר.

אורי אור (העבודה):

אם מודעי היה כל כך מוצלח, למה הוא לא פה?

סילבן שלום (הליכוד):

מה זה שייך להצלחת מודעי, חבר הכנסת אורי אור? אני רק ציינתי עובדה לגבי "כור", ששם השיקולים לא היו פוליטיים, כי אילו היו לשר האוצר מודעי שיקולים פוליטיים, הוא היה צריך להעיף

את "כור" מכל המדרגות, אבל היה לו שיקול של טובת המשק, וזה ההבדל בין הליכוד לבין מפלגת העבודה. אצל הליכוד – קודם כול המדינה ולאחר מכן הסקטורים. אצלכם, לצערי, זה תמיד שונה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת סילבן שלום.

גברתי שרת העבודה והרווחה, התייחסותך להצעה, בבקשה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת חוק הבחירות להסתדרות, התשנ"ג–1993, של חבר הכנסת סילבן שלום, נועדה, כפי שנאמר – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אבקש שקט.

יעקב שמאי (הליכוד):

גברתי השרה, את מבקשת לחפות על חברייך בהסתדרות, על כל השחיתויות שלהם?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

חבר הכנסת שמאי, לי אין בעיה להגיד מה אני חושבת, לכן אני לא צריכה סיוע. לפעמים אנחנו באותה דעה ולפעמים לא.

הצעת החוק של חבר הכנסת סילבן שלום נועדה, כפי שנאמר בדברי ההסבר שלה, להחיל את דיני הבחירות לכנסת על הבחירות לוועד הפועל של ההסתדרות ולמועצות הפועלים. זה לא נושא אחד, של שופט. זו הצעת חוק שמשתרעת על עמודים רבים מאוד.

ההסתדרות, רבותי חברי הכנסת, הינה ארגון עובדים וולונטרי ועצמאי. יש לה חוקת בחירות משלה, ואין שום צורך ואין מקום להתערבות המחוקק בדרכי ובנהלי הבחירות לוועד הפועל של ההסתדרות ולמועצות הפועלים.

אמנה מס' 87 של ארגון העבודה הבין-לאומי בדבר זכות ההתאגדות של ארגוני עובדים ומעבידים קובעת בסעיף 3, שלארגוני עובדים ומעבידים הזכות לקבוע בעצמם את החוקה שלהם ולבחור את נציגיהם בחופש מלא. זכות זו כוללת גם את חובת השלטונות להימנע מלהתערב בענייניהם של ארגוני עובדים ומעבידים, ואילו הצעת החוק של חבר הכנסת סילבן שלום מהווה התערבות בוטה בעניינים אלה. לדוגמה, הצעת החוק מנסה לקבוע למי תהיה הזכות לבחור ולהיבחר לארגון העובדים; מי יוכרו כסיעות, כיצד יורכבו ועדות הבחירות וכדומה. כל אלה עניינים, שזכותה של ההסתדרות לקבוע לעצמה ללא התערבות מבחוץ.

חוקת הבחירות היחסיות של ההסתדרות הינה ענפה ומפורטת וכוללת התייחסות מפורטת לבחירות למועצות הפועלים. חוקת הבחירות מתעדכנת מדי פעם על-ידי ועידות ההסתדרות, ובין ועידה לוועידה על-ידי מועצת ההסתדרות. רק לפני כמה חודשים נעשה עדכון של חוקת הבחירות, וגם בישיבתה הקרובה של מועצת ההסתדרות, שתתקיים ב-4 בנובמבר, יש על סדר-היום תיקונים בחוקת ההסתדרות.

יעקב שמאי (הליכוד):

תיקונים לעיוותים.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אתה חבר שם, אני לא חברה שם. אתה חבר במועצת ההסתדרות, אני לא חברה.

כמו-כן קיימת ועדת חוקה קבועה, הפועלת כל הזמן, והיא מכינה את הצעות התיקונים לחוקה. קיימת אפוא מערכת מסועפת ומעודכנת של הוראות וכללים בקשר לעריכת הבחירות בהסתדרות, ואין שום צורך והצדקה להתערבות במערכת זו.

אם מדובר בשמירה על טוהר מידות, הרי כבר קיים חוק בחירות לגופים ציבוריים, התשי"ד-1957, הקובע בסעיפים 8 עד 11 עבירות פליליות בגין מעשים שונים שיש בהם כדי להשפיע שלא כדין על הבחירות ומהלכן, או להפריע לניהול התקין של הבחירות, כך שגם היבט זה מוסדר.

גברתי היושבת-ראש, לאור כל האמור לעיל, אני מציעה לכנסת להסיר את הצעת החוק הנדונה של חבר הכנסת סילבן שלום מסדר-יומה של הכנסת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שרת העבודה והרווחה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה בעד או נגד הצעת החוק בקריאה טרומית. נא להצביע.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 16

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 19

נמנעים – 1

ההצעה להסיר את הצעת חוק הבחירות להסתדרות, התשנ"ג–1993,

מסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

16 בעד, 19 מתנגדים, נמנע אחד. אני קובעת שהצעת החוק לא התקבלה.

הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – סייגים להשתתפות במכרז לשידורי רדיו), התשנ"ג–1993 (הצעת קבוצת חברי כנסת)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת להצעת חוק תשע"ז – הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – סייגים להשתתפות במכרז לשידורי רדיו), התשנ"ג–1993, מאת קבוצת חברי כנסת. ינמק מהמקום חבר הכנסת אברהם פורז.

אברהם פורז (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, מדובר בהצעת חוק של חברי כנסת מסיעות שונות, שהם חברים בוועדה המיוחדת הקיימת לנושא זה: דליה איציק, אברהם בורג, תמר גוז'נסקי, בני טמקין, שאול יהלום, אברהם יחזקאל, לימור לבנת, רוני מילוא, יהושע מצא, דן מרידור, אברהם רביץ ואנוכי.

מטרת ההצעה למנוע מה שנקרא: בעלות צולבת באמצעי התקשורת, לקראת הוצאת המכרזים לרדיו מקומי. אנחנו רוצים למנוע את האפשרות שגופים, שכבר יש להם זיכיון, בין בערוץ השני ובין בטלוויזיה בכבלים, או גופים שיש בבעלותם עיתון, יוכלו להשתתף גם במכרזים לגבי הרדיו המקומי.

הערה נוספת ואחרונה. אני מסכים לתנאי שהתנתה הממשלה, שבמשך חודש ימים לא יידון העניין בוועדה המיוחדת. הסיבה לכך שהעניין מתעכב עד כה היא המחלוקת הקיימת בין השר שמעון שטרית, שהוא השר הממונה על חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, לבין השרה שולמית אלוני, בשאלה מי השר שצריך להיות אחראי לנושא הרדיו המקומי.

אני מפציר בממשלה, שבתוך החודש הקרוב תביא את העניין הזה לידי הכרעה ותודיע לנו מי השר הממונה. אם הממשלה לא תחליט, בעוד חודש נתחיל לטפל בחוק, ואנחנו נקבע מי יהיה השר הממונה על נושא הרדיו המקומי. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת פורז. כבוד שר החינוך והתרבות, בבקשה.

שר החינוך והתרבות א' רובינשטיין:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מסכים להעברת הצעת החוק לוועדה המיוחדת לקראת הכנתה לקריאה ראשונה, בכפיפות לתנאי שהזכיר חבר הכנסת פורז.

רק רציתי להציע כי הוועדה, בהכנת החוק לקריאה ראשונה, תעשה אולי הבחנה בין עיתונים שיש להם ייצוג במערכת הטלוויזיה הקיימת, בערוץ-2 ובטלוויזיה בכבלים, לבין כאלה שאין להם ייצוג. שכן כוונת הצעת החוק, כפי שאני מבין אותה, היא למנוע השפעה רבה מדי של עיתון שכבר יש לו מכשיר טלוויזיוני. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר החינוך והתרבות.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה בעד או נגד הצעת החוק בקריאה טרומית. נא להצביע.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 26

נגד – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון סייגים להשתתפות במכרז לשידורי רדיו), התשנ"ג–1993, לוועדה המיוחדת לחוק הרשות

השנייה לטלוויזיה ורדיו נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

26 תומכים, אין מתנגדים, נמנע אחד. הצבעתו של חבר הכנסת מצא לא נקלטה. אני מבקשת להוסיף: 27 תומכים, אין מתנגדים, נמנע אחד. אני קובעת שהצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – סייגים להשתתפות במכרז לשידורי רדיו), התשנ"ג–1993, עברה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדה המיוחדת לרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעות לסדר-היום

עלייה במספר דורשי העבודה במשק

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת לנושא הבא בסדר-היום – הצעות לסדר-היום מס' 2326, 2335, 2344 ו-2349, בנושא: עלייה במספר דורשי העבודה במשק. אני מזמינה את ראשון המציעים, חבר הכנסת יצחק לוי. בבקשה.

יצחק לוי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, גברתי שרת העבודה והרווחה, רבותי חברי הכנסת, בתחילת השבוע התפרסמו ידיעות מדאיגות בדבר עלייה ברמת האבטלה, העמקת האבטלה בחודש ספטמבר. גברתי השרה, את עצמך הגבת בעיתונות על הידיעות האלה והודית, שבאמת כך המצב, שיש עלייה באבטלה, שיש העמקת האבטלה.

אני רוצה לחסוך בזמנה של הכנסת ולא אקרא את כל הנתונים שפורסמו, מכיוון שאני משער שכל מי שרצה והתעניין בנושא קרא את הנתונים האלה. אני גם משער ששרת העבודה והרווחה עצמה תביא את הנתונים, ולכן אני רוצה לחסוך בזמן.

אני רוצה לשאול, מה התקווה שיש היום למובטלים, לקראת שנת התקציב החדשה? אני זוכר שבשנה שעברה, בחודש אוקטובר, עלה שר האוצר לדוכן והציג את התקציב לשנת 1993 ואמר: יש בתקציב הזה בשורה למובטלים. דבר ראשון, קיצצנו את כל ההשקעות של הממשלה ביש"ע, נפסיק לבנות שם, נפסיק להשקיע בתשתית. לעומת זה, כל הסכומים האלה ילכו למיגור האבטלה, יושקעו בעיירות הפיתוח, יושקעו בתשתית.

דן תיכון (הליכוד):

750 מיליון שקל.

יצחק לוי (מפד"ל):

750 מיליון שקל יושקעו בתשתיות, יושקעו בעיירות הפיתוח. והנה אמר לנו שר האוצר, ואני מדבר על חודש אוקטובר 1993: אי-אפשר לראות מייד את התוצאות. אז הוא אמר, שהממשלה מכהנת רק כמה חודשים, אבל בשנה הבאה תראו שבתוך שנה השתנתה התמונה, בתוך שנה תראו שאחוזי האבטלה יורדים, בתוך שנה תראו שעומק האבטלה פוחת, שתהיה פריחה כלכלית; הנה, יש לנו כסף.

ובכן, לממשלה היה כסף, ואני לא יודע מה היא עשתה עם הכסף הזה. 750 מיליון שקל שקוצצו מתקציב יש"ע, ערבויות שנלקחו, וכל שנה מדובר בסכום של 2 מיליארדי דולר, כמדומני, שהממשלה יכולה לקחת ולנצל – גברתי השרה, איפה התשתיות? איפה הירידה באבטלה?

אני רוצה להזכיר לך, שעשית ניסיונות מספר של עבודות יזומות. קראת לזה בשמות אחרים, אבל כך היה הדבר. ראית את כאבם של האנשים ואמרת: אני יכולה להישאר ללא שום עשייה, ולכן יזמת עבודות ייעור במסגרת קרן-הקיימת לישראל, יזמת עבודות אחרות לתקופות מסוימות, כדי להקל על המובטלים. אני יודע שעשית מאמצים בעניין הזה. אני לא מכחיש שמצדך נעשו מאמצים, והמאמצים האלה אולי נשאו פירות לתקופות מסוימות, או ריכזו מעט בעיירות מסוימות, כשלקחת על עצמך כפריקט להקל את האבטלה בהן – קצת ריכזו את השבר, אבל מבחינה מעשית, כללית, לאומית, השבר לא נרפא אלא העמיק. ואני חושב שכאן שרת העבודה והרווחה צריכה לתת לנו תשובות ולהגיד לנו לאן הלך הכסף, ומה עם כל התוכניות של הממשלה? מדוע האבטלה ממשיכה לגאות?

אני רוצה להעלות נקודה נוספת, שאינני יודע אם בספסלי העבודה הריקים עכשיו מישו שם לב אליה, לפחות מבחינה לאומית. הולך השר פרס ממקום למקום, מבירה לבירה, מתעשיין לתעשיין, ומגייס כספים למען הכלכלה הפלשתינית העתידית, כאשר על-פי תורתו ועל-פי משנתו הוא סובר, שתהליך השלום יכון רק אם יפתרו בעיות הכלכלה ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה. ולכן הקהילייה האירופית משקיעה, האמריקנים משקיעים, הגרמנים משקיעים וכולם משקיעים, על-פי בקשתו של שר החוץ הישראלי. אבל איפה משקיעים? משקיעים בעזה, ביריחו, בשכם, משקיעים במקומות האלה.

אני רוצה לשאול אותך, גברת נמיר, שרת העבודה והרווחה, האם אמרת פעם בממשלה, שאם יכון השלום, הבסיס לכך שהשלום יכון הוא פתרון הבעיה הכלכלית, כפי שאומר שר החוץ – האם זה רק חד-צדדי? האם כדי שייכון השלום לא צריך לפתור גם את הבעיות הכלכליות של מדינת ישראל, אלא

רק את הבעיות הכלכליות של הפלשתינים? האם נכון הדבר שהממשלה, או שר החוץ לפחות, עושה היום מאמצים אדירים כדי לגייס כספים למען הפלשתינים? האם הוא עושה אותם מאמצים כדי לגייס כספים למען מדינת ישראל וכדי לגייס משקיעים?

האם אפשר לקבל נתונים כמה משקיעים השקיעו השנה במדינת ישראל? היכן הוקמו מפעלים חדשים? האם בדימונה הוקם מפעל חדש? האם באור-עקיבא הוקם מפעל חדש? האם בנתיבות הוקם מפעל חדש? היכן הבשורות הגדולות ששר האוצר אמר לנו בשנה שעברה, שהנה, יש בשורות גדולות, והנה אנחנו הולכים להיגאל?

אף שאנחנו ערב תקציב, ואני יודע שפה מדובר במדיניות תקציבית, אני מציע לדון בנושא הזה במליאת הכנסת. יש לערוך דיון נוקב מאוד ואמיתי, מכיוון שעם כל הכבוד לתוכנית השלום, שאני מתנגד לה והממשלה תומכת בה, הבעיות החברתיות אינן יכולות לעמוד מן הצד. אי-אפשר להוביל עם לשלום ולהרעב אותו. אי-אפשר להוביל עם לשלום ולהגיד לו: כל הבעיות החברתיות שלך אינן מעניינות אותי.

לכן, אני מציע, גברתי היושבת-ראש, להעלות את ההצעה הזאת לדיון במליאת הכנסת. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק לוי. אני מזמינה את המציע הבא, חבר הכנסת דוד מנע, אחריו – חבר הכנסת יעקב שפי, ואחריו – חברת הכנסת ענת מאור.

דוד מנע (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו כחברי כנסת מחויבים לכך, שבמאבק חברתי לצמצום האבטלה, כולנו חייבים להיות יד אחת, כי בסופו של דבר נושא האבטלה או נושאים חברתיים אחרים פוגעים בכלל עם ישראל, וסופנו שאנחנו כולנו חייבים לסייע ולעזור.

בתקופה של הממשלה הקודמת, ממשלת הליכוד קלטה קרוב ל-420,000 עולים חדשים והאבטלה הגיעה ל-11%. לולא היתה עלייה מסיבית כזאת של עולים חדשים, האבטלה בקרב הישראלים היתה מגיעה ל-7%–7.5%. הגיעו 420,000 עולים חדשים. היתה אבטלה, אבטלה גבוהה, אבטלה קשה. רוב העולים החדשים התאכזבו מהממשלה שהיתה, הצביעו באופן מסיבי נגד הממשלה, והממשלה שילמה את מלוא המחיר. והנה, זה שנה וחצי העלייה מגיעה בקצב דל, כמה אלפים בחודש, כמה אלפים בשנה, והאבטלה לא פוחתת.

כשאני הייתי בתפקיד ממלכתי, תמיד מצאו לנכון לנגח אותי ואת האחרים: למה האבטלה כזאת גבוהה, ומה אנחנו עושים. נשאלת השאלה: מה עושים עכשיו? מה עושים היום כדי להוריד את האבטלה? מה עושים היום כדי לצמצם את האבטלה? מה עושים היום, כשיישובים שמעולם לא היו מוקד אבטלה הופכים המובילים בארץ בנושא זה? כל הזמן ידענו שערך היא עיירת פיתוח מובילה.

אמרו: ערד וכרמיאל הן סמל לערי הפיתוח. והנה, עכשיו, ערד הולכת להיות בין המובילות בארץ מבחינת היקף האבטלה.

רמת האבטלה היא אותה רמה, אף שאין עולים חדשים. האבטלה תלך ותגדל. מדוע? משום שאין מדיניות לצמצום האבטלה.

אני לא מאשים פה משרד זה או אחר, אני מאשים את הממשלה כולה. עבודות יזומות הן אולי דבר טוב בעתו, לתקופה קצרה, אם יש תוכנית לתעסוקה רחבה יותר בעתיד. אם הממשלה תבוא ותאמר: יש לנו תוכנית לצמצום האבטלה על-ידי הקמת מפעלים חדשים בכמה אזורים, על-ידי פטור ממס הכנסה לכמה מפעלים, או פטור מארנונה לכמה מפעלים, על מנת לעודד אותם לבוא ולקום באזורים שונים – בזה אנחנו נצמצם בעתיד את האבטלה. אם כך הדבר, בשלב ביניים יש אולי מקום לתעסוקה יזומה; כשלב ביניים, עד להשמה. אבל אסור להפוך את העבודות הזמניות לדבר קבוע, שהרי בסופו של דבר, בלא תוכנית האבטלה תמשיך ותגדל.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, קליטת ישראלים בענף הבניין נכשלה לחלוטין. הכניסו מעל 5,000 עובדים זרים לענף הבניין, הקבלנים התחייבו לקלוט עובד ישראלי מול כל עובד זר, והדבר לא נעשה.

יתר על כן, גברתי שרת העבודה, כשאני עזבתי את תפקידי ב-1 במאי 1992 עמד מספר הפיליפיניות – שימי לב, גברתי השרה – על 1,100 בלבד. שמרנו על המספר הזה כל השנים. היום מספר הפיליפיניות עלה, בתוך שנה וארבעה חודשים אל מעל 2,100; עלייה של 1,000 בתוך שנה וכמה חודשים. יש לי הרושם שהיום, בנושא הזה של העובדים הסיעודיים יש דלת פתוחה ומביאים הרבה. רואים זאת בתל-אביב, רואים זאת בגוש-דן. יש בכל מקום מודעות. כל אחד יכול להביא ולהעסיק, והמספר גבוה יותר ממה שציפינו. מדוע לא להעסיק רוסיות? מדוע לא להעסיק עולים חדשים בעבודות מהסוג הזה?

דבר נוסף – מדברים על כל מיני פרויקטים. הפרויקט האחרון שכל אחד מעלה אותו כשיש איזה חור תקשורת הוא פרויקט תעלת-הימים. כמה שנים מזינים את הציבור ואת התקשורת בפרויקט הזה שנקרא תעלת-הימים, או פרויקטים אחרים. כולנו יודעים שבסופו של דבר הפרויקטים האלה לא יוקמו, ומי שתולה בהם תקווה לצמצום האבטלה, הרי תקוותו לשווא.

דבר נוסף, התעשיות הביטחוניות. אנחנו עומדים מול חבית של אבק שרפה בתעשייה האווירית, בתעשייה הצבאית. בימים הקרובים, ועדי העובדים המיליטנטיים הללו יבואו לידי ביטוי. אני חושב שבסופו של דבר הם דואגים לציבור עובדיהם. התעשייה האווירית ירדה מ-23,000 עובדים ל-16,000. בלא תוכנית אלטרנטיבית לתעסוקה בתעשייה האווירית, יפוטרו עוד אלפי עובדים מהתעשייה האווירית, מהתעשייה הצבאית ומהתעשיות הביטחוניות כולן. זה התחיל ברפא"ל, זה נמשך בתעשייה הצבאית וזה ייגמר בתעשייה האווירית. זה אבק שרפה שמאיים על כולנו.

לא נעשה מספיק על מנת לצמצם את האבטלה. לא נעשה מספיק על מנת להשים עובדים בעבודה, לא נעשה מספיק על מנת להביא הזמנות לעובדים. העובדים היום בשירות התעסוקה, או באגף להכשרה מקצועית, לא עושים מספיק, לצערי, על מנת להביא הזמנות לשטח, לצאת לשטח, בין שזה נובע מחלוקת עבודה לא נכונה בשעות העבודה ובין שלא יוצאים מסיבות שונות. צריכים לצאת, לבוא

למפעלים ולהביא מקומות עבודה. יש לסייר בכל מפעל ומפעל ולנסות לגרד עבודה; ואפשר למצוא עבודה.

בסופו של דבר, צריכה להיות פעילות, דינמיות, ליצירת מקורות תעסוקה.

בזמן היו סדנאות למובטלים, על מנת ללמד אותם איך לגשת למקומות עבודה חדשים.

לכן, לצערי, למרות הכול, למרות סדרי העדיפויות החדשים שדיברו עליהם, מספר המובטלים לא צומצם. להיפך, לפי פרסומים שונים גם מספר המשפחות העניות גדל, וזה למרות כל ההבטחות.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת מנע, זמנך תם.

דוד מנע (הליכוד):

סבורני שעל הכנסת לקיים דיון דחוף ויסודי בנושא זה, על מנת לגבש עמדה ודעה בנושא זה, על מנת לצמצם את האבטלה, כי בסופו של דבר האבטלה פוגעת בכולם. כולנו יחד, ללא הבדל סיעות, מפלגות, חברי הכנסת כולם יחד מחויבים למאבק הזה לצמצום האבטלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דוד מנע. אני מזמינה את חבר הכנסת יעקב שפי. אחריו – חברת הכנסת ענת מאור.

יעקב שפי (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, גברתי שרת העבודה והרווחה, חברי הכנסת, ב-14 ביולי שנה זו, מעל דוכן זה, עת פקידי האוצר התפארו בנתונים המצביעים על ירידה באבטלה, אמרתי כי הירידה נובעת מהסגר, מעבודות יזומות ומצמצום העלייה, ולא מפתרון כלכלי אמיתי.

הייתי שותף אז לדעתה של שרת העבודה והרווחה, שהתעמתה עם שר האוצר וצמרת משרדו, שטענו כי הירידה באבטלה הינה תוצאה של גידול וצמיחה במשק, ולכן מגמת הירידה באבטלה תימשך. הנתונים היום מוכיחים את צדקת דברי השרה ואת צדקת דברי מאמצע חודש יולי.

אני יודע שהאופנה האחרונה היא חליפה דיפלומטית מחויטת המיועדת למפגשים עם ראשי מדינות ועמים או לכנסים כלכליים בין-לאומיים. אני מכיר ומעריך את התועלת והחיוניות שיש במפגשים אלה. אינני מזלזל בהם כפי שאותם גורמים במשרד האוצר או במערכת הפוליטית מזלזלים באלה המייצגים קבוצות גדולות בעם. "פופוליסטים" הם קוראים לכל אלה המבקשים לזעוק את מצוקת המובטל. "פופולזם" הם קוראים לכל דרישה הבאה לסייע לנזקקים ולשכבות מצוקה.

אתם לא צריכים פופוליסט כמוני שיגיד לכם, שהאבטלה מתגברת ומאיימת להגיע לממדים שהיו לה בתחילת השנה. אתם לא צריכים שילמדו אתכם, כי מאחורי כל מספר יש אדם כואב וממורמר, מאחורי כל סטטיסטיקה עומדת משפחה המתקשה בחיי היום-יום ונאבקת על קיום מינימלי. אתם לא צריכים שילמדו אתכם, אולי רק להזכיר לכם שאין הרגשה קשה מזו של אדם שאיבד את מקום עבודתו. לא רק את יכולתו כמפרנס מאבד אדם זה, אלא את כבודו, את מקומו כמבטיח עתידה של משפחתו, ולעתים את מקומו בקהילה ובחברה שבה הוא חי.

האבטלה, הבטלה והשעמום יוצרים רגשות ייאוש, חוסר אונים והתמרמרות, שאינם תורמים לחברה הישראלית, לרגש הזדהות עם המדינה ולרצון לתת ולתרום למענה. אזרחים אלה מרגישים מקופחים, נעזבים ונשכחים.

ברצוני לומר למובטלים ולכל אלה שחרב הפיטורין מונחת על צווארם: אינני עוזב ושוכח אתכם. אלחם בכל כוחותי ובכל יכולתי האישית והפרלמנטרית את מלחמתכם הצודקת, גם אם הדבר כרוך באי-הליכה בתלם, בהצבעות נגד הממשלה.

התקופה האחרונה עמדה בסימן בשורת השלום והפיוס, בשורה על המהפך המדיני שאותו הבטיחה מפלגת העבודה. בשעה שכמה מחברי נפגשו עם מנהיגי מדינות ערב והפלשתינים, נפגשתי אני עם מובטלים רבים, עם אלפי עובדים המאוימים בפיטורין. בזמן שראש הממשלה ושר החוץ מבשרים לעם את בשורת השלום, אין בשורה למובטלים, יש חרב הפיטורין.

בצער ובכאב אני מביט בעיניהם של המועמדים לפיטורין ואין בפי בשורה, אלא רק התחייבות לעשות את המירב למענם, גם אם מדובר בהצבעות נגד הממשלה המבקשת לפטר אלפי עובדים חרוצים, נאמנים ומוכשרים. לא אוכל לתמוך בממשלה המבקשת לחסל את עתידם ואת העבודה המאורגנת בישראל.

בימים אלה אני עוסק בתוכנית הבראה לעובדי התעשייה האווירית. התעשייה האווירית תהיה בת 40 שנה בעוד חודשים מספר. 36 שנים מתוכן הרוויחה החברה והכניסה למדינה מיליארדים של דולרים. החברה מפרנסת כ-100,000 נפש ומניעה את גלגלי המשק מחוצה לה בסכום של כ-400 מיליון דולר בשנה. תרומתנו לביטחון המדינה היא אדירה, ועוד עבודה רבה וחשובה לפנינו. מחזור המכירות הינו ללא תקדים, ואין חברה בישראל המתקרבת לסכומים אלה של מיליארד וחצי דולר בשנה.

לצערנו, נקלענו למשבר בעקבות הצמצום בענף התעופה והנשק בעולם. הסכמנו להצטמצם ב-1,500 עובדים ולוותר על 15% מן השכר לפני כשנה. אך כיום דורשים מאתנו לוותר, נוסף על כך, עוד על עשרות אחוזים מן השכר ולפטר עוד 2,500 עובדים.

איפה הקברניטים שלנו? מדוע הדירקטוריון, האוצר, משרד הביטחון וההנהלה לא צפו את התהליך ולא הובילו אותנו בעוד מועד לשינויים המתחייבים מהתהליך העולמי? חוכמה קטנה היא לבוא בטענות אל העובדים ולדרוש מהם לשלם את המחיר. אנו העובדים מוכנים לתת יד לתוכנית הבראה הגיונית, אך לא למסמך כניעה, שיחסל את עתידם של עובדינו.

בימים אלה פתחו עובדי התעשייה האווירית במאבק למען המשך קיומם וקיום החברה. אנו דורשים שתוכנית הבראה תאפשר לאותם עובדים שיעזבו לצאת בתנאים הולמים ובכבוד, ולעובדים הנשארים – שימשיכו לפרנס את משפחותיהם בכבוד למען עתידם ולמען עתיד החברה.

לסיכום, לפני שנה וחצי ממשלתו של רבין, ביוזמתו המלאה, תוך הטלת כל כובד משקלו כראש ממשלה, שמה לה בראש סדר העדיפויות את המלחמה באבטלה, במקביל למסלול המדיני. מאז ועד היום שמענו על מתן עדיפות למסלול המדיני, אבל המלחמה באבטלה התקשתה למצוא מקום מכובד בסדר-היום של הממשלה, הכנסת או התקשורת.

אני קורא לראש הממשלה ולחברי הממשלה: התחייבנו בפני העם ללחום באבטלה, ועל כך ניתן לנו אמון העם. ממשלה שתזניח את המלחמה באבטלה, ממשלה שמפטרת אלפי עובדים, ממשלה המבקשת לחסל את העבודה המאורגנת במדינת ישראל – לא תזכה בתמיכתי. עליה לשנות את דרכה בנושא. יש לבחון מחדש את דרכי המאבק באבטלה, ויש לגנוז מייד את הרעיון של פיטורים המוניים.

במקביל, אני קורא לשר האוצר לכלול בתקציב המוגש את הסכומים הנדרשים למאבק באבטלה ולתוכניות הבראה של מפעלים במצוקה. הצעת תקציב שלא תכלול מרכיבים אלה לא תוכל לזכות בתמיכתי. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת שפי. אני מזמינה את אחרונת המציעים בנושא זה, חברת הכנסת ענת מאור; בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברות וחברי הכנסת, גברתי שרת העבודה והרווחה, לשמוע את נציגי הליכוד באים בטענות לממשלה זו על האבטלה ועל מחדליה – זה יותר מאשר תמוה. מי שגרם ל-11% מובטלים היה הממשלה הקודמת. מי שעמד בראש שירות התעסוקה הקודם יודע מה היתה המדיניות ואיך התחרות החופשית צמחה ופרחה. לפיכך, אל לה, לאופוזיציה, למרות חילופי התפקידים, לשכוח את האחריות הענקית המוטלת עליה, את תרבות האבטלה שצמחה במדינה ולא היתה נחלתה בעבר, ואת פילוסופיית הפערים.

לעומת זאת, כמי שעלה לשלטון – ואני נמנית עם הקואליציה הזאת – תחת הדגל והססמה של שני דגלים ושתי משימות, תמוה כיצד ירידה מ-11% ל-10% מובטלים מספקת אותנו.

אני חושבת שהכניסה לסמטה הלא-חיונית מספיק של הוויכוח על נתונים אין בה די. לפי הנתונים שמשרד האוצר טרח לפרסם היום, הוא רוצה לטעון לכאורה, כאילו נתוני משרד העבודה לא מדויקים מספיק ואינם נשענים על מציאות בשטח, מה שאני חושבת שאיננו נכון – אבל לא זה העיקר.

איש אינו חולק על כך, שעיקר התעסוקה צריך לבוא מצמיחה כלכלית. השאלה היא, האם די בצמיחה הכלכלית, או שצריכה להיות גם מעורבות ממשלתית על-ידי הקמת קרן ליצירת מקורות תעסוקה. זאת מחלוקת אחת שמשרד האוצר טועה בה, וגם בה הוא מנווט כאילו יצירת מקורות תעסוקה היא רק במסגרת הקרן הקיימת, דבר מאוד מכובד כמובן, ולא יצירת עשרות אלפי מקומות תעסוקה בהשקעה בתשתית ההון האנושי, תוך הגדרת משימות.

המשימה לשנה זו היא ירידה ל-8% אבטלה. לא די להוכיח שיש ירידה באבטלה, השאלה הקובעת היא, מה שיעור הירידה.

השאלה השנייה היא, איך מורידים, האם על-ידי פגיעה גסה בעובדים ובתנאי עבודתם, או לא. צדקו אלה שקראו כאן את קריאת הביניים. מנופפים כל הזמן לנגד עינינו בהישג של "כור", כאשר המחיר הוא 20,000 מפוטרים.

לא הייתי כל כך נסערת אילו לא היו מכינים לנו עכשיו פוטורים של אלפי עובדים נוספים בכל החזיתות. אבל נושא התעשייה האווירית הוא המצמרר ביותר. במסמך שהוגש לעובדים על-ידי ההנהלה, וההנהלה הגישה זאת בגיבוי שר האוצר – בשיחה שקיימה ועדת העבודה והרווחה עם שר האוצר, הוא אמר לנו מה הם ארבעת התנאים:

א. פוטורים. מדברים על 4,000 מינימום, והמרחיקים לכת מדברים על 8,000.

ב. הורדת שכר. רבותי, במסמך שהוגש לעובדים מדובר על 40%. אני בעד הורדת שכר, כי כנשים אנחנו נאבקנו כל השנה על הקטנת הפערים בשכר. יש עובדים שמרוויחים הרבה מדי, ויש נשים ופועלי ייצור שמשתכרים משכורת עלובה. עיני לא צרה בהורדת משכורות, וגם ועד העובדים מכיר בצורך בזה, אך לא ב-40%.

ג. ניתוק ההסכמים. ניתוק ההסכמים הוא מושג שמשמעותו לפורר את ההסכם הקיבוצי. למה? בגין מה, ולמה מבית-מדרשה של מפלגת העבודה? חברי השרים וחברי הכנסת מהעבודה, אני פונה אליכם: מדוע?

והדבר האחרון: "בלי וטו של ועד העובדים". "כן, לשבור" של ז'בוטינסקי, ביעדיה ובמעשיה של מפלגת העבודה. כך נשיג צמיחה כלכלית?

ומה אין בתוכנית? אין בה אחריות של הנהלה ושל המנהלים. אני בוגרת לימודי עבודה, ואני יודעת שמנהל הוא תמיד האחראי, ואני באמת מאמינה בזה. איפה הדין-וחשבון של קרת? איפה הדין-

וחשבון של אריה פנסי? איפה הדין-וחשבון של אברהם אהרן? מדוע הממשלה לא דורשת גם אחריות של ההנהלה?

אין גם יזמות. קרה משהו במדינה, חתמנו הסכם שלום מאז התחילו את המשא-ומתן עם העובדים בתעשייה האווירית. איפה ההשקעה של הממשלה בהסבות מייצור תעשייתי לייצור אזרחי? בשביל זה צריך מו"פ – מחקר ופיתוח, בשביל זה צריך מיליארדים. מדינות הכי קפיטליסטיות עושות את הדבר הזה. להתנות את מעורבות הממשלה קודם כול בשבירת ועד העובדים? האם הפועלים הם האחראים?

יש שינוי בכל העולם, וטוב שיש. טוב גם שערכה של התעשייה האווירית ושל התעשייה הצבאית ירד. אבל לפטר עובדים? יש פה מאמר של פרופסור גלברזון, והוא לא חשוד בתמיכה בעובדים, יש לי הרבה מחלוקות אתו. בארצות-הברית הגיעו למסקנה, שזה אובדן של משאב אנושי בלתי רגיל. במקום להסב את העובדים האלה, אנשים בגיל 25-40, ולנצל את הידע שלהם לדברים שעוד נצטרך אותם, ולהזמין השקעה בין-לאומית, לא רק לשטחים אלא גם אלינו – ואני בעד ההשקעה בשטחים, וכולנו יודעים שההשקעות הכרחיות גם שם – לא עושים את הדבר הזה.

ועוד, אין הידברות עם ועד העובדים. אני אומרת זאת באחריות מלאה, אחרי הביקור של ועדת העבודה והרווחה. נפגשתי עם ועד העובדים. יושב-ראש הוועד הוא חבר כנסת, והוא יושב אתנו, וחברי הוועד הזמינו את עצמם לישיבה במפ"ם. ועד העובדים הבין שצריך, והוא רוצה לשקם את התעשייה האווירית, כי האנשים לא חיים בחלל, אף שהם עובדים בתעשייה האווירית. מדוע ראש הממשלה ושר האוצר לא נפגשים אתם? מדוע קודם כול לכפות עליהם ועל ההנהלה תנאי כניעה, כפי שנאמר לנו כאן? אלה אנשים מפורטים חדשים.

אתמול שמענו פילוסופיה, בישיבה של הקואליציה. אנחנו ממשלה סוציאל-דמוקרטית, ואני מבינה שיש ויכוחים על המינון, אבל לנסוע למזרח הרחוק ולהתלהב מסין, שאין בה אופוזיציה, האם זאת היא הדמוקרטיה שאנחנו רוצים? ומסינגפור להתלהב, שאין בה תנאים סוציאליים? אנחנו שמענו פילוסופיה חדשה: תחרות. אנחנו בעד תחרות, אבל לא ג'ונגל, לא ג'ונגל חברתי. אנחנו בעד מעורבות ואחריות, והתחרותיות צריכה להיות רק בצורה הזאת.

ובכן, חברי הכנסת, אני חושבת שהממשלה הזו עשתה הרבה יותר מקודמותיה בנושא צמצום האבטלה. מי שאחראי לשיעור הנורא של 11% הוא ממשלת הליכוד, וזה התחיל בממשלת האחדות הלאומית. אני רוצה להזכיר לכולנו, שכאשר דיברו על 7% מובטלים, שנצטרך כביכול להסתגל למספר הזה, היד של כולנו רעדה, ובדין. אבל מי שלא מציב לעצמו משימות חדות דיין לצמצום האבטלה עד כדי 8% – זו הממשלה הזו.

מי שגורס תחרות חופשית בלבד, בלי מעורבות ממשלתית, ועומד לעשות נזק חברתי כלכלי אדיר, קודם כול לפי הדוגמה של התעשייה האווירית, אבל לא רק בה, בפילוסופיה של שבירת ועדי עובדים, בפילוסופיה שרוצה לפגוע בהסכם הקיבוצי, ולא שם דגש בתקצוב המדינה למקורות יצירת תעסוקה – זו הממשלה הזאת.

אני מציעה לחברי הבית לקיים על כך דיון במליאה, ולתבוע מן הממשלה קרן השקעה ליצירת מקורות תעסוקה; לא פגיעה בארגון העובדים, לא פגיעה בהסכם הקיבוצי, כן יצירת תשתית לתחרות כלכלית, עם אחריות לעובדים ותוך מעורבות ושיתוף שלהם. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת ענת מאור. גברתי שרת העבודה והרווחה, התייחסותך בבקשה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתכבדת להשיב על הצעותיהם לסדר-היום של חברי הכנסת יצחק לוי, דוד מנע, יעקב שפי וענת מאור.

אני מודה ומתוודה שאני מרגישה שלא בנוח עם הנושא, בהיותי חברת ממשלה שצריכה להשיב על ההצעות האלה. וזאת משום שאין זה סוד שבישיבות הממשלה אינני פוסקת להיאבק על דעתי בנושא התעסוקה והאבטלה, ואני לא ארים ידי מזה, אבל לצערי הרב דעתי בנושא זה היא עדיין דעת מיעוט.

אני אומרת את הדברים האלה גם כחברת ממשלה. אני לא אעלים מפני הכנסת אף לא נתון אחד, ויהיה הוא החמור ביותר לגבי – – –

משה נסים (הליכוד):

זו תשובת הממשלה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

סליחה, אני זוכרת גם תשובות שלך. כל אחד על-פי סגנונו ועבודתו. אולי בממשלה יש יותר סיכוי להשפיע. הוויכוחים שיש לי עכשיו מזכירים לי את הוויכוחים שהיו לי אתך.

בחודש ספטמבר לא חל שינוי משמעותי במספרם של דורשי העבודה. בניכוי השפעות עונתיות והשפעת החגים הסתכם מספרם ב-122,500, לעומת 122,400 בחודש הקודם. לצערנו, חלקן של הנשים בכלל דורשי העבודה עלה מ-58.2% ל-60.3%.

בחודש ספטמבר נמנו תשעה יישובים כמוקדי אבטלה, לעומת עשרה יישובים בחודש הקודם ושלושה יישובים בחודש יולי. היישובים הם: אופקים – עם שיעור אבטלה של 16.3%; רהט – 13.7%; שדרות – 13.4%; יוקנעם – 12.1%; ירוחם – 11.9%; שלומי – 11.7%; אור-עקיבא – 11.5%; אריאל – 11.2%; עכו – 9.9%.

כפי שאמרתי פעמים מספר בעבר, רבותי חברי הכנסת, אין למשרד העבודה והרווחה כלים ואמצעים ליצירת מקומות העבודה החדשים הדרושים בכל שנה, ואין זה ייעודו של משרד העבודה והרווחה ליזום וליצור את מקומות העבודה הללו. זוהי משימתה, מגמתה של הממשלה כולה.

על-פי הבטחתה לשנות את סדר העדיפויות הלאומי, משקיעה הממשלה משאבים ניכרים ביצירת מקומות עבודה על-ידי פיתוח התשתית בענפים שונים, אך מאמצים אלו של הממשלה יניבו פירות רק בטווח היותר-ארוך, ובינתיים שומה עלינו לתת פתרון ביניים לטווח הקצר.

בנושא זה, בתחום האפשרויות שלי כשרת העבודה והרווחה, פעלתי בשלושה אופנים במקביל: ייזום עבודות מיידיות, הקפדה על מתן דמי אבטלה אך ורק למי שאין בידינו להציע לו עבודה וסיוע לענפים שונים בקליטה של עובדים ישראלים במקום עובדים זרים ועובדי יש"ע.

במסגרת העבודות המיידיות מועסקים על-ידי קרן-הקיימת לישראל ורשות העתיקות 3,500 עובדים, שהיו רשומים בלשכות התעסוקה כמקבלי הבטחת הכנסה. יתרונו של פרויקט העבודות המיידיות הוא בכך, שהוא מאפשר טיפול נקודתי ומהיר במקדי האבטלה.

כך לפני ימים מספר – וצר לי על הדוגמה המזערית הזאת, אבל ביישוב כמו אופקים היא יכולה להיות די משמעותית – אישרתי מתקציב משרד העבודה והרווחה מכסה של 100 מקומות עבודה יזומים בתחום הארכיאולוגיה לעיירה אופקים, שעלתה לראש רשימת מוקדי האבטלה בגין הקשיים של מפעל "עוף הנגב" והפסקת הסבסוד של שכר פועלי החקלאות בגוש-קטיף.

פרויקט העבודות היזומות הניב שתי תוצאות חשובות. האחת, מספר מקבלי גמלה להבטחת הכנסה בעילה של חוסר תעסוקה ירד באופן ניכר, מ-29,800 בפברואר 1993 ל-18,160 ביוני 1993, ירידה של 39%, ובמספר – 11,630 אנשים, שעד אז קיבלו הבטחת הכנסה. הירידה ניכרת, רבותי חברי הכנסת, בקרב גברים בלבד, משום שהעבודות המיידיות יועדו בעיקר להם. מספר הנשים המקבלות גמלה להבטחת הכנסה בעילה של חוסר תעסוקה עדיין עומד על 11,600, שהם 64% מכלל מקבלי הגמלה.

התוצאה השנייה, רבותי חברי הכנסת: בעקבות פרויקט העבודות המיידיות גדל מספר הסיורבים, מ-3,700 ברביע הראשון של 1993 ל-7,030 ברביע השני, עלייה של 3,330, 89%.

הדרך הנוספת שנקטתי בכלים העומדים לרשותי כשרת העבודה והרווחה היתה עידוד המעבר לעבודה ישראלית, בעיקר בענפי הבניין והחקלאות.

בענף הבניין, מכלול הצעדים בתחום ההכשרה והתעסוקה הביא לכך, ש-20,000 עובדים ישראלים הצטרפו לענף הבניין מאז הוטל הסגר על השטחים. המשרד החל בהכשרה מקצועית בת שישה חודשים למובטלים ישראלים. במסגרת זו לומדים 2,854 חניכים, 1,730 מהם נמצאים כעת בסטאז' באתרי הבנייה. 615 מובטלים נוספים הופנו להכשרה פנים-מפעלית בת ארבעה חודשים ועובדים באתרים. נוסף על כך, למעלה מ-3,000 עובדים בלתי מקצועיים מועסקים בענף בתמורה להיתרים שנתנה הממשלה לכניסתם ארצה של 5,500 עובדים זרים. אני מודה שאכן לא הגענו למכסה

שהצבנו לעצמנו בשכנוע ישראלים ובהעברתם לעבודה בענף הבניין, אף-על-פי, רבותי חברי הכנסת, שהמספר של 20,000 ישראלים שהצטרפו לענף הבניין מאז הסגר הוא כשלעצמו מספר מרשים ביותר.

בענף החקלאות קשה ביותר לשלב עובדים ישראלים. לכן החלטנו לסבסד את העסקתם של עובדים ישראלים. כיום משתתף המשרד בשכרם של 1,350 ישראלים, אך בהעדר תקציב ועקב חוסר נכונות מצד האוצר לעיקרון של סבסוד שכר ירד מספרם בראשית נובמבר ל-500, ובינואר יסתיים הפרויקט בכלל.

דן תיכון (הליכוד):

את מצליחה לשכנע את האוצר לאשר את התקציב.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני לא מצליחה. יש לי הצלחות כמו שהיו לי אצל משה נסים, בדיוק אותו דבר.

משה נסים (הליכוד):

זה לא מדויק.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

היו בליכוד שרים, שהיתה לי אתם שפה משותפת. אני מודה שאתך לא. הנה, אני אובייקטיבית, אתך לא.

דן תיכון (הליכוד):

אבל לשושנה ארבלי-אלמוזלינו היתה שפה משותפת.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

תרשה לי, חבר הכנסת דן תיכון, אני אמרתי דברים מאוד קשים וגלויים, כחברת ממשלה, על דעתי בנושא התעסוקה.

משה נסים (הליכוד):

צריכה להיות תשובת הממשלה על מצב התעסוקה, ולא של שרת העבודה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני מבקשת מכבודו להתיר לי לסיים את הדברים, אולי עוד תהיינה הפתעות, מי יודע.

משה נסים (הליכוד):

זה לא בידי להתיר.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אתה מפריע, לכן אני מבקשת שתתיר לי.

משה נסים (הליכוד):

זו לא הפרעה, זו הערה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

הפסקת הסבסוד בשכר לחקלאות בשיא העונה תפגע קשות בענף ובניסיון לשלב ישראלים בחקלאות. לכן, בעצה אחת עם שר החקלאות, אנו עומדים לפנות לראש הממשלה בימים הקרובים ולבקשו להעמיד את מספר הפועלים ששכרם יסובסד על 1,500 החל מנובמבר שנה זו.

הצעדים שמניתי, רבותי חברי הכנסת, תרמו תרומה משמעותית לצמצום ממדי האבטלה, כפי שקרה במשק במחצית הראשונה של השנה. אך, כאמור, מגמת הירידה נבלמה והעלייה במספר המובטלים מלמדת, שיש להוסיף וליזום מקומות עבודה עד אשר יגדל הביקוש לעובדים במשק.

רבותי חברי הכנסת, אני אומרת זאת בממשלה, אמרתי זאת בכנסת, ואני חוזרת ואומרת: כלכלת מדינה ומשק לא בנוים מעבודות יזומות, מסבסוד שכר ומהחמרה בחוקים של דמי אבטלה. בכך לא אומר שמצינו, יש עוד הרבה מה לעשות, אבל הלכנו כברת דרך רצינית למדי. אנחנו חייבים לכוון את הצמיחה במשק בצורה כזו, שבאותם אזורים שהם מוקדי האבטלה הקשים, באחוזים זה הנגב, במספרים זה חיפה והצפון, תהיה מעורבות של הממשלה, לא להשאיר זאת לשוק החופשי. גם

הנשיא קלינטון, במדינה קפיטליסטית, ארצות-הברית, לא משאיר זאת לשוק החופשי בלבד. חייבת להיות מעורבות ממשלה חזקה הרבה יותר בקידום תשתיות, בהרחבת מפעלים, בהקמת מפעלים, קודם כול ובראש ובראשונה באזורים מוכי האבטלה.

אני יודעת שהמשרדים השונים בממשלה נרתמים לפעילות הזאת. משרד התיירות, לדוגמה, ישקיע בשנת 1994 88 מיליון שקלים בפיתוח אתרי טבע ואתרים ארכיאולוגיים, ובכך ייצור קרוב ל-2,000 מקומות עבודה. ב-1994 יפתחו 770 חדרי מלון חדשים, שיספקו עבודה לכ-500 עובדים. משרד התעשייה והמסחר ימשיך בשנה הקרובה בהסטת תקציביו למוקדי אבטלה הזקוקים לטיפול נקודתי. בתקציב המדינה לשנת 1994 הוקצו 2.7 מיליארדי שקלים לפיתוח תשתיות שונות, ובכללן כבישים, מים וביו, תשתית תעשייתית ותשתית תיירותית, זאת נוסף על השקעות בתשתית של גופים חוץ-תקציביים, בהיקף של כ-6 מיליארדי שקל.

בפרייקטים אלה גלום פוטנציאל תעסוקתי גדול, הן במהלך ביצועם והן בכך שהתשתית המתרחבת תיצור תנאים לעידוד השקעות וצמיחה, ואני רוצה להזכיר שמדובר בהשקעות "בזק", בהשקעות חברת החשמל ובהשקעות אחרות.

אני רוצה לסיים כאן ולומר, משמעות הנתונים היא שהצמיחה עדיין איננה נותנת את אותותיה, בוודאי לא כמענה לבעיית האבטלה.

אני רוצה לומר לחבר הכנסת יצחק לוי, שלפי תפיסתי, אין שום סתירה בין מהלכי השלום ובין התמקדות רצינית בבעיות החברה, ובראש ובראשונה ביצירת מקומות עבודה.

יצחק לוי (מפד"ל):

עובדה ששר החוץ מגייס כסף לפלשתינים ולא לצורכי פתרון בעיות האבטלה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

סליחה, אני לא שר החוץ. אני שרת העבודה והרווחה.

יצחק לוי (מפד"ל):

— — —

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני עונה לך כחברת הממשלה, ואני אומרת לך שהממשלה הזאת יודעת, אם חפצת חיים היא, חיים פוליטיים, שאם היא לא תיתן תשובות משמעותיות בנושא התעסוקה, בעייתה תהיה חמורה ביותר. לכן, אני בטוחה ומאמינה שהממשלה כולה, כולה ללא יוצא מן הכלל, נוכח הנתונים המדאיגים, מדאיגים ביותר, ולא רק אותי כחברת הממשלה, תעשה את המאמצים הגדולים ביותר, וזה בכוחה, להתמודד עם הנגע. אני אומרת את זה לך, חבר הכנסת לוי, כמי שרגיש כל כך לבעיות החברה. בעיית התעסוקה היא המפתח לטיפול בבעיות החברה.

לכן, גברתי היושבת-ראש, למרות הביקורת אני אופטימית ומאמינה, ואני רוצה להציע שדווקא הפעם, דווקא בנושא שהוא מטריד, ובצדק, את כל היושבים בבית הזה, נקיים בנושא הזה דיון במליאה, כי דיונים בוועדות יש רבים, אפשר לעשות אותם גם ביוזמת יושבי-ראש הוועדות וחברי הוועדות. אני מציעה שיתקיים דיון במליאת הכנסת על נושא התעסוקה ועל מדיניות הממשלה בנושא הזה. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אם כן, חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה, מאחר שהשרה מסכימה לקיים דיון במליאה

— — —

דן תיכון (הליכוד):

על כל ההצעות?

היו"ר ע' מאור:

כן. אנחנו ניגשים להצבעה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 20

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ע' מאור:

ברוב של 20, ללא מתנגדים וללא נמנעים, הוחלט שההצעות לסדר-היום בנושא "העלייה במספר דורשי העבודה במשק" תידונה במליאת הכנסת.

הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון – נוקשות החוק)

(הצעת חבר הכנסת י' לוי)

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעות חוק של חברי הכנסת. אני מזמינה את חבר הכנסת יצחק לוי להגיש את הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון – נוקשות החוק); הצעת חוק תס"ה.

יצחק לוי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני שר המשפטים, שאני מבין שיתייחס מטעם הממשלה להצעות החוק בנושא זה, הנני מתכבד להציג לפני הכנסת הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון – נוקשות החוק).

רפאל אלול (העבודה):

אין חוק כזה?

יצחק לוי (מפד"ל):

יש תיקון. ההצעה הזאת היא תיקון.

רפאל אלול (העבודה):

אתה יותר ימני מגאולה כהן?

יצחק לוי (מפד"ל):

תיכף אסביר לך, חבר הכנסת אלול, מה אני מציע, ואתה תחליט אם אני ימני או לא.

רפאל אלול (העבודה):

יצחק לוי (מפד"ל):

אמרתי לך. אני לא יודע על מי אתה מדבר. יש גברת אחת שקוראים לה גאולה כהן, שהיום היא לא חברת כנסת. אינני יודע מה עמדותיה היום.

רפאל אלול (העבודה):

אני שומר עליך.

יצחק לוי (מפד"ל):

תודה רבה.

מורי ורבותי, הצעת החוק שלי היא בעלת סעיף אחד, בניגוד להצעת החוק של חבר הכנסת לנדאו, שיציג את הצעתו. הצעתי אומרת, שאין לשנות חוק זה, חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל, אין לשנות חוק זה אלא ברוב של 80 חברי הכנסת. זוהי הצעת החוק.

אני רוצה לומר פה לחברי הכנסת בקואליציה, בעיקר לחברי מפלגת העבודה, בזאת אנחנו נבחן את הכוונות האמיתיות שלכם – בכמה חוקים שנביא, כאשר החוק הזה הוא החוק הראשון בהם.

יש לנו חששות, ויש לנו חשדות אמיתיים בנושא ירושלים, שכאשר הנושא יגיע למשא-ומתן, הממשלה אולי לא תוכל לעמוד במה שהיא אומרת היום, שלא תהיה שום פגיעה בריבונות על ירושלים.

הבוקר שמעתי את השר רמון מתייחס לנושא ההתיישבות, התיישבות התק"ם, ההתיישבות באזור יריחו, באזור ים-המלח. אמר השר רמון: מבחינתנו, כאשר נבוא למשא-ומתן, אנחנו נדרוש שהישובים האלה לא יזוזו ממקומם וישארו וכו' וכו'. אבל אתם יודעים, אמר השר רמון, שבמשא-ומתן אי-אפשר להבטיח. אנחנו תמיד יודעים איך משא-ומתן מתחיל, אנחנו לא יודעים איך משא-ומתן נגמר. אלו דברי השר רמון.

אני אומר לכם, רבותי חברי הכנסת, יש לנו מספיק סיבות להאמין, שהדברים שאומר ראש הממשלה לגבי אותם לאוויים שהממשלה תעמוד בהם בתוכנית השלום, הם אינם לאוויים מוחלטים. קודם כול

כבר היו לנו הוכחות בעבר, כאשר בא ראש הממשלה ואמר: לא תקום מדינה פלשתינית; וגם היום הוא אומר כך, אבל כבר מחוגי הממשלה אנחנו שומעים שלא תהיה התנגדות לפדרציה או לקונפדרציה, וקונפדרציה עושים עם מדינות.

משה נסים (הליכוד):

שר החוץ וסגן שר החוץ, שבסך הכול הם קובעים לממשלת ישראל היום, מציעים קונפדרציה.

יצחק לוי (מפד"ל):

נכון, וקונפדרציה עושים בין מדינות.

סגן שר החוץ לא הוציא מן הדעת שתוקם מדינה פלשתינית. ואנחנו יודעים שהיום סגן שר החוץ הוא מרכיב מאוד מרכזי בקידום תהליך השלום, נושא ונותן עם ראשי הפלשתינים בכל מקום בעולם, מוביל מהלכים – – –

משה נסים (הליכוד):

מדינותו היא – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

הוא מוביל מהלכים מדיניים, מהלכים מדיניים חשובים. הוא כבר טווה גם את הקווים הראשונים של הסדר הקבע, אף שכרגע אנחנו דנים על הסדר הביניים.

ובכן, ראש הממשלה אמר שלא תהיה מדינה פלשתינית. ראש הממשלה אמר שלא נדבר עם אש"ף, והנה אנחנו מדברים. ראש הממשלה בא היום ואומר: אומנם כתבנו שבעניין ירושלים אנחנו נישא וניתן רק בשלב השני, בשלב הקבע, אבל היו בטוחים שאנחנו לא ניגע בריבונותה של ירושלים.

רבתי חברי הכנסת, אנחנו לא בטוחים. אנחנו לא בטוחים, אדוני שר המשפטים, ולו מפני שבמשא-ומתן אי-אפשר להיות בטוחים, וכדי להיות בטוחים צריך לחשק אותם לאווים שהממשלה היום מסכימה להם. ואם אכן דעתה של הממשלה היא דעה כנה, דעה אמיתית, דעה ברורה, דעה ללא היסוסים לגבי נושא ירושלים – הממשלה לא היתה צריכה להתנגד להצעת החוק הזאת.

משה נסים (הליכוד):

מי אומר שהיא התנגדה?

יצחק לוי (מפד"ל):

יש לי רמז לכך.

הממשלה לא היתה צריכה להתנגד להצעת החוק הזאת, הממשלה היתה צריכה לתמוך בה, היא היתה מוסיפה לעצמה אמינות. זה לא אומר שהמציע היה מסכים בגלל זה לשאר התוכנית, אבל אין ספק שכלפי עם ישראל היתה הממשלה מוסיפה לעצמה אמינות רבה אילו אמרה: נכון, לא היתה לנו ברירה, כתבנו את הנושא של ירושלים בנקודות המשא-ומתן בשלב הקבע, אבל אנחנו, חברי הכנסת, אומרים לכם: אנחנו לא נזוז מירושלים, וכדי להראות לציבור שאכן אנחנו כנים ואמיתיים, הבה ונשריין את חוק ירושלים, כדי שלא יהיה אפשר להזיז את ריבונות ישראל מירושלים אלא ברוב של 80 חברי כנסת.

אני רוצה להעלות עוד נקודה אחת. יש אמירה בעם, בממשלה, בכנסת, על כל מיני דברים שהם בקונסנסוס לאומי, והקונסנסוס הלאומי הזה פעמיים נפגע. היה פעם קונסנסוס לאומי שאין מדינה פלשתינית – לדעתי, הוא לא קיים; היה קונסנסוס לאומי בנושא של אי-דיבור עם אש"ף – הוא לא קיים. יש כל מיני דברים, אבל לדעתי, להבנתי, להערכתי, יש קונסנסוס לאומי, של רוב גדול מאוד בציבור, בנושא ירושלים, ובקונסנסוס הזה עדיין אני כולל היום גם את הממשלה. לא ייתכן שאם תבוא, חלילה, הצעה של פשרה כלשהי בנושא של ריבונות ישראל על ירושלים, הממשלה תבוא לכנסת ולא תעביר את זה ברוב מכריע של חברי הכנסת, שלא כמו הסכם העקרונות – שאומנם האישור בכנסת לא העלה ולא הוריד לגביו, כי ההסכם כבר היה חתום – שבא ועבר, לא אומר על חודו של קול אבל ברוב די קטן, והיו התחשבנויות האם הרוב הוא רוב יהודי או רוב ערבי, או כך או אחרת. כך ננהג לגבי ירושלים?

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא היה רוב יהודי.

יצחק לוי (מפד"ל):

כרגע אינני רוצה להיכנס לסוגיה הזאת, אבל הרוב היה כל כך קטן, שמחשבי החשבונות היו צריכים לעשות חשבונות האם היה רוב כזה או אחר. האם כך ננהג לגבי ירושלים? האם מישהו מעלה על דעתו שאפשר יהיה לפגוע בריבונותנו על ירושלים שלא בקונסנסוס, כאשר אני בטוח שהקונסנסוס הלאומי לגבי ירושלים יהיה כזה שלעולם לא נפגע בריבונותנו על ירושלים?

לכן, רבותי חברי הכנסת, אני פונה לכל הבית, אפוזיציה וקואליציה גם יחד, לכל המפלגות: בואו נביא בשורה לעם הזה, העם הזה מודאג, העם הזה מוכה מבחינה מסוימת. רק עכשיו החלפנו דברים עם סגן השר מוטע גור. אתמול השתתפנו שנינו בחגיגת עשור לנווה-דקלים, ולשנינו נקרע הלב לראות מה קורה שם.

קריאה:

יצחק לוי (מפד"ל):

כן, אדוני, אתה תראה את הדאגה, לך ליישובים ותראה שהאנשים מרגישים רעידת אדמה, הם מרגישים שבתיהם נהרסים. הם ובני משפחותיהם, שגרים בפתח-תקווה, בתל-אביב, בירושלים ובכל מקום אחר.

רן כהן (מרצ):

דאגה של ההתנחלויות, אתה צודק שזו דאגה אמיתית וקשה, גם אם לא מוצדקת.

יצחק לוי (מפד"ל):

נכון מאוד.

רן כהן (מרצ):

אבל בעם הזה 2% מתנחלים.

יצחק לוי (מפד"ל):

זה לא 2%; 2% גרים שם, אבל אתה יודע שמדובר במשפחות מאוד רחבות ובציבור מאוד רחב. על כל פנים, ההרגשה היא קשה וכבדה מאוד. בואו נצא היום לפחות עם בשורה פורתא לעם ונגיד: רבותי, הכנסת התאחדה על כך שלגבי ירושלים יש קונסנסוס מלא, שלגבי ירושלים אין חילוקי דעות, הכנסת חישקה את עצמה בצורה כזאת שלא ייתכן שתהיה פגיעה בריבונותנו על ירושלים.

ראש הממשלה דיבר על נקודות מספר, ואני חוזר ואומר לסיכום: זה מבחנה של הממשלה, האם הדברים כנים או האם הדברים אינם כנים.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לומר עוד משפט אחד לסיום.

היו"ר ע' מאור:

נותרה לך חצי דקה.

יצחק לוי (מפד"ל):

יאסר ערפאת, הפרטנר שלנו לשיחות, אינו מתבייש להעלות בכל פורום את תביעתו בנושא ירושלים, אף שהוא יודע שהנושא הזה לא מוסכם. הוא בא ואומר בצורה מפורשת: אנחנו נתבע שבירת המדינה הפלשתינית תהיה בירושלים. הוא אינו עושה חשבונות שאמירה כזאת או אמירה אחרת תקלקל במשא-ומתן, אין אצלו מושג כזה.

רן כהן (מרצ):

את זה הוא אמר גם לפני שנה ולפני שנתיים, למה לא הגשת אז את הצעת החוק שלך?

יצחק לוי (מפד"ל):

נכון, אתה צודק, כי אז לא היה משא-ומתן עם ערפאת. לכן, כאשר ערפאת אמר את זה אז, ההתייחסות היתה אחרת. היום יש משא-ומתן.

רן כהן (מרצ):

אין היום משא-ומתן על ירושלים.

יצחק לוי (מפד"ל):

ציטטתי קודם את דברי השר רמון, שבמשא-ומתן יודעים איך מתחילים ואף פעם לא יודעים איך גומרים; ברגע שעולה נושא למשא-ומתן איך יודע איך תגמור אותו.

אם העניין של ירושלים יהיה הנקודה האחרונה שתעכב את חתימת השלום, הממשלה תעמוד בפני בעיה קשה מאוד. אנחנו צריכים לתת חוזק לחוסנה של ירושלים, אנחנו לא יכולים להשאיר את זה לרגע האחרון. תארו לעצמכם שבכל הנקודות נגמר המשא-ומתן, ונשאר העניין של ירושלים, מה תעשה אז הממשלה? האם היא תפוצץ אז את המשא-ומתן בנושא ירושלים? לדעתנו, כן. צריך להפסיק את המשא-ומתן, אם אכן הדרך היחידה לסיימו היא לפגוע בריבונותנו על ירושלים. אגב, זו היום עמדת הממשלה, אלא שהממשלה יכולה לחזור בה.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני מבקש לסכם ולומר: כאן באמת מבחן האמינות האמיתי של ממשלת ישראל לגבי אותם עקרונות שהיא קבעה לעצמה בעניין המשא-ומתן לשלום.

אני פונה אל כל חברי הבית, כל מי שעניינה של ירושלים יקר לו, כל מי שבטוח ומשוכנע שאנחנו לא צריכים לפגוע בריבונותנו על ירושלים, לתת יד להעברת החוק הזה להמשך החקיקה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק לוי.

אדוני שר המשפטים, אתה עונה על שתי ההצעות בצוואתא.

הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון – סייגים לשינוי)
(הצעת חבר הכנסת ע' לנדאו)

היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון – סייגים לשינוי). חבר הכנסת עוזי לנדאו, בבקשה. זו הצעת חוק תתקל"ט.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לכאורה כולם מסכימים שבירושלים אין ויתורים, היא בבת העין. בכל זאת, מדוע חוק שיבטיחנו בכך ויגן על ריבונותנו בירושלים, מדוע חוק זה המובן מאליו? הסיבה היא משום שעם ממשלה זו שום דבר איננו מובן מאליו, רוב מה שהבטיחה הפרה, וצריך שהכנסת תחסן את הממשלה הזו מפני עצמה.

אדוני היושב-ראש, יש לעם ישראל ניסיון רע בנושא עמידתה של הממשלה בהתחייבויות מאז קמה. הדברים אמורים לגבי נושאים כבדים היורדים לשורש קיומנו, הקווים האדומים; גם לנושאים שבהם התחייבויות אישיות שנתן ראש הממשלה; אני חייב לומר שגם בעניין רצף ויתורים נמשך בנושא ירושלים.

והנה, ראש הממשלה הלוא הבטיח למתיישבי הגולן כי מי שירד מהרמה, בלשונו, מפקיר את ביטחונו של ישראל – הם הצביעו עבורו בהמונים – היום הוא מוכן לרדת מכל הרמה.

ראש הממשלה הבטיח שלא יהיה משא-ומתן עם אש"ף, לא ישונה חוק המפגשים, אבל ראש הממשלה הסכים לשינוי חוק המפגשים, ובהיחבא, מאחורי הקלעים, אישר משא-ומתן עם אש"ף, והדבר הסתיים בטקס מרשים על מדשאת הבית הלבן מול מצלמות הטלוויזיה, כשראש הממשלה נותן לגיטימציה ליאסר ערפאת.

ראש הממשלה הרי אמר שהוא מתנגד ל"זכות השיבה", אבל בהסכם בינו לבין ערפאת, עקורי 1967 חוזרים במאות אלפיהם.

ראש הממשלה אמר: לא תהיה מדינה פלשתינית – במצע מפלגת העבודה – חזק, נחוש, בעוז. ראש הממשלה, מאז הבחירות מדבר אחרת, הוא כבר מדבר על אש"ף כמו היה הסוכנות, הוא מדבר על כך שאולי תקום ישות שלא בהכרח תהיה מדינה. ראש הממשלה אומר עכשיו: אולי אנחנו בעד קונפדרציה – כשאנחנו יודעים שקונפדרציה היא בין שתי מדינות. קיסינג'ר אומר את האמת שאתם חוששים לבטא בינתיים: מדינה פלשתינית קום תקום.

ראש הממשלה דיבר על התנחלויות ביטחוניות, על התנחלויות פוליטיות, ואמר שוב בנחישות, בעוז: על יישובי בקעת-הירדן לא נוותר. השבוע אמר סגן שר הביטחון, מר גור, לאחר פגישה עם המתיישבים, שביקשו ממנו להתחייב כי לא תהיה נסיגה וכי האוטונומיה לא תחול בשטח הזה: יש דינמיקה פוליטית.

אדוני היושב-ראש, אלה קווים אדומים של ראש הממשלה, של מפלגת העבודה.

יש גם התחייבויות אישיות קטנות של מר רבין, שהוא לא עמד בהן. הנה, רק לפני שבועיים הוא אמר: די למחווה לאש"ף – תקשיב, חבר הכנסת רן כהן, אולי תלמד משהו – די למחווה לאש"ף. בתוך ימים מספר נוסע מר רבין לפגישה עם מר ערפאת – "מר" לשיטתכם – בקהיר, ואחר כך מתחילים לדבר על שחרור אלפי מחבלים, ומוכנים להביא להקלות בסגר לגבי ירושלים.

הנה רק לפני חודש, ביום שישי, אמר מר רבין לפני כל עם ישראל בטלוויזיה: אני לא אסע לווינגטון, והוא אמר זאת כדי שערפאת לא יזמן. אבל ביום ראשון, כעבור יומיים, יצא מר רבין לווינגטון, וביום שני הוא הופיע לצדו של ערפאת הלבוש מדי צבא, נגד דעתו של רבין, בהפקה משותפת – לוחץ ומסיים את הטקס בתקיעת-כף לערפאת על מדשאת הבית הלבן.

על הכול, רבותי חברי הכנסת, יש רצף נמשך של ויתורים בנושא ירושלים מאז קמה הממשלה הזאת על מכונה. ראש הממשלה התנגד לכך שפייצל אל-חוסייני יהיה חבר במשלחת הערבית הפלשתינית משום שהוא גר בירושלים והדבר מכרסם במעמדה של ירושלים מבחינתנו. אבל ראש הממשלה נסוג. מפלגת העבודה היתה מוכנה שערביי ירושלים יצביעו לאוטונומיה, אבל לא יוכלו להיבחר למועצת האוטונומיה, אבל ראו את הסכם רבין-ערפאת. בהסכם זה מתאפשר לערביי מזרח-ירושלים גם לבחור וגם להיבחר.

הנה בהסכם רבין-ערפאת אנחנו רואים בפעם הראשונה את ירושלים מופיעה כסעיף למשא-ומתן בהסדר הקבע בינינו לבינם בהסכמתה של ממשלת ישראל. חוג "משוב" של מפלגת העבודה הולך צעד אחד קדימה, והוא אומר שישראל צריכה לוותר כדי לאפשר ניהול של רובע או רבעים על-ידי

הערבים בירושלים. אבל לא רק חוג "משוב" על יוניו הטורפות. אנחנו רואים גם את מר רבין עצמו. בהסכם הערביות עם ארצות-הברית הסכים ראש הממשלה למעשה עם עמדת ארצות-הברית, הרואה במזרח-ירושלים שטח כבוש שהבנייה בו אסורה. עובדה היא שרק לאחרונה, כאשר הטיל הממשל האמריקני קנס כבד על ישראל וקיצץ 437 מיליון דולר בערביות, חלק מהקיצוץ הזה נובע מבנייה במזרח-ירושלים. ממשלת ישראל קיבלה את הדבר הזה. לא שמעתי שום קול של מחאה.

היום, כמובן, מודיע שר הבינוי והשיכון על בניית 1,900 יחידות דיור במזרח-ירושלים. אני מציע לקחת את ההכרזה הזאת של מר בן-אליעזר ברצינות הראויה לה. כשהנושא עולה בכנסת – פתאום נזכר כבוד השר להצהיר הצהרות, אבל צריך לשאול אותו היכן הוא היה בשנה האחרונה? בשנה וחצי האחרונה? ראוי לזכור שמשדד הבינוי והשיכון, בשנה וחצי האחרונה, הפסיק רכישה של דירות ליהודים במזרח-ירושלים. לעומת זאת היתה העלמת עין שיטתית מבנייה בלתי חוקית בהיקפים חסרי תקדים במזרח העיר, אינתיפאדה של בנייה ערבית בלתי חוקית, חלקה במימון גורמים עוינים. ומוסדות העירייה מוכנים לאשר בנייה לבתי-ספר במורד הר-הזיתים, ועכשיו, שימו לב, נוצר רצף ערבי קרקעי שהולך מעזרייה ומאבו-דיס אל מורדות הר-הזיתים, אל גת-שמנים, ומשם אל לבו של הר-הבית.

מה הסיכום, רבותי? רבים מאוד הקווים האדומים שנפרצו, מעטות ההבטחות שלא הופרו. לכן המסקנה היא פשוטה. מר רבין נעדר כושר עמידה אישי בלחצים, והממשלה נעדרת יכולת עמידה פוליטית. מר רבין מתגלה כאדם, שגם אם כוונתו טובה, אין ביכולתו לממש תחת לחץ. ממשלתו, היא ממשלה של 56 איש, שאיננה יכולה לעמוד על אינטרסים יהודיים וציוניים של מדינת ישראל.

אני רוצה לומר, שכדי שהממשלה תשיג רוב של 61 היא זקוקה לתמיכת חמישה חברי כנסת שאינם נאמנים למדינת ישראל כמדינה יהודית וציונית. יש להם סדר-יום אחר, כפי שהם אומרים זאת – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — —

עוזי לבדאו (הליכוד):

אני רק רוצה להזכיר; הסכם רבין-ערפאת, כאשר נדון בכנסת – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

איך לא נמאס לך לחזור על השקר הזה?

עוזי לבדאו (הליכוד):

— אושר ב-61 קולות, כאשר מתוכם זכה מר רבין לתמיכה של חמישה אנשים שלא הצביעו בעד ההסכם עם ערפאת משום שהם תומכים בישראל כמדינה יהודית וציונית, אלא הם תמכו בהסכם הזה משום שהם מייצגים אינטרסים של אויביה — — —

קריאות:

— — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

על כן, צריך לדעת, חבר הכנסת רן כהן, שכאשר היתה הצבעה בכנסת — —

רן כהן (מרצ):

— — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

— הסכם רבין-ערפאת לא זכה לתמיכתו של רוב הציבור היהודי והציוני. היו לכם רק 56 קולות. 59 אנשים התומכים בישראל — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — כמדינה יהודית וציונית לא תמכו — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — בהסכם הזה.

רן כהן (מרצ):

— — —

קריאות:

— — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — — אדוני היושב-ראש

היו"ר ש' וייס:

רגע, רגע. רק שנייה. חבר הכנסת לנדאו, תקבל זמן.

קריאות:

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

ההסכם לא עמד להצבעה, עם כל הכבוד.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מסכים עם ההערה של חבר הכנסת איתן.

היו"ר ש' וייס:

טוב, זהו, בבקשה להמשיך.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

ליצחק רבין אין כוונות טובות – – –

היו"ר ש' וייס:

בבקשה תמשיך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

קריאות:

– – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כדי להנהיג ממשלה – –

קריאה:

– – –

היו"ר ש' וייס:

אנחנו כבר לא קולטים בשעה כזאת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

– – שתשמור על האינטרסים היהודיים והציוניים בירושלים, צריך מר רבין לתמיכתם של מרצ, של דראושה, ושל האגף שמר פרס עומד בראשו בתוך מפלגת העבודה – – –

רן כהן (מרצ):

– – –

היו"ר ש' וייס:

אם הוא יסכים, בסוף הנאום אני אאפשר לך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אבל מרצ בעד ויתורים בירושלים, ומרצ בעד ויתורים בירושלים משיקולי נאמנות לעם ישראל. דראושה בעד ויתורים משיקולים הפוכים. פרס ילך בעצת ביילין עם מרצ. לרבין אין ברירה. אם ירצה להוסיף ולהנהיג את הממשלה, עליו לרצות את שותפיו, אחרת יעזבוהו. אני שואל, איך יעמוד בלחצם בעניין ירושלים? הוא ייתן להם לפרק את הממשלה? ופרס, ומפלגת מרצ, ייתנו לו לסכן את "תהליך השלום", שיתפוצץ אלא אם הם יוותרו בירושלים?

אדוני היושב-ראש, הממשלה הזאת לכודה במדיניותה, אינה יכולה להופיע בפני הציבור לאחר שהפליגה בויתורים ולומר: לא הצלחתי. זאת ממשלה שתוותר לכל דרישה של יאסר ערפאת.

אני רואה ציטוט של דברי חבר הכנסת זיסמן אתמול בישיבת מפלגת העבודה, שהוא מציע לצרף את המפלגה של מר דראושה ואת חד"ש לקואליציה. אומר לו סגן שר הביטחון מרדכי גור: אולי תשאל את דראושה מה דעתו על ירושלים? מה השיב זיסמן? – אני יודע שיש מחיר לתיאום עם חד"ש, ואני מוכן לשלם אותו. זה לא חוג "משוב". זיסמן הוא נץ, זה נץ שופרא של מפלגת העבודה. אם נץ בחכה הועלה, מה יעשו יוני רקק?

אדוני היושב-ראש, רבין אמר אתמול באותה ישיבה, שהוא לא מקבל הכשר מעוזי לנדאו לנאמנות לירושלים. אני מסכים, זה נכון, אבל רבין צריך לשכנע לא את עוזי לנדאו אלא את הציבור, שיעמוד בהתחייבויותיו בעניין ירושלים אחרת ממה שעמד בכל יתר הבטחותיו. השאלה איננה של נאמנות אלא של אמינות. הנה על אש"ף, שאותו שלל מר רבין, הוא אמר משנכנע: אין ברירה, מי שרוצה שלום – צריך את אש"ף. האם גם על ירושלים יאמר לכשייכנע: אין ברירה, אם רוצים שלום צריך לוותר על ירושלים?

קריאה:

כן.

עוזי לנדאו (הליכוד):

נכון, נכון.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, אתה מעבר לזמן. תשתדל להתמקד.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני כבר אסיים. אני רוצה לומר, שלא רק השר רמון אמר היום ליישובי צפון ים-המלח: יש לנו תביעות ביטחון אבל איננו יכולים לדעת מה יהיה. גם השר גור אמר: בדינמיקה פוליטית הכול יכול להשתנות. צריך לשאול את מר רבין. מי לידנו יתקע שהוא לא יאמר בעתיד, שיש לנו תביעות בירושלים אבל איננו יכולים לדעת מה יהיה? תהיה דינמיקה פוליטית?

אני רוצה לדעת, מדוע צריך עם ישראל לתת אמון בממשלה ולחוש בטוח בה יותר מאשר האמון שנותנים בה חברי התק"ם, מן הקיבוצים האלה שעכשיו עומדים בפני פירוק?

אני סבור, אדוני היושב-ראש, שהציבור צריך להבטיח את הגנת ירושלים מפני שתי אפשרויות: האחת – העדר יכולת עמידה של מר רבין, והשנייה – כוונת זדון של שרים בממשלה לוותרים. לממשלה זו אין כושר עמידה, ויש מי שמכרסם בה מבפנים. רבין אולי רוצה אבל איננו יכול – – –

קריאות:

— — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — — פרס, ביילין ומרצ יוליכו את הציבור שולל, ירמו ויגנבו את דעתו.

אני סבור, חברי הכנסת, שיש לחסן את רבין מפני חולשתו ויש לעזור לממשלה לעזור לעצמה. חוק זה הוא חוק של נייר לקמוס, וכוונתו להסיר את המסווה מעל פני מפלגת העבודה. זכות הציבור לדעת מי אתם באמת.

אם יש כוונה לשמור על ירושלים, צריך לתמוך בחוק הזה ללא היסוס, אבל אם מתנגדים לו, יש לזה משמעות אחת. אתם רוצים לוותר על ירושלים – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, יש – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

אנחנו צפויים למסע של הונאה, של גנבת דעת, של רמאות, כדי להסתיר את הכוונות האמיתיות שלכם. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

לפני שאתה מסיים, אתה מוכן להשיב על שאלה של חבר הכנסת רן כהן?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מוכן להשיב על השאלה, אני רק מציע שזה יהיה יחד עם שאלות ששייב עליהן גם כבוד השר. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

טוב, מה אני יכול לעשות? מדינה חופשית; כנסת חופשית.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר המשפטים – – –

רן כהן (מרצ):

– – –

היו"ר ש' וייס:

שוב אותך?

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת מצא, של נעליך מעל רגליך כשאתה מדבר על העבר הביטחוני שלי. אתה לך תמכור אבטיחים.

יהושע מצא (הליכוד):

– – –

רפאל אלול (העבודה):

– – –

היו"ר ש' וייס:

אתם רוצים הפסקה, חברי הכנסת? חברי הכנסת מצא, רן כהן, אלול, אתם רוצים הפסקה? אני מוכן לעשות הפסקה. חבר הכנסת פנחסי, אנא לשבת בטובך.

חברת הכנסת דליה איציק, ראיתי שהכינו לך פרחים ליום ההולדת, מזל טוב.

בבקשה, אדוני השר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

כבוד יושב-ראש הכנסת, חברי הכנסת, כל ממשלות ישראל, בראשות העבודה או בראשות הליכוד –
--

היו"ר ש' וייס:

סליחה, אני מבקש גם מאנשי הסגל של הכנסת. חבר הכנסת אלי דיין, בסביבה שלך. תודה רבה.
בבקשה, אדוני.

שר המשפטים ד' ליבאי:

כל ממשלות ישראל מחויבות לשלמותה של ירושלים כעיר הבירה הנצחית של עם ישראל ושל מדינת ישראל. הן מחויבות התחייבות חד-משמעית להיות ירושלים בריבונות ישראלית וכי תישאר בריבונות ישראלית.

ראש הממשלה יצחק רבין חזר והדגיש, שהממשלה הנוכחית קבעה בקווי היסוד כי ירושלים היא בירתה הנצחית של ישראל. העיר תישאר מאוחדת, וממשלה זו לא תסכים שהעיר או חלק ממנה יועברו לריבונות זרה.

משה פלד (צומת):

גם עם אש"ף?

שר המשפטים ד' ליבאי:

חברי הכנסת, ירושלים היא נשמתו של העם היהודי, סמל לאחדותו הלאומית, בירת מדינת ישראל מאז ומתמיד. בירושלים מלכו מלכי ישראל, בירושלים התנוסס לתפארה בית-המקדש, מציון יצאה תורה ודבר השם מירושלים. מאז ימי המלכים דוד ושלמה ירושלים היא הסמל לייחודו של עם ישראל והעם היהודי בתפוצות. ירושלים אינה רק בירת מדינת ישראל. ירושלים היא הבירה, הלב, הדגל, הסמל של העם היהודי כולו. בכל שמחה וחתונה יהודית לא נפקד מקומה של ירושלים: אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני. ובכל ליל סדר, בכל בית יהודי בכל מקום בעולם, אמר ואומר כל יהודי: לשנה הבאה בירושלים הבנויה, לשנה הבאה בירושלים. נצטוונו לעלות לירושלים שלוש רגלים בשנה, לעלות למרכז המדיני, הדתי והרוחני של עם ישראל.

שום ממשלה בישראל לא תהיה מסוגלת להתעלם מהקשר המיוחד במינו, האמיתי, בין העם לירושלים. מקומה של ירושלים בחיינו לא נקבע מעולם על-פי חוק או חוק-יסוד.

אני לא מתעלם מכך שירושלים חשובה וקדושה גם לבני הדת הנוצרית וגם לבני הדת האסלאמית, וזאת בין השאר משום הזיקה הקיימת מהבחינה ההיסטורית בין דתות אלה ובין הדת היהודית. לכן דאגו אבות המדינה במגילת העצמאות של מדינת ישראל להדגיש היטב, כי עקרון יסוד במדיניותה של ישראל הוא כיבוד חופש הפולחן של כל הדתות. לכן הקפידו כל ממשלות ישראל לאפשר חופש גישה לבני כל הדתות למקומות הקדושים בירושלים, וזאת אפילו גם בימים של איבה וטרור, גם בימים של הטלת הסגר. חזקה עלינו שנשמור גם בעתיד על זכויותיהם של בני הדתות האחרות בירושלים לחופש הפולחן, לחופש הגישה לכל אדם למקומות הקדושים לדת שאליה הוא משתייך.

עקרונות אלה של ריבונות ישראלית ויהודית על ירושלים הנחו את הממשלה שלנו בראשותו של יצחק רבין בכל משא-ומתן מדיני. עקרונות אלה הם שהנחו את נציגי ממשלת ישראל בכל מגעיה עם הפלשתינים ועם אש"ף.

היו"ר ש' וייס:

רגע, רגע, חבר הכנסת אלי דיין, אני מבקש.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מתי אנחנו מצביעים?

היו"ר ש' וייס:

אנחנו נצביע כאשר שר המשפטים יסיים את נאומו, ולפי התקנון הוא יכול לסיים בעד דקה או בעוד יומיים.

רון נחמן (הליכוד):

אז אולי נצביע בעוד יומיים?

שר המשפטים ד' ליבאי:

לכן, אף שירושלים קדושה למוסלמים, אף שירושלים חשובה ביותר גם לפלשתינים, אף שנציגי אש"ף חזרו והבהירו כי אינם יכולים לבגוד בזיקה שלהם לירושלים ולהתנכר לפלשתינים הרבים המתגוררים

בה כיום; למרות כל אלה, עמדה הממשלה שלנו בתוקף על כך, שאין אנו מוכנים לשום פשרה בעניין ירושלים.

עובדה היא שבהסכם העקרונות הוסכם במפורש, שלממשל העצמי הפלשתיני כאשר יקום לא תהיה שום זיקה לירושלים. האוטונומיה שניתנת לפלשתינים בתקופת המעבר אינה חלה על ירושלים בירת ישראל.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

מלבד השתתפותם בבחירות.

שר המשפטים ד' ליבאי:

ירושלים, על-פי מסמך העקרונות שנחתם בווישינגטון, היא מחוץ לכל הסדר ולכל פשרה, ומצבה יישאר כפי שהוא כיום – ירושלים אחת, שלמה, מאוחדת, בריבונות ישראל, כבירת ישראל.

נכון הדבר שהסכמנו במסמך העקרונות כי הפלשתינים רשאים להעלות לדיון את שאלת ירושלים במסגרת המשא-ומתן שיתקיים בעתיד על הסדר הקבע בינינו לבינם. זאת עשינו, משום שממשלות ישראל בעבר, בראשות העבודה וגם בראשות הליכוד, הסכימו לכך שהצדדים יבואו למשא-ומתן ללא תנאים מוקדמים. פירוש הדבר, שכל צד רשאי להעלות במשא-ומתן כל נושא, ללא זכות וטו לצד השני.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל לא הסכמנו לדון. הפעם אתם התחייבתם לדון.

משה נסים (הליכוד):

מה שאמרת איננו נכון. אנחנו אמרנו: ללא תנאים מוקדמים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

תקרא את מכתב ההזמנה למדריד. אני הנחתי, שכאשר נושא ירושלים יעלה על-ידי הצד השני, המשלחת של ממשלת הליכוד תקום, תעזוב את שולחן הדיונים ותפסיק את המשא-ומתן. הרי אתה לא מתכוון לזה ברצינות. זוהי זכות יסוד של כל צד למשא-ומתן, ומי שמבקש לשלול מצד כלשהו זכות זו, מגמתו ומטרתו היא אחת: לחבל במשא-ומתן המדיני, למנוע מראש מאחד הצדדים את היכולת

לבוא אל שולחן המשא-ומתן. שהרי עצם בואו למשא-ומתן, אפילו רצונו לדון בנושאים אחרים, מייד יתפרש כוויתור חד-משמעי, מידי וסופי על האינטרסים שלו באותו נושא, במקרה זה בעניין ירושלים.

ומכאן להצעה של חבר הכנסת עוזי לנדאו, המונחת בפנינו עכשיו. חבר הכנסת לנדאו הנכבד מציע לאסור בחוק-יסוד – – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר, אדוני יושב-ראש הקואליציה. אני מבקש. תודה רבה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חבר הכנסת לנדאו הנכבד מציע לאסור בחוק-יסוד על כך שממשלת ישראל תנהל משא-ומתן ישיר או עקיף על ירושלים. חבר הכנסת לנדאו מבקש בכך באופן גלוי לטרפד את הבסיס להמשך השיחות בווינגטון, המושתת על מכתב הזימון לוועידת-מדריד, המבטיח כאמור את זכותו של כל צד למשא-ומתן להעלות כל נושא לדיון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש – – –

היו"ר ש' וייס:

אחר כך הוא ישיב. נקצה זמן לשאלות.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני מוכן להשיב על כל שאלה בתום דברי. אני לא אגרר לפולמוס שאין לו גבול ואין לו מידות ואין לו נימוסים טובים.

חבר הכנסת לנדאו מבקש בהצעת החוק שהוא מציע לפגוע בעיקרון החוקתי היסודי, שבין בחירות לבחירות מוסמכת הממשלה לנהל את ענייני המדינה בהתאם לקווי היסוד שלה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

— — —

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

שר המשפטים ד' ליבאי:

נו, אתה צועק, אז מה? אז צעקת. ואם צעקת, אז מה? אנא, תשאל אחר כך, תעיר אחר כך, הרי אני מוכן לנהל אתך שיחה גם מעל הדוכן, ברשות היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

בלי גבול.

שר המשפטים ד' ליבאי:

מדוע צריך לפרוץ ולצעוק צעקה כלשהי? האם זה מכובד? האם זה עזר? שמעו אותך, ועכשיו שכנעת? אני באמת לא מבין. אפשר לא לשמוע, אפשר לצאת, אבל אני מצפה מכם למינימום של "והדרת פני הכנסת".

תוצאת החוק תהיה פגיעה בעיקרון החוקתי היסודי, כפי שאמרתי, שבין בחירות לבחירות מוסמכת הממשלה לנהל את ענייני המדינה בהתאם לקווי היסוד.

חבר הכנסת לנדאו מבקש שנעשה דבר חסר תקדים, נכתיב לממשלה בישראל על-פי חוק את דרך ניהול המשא-ומתן המדיני. כזאת לא היתה בישראל, ואינני מכיר דוגמה לכך במדינה דמוקרטית. בל ניתן ליצור תקדים חוקתי מסוכן, שהאופוזיציה — — —

חבר הכנסת ביבי נתניהו, אני נהנה לראות אותך בגבר, עם פניך, תודה.

דן תיכון (הליכוד):

אתה מושך זמן? תגיד לנו.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חס וחלילה. אני רוצה לדבר אל השומעים.

דן תיכון (הליכוד):

אני נהנה לראות אותך, וגם אותך.

שר המשפטים ד' ליבאי:

תודה; גם אני אותך.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, האם יש הגבלת זמן לשר?

היו"ר ש' וייס:

לא. לפי התקנון, לא.

משה קצב (הליכוד):

סעיף חדש.

היו"ר ש' וייס:

זה 44 שנים, מאז ימי הכנסת הראשונה. אבל אפשר ליזום בוועדת הכנסת שינויים. אני ביררתי, אין הגבלת זמן.

משה קצב (הליכוד):

אפשר לעשות משהו אחר, להודיע לנואם שאין אפשרות לגייס חברי כנסת.

היו"ר ש' וייס:

אני יכול להודיע דבר כזה? אני מציע שתעבירו לו את האינפורמציה הזאת בפתק. איך אני יכול להודיע דבר כזה, בשם האובייקטיביות של היושב-ראש?

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אפשר לסגור את זה אל תוך הלילה?

היו"ר ש' וייס:

גם עד יום שישי.

דן תיכון (הליכוד):

אפשר לקבוע שההצבעה תהיה היום בשעה 21:00.

היו"ר ש' וייס:

אני לא יכול, אני לא יודע מתי השר יסיים את הנאום. חברי הכנסת, הרי אתם יודעים את מגבלות התקנון, הדברים הרי כל כך גלויים פה וחשופים.

יהושע מצא (הליכוד):

אפשר לצרף את זה להצבעה מלפני שבועיים...

היו"ר ש' וייס:

רבותי, על-פי התקנון אין גבול לנאום השר, אין גבול למספר ההסתייגויות בנאום התקציב.

רון נחמן (הליכוד):

אין גבול לציניות. על ירושלים מדברים בציניות? נצביע במוצאי שבת.

היו"ר ש' וייס:

אפשר לא להפריע ולאפשר לשר לנאום.

מיכאל איתן (הליכוד):

באיזו מסירות נפש הם נלחמים – – – למסור את ירושלים.

רון נחמן (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רון נחמן, אני אפסיק את הישיבה, אז תגידו שעשיתי זאת במתכוון. אל תסייעו לי.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני מצטער על שחבר כנסת רציני מוכן כך סתם להעיף סממאות באוויר ולומר שממשלה בישראל מוכנה למסור את ירושלים. זה רציני, זה אחראי, מישהו מכובד בציבור יתייחס אליך ברצינות? באמת, יש מחלוקת, אפשר ללבן, אפשר לתקוף, אבל להפריח דברים חסרי שחר? מישהו בבית הזה רוצה למסור את ירושלים, את כל ירושלים? – לא. אתה יכול לנסח את הדברים בצורה אחרת.

בהצעה של חבר הכנסת לנדאו יש שני דברים שיש בהם פגיעה בעקרונות חוקתיים.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אל תפריעו, מדבר שר. חבר הכנסת רון נחמן, אני לא רוצה לקרוא אותך לסדר, זה לא נעים. בנושא כמו ירושלים לא יאה להוציא חבר כנסת מישיבה. בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

בהצעת החוק יש שני פגמים עקרוניים שצריך לחשוב עליהם בכנסת. האחד – – –

רון נחמן (הליכוד):

הדרך לירושלים חסומה, אי-אפשר להגיע עכשיו להצבעה.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש לסגור את הדלתות, זה לא ילך כך. אני מבקש מהסדרנים לסייע לנו ולסגור את כל הדלתות, חוץ מהאחרונה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

מנסים כאן בחוק, ועוד בחוק-יסוד, להצר את יכולתה של ממשלה בישראל לנהל משא-ומתן מדיני. לא היה עוד דבר חקיקה שכזה. הפגם השני הוא בכך שמבקשים – – –

דן תיכון (הליכוד):

אדוני השר, אפשר להצביע.

שר המשפטים ד' ליבאי:

ההבדל בינינו הוא שאני לא ציני, אני לא מתייחס לדברים בציניות. אני הכנתי דברים מסוימים, לכן אתה לא יכול להאשים אותי שדברים שהכנתי היו תרגיל מראש. לכן, תן לי לסיים את הדברים שלי. אם אנשים נחושים ברצונם לשאול שאלות, ישאלו שאלות. ואם לא ירצו לשאול שאלות – לא ישאלו שאלות.

דן תיכון (הליכוד):

הרי אנחנו מציגים בכנסת. אפילו היושב-ראש צוחק.

שר המשפטים ד' ליבאי:

הדבר השני הוא בכך שמבקשים כאן ליצור תקדים חוקתי מסוכן נוסף, שבנושא כלשהו לא תוכל הממשלה לנהל את ענייני המדינה ברוב רגיל אלא תצטרך לקבל הסכמת 80 חברי כנסת. כלומר, מה שמציע חבר הכנסת לנדאו הוא, ש-41 מתוך 120 חברי הכנסת ייטלו לעצמם זכות וטו וישתלטו

בעזרת החוק על רוב חברי הכנסת. אל תגידו לי שדברים כאלה נעשים בחוקי יסוד. דברים כאלה יכולים להיעשות לגבי זכויות אדם מקובלות. הם יכולים להיעשות לגבי דפוסי משטר. דברים כאלה לא נעשים לגבי דברים שבצמיתות – – –

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

שאלות אחר כך. יהיה לנו מדור שאלות.

שר המשפטים ד' ליבאי:

ההצעה של חבר הכנסת לנדאו באה לאסור על הממשלה לנהל משא-ומתן על שינוי בגבולות שטחה של ירושלים. אני מבין שהוא מתכוון לאסור משא-ומתן עם מדינה שכנה או עם הפלשתינים או עם אש"ף. אבל אם תבחנו את נוסח החוק, הרי הממשלה, גם אם תרצה, לא תוכל לערוך בירור באשר לשטחה המוניציפלי של ירושלים, גם עם עיריית ירושלים או עם מוסדות אחרים. ההגבלה חריפה, רחבה, בלתי מסויגת.

הצעת החוק הזאת, אם תקראו אותה היטב, גם שוללת מהממשלה כל אפשרות לפעול לטובת ירושלים. נניח שהממשלה רוצה להגדיל את שטחה של ירושלים; היא לא יכולה. אם היא תצטרך, נניח, להרחיב את שטחה המוניציפלי מערבה – חבר הכנסת נסים, אני יודע שאתה מחייך כי אתה יודע שהוא לא התכוון לזה, אבל רק תבין מה קורה כשמעגנים גבולות מוניציפליים של עיר בחוק-יסוד.

משה נסים (הליכוד):

עם כל הכבוד, אתה יודע שאת גבולות ירושלים לא קבעו מכוח החוק הזה אלא מכוח חוק אחר, והממשלה יכולה בצו להרחיב את גבולות ירושלים, בלי הזדקקות לחוק. מה אתה אומר את הדברים האלה?

שר המשפטים ד' ליבאי:

זה נכון, חבר הכנסת נסים, אתה יודע שהגבולות הורחבו – – –

דן תיכון (הליכוד):

השר רמון הגיע, אפשר, אתה רואה אותו? עשה עמנו חסד ונעבור להצבעה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני חושב שזכותה של הממשלה להגיב, והיא תגיב, ואתה לא תמנע ממני להגיב בשם הממשלה.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, באמת, הכללים כל כך ידועים פה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חבר הכנסת נסים, הצעת החוק של חבר הכנסת לנדאו באה לשלול, כפי שאמרתי, מכל ממשלה, גם אפשרות לפעול לטובת ירושלים. אתה הזכרת שהגבולות של ירושלים נקבעו בהכרזת ירושלים, הרחבת תחום העירייה, התשכ"ז-1967, וזה היה צו שפרסם שר הפנים מכוח סמכות שהוקנתה לו בפקודת העיריות, ולא הלכו אז באותה שיטה שאתה מזכיר עכשיו.

לכן, אם שר הפנים ירצה בעתיד להרחיב את גבולות ירושלים מערבה, הוא יוכל? כיום – כן. כמו שאמרתי, בשינוי הצו. לאחר חוק היסוד הוא יוכל? רק אם יהיה לו רוב מוחלט בכנסת והצעד יתיישב עם המגבלות החמורות שמבקשים עכשיו להטיל בחוק-יסוד, וזאת כדי, כמובן, להקפיא את מצבה של ירושלים. הקפאה, אני מבין, הוא מתכוון לטובה, אבל הוא יוצר הקפאה טוטלית.

חבר הכנסת לנדאו העיר כאן, אני חייב להגיב, כאילו ממשלה זו, הממשלה שלנו, מפירה התחייבויות. אני לא ראיתי התחייבות אחת שלנו בקווי היסוד שאנחנו הפרנו. כל מה שמנה כאן חבר הכנסת לנדאו אלה דברים בטלים. אנחנו התחייבנו שלא לבטל את חוק המפגשים עם אש"ף? – איפכא מסתברא. החלטת הוועידה החמישית של מפלגת העבודה היא לפעול לביטול החוק הזה, ושום דבר בקווי היסוד לא אומר אחרת, אלא ההיפך.

אנחנו מימשנו התחייבות שנתנו לבוחר. אנחנו התחייבו שלא ננהל משא-ומתן עם אש"ף? תקרא את המצע שלנו ואת החלטות הוועידה. אנחנו אמרנו שלא ננהל משא-ומתן עם אש"ף כל עוד הוא ארגון שתומך בטרור, לא מכיר במדינת ישראל ולא משנה או לא מתקן את האמנה הפלשתינית. מתי באה

ממשלת ישראל לחתום הסכם עם אש"ף? רק לאחר שאש"ף העביר אלינו מסמך ולאחר שיאסר ערפאת חתם על מסמך, שלפיו אש"ף מכיר במדינת ישראל, לאחר שהוא מכיר ב-242 וב-338, לאחר שהוא הודיע על שינוי האמנה ולאחר שהוא הודיע שהוא מסתייג מהטרור ויפעיל את כוחו לפעול נגד הטרור. אז למה אתה אומר שאנחנו הפרנו איזו הבטחה? זה שאנחנו משיגים יעדים שכתובים במצע שלנו, זה לזכותנו, לא לחובתנו.

אתה אומר שוויתרנו בעניין זכות השיבה. אילו דיבורים חסרי אחריות אלה? איפה יש זכר לזכות השיבה במסמך העקרונות? ודאי שהפלשתינים תבעו לכלול את זכות השיבה במסמך העקרונות, אבל הם לא נענו. מוטב שלא לבלבל את דעת הציבור ולומר כאילו ההתייחסות שם לעקורי 1967, שגם אותם ניתן להחזיר רק על-פי החלטת ועדה משותפת לנו ולפלשתינים, ויש לנו זכות וטו באותה ועדה, כאילו זה מדבר בזכות השיבה. זה לא נכון, זו לא זכות השיבה.

אל תאמר לנו שאנחנו הפרנו הבטחה לגבי בקעת-הירדן, כי אמרנו במצע מפלגת העבודה, שכאשר אנחנו נדון על הסדר הקבע, אנחנו נתבע שבקעת-הירדן תהיה חלק מגבולות הביטחון שלנו. אנחנו לא ויתרנו בשלב זה על שום ריבונות ועל שום שטח, גם אם הסכמנו בנקודות מסוימות לנסיגת צה"ל.

אני מצטער לומר לך, שלא הסכמנו בשלב זה – אני מצטער לומר לך, שאתה גם בשלב זה טועה – לשחרור אסירים. ראש הממשלה חזר והדגיש שהנושא הזה, כמו נושאים אחרים, הם נושאים במשא-ומתן, בבחינת "תן וקח" עם הפלשתינים, ואל תפרש שחרורו של אדם שכבר יושב ומרצה עונש למעלה מ-20 שנה כתופעה כוללת של שחרור אסירים.

גם בעניין מזרח-ירושלים לא היה שום ויתור מצד הממשלה הזאת.

לכן אני שואל את חבר הכנסת לנדאו, למה אתה בא להעלות את ההצעה הזאת היום? למה? היום האינטרס הישראלי הוא שלא להעלות לראש סדר הדאגות הבין-לאומי את ירושלים, שלא לרכז תשומת לב בין-לאומית בירושלים.

יהושע מצא (הליכוד):

אתם עשיתם את זה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אנחנו עברנו את מסמך העקרונות בלי שום התחייבות לגבי ירושלים.

רון נחמן (הליכוד):

מתי נלך להצבעות, אדוני השר?

שר המשפטים ד' ליבאי:

אתה רוצה שנושא ירושלים יעלה לכותרות, שיעורר מחלוקות, שתהיה אליו תשומת לב בין-לאומית?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רון נחמן, אני הבהרתי לך, הצבעות תהיינה כאשר השר יסיים את נאומו.

רון נחמן (הליכוד):

אז אולי נקבע למחרתיים.

היו"ר ש' וייס:

אינני יודע, אולי הוא רוצה לעבור גם את השבת, באמת.

רון נחמן (הליכוד):

יום שני.

היו"ר ש' וייס:

את האנקדוטה הזאת מיצינו. בואו נעבור להערות אחרות.

רון נחמן (הליכוד):

ירושלים זו לא בדיחה.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. אני מתכוון להערה שלך, לא לירושלים.

רון נחמן (הליכוד):

אני מאוד רציני.

היו"ר ש' וייס:

ירושלים רצינית מכדי שפעם שלישית תגיד את הדבר הזה.

רון נחמן (הליכוד):

נכון.

היו"ר ש' וייס:

זהו. בבקשה. הרי אין לי תשובה אחרת. אני רוצה לתת לך תשובה אחרת, אין לי.

רון נחמן (הליכוד):

איך שלא יהיה, אתם מפסידים את העסק. אם זה יעבור, הפסדתם, ואם זה לא יעבור, תסבירו לעם ישראל שזה לא עבר. אז למה – – –

שר המשפטים ד' ליבאי:

חבר הכנסת רון נחמן, אני מבין שזה ערב בחירות לעיריית ירושלים, והאופוזיציה, מה לעשות, לא יכולה להצביע על עשייה. היא לא שחררה את ירושלים. מי ששחרר את ירושלים ועמד בראש צבא-הגנה לישראל באותה תקופה, במלחמת ששת הימים, הוא יצחק רבין – –

יהושע מצא (הליכוד):

שהיום הוא מחזיר אותה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

— מי שהיה סגנו, מי שהיה אתו, זה מוטה גור, המשמש היום סגנו. לכן לא צריך ללמד אותם מה פירוש הדבר שחרור ירושלים, איחוד ירושלים ומשמעות ירושלים.

יהושע מצא (הליכוד):

אותו רמטכ"ל שהתמוטט אז מתמוטט היום.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, יש לי אליך שאלה.

יהושע מצא (הליכוד):

רבין — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, מדוע בקול רם כל כך? אתה יכול לומר את זה קצת יותר בשקט.

יהושע מצא (הליכוד):

תשישות פסיכולוגית — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא.

רון נחמן (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רון נחמן, גם על השאלות האלה אני אוציא אותך. יש גבול, הרי אני לא יכול לענות לך תשובה אחרת. אז תצא לבד.

חבר הכנסת מצא, יש לי אליך בקשה. אני מבין שקריאות הביניים וההערות שלך יוצאות מן הלב. יש לי רק בקשה אליך, פשוט קצת יותר בשקט. בקשה אמיתית, יותר בשקט, זה הכול.

משה קצב (הליכוד):

שר המשפטים טוען, שמפלגת העבודה שחררה את ירושלים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לא אמרתי כך. אני הגבתי על דברי נאצה נגד ראש ממשלת ישראל.

דן תיכון (הליכוד):

מי ששחרר את ירושלים – – –

שר המשפטים ד' ליבאי:

היה פה מי שהטיל דופי בראש הממשלה.

היו"ר ש' וייס:

תנו לו להשיב.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני מאוד מצטער, שעל ערכם של מנהיגים דגולים תמיד צריך משום-מה לקרוא בספרים, משום מה לא אומרים את שבחם בפניהם.

רון נחמן (הליכוד):

למי אתם מחכים עכשיו?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רון נחמן, שב, ורצוי במקומך.

רון נחמן (הליכוד):

למי אתם מחכים?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רון נחמן, מספיק. תפסיק להטריד אותנו עם השאלה הזאת.

רון נחמן (הליכוד):

בושה וחרפה שמושכים זמן.

היו"ר ש' וייס:

שמענו את ההערה הזאת כמה פעמים. היא נרשמה שבע פעמים בפרוטוקול.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני לא מושך זמן. אני רוצה לומר את מה שבאתי לומר. אני אסיים את מה שבאתי לומר וארד מהדוכן. הדרך היחידה היא לשמוע, לא להפסיק.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רן כהן, אנא.

רון נחמן (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רון נחמן, הרי היו דברים מעולם בכנסת. תאמין לי, בכל הממשלות, על כל מיני נושאים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נוצרה פה תרבות, שאי-אפשר לומר דברים בצורה מסודרת. אתם יודעים שמה שאני אומר זה נכון. אני לא התחלתי בדברי פולמוס, אני לא התחלתי בדברי ויכוח. אתם רוצים לגרור לכך, בבקשה, אבל יש לכך מחיר. אין זכות רק לצעוק ולא לקבל תשובה. אין זכות לגדף ולא לתת לנו להשיב. אין זכות להעליל ולא לשמוע תשובות. אין טענה אחת של חבר הכנסת לנדאו נגדנו שהיה בה בסיס עובדתי. אי-אפשר להסית נגד הממשלה הזאת כאילו לא אכפת לה מירושלים, כאילו היא מפקירה את ירושלים, כאילו ירושלים היא כדור משחק.

דן תיכון (הליכוד):

זה לא מתאים לשר המשפטים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

זה לא עניין של שר או לא שר. זה עניין של אדם שחי בישראל, של יהודי שחי בישראל, של ערבי שחי בישראל.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

הממשלה --

שר המשפטים ד' ליבאי:

אתה מפקפק בציוניות של יצחק רבין? אתה מפקפק בציוניות של מוטה גור? הם לא שוקדים על ביטחון ישראל? הם עשו משהו שעלול לפגוע בביטחון ישראל? מה דברי הרהב האלה?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

כל מי שהולך עם ערפאת לא יכול להיות ציוני.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אתם לא מסוגלים להתאקלם במצב עובדתי חדש? זה לא נוח? זה בלתי אפשרי? אתם לא יכולים לתת להזדמנות היסטורית להוכיח את עצמה?

רחבעם זאבי (מולדת):

זוהי הזדמנות להתאבדות לאומית. לא רוצים הזדמנות להתאבד.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני אסכם לגבי הצעת החוק. הצעת החוק היא פגיעה בריבונות הכנסת, באשר היא נותנת למיעוט בה לגבור על הרוב בנושאים מדיניים. זו תהיה טכניקה, ותזכרו שלקואליציה יש רוב בדרך כלל והיא תוכל להעביר הצעת חוק-יסוד, שלפיה השיטה שלכם לא תעבור אלא אם כן יהיו לכם 80 חברי כנסת. תבינו מה קורה כאן. אל תסתכלו על הרגע, תסתכלו על השיטה שמבקשים להכניס כאן לכנסת.

הצעת החוק היא פגיעה חמורה באושיות שיטת הממשל בישראל, באשר היא באה לשלול מהממשלה את תפקידה העיקרי, את זכותה לנהל משא-ומתן לשלום בהתאם לקווי היסוד שלה, שאושרו בכנסת.

רחבעם זאבי (מולדת):

יצא המרצע.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני מבין את המגמה ערב בחירות בירושלים, אבל אני חושב שאנחנו לא זקוקים להטפת מוסר, אנחנו לא זקוקים לא לחוק ולא לחיסונים כדי לשמור על ההישג ההיסטורי של מלחמת ששת הימים: שחרור ירושלים כולה ואיחודה לתמיד.

אני מבקש להסיר את הצעת החוק של חבר הכנסת עוזי לנדאו מסדר-היום, והממשלה אינה רואה גם צורך בחקיקת התיקון שמציע חבר הכנסת לוי.

הממשלה כבר הציעה את חוק-יסוד: החקיקה, שלפיו כל חוקי היסוד יהיו משוריינים, במובן זה שיהיה דרוש רוב של שני-שלישים מחברי הכנסת; ולא צריך להגזים, לא צריך יותר מכך, הן לחקיקתו של חוק-יסוד והן לשינויו. הוראה זו תחול, לפי ההצעה הממשלתית, גם על חוקי היסוד הקיימים. לכן, חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל יקבל שריון מיוחד בעת חקיקת חוק-יסוד: החקיקה, ואני מזמין אתכם להצביע עבורו. אין היגיון בקביעת השריון רק לחוק-יסוד זה, כל עוד חוק-יסוד: הכנסת איננו משוריין וחוק-יסוד: נשיא המדינה אינו משוריין, והוא הדין כמעט בכל חוקי היסוד, לרבות חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, להוציא את חוק-יסוד: חופש העיסוק, וחוק-יסוד: הממשלה החדש.

לכן, אני מציע להסיר גם הצעת חוק זו מסדר-יומה של הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. יש לנו עוד שלוש דקות, כדי שתהיינה חמש דקות להצבעה. יש לנו עוד שתי דקות וחצי.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני מבקש.

היו"ר ש' וייס:

האם אתה רוצה להשיב?

יצחק לוי (מפד"ל):

כן.

היו"ר ש' וייס:

אדוני המזכיר, האם מותר לחבר הכנסת יצחק לוי להשיב? – חבר הכנסת יצחק לוי, יש לך זכות, על-פי התקנון, להשיב. דבר.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני לא מתכוון להשיב. משום ששר המשפטים יצר בלבול מסוים לגבי כוונותיו של חבר הכנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

רגע, תאפשר לי לגרום לכך שיקשיבו לך. חברים, חברי הכנסת, תקשיבו לחבר הכנסת יצחק לוי.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני מבקש להפריד בין ההצבעות.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו מפרידים.

יצחק לוי (מפד"ל):

וזאת בגלל הבלבול שיצר שר המשפטים. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, נא לשבת. עוד דקה וחצי אנחנו מצביעים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להודיע משהו.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, יש לך דקה וחצי.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש להודיע – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, נא לשבת ולהקשיב לדובר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מבקש להודיע, שאני מוחק מהצעת החוק שלי את סעיף 6, ששמו "סייג למשא-ומתן או להתחייבות", האומר: "ממשלת ישראל לא תנהל משא-ומתן, ישיר או עקיף, ולא תיטול התחייבות על שינוי בגבולות שטחה של ירושלים או על מעמדה בדין". תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו, חושש אני שלא שמעו אותך. תאמר עוד הפעם. זה צריך להשפיע על ההצבעה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מי שצריך לשמוע אותי שמע.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. נא לשבת.

משה נסים (הליכוד):

מה זה החתימות? חתימות. נעשה פה דבר חמור מאין כמותו. עכשיו הוא מתחיל להחתים. אסור לקבל דבר כזה.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, יש לנו עוד חצי דקה, ואקיים את ההצבעה בזמן. זה הכול.

משה קצב (הליכוד):

אדוני, עבר הזמן. תקיים את ההצבעה.

היו"ר ש' וייס:

נא לשבת. אנחנו עוברים עכשיו להצבעה על הצעת החוק של חבר הכנסת יצחק לוי, הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון – נוקשות החוק). חברי הכנסת, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 36

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 33

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון נוקשות החוק)

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

קריאות:

יש.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, אין מחיאות כפיים בכנסת. מה אתכם?

חברי הכנסת, 36 תומכים, 33 מתנגדים, אין נמנעים. אני מודיע שהצעה זו עברה בקריאה טרומית. היא עוברת לטיפול של ועדת החוקה, חוק ומשפט.

חברי הכנסת, האם אתם רוצים הצבעה אישית בנושא השני?

קריאות:

לא.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני מבקש להעביר הצעה זו לוועדת הפנים.

היו"ר ש' וייס:

אחרי ההצבעה כבר אי-אפשר. הצעה זו תעבור לוועדת החוקה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

זה חוק-יסוד, ובחוק-יסוד דנה ועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ש' וייס:

זה חוק-יסוד. חוק-יסוד ממילא עובר לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

עכשיו נצביע על ההצעה של חבר הכנסת עוזי לנדאו, הצעת חוק-יסוד: 'ירושלים בירת ישראל (תיקון – סייגים לשינוי)'. ההצבעה החלה. לא להפריע. אם ההצעה תתקבל, היא תעבור לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 36

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 33

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון סייגים לשינוי)

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

36 בעד, 33 נגד, הצעת החוק עוברת לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

תודה רבה. אנחנו עוברים להמשך סדר-היום, חברי הכנסת.

אני מכריז על הפסקה מתודית של חצי דקה. אחר-כך נמשיך בסדר-היום. סגנית יושב-ראש הכנסת, חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, אני מבקש ממך לתפוס את הפיקוד.

הצעת חוק העונשין (תיקון – הפלות), התשנ"ג-1993

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק תשמ"ג – הצעת חוק העונשין (תיקון – הפלות), התשנ"ג-1993, של חברות הכנסת יעל דיין, נעמי בלומנטל וענת מאור. תנמק חברת הכנסת יעל דיין. בבקשה.

אני מבקשת לסגור את הדלתות. אני מבקשת לא להפריע. אני מבקשת מכל חברי הכנסת לשבת.

יעל דיין (העבודה):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, בצעירותי עשיתי שלוש הפסקות היריון, כולן היו במסגרת סעיף 5 ז"ל של חוק העונשין (הפסקת היריון), וגם ילדים ילדתי, שהם לא רק בריאים אלא הם ילדים שרציתי, ילדים שגידלתי, אני מקווה, לתפארת.

עד קיץ 1977 היה פיקוח על הפסקות היריון וקריטריונים לביצועו במסגרת רפואית נאותה; לא בחירה כפי שהיינו רוצות, לא CHOICE חופשי, אבל לאשה היתה זכות על גופה, על בחירתה ועל כבודה. אם היא נזקקה להפסקת היריון, שלא דרך ועדה, שלא בהתאם לקריטריונים, או מסיבות צנעת הפרט ואחרות, והיא יכלה לשלם זאת – כך עשתה בכל מקרה.

מ-1978, עם שינוי החוק, הוצאו מכלל הקריטריונים אותם מקרי מצוקה, שהם מוקד ההחלטה החופשית של אשה על גופה; לא מה טוב לחברה, לא מה טוב למגבלות הדת היהודית או לבריאות האשה או הילד. סעיף 5, הידוע כסעיף הסוציאלי, האומר שההיריון עלול לגרום נזק חמור לאשה או לילדיה מחמת תנאיה המשפחתיים או החברתיים של האשה וסביבתה, הוצא מחוק העונשין בהסכם קואליציוני בין הליכוד ובין אגודת ישראל.

כך, אשה שלא רצתה להביא ילד לעולם, כי חשה שאין ביכולתה לגדלו, או לא רצתה להביאו לעולם שבו תנאי חייה לא יאפשרו לו מה שהיתה רוצה, או שחשה סתם שאין ביכולתה או ברצונה או ביכולתה הנפשית או הכלכלית להביא ילד לעולם, או ילד נוסף לעולם, לא יכלה להפסיק היריון אלא בעלות גבוהה ובתנאים לא מבוקרים, המסכנים את בריאותה.

עניין ההפלות הוא סבוך אולי, אבל הוא נוגע לעיקרון הבסיסי – – –

חבר הכנסת פנחסי, אני שומעת אותך בדרך כלל בשקט.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פנחסי, זה מפריע. אני מבקשת ממך.

יעל דיין (העבודה):

זה צריך לעניין אותך דווקא.

עניין ההפלות סבוך אולי, אבל הוא נוגע לעיקרון הבסיסי ביותר של חופש האדם, זכותו לבחירה חופשית, כבודו וכבוד גופו, וחובת החברה לשמר זכויות אלה על-פי חוק ועל-פי מוסר.

מפלגת העבודה – ואני לא רואה כאן את חברי לסיעה, ואולי זה איזה סימן טוב – מדי ארבע שנים מתכנסת לוועידה ולכתיבת מצע. כל ארבע שנים מפלגת העבודה חורתת במצעה ובהחלטות הוועידה שלה, לרבות בפעם האחרונה, את מחויבותה להחזרת סעיף 5, הסעיף הסוציאלי. הסעיף לא הוחזר בגלל הסכמים קואליציוניים, ועכשיו אולי אנחנו בסדק מתאים; חברינו לקואליציה עזבו אותנו, ההסכם הקואליציוני הזה לא תקף בעניין הדתי, אבל זו לא הנקודה. החקיקה הזו איננה חקיקה דתית, זו חקיקה חברתית, החזרת סעיף 5 לחוק ההפלות. אני חוזרת ואומרת כאן לחברים הדתיים והחרדים, שזו איננה חקיקה דתית, זו חקיקה חברתית, שיהנו ממנה – – –

אריה גמליאל (ש"ס):

זה רצח.

יעל דיין (העבודה):

ואם האשה לא בסדר מבחינה פסיכיאטרית, אז זה לא רצח? אתה לא מדבר על העובר, אתה מדבר על האשה כאן, על ההגבלות שאתה שם על האשה, לא מה טוב יותר לילד. מה טוב לכם יותר, לא מה טוב לאשה ולילד, ולא זכותה על גופה.

שלמה בניזרי (ש"ס):

האם מותר לרצוח אדם שיש לו – – –

יעל דיין (העבודה):

המדינה יכולה לשלוח את ילדיה לצבא, לחיים או למוות; המדינה יכולה לתת לילדינו קצבאות ילדים, לחייב אותנו ללמד אותם לפי חוק חינוך חנינם, לתת להם חיסונים, לתת להם השכלה. היא לא יכולה לחייב אותנו לאמהות. היא איננה יכולה לחייב אותנו להרות וללדת ולגדל ולהרגיש את האמהות, ולתת, אלא כאשר אנחנו רוצות ומרגישות נכונות לכך. אין חוק חובה על אמהות ואהבה.

האשה איננה מכונת ילודה, ואין הסכם קואליציוני שיכול להטיל מכסה על נשות המדינה בגיל הפוריות. המדינה, חוק המדינה, צריכים לאפשר את מלוא התנאים והנוחות לאשה שרוצה בילד, ולאפשר לה את מלוא התנאים והנוחות לבחור להפסיק היריון כשהיא איננה רוצה בכך; כשם שהבחירה נתונה בידי הגבר אם להיות להורה, וכשאנו רוצה גם אז הבחירה בידינו שלא להיות להורה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אין לו ברירה. יש לו ברירה?

יעל דיין (העבודה):

אני לא רוצה להזכיר את המלים המגונות כמו אמצעי מניעה ושיטות כאלה ושיטות אחרות. יש לו בחירה.

שאול יהלום (מפד"ל):

והאשה לא יכולה – – –

יעל דיין (העבודה):

גבר שאיננו רוצה להיות אב, לא יהיה אב. כאן אנחנו מחייבים אשה שהיא בהיריון ואיננה רוצה להיות אם, אנחנו מחייבים אותה להיות אם על כורחה. מה יכול להיות יותר לא-מוסרי, גם לגבי הילד וגם לגבי האם?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

— — —

משה מאיה (ש"ס):

היא צריכה לעשות את החשבונות לפני כן. כשהיא כבר בהיריון היא רוצחת את העובר שלה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רביץ. חבר הכנסת מאיה.

יעל דיין (העבודה):

התיקון המוצע איננו מושלם. יום יבוא, אני מקווה, וישראל תהיה מתוקנת כפי שהיא יכולה ורוצה להיות, והרוב בה רוצה להיות, וכל אשה תוכל להיות גבירה לרצונה ולכבודה כאשה, כאם וכבן-אדם בכל התחומים. בינתיים נחזיר לעצמנו מעט מן החופש, מעט מן הכבוד, עם החזרת סעיף 5 לחוק ההפלות. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת יעל דיין.

הצעת חוק העונשין (תיקון – החזרת הסעיף הסוציאלי לעניין ההפלות),

התשנ"ג-1993

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת להצעת חוק תשס"ב, הצעת חוק העונשין (תיקון – החזרת הסעיף הסוציאלי לעניין ההפלות), התשנ"ג-1993, של קבוצת חברי הכנסת. תנמק חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, זו אינה הפעם הראשונה שאני מעלה את הצעת החוק הזו, זו בוודאי אינה הפעם הראשונה שהצעת חוק כזאת – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יצחק לוי, חבר הכנסת זאבי, חבר הכנסת פנחס, חבר הכנסת זנדברג, אני מבקשת להפסיק את ההסתודדות הזאת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זאת בוודאי איננה הפעם הראשונה שחבר כנסת מסיעת חד"ש מעלה את הנושא הזה על סדר-יומה של הכנסת.

אני רוצה להקדים ולומר, שעקרונית אין מקום לנושא ההפלות בחוק העונשין. מיקומו של הנושא הזה בחוק העונשין הוא מורשה מהחוקים הישנים שהותיר לנו השלטון הבריטי, מורשה לאותה תפיסה שראתה בהפלה מעשה פלילי. לכן, עקרונית אני הייתי מצפה שכנסת ישראל תחוקק חוק סוציאלי, שנקודת המוצא שלו תהיה זכות האשה על גופה, זכותה לקבוע את אורח חייה. ולכן, תחת הגג הזה, תחת התפיסה הזאת של זכות האשה על גופה וזכותה לקבוע את אורח חייה, עניין ההפלה יהיה פועל יוצא, ומובן מאליו שמאחר שלאשה יש זכות על גופה וזכות לקבוע את אורח חייה והיא אדם חופשי, אזרח חופשי, גם מותר לה לקבוע בנושא ההפלה.

אבל בהתחשב בכך שכרגע חוק סוציאלי חשוב כזה איננו בנמצא, נראה לי שהדבר הטוב היחיד שכרגע ניתן לעשות בנושא הזה הוא באמת החזרת סעיף 5 לחוק ההפלות.

אני רוצה לציין, שדווקא בימי ממשלת רבין הקודמת, בינואר 1977, נתקבל אותו תיקון לחוק העונשין שקבע באילו תנאים מותר לבצע הפסקת היריון. והחוק הזה, עם חמשת סעיפיו, החזיק מעמד, לצערי הרב, רק שלוש שנים. ובדצמבר 1979, בלחץ של הסיעות החרדיות, החליטה ממשלת הליכוד בראשותו של מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, לבטל אותו סעיף 5 בחוק ההפלות.

אני רוצה להדגיש, חברי הכנסת, שיש מידה רבה של חוסר יושר, אם לא להשתמש במלה גסה יותר, בדברי אותם חברי כנסת שזועקים-צועקים-טוענים, שהנה סעיף 5 הוא הסעיף הנורא והאיום, ומי שיחזיר את סעיף 5 הרי הוא כרוצח.

את הדיבורים האלה, חברי הכנסת הנכבדים, הייתם צריכים לומר אם הייתם מתנגדים בכלל להפלות. אבל אתם לא מתנגדים בכלל להפלות, כי העובדה היא שבמדינת ישראל, לפי החוק הקיים, שאתם אינכם עושים דבר לשנותו, לשמחתי הרבה, ב-1992 היו 18,000 פניות לוועדות להפסקת היריון, ובוצעו כ-17,000 הפסקות היריון לפי החלטות אותן ועדות.

17,000 הפסקות היריון בוצעו לפי הסעיף הקיים: היריון מחוץ לנישואין, שזה המקרה השכיח, 44%; 26% – סיכון חיי האשה; 18% – חשש למום של היילוד; 12% – גיל האשה.

אבל כאשר מדובר לא בסיבות הרפואיות ולא בהיריון מחוץ לנישואין, אלא בהכרעה של הוועדה, לא של האשה, הכרעה של הוועדה המתחשבת בתנאים החברתיים והאישיים של האשה – אז זה רצח; אז צועקים פה: רצח.

אני חושבת שהצביעות הזאת בנושא הזה באה להבליט, שהקרב שמנוהל פה בנושא של סעיף 5 הוא הקרב על כבודה, זכותה וחירותה של האשה. יש פנים רבות לקרב הזה. סעיף 5 לחוק ההפלות הוא אחד הנושאים הללו.

אני רוצה להוסיף ולומר, שאנחנו מדברים פה על החזרת סעיף 5, בין היתר כדי להציל את חייהן של נשים, שבגלל כל המהלך הזה של הוועדות, בגלל העדר סעיף 5 ובגלל המחיר שנגבה עבור הפלות שאין להן סיבה רפואית, הן נאלצות לפנות למה שמכונה הפלות שחורות.

נשים מגיעות לחדרי מיון לאחר הפלות שחורות, אבל לא נרשמות בסטטיסטיקה של ההפלות, כי אין חובת דיווח. מעריכים שכ-10,000 נשים בשנה מבצעות הפלות שחורות, ולכמה מאות מהן נשקפת סכנת חיים.

לכן, בהחזרת סעיף 5 לחוק ההפלות הכוונה היא גם להציל את חייהן של אותן נשים שמסכנות את חייהן ואת בריאותן בגלל הפנייה להפלות השחורות. ואני רוצה להזכיר, שנערות מגיל 17 חייבות בתשלום מלא. אני רוצה להזכיר שהתקן תוך-רחמי עולה 1,300 שקל, שקשירת חוצצרות עולה 1,600 שקל. אני רוצה להזכיר שבמדינת ישראל יש היום קבוצה גדולה של עולות חדשות, שאין להן לא 1,300 ולא 1,600 ואפילו לא 1,000 שקל כדי לשלם עבור הפלה בבית-חולים, לכן הן פונות להפלות שחורות. יש גם רופאים, שלצערי הרב נותנים יד לביצוע הפלות שחורות. אבל הבעיה היא כיצד למנוע במדינת ישראל מצב שבו אשה תצטרך להגיע להפלה שחורה. אחת האפשרויות לכך היא

החזרת סעיף 5 לחוק ההפלות, ועל-ידי כך גם להגיע לכך שמסיבות סוציאליות יסייעו לנשים האלה לבצע את ההפלה.

חברי הכנסת, אני מאוד אוהבת ילדים, ומשום שאני אוהבת ילדים אני רוצה ילדים מאושרים שגדלים במשפחות שהם רצויים בהן. אני חושבת שהאסון של ילדים שגדלים במשפחות שאין הם רצויים בהן הוא אסון לא רק של המשפחה, אלא אסון של הילד ואסון של החברה. לכן, אני רוצה לומר במלוא האהבה לילדים, אבל גם במלוא אהבה לנשים, שהחזרת סעיף 5 לחוק ההפלות היא מעשה סוציאלי חשוב, שמדינת ישראל רק תתברך בו. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת גוז'נסקי.

הצעת חוק העונשין (תיקון – החזרת הסעיף הסוציאלי כעילה להפסקת היריון),

התשנ"ג–1993

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מזמינה את חבר הכנסת אליעזר זנדברג להציג את הצעת חוק העונשין (תיקון – החזרת הסעיף הסוציאלי כעילה להפסקת היריון), התשנ"ג–1993. בבקשה; הצעת חוק תת"מ.

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני שר המשפטים, הצעת החוק שאני מעלה היום להצבעה בקריאה ראשונה עוסקת, לטעמי, בנושא ערכי טהור.

הצעת החוק הזו באה מתוך השקפת עולמי, ואני מאמין גם השקפת העולם של מרבית הציבור בארץ, ולפיה במדינה דמוקרטית השלטון איננו אמור ואף אסור לו להיכנס לרחם אזרחיותיו, ממש כפי שאני סבור שהשלטון צריך להמעיט בהתערבותו בשאלות כמו מה נאכל, כיצד ניסע, היכן נבלה בשבת ונושאים כגון אלה.

הצעת החוק הזו באה להחזיר במידה מסוימת עטרה ליושנה ולהשיב על כנו תיקון משנת 1977, המתיר לאשה לבצע הפלה מתוך בחירה, על-פי רצונה, באופן חוקי, תחת פיקוח רפואי ובלי שתהפוך לפושעת בעקבות המעשה הזה.

המצב הקיים היום – אותו תיקון, משנת התש"ם, בא לעולם, הייתי אומר כממזר פוליטי, מתוך לחץ קואליציוני. אבל למרות זאת, למרות ההגבלות והערמת הקשיים על ביצוע ההפלות, לא הקטין התיקון את מספרן של ההפלות ואף לא צמצם את היקף התופעה. נהפוך הוא, המספר עלה על-פי צורכי האוכלוסייה, על-פי הבנתה של האוכלוסייה ועל-פי התייחסותה הערכית לנושא. התיקון רק שינה את המצב החוקי ואילץ נשים להיות פורעות חוק ועברייניות. זהו מצב לא רצוי. זהו מצב בלתי נסבל עקרונית. החוק הקיים הוכיח עצמו כגזירה שהציבור איננו יכול לעמוד בה.

מן הראוי שמצב מביש זה יעבור מן העולם, וטוב נעשה כולנו אם נקבל את הצעת החוק כלשונה, נתקן את המעוות ונשחרר את החברה הישראלית מהוראת חוק ארכאית התלושה מן המציאות. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת זנדברג. אני מזמינה את כבוד שר המשפטים להתייחס להצעות. בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מתעלם מעמדת האישית בעניין הזה. הממשלה, מטעמים של הסכמים קואליציוניים, מתנגדת להעברת הצעות חוק אלו לוועדה. על כן אני מבקש מחברי הכנסת להוריד את הנושא מעל סדר-יומה של הכנסת. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשפטים.

אנחנו עוברים כעת להצבעה. אני שומעת שעוד לא חלפו חמש דקות; נצטרך להמתין. בחלוק חמש הדקות אנחנו נעבור להצבעה.

רון נחמן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, היה צלצול?

היו"ר א' סלמוביץ:

צלצלו, הזמן פשוט עוד לא חלף, אנחנו לא יכולים לעבור להצבעה.

אנחנו עוברים כעת להצבעה בעד או נגד הצעת חוק העונשין (תיקון – הפלות), התשנ"ג-1993, של חברות הכנסת יעל דיין, נעמי בלומנטל וענת מאור.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 9

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 18

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק העונשין (תיקון הפלות),
התשנ"ג-1993, נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תשעה בעד, 18 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שההצעה לא עברה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה על הצעת חוק העונשין (תיקון – החזרת הסעיף הסוציאלי לעניין ההפלות), התשנ"ג-1993, של קבוצת חברי כנסת, שאותה נימקה חברת הכנסת ג'וזנסקי. נא להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הצעת חוק לדיון מוקדם בוועדה – 9

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 17

נמנעים – 1

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק העונשין (תיקון החזרת הסעיף הסוציאלי לעניין ההפלות), התשנ"ג-1993, נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תשעה תומכים, 17 מתנגדים, נמנע אחד. אני קובעת שהצעת החוק לא התקבלה.

אנחנו עוברים כעת להצבעה על הצעת חוק העונשין (תיקון – החזרת הסעיף הסוציאלי כעילה להפסקת היריון), התשנ"ג–1993, של חבר הכנסת אליעזר זנדברג. נא להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 10

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 19

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום הצעת חוק העונשין (תיקון החזרת הסעיף הסוציאלי כעילה להפסקת היריון), התשנ"ג–1993, נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

10 תומכים, 19 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק לא התקבלה.

הצעת חוק העונשין (תיקון – אחריות מופחתת), התשנ"ג–1993

(הצעת חבר הכנסת א' דיין)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום: הצעת חוק ת"ק, הצעת חוק העונשין (תיקון – אחריות מופחתת), התשנ"ג–1993. ינמק מן המקום חבר הכנסת אלי דיין. בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אדוני שר המשפטים, רבותי חברי הכנסת, העונש הקבוע כיום בחוק על עבירת רצח הוא עונש חובה: מאסר עולם, כעונש אחיד, יהיו הנסיבות אשר יהיו. יש שהנאשם טוען להגנתו שפעל מתוך טירוף, הגנה עצמית, כורח, או מתוך ציות לפקודה חוקית. אם יצליח בהגנתו זו יזוכה לחלוטין. אולם אם אחד ממרכיבים מספר של עילת הגנתו לא יוכח, דינו מאסר עולם, אף שהנסיבות שבהן פעל קירבוהו מאוד לנסיבות שבהן היה יוצא זכאי בדיון.

בית-המשפט העליון, בשורה של פסקי-דין, המליץ בפני הכנסת לתקן את החוק ולהחיל את ההגנה של אחריות מופחתת, המוכרת זה כבר בארצות שונות שבהן נקבע עונש חובה. למשל, ראו ערעור פלילי 172/62 – גראמה נגד היועץ המשפטי. אומר בית-המשפט, מפי ממלא-מקום הנשיא אגרנט: "ייתכן מאוד כי נאשם שפעל את פעולתו הפלילית בהיותו שרוי במצב של נברוזה חריפה ראוי שיטילו עליו דין של אחריות מוגבלת או מופחתת, אלא שעניין זה דורש התערבות המחוקק". ועוד, בפסק-דין לדאני נגד מדינת ישראל, ראה שם.

לכן מוצע בהצעת החוק הזאת, כי בהתקיים נסיבות מיוחדות, המצדיקות אחריות מופחתת, יורשע הנאשם ברצח, משום שהוכחו נגדו יסודות העבירה, אולם בית-המשפט לא יהיה כבול בגזר-הדין בהטלת עונש חובה אחיד של מאסר עולם, אלא יהיה רשאי לגזור עונש מתאים בהתאם לנסיבות היוצאות-דופן של המקרה שלפניו. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת דיין. כבוד שר המשפטים, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, קשה לי אישית שלא לתמוך בהצעת החוק הזאת, משום שהצעתי כמותה בכנסת הקודמת, משום שנראה לי שהיא חיונית כדי לאפשר לבתי-המשפט לעשות צדק במקרים מסוימים. אני שמח שעמדת הממשלה כיום היא לתמוך בהצעת החוק.

ראו נא במה מדובר. מדובר למעשה במקרי גבול. יש שאדם נאשם ברצח, וכפסע בינו לבין הזיכוי המלא. אבל לעתים, משום בעיות של נטל ראיה, בית-המשפט פוסק נגדו, וכאשר הוא פוסק נגדו הוא חייב לדון אותו למאסר עולם. במה דברים אמורים? טלו מקרה שאדם מתגונן בפני תוקפן, ובית-המשפט שוכנע שזהו מקרה של הגנה עצמית. אבל מה לעשות והמתגונן, במקום להפסיק ללחוץ על ההדק לאחר שתי יריות, מתוך להט, וכשהסכנה מול עיניו, המשיך לירות עוד ירייה אחת או שתיים? כיוון ששתי היריות האחרונות, לכאורה, לא נדרשו לעניין ההגנה העצמית – הן היו מעבר לכך – בית-המשפט, במקרה כזה, חייב להרשיע את הנאשם ברצח ולדונו למאסר עולם.

יש מקרים שאדם טוען להגנתו אי-שפיות, ובית-המשפט שוכנע שהוא סובל ממחלת נפש, אבל לא מחלת נפש כזאת שהמחוקק או הפסיקה מכירים בה כמחלת נפש. אף שהאיש מאוד מעורער בנפשו, אין לבית-המשפט כל שיקול דעת. אם הוא דוחה את ההגנה של "אי-שפיות" בשל הגדרתה, אף שבאים מיטב הרופאים ומעידים שהוא חולה נפש, חייב בית-המשפט להרשיע אותו ולגזור לו עונש מאסר עולם חובה.

הוא הדין בחיילים, שלעתים נקלעים למצוקה והם צריכים להחליט על-אתר האם הפקודה שקיבלו היא חוקית או בלתי חוקית, והאם היא בלתי חוקית בעליל – שאלה קשה ביותר. אחר כך בית-המשפט בא לפסוק והוא אומר: היא היתה בלתי חוקית, אבל לא בלתי חוקית בעליל. והתוצאה היא שאותו אדם נידון לעונש חובה מאסר עולם.

לכן העירו בתי-המשפט, שבסיטואציות כאלה מוטב לאפשר שיקול דעת, ושיקול דעת בהתאם לעיקרון הידוע כאחריות מופחתת. אני חושב שזה יאפשר לבתי-המשפט לעשות צדק אינדיבידואלי.

לכן אני תומך בהצעת החוק, והממשלה תומכת בהצעת החוק, ואני מבקש להעביר אותה לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשפטים.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר א' סלמוביץ:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה: הצעת חוק לתיקון פקודת זיכיונות חשמל (מס' 3), התשנ"ד–1993. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לסגנית מזכיר הכנסת.

הצעת חוק העונשין (תיקון – אחריות מופחתת), התשנ"ג–1993

(הצעת חבר הכנסת א' דיין)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק העונשין (תיקון – אחריות מופחתת), התשנ"ג–1993, של חבר הכנסת אלי דיין. נא להצביע – בעד או נגד.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק העונשין (תיקון אחריות מופחתת),
התשנ"ג–1993, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת חוק העונשין (תיקון – אחריות מופחתת), התשנ"ג–1993, עברה בקריאה טרומית, והיא מועברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשנ"ד–1993

(הצעת חבר הכנסת י' לוי)

היו"ר א' סלמוביץ:

הנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק תת"ר, הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשנ"ד–1993. ינמק מן המקום חבר הכנסת יצחק לוי. בבקשה.

יצחק לוי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני שר המשפטים, ראשית אני רואה לעצמי חובה להסביר מדוע, אף שההצעה הזאת לא היתה מונחת 45 יום, ביקשתי להעלות אותה היום כהצעה מהמקום לקריאה טרומית. ועדת הכנסת דנה בימים אלו בגיבוש הצעות לגבי שינוי דרך הסרת חסינות חברי כנסת. מכיוון שביקשתי מיושב-ראש ועדת הכנסת, שההצעה הזאת תיכלל גם היא בין ההצעות הנדונות היום בוועדת הכנסת, הרי בתיאום עמו, ובאישורו האדיב של יושב-ראש הכנסת, הנני מעלה את ההצעה הזאת.

עניינה של ההצעה הזאת הוא חבר כנסת המסכים להסיר את חסינותו. אומנם אני יודע את הכלל, שחסינות חבר הכנסת איננה עניינו האישי ואיננה רכושו האישי, אבל אני חושב שיש חשיבות בעיקרון, שאדם שהוטל עליו כתם והוא רוצה לנקות את עצמו, יש לאפשר לו לנקות את הכתם הזה.

פעמים אדם רוצה שחסינותו תוסר, הוא מעוניין להסיר את החסינות, והרי על-פי החוק היום הוא צריך לעבור את כל ההליך – את ועדת הכנסת, את מליאת הכנסת, אף-על-פי שעניינו האישי וטובתו האישית הם לנקות את עצמו מהעניין, והוא אומר ומכריז על זה.

על כן, ההצעה שלי אומרת, שבמקרה שחבר הכנסת מציע או מודיע ליושב-ראש הכנסת בצורה מפורשת, שהוא מוותר על חסינותו והוא מעוניין לעמוד לדין כדי לטהר את שמו, הרי ייחסו כל ההליכים המצויים היום בחוק וחסינותו תוסר מאליו.

אני מציע, כמובן, להעביר את הצעת החוק הזאת, אם היא תעבור בהצבעה, לוועדת הכנסת, לדיון. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק לוי. כבוד שר המשפטים, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הממשלה לא נוהגת לנקוט עמדה כלפי הצעות שעניינן הסרת חסינות חברי כנסת, והיא משאירה בעניינים אלה את שיקול הדעת לחברי הכנסת הנכבדים.

שתי הערות, ברשות המציע. ראשית, נכון הערת שהחסינות איננה רק של חבר הכנסת, ולכן הדבר טעון עיון נוסף. שנית, אני מבין את קיצור הדרך שאתה מבקש להנהיג במקרים אלה, שאם בעל הדבר עצמו מבקש להסיר את חסינותו, למה לנו להאריך דיונים בוועדת הכנסת.

מה שעומד לנגד עיני הוא זה: אילו ראית בבקשתו סוף פסוק, ניחא. אבל אתה מבקש, ולא בכדי, להעביר את העניין למבחן מליאת הכנסת. ואז מה שחסר לי זה, ראשית, האם הוא יכול לחזור בו ולשנות את עמדתו כאן במליאה? שנית, האם תינתן לו רשות דיבור כאן במליאה? כי מה אתה עושה בעצם, אתה מונע מהיועץ המשפטי לממשלה את רשות הדיבור, כאשר שם בוועדה הוא יכול לדבר וכאן הוא איננו יכול לדבר. לכן צריך לחשוב שההליך יהיה תקין מהבחינה הזו, שאכן יהיה כאן קיצור דרך שלא ניתן לניצול לרעה, ושלא ייאמר לאחר מכן שמליאת הכנסת לא ידעה על מה היא מצביעה, שלא היה בפניה חומר שלא ניתן להביאו אם לא הובא בפני ועדת הכנסת.

בכפיפות להערות אלה, שאמרתי לגופם של דברים, אני חוזר ואומר: המחשבה היא טובה, והממשלה, כאמור, כממשלה אינה נוקטת עמדה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשפטים.

חברי הכנסת, אנחנו נעבור להצבעה בעד או נגד הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשנ"ד-1993, בקריאה טרומית. נא להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 7

נגד – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשנ"ד-1993, לדיון מוקדם בוועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שבעה תומכים, מתנגד אחד, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשנ"ד-1993, עברה בקריאה טרומית. היא מועברת לוועדת הכנסת להכנתה לקריאה ראשונה.

חברי הכנסת, תם הדיון. הדיון הבא – ביום שני בשבוע הבא, בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:04.